

1357

MINISTERUL MEDIULUI ȘI
GOSPODĂRIII APELOR

Registatură

Nr. 110299

Data 24 08 2006

CENTRUL INDEPENDENT PENTRU DEZVOLTAREA RESURSELOR DE MEDIU

Ministru Sulfina Barbu
Ministerul Mediului si al Gospodarii Apelor
Bvd. Libertatii Nr.12
Sector 5
Bucuresti
Romania

MINISTERUL MEDIULUI ȘI GOSPODĂRIII APELOR	
Direcția Generală Evaluare Impact, Controlul Poluării	
INTRARE	NR. 75685
IEȘIRE	ZIUA 21 LUNA 08 ANUL 2006

Stimata Doamna Ministru,
Stimata Doamna Sulfina Barbu,

Subscrisa Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu, cu sediul in Cluj-Napoca, Str. Trascaului, nr 2, Ap. 13, Judetul Cluj, reprezentata prin Presedinte Dan Mercea, depunem prezenta

CONTESTATIE

Prin care solicitam Ministerului Mediului si Gospodarii Apelor sa nu isi dea acordul pentru propunerea de exploatare miniera de aur si argint din Rosia Montana pentru urmatoarele

MOTIVE

Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu este o organizatie non-guvernamentala constituita cu scopul de a desfasura programe si proiecte care sa contribuie la apararea dreptului la un mediu sanatos si echilibrat ecologic, la dezvoltarea sectorului non-guvernamental in Romania si la imbunatațirea proceselor decizionale ale administrației publice.

In sustinerea eforturilor societatii civile din Romania de a se opune proiectului propus la Rosia Montana de catre Rosia Montana Gold Corporation, CIDRM a realizat analiza de fata a raportului SIM Rosia Montana depus la Ministerul Mediului si Gospodarii Apelor (MMGA) la data de 15 mai 2006. Studiul nu acopera numai unele probleme juridice pertinente ale raportului la studiul de impact asupra mediului; studiul isi propune de asemenea o critica a etapelor anterioare ale procedurii de evaluare a impactului asupra mediului si de emitere a acordului de mediu pentru proiectul Rosia Montana¹; dar si aspecte juridice care privesc o parte din autorizatiile/permisele/aprobarile obtinute de catre titlarul proiectului Rosia Montana in afara procedurii de obtinere a acordului de mediu, dar avand o relatie intrinseca cu aceasta, cum sunt: obtinerea certificatelor de descarcare de sarcina

¹ Cererea pentru emiterea acordului de mediu a fost depusa de catre SC Rosia Montana Gold Corporation SA la Agentia de Protectie a Mediului Alba pe data de 14 decembrie 2004.

arheologica pentru Rosia Montana², transferul unei licente de concesiune pentru exploatare de catre Agentia Nationala pentru Resurse Minerale de la titularul SC Minvest Deva SA catre SC Rosia Montana Gold Corporation³, modificarile aduse planurilor de urbanism ale comunei Rosia Montana in iulie 2002⁴, noile proceduri initiate de catre titularul proiectului Rosia Montana in anul 2006 pentru modificarea planurilor de urbanism Rosia Montana, primul certificat de urbanism obtinut de RMGC pentru zona de dezvoltare industriala Rosia Montana in august 2004⁵, precum si cel de-al doilea certificat de urbanism obtinut de catre RMGC in acelasi scop, in aprilie 2006⁶.

Cu toate acestea analiza de fata nu se doreste o analiza a legalitatii in sine a acestor acte administrative care preced procedura de evaluare a impactului asupra mediului si raportul la studiul de impact asupra mediului. Intelegem ca pe rolul mai multor instante judecatoresti din Romania se afla o serie de actiuni deschise de organizatii non-guvernamentale din Romania⁷ al caror obiect este anularea acestor acte administrative si avem incredere ca sentintele judecatoresti care se vor obtine in aceste cauze vor proteja interesul public vizat. Studiul de fata doreste numai o analiza a legaturii problematice din punct de vedere juridic a acestor acte administrative anterioare cu procedura de obtinere a acordului de mediu, aspecte care din punctul nostru de vedere vor greva asupra legalitatii actului administrativ care va fi emis la finalul procedurii de obtinere a acordului de mediu.

La realizarea prezentului studiu s-au accesat urmatoarele surse de informatii in format electronic: paginile web ale Ministerului Mediului si Gospodaririi Apelor (www.mmediu.ro), Agentiei de Protectie a Mediului Alba (www.apm-alba.ro), Rosia Montana Gold Corporation SA (www.rmgc.ro), Asociatia Alburnus Maior (www.rosiamontana.org si www.rosiamontana.ro), Academia Romana (www.acad.ro), www.sedar.com, Centrul pentru Resurse Juridice (www.crj.ro), Greenpeace Ungaria (www.greenpeace.hu). Multe alte informatii si documente ne-au fost puse la dispozitie spre consultare de catre Asociatia Alburnus Maior din Rosia Montana.

² Certificat de descarcare de sarcina arheologica 1320/14.12.2001 emis de catre Ministerul Culturii si Cultelor ; Certificat de descarcare de sarcina arheologica 1231/19.12.2002 emis de catre Ministerul Culturii si Cultelor ; Certificat de descarcare de sarcina arheologica 3/2004 emis de catre Ministerul Culturii si Cultelor ; Certificat de descarcare de sarcina arheologica 4/2004 emis de catre Ministerul Culturii si Cultelor ;

³ Licența de concesiune de exploatare a minereurilor din perimetrul Roșiei Montane a fost acordată de Agenția Națională pentru Resurse Minerale (ANRM) în 1999 pentru Minvest (Compania Națională a Cuprului, Aurului și Fierului „Minvest”) ca titular și RMGC ca afiliat prin Hotărârea de Guvern Nr. 458 din 10 iunie 1999, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr 285 din 21 iunie 1999. Prin ordinul ANRM din 9 octombrie 2000, publicat în Monitorul Oficial, partea I, nr.504 din 13 octombrie 2000 s-a aprobat transferul de licență, RMGC devenind titular și Minvest afiliat.

⁴ Prin hotărârile de consiliu local Rosia Montana Nr. 46 din 19 iulie 2002 pentru aprobarea planului de urbanism zonal pentru zona de dezvoltare industrială S.C. Rosia Montana Gold Corporation S.A și Nr. 47 din 19 iulie 2002 pentru aprobarea Planului Urbanistic General al Comunei Rosia Montana.

⁵ Certificatul de urbanism Nr. 68/20.08.2004 emis de către Consiliul Județean Alba pe seama S.C. Rosia Montana Gold Corporation S.A.

⁶ Certificatul de urbanism Nr. 78/26.04.2006

⁷ A se vedea www.rosiamontana.org sau www.crj.ro

Concluziile analizei noastre sunt urmatoarele :

- raportul SIM asupra mediului reflecta numeroase incompatibilitati ale proiectului Rosia Montana cu legislatia interna armonizata cu cea europeana, facand imposibila emiterea de catre Guvernul Romaniei a acordului de mediu pentru proiectul Rosia Montana propus de catre Rosia Montana Gold Corporation ;
- procedura de evaluare a impactului asupra mediului si de emitere a acordului de mediu pentru proiectul Rosia Montana a incalcat legislatia aplicabila in ceea ce priveste participarea publicului, accesul la informatie, dar si in ceea ce priveste documentatia necesara emiterii de catre Guvern a acordului de mediu pentru proiectul Rosia Montana ;
- raportul SIM in sine nu respecta prevederile Ordinului MAPM 863/2002, mai ales din perspectiva ca tipuri de impact vitale nu sunt descrise, metodele de evaluare sunt inadecvate sau *ad hoc*, datele si informatiile de baza si cele privind impactul sunt partinitoare si inadecvate, de cele mai multe ori fara precizarea surselor si nu se prezinta rationamentul si justificarile pentru o parte din concluzii.

I. Date generale despre proiectul de extragere a aurului si argintului de la Rosia Montana

Propunerea implica dezvoltarea celei mai mari exploatare la zi de aur/argint din Europa. Rosia Montana Gold Corporation este o asociere intre Statul Român (~20% din acțiuni via Minvest Deva) si Gabriel Resources, o companie canadiana miniera, de mici dimensiuni, lipsita de experienta si cu resurse insuficiente (80% din actiuni). Principalele componente ale propunerii de proiect minier sunt urmatoarele: productie anuala de 14,3 milioane de tone timp de 15 ani, pe o suprafata directa de 1258ha. Productia maxima s-ar realiza in al doilea an de exploatare, cu o cantitate de 21,575 milioane de tone, pentru ca apoi sa ajunga la 17,315 milioane de tone in anul cinci, 15,413 in al zecelea an si 14,212 in cel de-al treisprezecelea. Pentru a procesa minereul, este mentionat un consum mediu anual de 13000 de tone de cianuri, această cifra bazandu-se pe modelul de 13 milioane de tone de minereu procesate anual. Cianurile vor fi transportate spre Rosia Montana in containere pe sosea. Aurul/argintul va fi extras din patru munti : Carnic, Cetate, Orlea si Jig, totalizand o suprafata de 205 ha. Sunt proiectate doua halde de steril, acoperind o suprafata de 177,36 ha, care vor gazdui 130,691 milioane de tone de deseuri. Facilitatea de management a deseurilor ce va fi situata in valea Corna va acoperi 698 de ha. Iazul de decantare va avea o suprafata de 363,12 ha (egale cu aproximativ 454 de terenuri de fotbal), iar cantitatea totala de steril ce va fi depozitata este aproximata la 214,905 milioane de tone. Iazul de decantare nu va impermeabilizat. In valea Cornei exista ape subterane si de suprafata, iar raportul recunoaste ca roca de baza este fisurata. Potrivit Agentiei de Protectie a Mediului a Statelor Unite ale Americii, costurile medii pentru a impermeabiliza 0,40468 ha (1acru) se ridica la cca. 131000 dolari. Inaltimea totala a barajului principal Corna va fi de 185m si va fi construit din roci care genereaza ape acide. Sterilul va contine metale grele, amoniac, sulfuri. Acestea din urma sunt o importanta sursa de ape acide, care pot fi generate pentru decenii sau chiar secole. Propunerea de proiect minier nu prevede ca sulfurile sa fie tratate separat si sa fie depozitate intr-un iaz de decantare special, impermeabilizat. Aceasta este un exemplu evident de malpraxis. Instalarea pompei de apa a facilitatii de management al deseurilor pe o barja este o alta dovada de acest gen. Imensa constructie a acestei facilitati este situata chiar

deasupra orasului Abrud, putand sa aiba consecinte catastrofice in caz de rupere. Suprafata imensa a acestei instalatii este foarte posibil sa produca o cantitate semnificativa de praf in conditii meteorologice secetoase. Raportul nu evalueaza corect aceasta problema, mai ales avandu-se in vedere apropierea de orasul Abrud. Odata procesat, minereul va fi topit. Aceasta activitate va produce, printre altele, 0,5 kg de mercur zilnic, in sase zile ale saptamanii. Aceasta inseamna 156 de kg de mercur pe an, sau 2340 kg de-a lungul perioadei totale de exploatare. Din aceasta cantitate s-au sczut deja emisii de mercur generate de topirea minereului. Vorbim de o operatiune miniera foarte mare. La capacitatea maxima de productie, aproximativ 26 de milioane de tone de minereu si roca sterila vor fi excavate anual. Cu alte cuvinte, 500000 tone saptamanal, 70000 tone zilnic. Daca titularul de proiect va folosi camioane cu capacitatea de 150 de tone, se vor face cca 1000 de drumuri cu camionul dus-intors in fiecare zi (50 % pline, 50% goale), adica aproximativ un camion la un minut si jumătate, in conditiile in care se lucreaza 24/7.

Pentru ca aceasta propunere de proiect sa se realizeze, populatia locala trebuie relocata, un total de 2000 de oameni. Pe langa casele in sine, titularul proiectului trebuie sa cumpere toate terenurile care sunt afectate de proiect (terenuri agricole, paduri). Conform hartii intitulate ‚Regimul Proprietatii’ pentru Rosia Montana (exponatul doi- Planul de Management cultural- Planul M), din martie 2006, 49,1% este proprietate privata si 2,3% apartine Bisericilor. RMGC detine 17,8% din suprafata satului Rosia Montana. Raportul nu contine o harta de acest gen pentru valea Corna. Vestigiile arheologice miniere de epoca romana de la Rosia Montana si 41 de case de patrimoniu sunt protejate de legea 5/2000 ca si monumente istorice. Pana la momentul de fata nu exista un Plan Urbanistic Zonal pentru Zona Protejata aprobat. La pagina v a Planului de management pentru patrimoniul cultural, partea III, ‚Bisericile istorice si locatia acestora, care vor fi afectate de Proiect, vor fi cercetate din punct de vedere arhitectural si documentate inainte de producerea oricarei stricaciuni’. 410 morminte ar trebui dezgropate si mutate. In comunitatea arheologica Rosia Montana este recunoscuta pentru bogatul sau patrimoniu unic roman si pre-roman asociat minertului si tablitelor cerate descoperite in galeriile miniere. Galeriile romane din masivele Orlea si Carnic sunt unice datorita maiestriei si starii lor de conservare. Din analiza hartilor pe care le contine studiul de impact se poate vedea ca aceste masive impreuna cu vestigiile lor vor fi transformate in cariere deschise. Pentru a cosmetiza aceasta distrugere, titularul proiectului propune „o serie de replici a unor structuri miniere construite, fie la suprafata, ca de exemplu intr-o zona reabilitata dintr-o viitoare cariera, fie in subteran.”

Din punct de vedere al biodiversitatii, Rosia Montana contine habitate si specii importante de fauna si flora care sunt pe deplin protejate conform legislatiei romanesti si Directivei UE privind habitatele (92/43/EEC).

Rosia Montana este o comunitate rurala ale carei trasaturi sociale, economice, si de mediu sunt caracteristice pentru zonele rurale din intreaga tara. Fenomene ca si imbatranirea populatiei nu se gasesc numai in Rosia Montana, ci sunt o tendinta generala in Romania. Aceeasi concluzie se poate trage si pentru declinul demografic sau migrarea fortei de munca tinere dinspre sate spre orase. Peste tot in mediul rural frecventarea scolilor si numarul de profesori sunt in scadere. Faptul ca 20% din gospodariile din Rosia Montana au o toaleta in curte nu este ceva extraordinar ci foarte apropiat de media nationala. In aceeasi ordine de idei, media nationala de case din mediul rura, care nu sunt conectate la un sistem de canalizare

este de 90%. Rosia Montana nu este nici saraca, nici sub-dezvoltata si nici needucata; este o comunitate rurala tipica Romaniei contemporane.

II. Aspectele juridice ridicate de relatia actualei proceduri de obtinere a acordului de mediu cu alte aprobari/autorizatii/permise eliberate anterior

Dupa cum am aratat in introducerea studiului, ne propunem o analiza a legaturii problematice din punct de vedere juridic a acestor acte administrative anterioare procedurii de obtinere a acordului de mediu, precum si a procedurilor de autorizate demarate de catre RMGC in paralel cu actuala procedura de obtinere a acordului de mediu pentru proiectul Rosia Montana, aspecte care din punctul nostru de vedere vor greva asupra legalitatii actului administrativ care va fi emis la finalul procedurii de obtinere a acordului de mediu.

II.1 Licenta de concesiune pentru exploatare in perimetrul Rosia Montana

Licența de concesiune de exploatare a minereurilor din perimetrul Roșiei Montane nr 47/1999 a fost acordata de Agenția Naționala pentru Resurse Minerale (ANRM) in 1999 pentru Minvest (Compania Naționala a Cuprului, Aurului si Fierului „Minvest”) ca titular si RMGC ca afiliat prin Hotărârea de Guvern Nr. 458 din 10 iunie 1999, publicata in Monitorul Oficial, Partea I nr 285 din 21 iunie 1999. Prin ordinul ANRM din 9 octombrie 2000, publicat in Monitorul Oficial, partea I, nr.504 din 13 octombrie 2000 s-a produs transferul de licența, RMGC devenind titular si Minvest afiliat.

Intelegerea de la baza transferului de licenta este aceea ca in baza acestei licente de exploatare Minvest isi continua activitatea de exploatare de la Rosia Montana, iar RMGC desfasoara activitati de explorare si de dezvoltare a proiectului nou⁸.

Conform legii minelor nr 85/2003, o licenta miniera de concesiune pentru exploatare este actul administrativ in sens larg prin care se aproba de catre autoritatea competenta, printre altele, conditiile referitoare la dimensiune, tehnologie si capacitate de productie. In concret, o licenta miniera specifica parametrii de exploatare.

Ori parametrii de exploatare specificati in licenta 47/1999 sunt fundamentali diferiti de parametrii propusi de catre RMGC. Astfel, referindu-ne aici numai la capacitatea de productie, licenta miniera 47/1999 prevede o capacitate de productie de 400.000 t/an minereuri auro-argentifere⁹. RMGC propune in schimb la Rosia Montana o capacitate de productie de 13.000.000 t/an minereuri auro-argentifere. RMGC pe de alta parte admite faptul ca doreste o modificare a actualei licente detinute, astfel incat modificarile sa reflecte parametrii de exploatare propusi¹⁰. Din informatiile pe care le detinem, aceasta modificare nu s-a produs.

Relevanta acestui aspect in contextul de fata este aceea ca RMGC nu avea, la momentul decembrie 2004, situatie care se extinde si la momentul de fata, posibilitatea legala de a solicita emiterea unui acord de mediu pentru exploatarea propusa la Rosia Montana. Astfel, conform art. 39 (1), lit b) a Legii Minelor nr.

⁸ Raportul SIM, volumul 7 – Informatii Generale – pag 4-6

⁹ Adresa nr 181613/09.10.2002 din partea Secretarului de Stat in Ministerul Industriilor, Domnul Gavril Baican catre Administratia Prezidentiala;

¹⁰ Raportul SIM, volumul 7 – Informatii Generale – pag 6

85/2003, titularul licenței are obligația să elaboreze, pe baza licenței/permisului, înaintea începerii și pe parcursul activităților miniere [...] documentații în vederea obținerii acordului/autorizației de mediu conform legislației de mediu în vigoare, conform art.22 alin.(1) lit.d) și să le supună avizării autorității competente, conform art.14 - 20, art.28 și 30. Înțelegem astfel că o cerere de acord de mediu nu poate fi formulată de către un operator minier decât pe baza unei licențe miniere ce aprobă parametrii de exploatare propuși. Concluzia care se desprinde este aceea că modificarea de licență necesară ar fi trebuit să precedă cererea de acord de mediu formulată de către RMGC.

II. 2 Planurile de urbanism ale comunei Rosia Montana

În vederea obținerii unei autorizații de construire pentru facilitățile industriale propuse în cadrul proiectului Rosia Montana (cariere de exploatare, halde de steril, iaz de decantare, drumuri de acces, etc), RMGC trebuie să întocmească un Plan Urbanistic Zonal pentru Zona de Dezvoltare Industrială care, după obținerea avizelor necesare din parte autorităților competente, trebuie supus aprobării Consiliului Local Rosia Montana. Prevederile acestui Plan Urbanistic Zonal trebuie ulterior preluate în Planul Urbanistic General al Comunei Rosia Montana, tot prin hotărâre de consiliu local. Această procedură trebuie aplicată pentru fiecare localitate „gazdă” în parte, respectiv comunele Rosia Montana și Bucium, precum și orășelele Abrud și Campeni¹¹. Aceste cerințe sunt impuse de Legea 50/1991 privind autorizarea lucrărilor de construcții modificată, republicată precum și de Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul.

Hotărârea de Guvern nr. 1076/2004 transpune în legislația internă prevederile Directivei Parlamentului European și a Consiliului 2001/42/EC din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (J.O.C.E. nr. L 197 din 21 iulie 2001). Aceasta stabilește procedura de realizare a evaluării de mediu, aplicată în scopul emiterii avizului de mediu necesar adoptării planurilor și programelor care pot avea efecte semnificative asupra mediului¹². Conform actului normativ indicat, planurile de urbanism și amenajare a teritoriului, înainte de a fi supuse aprobării de către autoritatea competentă, trebuie supuse procedurii de evaluare a impactului asupra mediului în vederea obținerii avizului de mediu. În vederea corectei aplicări a acestei proceduri, MMGA a emis Ordinul 117/2006 pentru aprobarea Manualului SEA.

Titularul proiectului Rosia Montana nu a modificat planurile de urbanism ale localităților sus-menționate pentru a permite executarea tuturor operațiunilor necesare desfășurării activităților miniere propuse și nu a trecut prin procedura de evaluare a impactului asupra mediului și obținerii avizului de mediu pentru aceste planuri conform procedurii stabilite de HG 1076/2004 și de Ordinul 117/2006.

Deși în etapele precedente de dezvoltare a proiectului s-au făcut o serie de demersuri în sensul modificării planurilor de urbanism menționate, aceste demersuri nu reflectă proiectul minier în integralitate și nici reglementările actuale privind evaluarea de mediu pentru planuri și programe. Astfel, în iulie 2002, Consiliul Local al Comunei Rosia Montana a aprobat, la propunerea RMGC, Planul de Urbanism

¹¹ A se vedea în acest sens conținutul și condițiile impuse prin Certificatul de Urbanism 78/2006.

¹² Denumită procedura SEA – strategic environmental assessment – evaluare strategică de mediu

General modificat al comunei Rosia Montana si Planul de Urbanism Zonal pentru Zona de Dezvoltare Industriala Rosia Montana Gold Corporation, prin hotararile de consiliu local deja mentionate. Planul de Urbanism pentru orasul Abrud a fost de asemenea modificat¹³. Intocmirea documentatiilor de urbanism a fost integral finantata de catre RMGC. Aceste planuri de urbanism reflecta numai etapa I a proiectului minier - carierele Cetate, Carnic, iazul de decantare din Valea Cornei precum si alte facilitati industriale in suprafata totala de 669ha. Mai mult decat atat, acordurile de mediu emise de catre Agentia de Protectie a Mediului Alba 179 si 180 din 03.07.2002, precum si acordul de mediu pentru planul de urbanism Abrud au expirat. Aceste acte au avut o perioada de valabilitate de 2 ani si nu s-au facut demersuri pentru prelungirea perioadei de valabilitate. Intelegem astfel ca aceste planuri de urbanism nu mai sunt susceptibile sa produca efecte juridice.

La data de 29.11.2004¹⁴ RMGC a initiat din nou o procedura de modificare a planurilor de urbanism ale Comunei Rosia Montana, mai precis de modificare a planului de urbanism pentru zona de dezvoltare industriala, deoarece i s-a impus aceasta cerinta prin certificatul de urbanism 68/20.08.2004. RMGC a facut de asemenea oarecare demersuri pentru a obtine din partea Agentiei pentru Protectia Mediului Alba un acord de mediu¹⁵. Aceasta initiativa a fost insa ulterior abandonata, motivul cel mai evident fiind suspendarea prin sentinta judecatoreasca¹⁶ a certificatului de urbanism 68/20.08.2004.

Inainte de a efectua evaluarea de mediu pentru Proiectul Rosia Montana, titularul proiectului ar fi trebuit sa parcurga procedura de actualizare a planurilor de urbanism ale localitatilor mai-sus mentionate si de evaluare a impactului asupra mediului prin obtinerea avizului de mediu. Succesiunea in timp a acestor doua proceduri este evidenta, acesta fiind insusi scopul urmarit de actul normativ HG 1076/2004 - ca procedura de evaluare a impactului asupra mediului pentru un plan sau program sa se efectueze la un nivel **strategic** superior, adica inainte de a efectua evaluarea de mediu pentru un proiect. Insi Ordinul 117/2006 emis de catre MMGA in aplicarea HG 1076/2004 prevede la pct 3.12:

- 1. Din punct de vedere cronologic, mai întâi trebuie efectuată evaluarea de mediu pentru un plan sau program, dacă este necesar, și apoi se realizează evaluarea de mediu pentru un proiect.*
- 2. Evaluarea de mediu pentru planuri/programe se realizează la alt nivel, respectiv un nivel superior, față de evaluarea impactului asupra mediului pentru proiecte publice sau private.*
- 3. Datorita faptului că evaluarea de mediu este la un nivel superior față de evaluarea impactului asupra mediului pentru proiecte, a complexității unui plan sau program față de un proiect, raportul SEA nu are un conținut detaliat*

¹³ Hotararea de consiliu local Abrud 43/2002

¹⁴ Prin adresa Nr. 21 din 29.11.2004, RMGC a solicitat Primariei Rosia Montana afisarea unui anunt public privind intentia sa de lansare a proiectului "Modificare Plan Urbanistic Zona pentru Zona de Dezvoltare Industriala Rosia Montana Gold Corporation S.A"

¹⁵ Anunt public PUZ Modificat Zona Industriala Rosia Montana Gold Corporation, cotidianul "Unirea" 30 noiembrie 2004

¹⁶ Sentinta Civila 348/CA/2005 pronuntata de Tribunalul Alba in Dosarul 622/2005, mentinuta de Curtea de Apel Alba prin respingerea recursurilor declarate de catre RMGC si Consiliul Judetean Alba. Mentionam ca aceasta suspendare este inca valabila, mentinandu-si efectele pana la solutionarea irevocabila a litigiului al carui obiect este anularea certificatului de urbanism nr 68/20.08.2004

din punct de vedere tehnic, adică nu conține date tehnice detaliate și precise, în timp ce raportul EIA, da.

Intamplator sau nu, în urma aducerii la cunoștință MMGA a aspectelor mai sus-descrie de către o serie de organizații non-guvernamentale¹⁷, RMGC a făcut din nou o serie de anunțuri conform cărora dorește să modifice planurile de urbanism ale localităților gazda pentru a permite executarea tuturor activităților miniere propuse în cadrul proiectului¹⁸ și dorește să obțină un aviz de mediu pentru acestea¹⁹. Aceste proceduri sunt însă tardive, RMGC nu ar fi trebuit să demareze prezenta procedură de obținere a acordului de mediu pentru proiectul Rosia Montana în absența modificării și obținerii avizului de mediu pentru planurile de urbanism iar **MMGA ar fi trebuit să anuleze solicitarea de acord de mediu a RMGC**. Astfel, conform Art. 15 al Legii 265/2006 pentru aprobarea OUG 195/2005 privind protecția mediului, (1) *Autoritățile competente pentru protecția mediului, cu excepția Garzii Naționale de Mediu și a structurilor subordonate acestora, emit, revizuiesc și actualizează, după caz, actele de reglementare; (3) Titularii activităților care fac obiectul procedurilor de reglementare din punct de vedere al protecției mediului au obligația de a respecta termenele stabilite de autoritatea competentă de protecția mediului în derularea acestor proceduri; (4) Nerespectarea termenelor stabilite de autoritatea competentă de protecția mediului în derularea procedurii de reglementare conduce la încetarea acestei proceduri, solicitarea actului de reglementare fiind anulată.*

Mai mult decât atât, revenind la problematica licenței miniere deținute de către RMGC, considerăm că Planurile de Urbanism ale « localităților gazda » în vederea implementării proiectului minier propus de către RMGC pot fi elaborate/actualizate numai în momentul când acesta deține o licență minieră validă și numai în prezenta notificării din partea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale prevăzute la Art.41 al Legii Minelor, pct (1) și (2): « Autoritatea competentă va informa în scris, în termen de 10 zile de la data intrării în vigoare a licențelor de exploatare, consiliile județene, consiliile locale și prefecturile județene în raza cărora se află perimetrele concesionate, despre activitățile miniere și perimetrele concesionate prin aceste licențe ; (2) În termen de 90 de zile de la primirea informării prevăzute la alin.(1), consiliile județene și consiliile locale vor modifica și/sau actualiza planurile de amenajare a teritoriului și planurile urbanistice generale existente, pentru a permite executarea tuturor operațiunilor necesare desfășurării activităților miniere concesionate ».

III.3 Planul de urbanism pentru Zona Protejată Rosia Montana

Legea 5/2000 aprobă Planul Național de Amenajare a Teritoriului. Conform Secțiunii a III-a - zone protejate, la Rosia Montana sunt protejate:

Monumente ale naturii:

¹⁷ A se vedea adresa Asociației Alburnus Maior și Centrului pentru Resurse Juridice Nr. 450/24.05.2006 către MMGA

¹⁸ Anunț în cotidianul "Unirea" din 10 iunie 2006 și anunț pe pagina web a Agenției de Protecție a Mediului Alba din data de 15 iunie 2006

¹⁹ Anunț pe pagina web a Agenției de Protecție a Mediului Alba din data de 15 iunie 2006

1.8	Piatra Despicata	Comuna Rosia Montana	0,20 ha
2.60.	Avenul din Hoaca Urzicarului PN	Sat Vartop	1,00 ha
2.83	Piatra Corbului	Comuna Rosia Montana	5,00 ha

Legea 5/ 2000 anexa 3 (anexa a fost redactata de catre Ministerul Culturii pe baza datelor din repertoriul arheologic)

g) 3. Centrul istoric satul Rosia Montana, comuna Rosia Montana, jud. Alba

1) 1. Galeriile romane ale exploatarilor miniere aurifere sat Rosia Montana, comuna Rosia Montana, jud. Alba

m) 2. Case - secolele XVIII- XIX sat Rosia montana, comuna Rosia Montana, jud. Alba".

Conform Art. 3 al Legii 5/2000," Lucrarile de salvare, protejare si de punere in valoare a patrimoniului din zonele protejate sunt de utilitate publica, de interes national". Conform Art. 7. al Legii 5/2002, „Prevederile Planului de amenajare a teritoriului national - Sectiunea a III-a - zone protejate sunt obligatorii pentru autoritatile administratiei publice centrale si locale, care vor asigura preluarea acestor prevederi in documentatiile de amenajare a teritoriului judetelor, municipiilor, oraselor si comunelor.”

Ori conform Legii nr. 350/2001 autoritatile locale urmau sa elaboreze cu prioritate un plan de urbanism zonal pentru zonele protejate din interiorul localitatii asa cum au fost ele desemnate prin dispozitiile Legii 5/2000, obligatia autoritatilor publice locale incumband din Legea 350/2001 precum si din dispozitiile Art. 46, lit f) al Legii 422/2001 privind protectia monumentelor istorice. Acest plan are prioritate fata de planurile de urbanism pentru zona de dezvoltare industriala deoarece vizeaza o cauza de utilitate publica de interes national - protejarea si punerea in valoare a patrimoniului din zonele protejate - fata de care declararea zonei industriale reprezinta un interes privat, evident inferior celui public. Conform Legii Minelor 85/2003, *Art.11.- (1) Efectuarea de activitati miniere pe terenurile pe care sunt amplasate monumente istorice, culturale, religioase, situri arheologice de interes deosebit, rezervatii naturale [...]precum si instituirea dreptului de servitute pentru activitati miniere pe astfel de terenuri este strict interzisa.*

Concluzia noastra este aceea ca elaborarea si aprobarea unui PUZ Zona Protejata pentru Rosia Montana ar fi trebuit sa preceada orice fel de demers privind declararea unor zone din Rosia Montana ca si zone industriale precum si privind obtinerea unui acord de mediu pentru Proiectul Rosia Montana.

Din coroborarea textelor de lege mentionate in Sectiunea III reiese fara indoiala faptul ca succesiunea legala a solicitarilor si obtinerii actelor administrative in discutie ar fi fost : elaborarea si aprobarea de catre autoritatile locale a unui plan de urbanism pentru zona protejata Rosia Montana ; obtinerea unei licente miniere valide; elaborarea/ actualizarea si aprobarea planurilor de urbanism pentru zona de dezvoltare industriala ale localitatilor vizate si preluarea acestor prevederi in planurile de urbanism generale; solicitarea acordului de mediu pentru proiectul propus.

Consideram astfel ca orice procedura de evaluare a impactului asupra mediului la momentul de fata, si aici ne referim atat la evaluarea de mediu pentru planurile de urbanism ale localitatii Rosia Montana cat si la evaluarea de mediu pentru proiectul Rosia Montana este lovita de nulitate absoluta, la fel ca si orice act administrativ emis in baza acestor proceduri.

Sectiunea III. Procedura de obtinere a acordului de mediu pentru proiectul Rosia Montana

1. Incepand cu anul 2001, Ministerul Culturii si Cultelor a eliberat pentru zona Rosia Montana mai multe certificate de descarcare de sarcina arheologica. Acestea sunt : Certificat de descarcare de sarcina arheologica 1320/14.12.2001 (acopera zona uzinei, zona Gura Cornei, zona conductei de alimentare cu apa, zona drumului de acces la uzina); Certificat de descarcare de sarcina arheologica 1231/19.12.2002 (Valea Salistei, Valea Cornei, Gura Rosieii, Carnic suprafata); Certificat de descarcare de sarcina arheologica 3/2004 (o zona din Jig-Vaidoiaia, o zona din Tarina, Balmoesti - Gura Minei), Certificat de descarcare de sarcina arheologica 4/2004 (Masivul Carnic-subteran). Acestea insumeaza asadar o mare parte din zona vizata a fi ocupata de proiectul minier.

Dupa cum am aratat la inceputul studiului nostru, nu este obiectul lucrarii a discuta legalitatea acestor acte administrative emise anterior procedurii de autorizare din punct de vedere al mediului. Ceea ce dorim sa scoatem in evidenta este faptul ca eliberarea, inaintea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, de certificate de descarcare de sarcina arheologica pt zone semnificative din Rosia Montana vizate a fi ocupate de proiectul minier Rosia Montana a prejudiciat insusi efectul util²⁰ al evaluarii impactului asupra mediului pt acest proiect de investitii.

Astfel, potrivit Art. 1 al O.U.G. 195 din 22 decembrie 2005 privind protectia mediului, aprobata prin Lege nr. 265 din 29.06.2006, *Mediul reprezinta ansamblul de conditii si elemente naturale ale Terrei: aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice si anorganice, precum si fiintele vii, sistemele naturale in interactiune, cuprinzand elementele enumerate anterior, inclusiv unele valori materiale si spirituale, calitatea vietii si conditiile care pot influenta bunastarea si sanatatea omului.*

²⁰ 'Efectul util' al unei proceduri sau reglementari este o definitie de drept comunitar care denota ducerea la indeplinire a insusi scopului (spiritului legii) in care a fost prevazuta procedura/reglementarea respectiva. Este o notiune apropiata de ceea ce multi doctrinari din dreptul romanesc numesc « oportunitatea » unui act sau a unei proceduri administrative.

Procedura-cadru de evaluare a impactului asupra mediului stipulata prin HG 918/2002 include evaluarea impactului proiectelor publice si private asupra „bunurilor materiale si patrimoniului cultural” (Art. 3, lit. c). In baza Art. 6 al Legii 462 din 12 noiembrie 2003 pt modificarea si completarea OG 43/2000, persoanele fizice si/sau juridice, in speta S.C. Rosia Montana Gold Corporation S.A au obligatia legala de a finanta cercetarile preventive si/sau de salvare, avand totodata obligatia legala de a stabili prin studiul de fezabilitate si proiect tehnic masurile pentru cercetarea preventiva sau de salvare, protejarea patrimoniului arheologic sau pt. descarcarea de sarcina arheologica, dupa caz. Proiectul tehnic este supus aprobarii din punct de vedere al impactului asupra mediului conform dispozitiilor mai-sus invocate.

Desi proiectul tehnic nu este la momentul de fata finalizat si aprobat, cu atat mai putin studiul de fezabilitate, iar procedura de evaluare a impactului asupra mediului este nefinalizata, aceste certificate de descarcare de sarcina arheologica produc efecte juridice in sensul de a atesta deja ca pe o mare parte din teritoriul Rosiei Montane nu exista patrimoniul arheologic si ca acest teritoriu poate fi redat activitatilor industriale.

Nu ne ramane astfel decat sa ne intrebam ce impact asupra „bunurilor materiale si patrimoniului cultural” va mai fi evaluat in cadrul procedurii de obtinere a acordului de mediu pe o mare parte din teritoriul Rosiei Montane, cand pe acest teritoriu s-a atestat cu mult inainte descarcarea de sarcina arheologica a valorilor de patrimoniu descoperite.

Eliberarea de catre Ministerul Culturii si Cultelor de certificate de descarcare de sarcina arheologica pentru suprafete semnificative din Rosia Montana inaintea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului si deciziei de emitere a acordului de mediu pentru Proiectul Rosia Montana a prejudiciat efectul util al acestei proceduri.

2. Inca de la demararea procedurii de obtinere a acordului de mediu in decembrie 2004, documentatia depusa de catre titularul de proiect a fost critica sub aspectul conformitatii sale cu reglementarile legale in vigoare. Astfel, un numar semnificativ de organizatii non-guvernamentale si persoane individuale au criticat Memoriul Tehnic (Memoriul de Presentare a Proiectului Rosia Montana) ca nefiind intocmit in conformitate Ordinul MAPPM 860/2002 - anexa II.2 numita ‘Continutul standard pentru PPR necesar pentru emiterea acordului de mediu/acordului intergrat de mediu.’ Ministerului Mediului i s-a cerut sa returneze documentatia PPR catre titularul proiectului pentru a fi completata in conformitate cu legislatia in vigoare si, in celasi timp, sa suspende procedura de obtinere a acordului de mediu pana la depunerea unui nou memoriu tehnic.

Consideram urmatoarele aspecte ca fiind insuficient sau deloc tratate in Memoriul Tehnic:

- Addenda II a Anexei II. 2 a Ordinului 860/2002 prevede:” Pentru activitatile cuprinse in anexa I.1, respectiv in anexa 1 la O.U.G. 34/2002 privind prevenirea, reducerea si controlul integrat al poluarii, aprobata si modificata prin Legea 645/2002 vor fi avute in vedere urmatoarele: 1. memoriul tehnic va specifica modul cum au fost aplicate cerintele specifice autorizarii integrate de mediu, inclusiv cele referitoare la limitele de poluanti, in raport cu aplicarea celor mai bune tehnici

disponibile; Memoriul tehnic nu contine explicatii privind respectarea cu limitele specifice ale poluantilor.

- Anexa II. 2 (7) solicita expres ca memoriul tehnic sa arate "distanta fata de asezarile umane si obiectivele de interes public, respectiv investitii, monumente istorice si de arhitectura, diverse asezaminte, zone de interes traditional etc.; lucrarile, dotarile si masurile pentru protectia asezarilor umane si a obiectivelor protejate si/sau de interes public". Asadar, titularul de proiect este tinut sa arate masurile concrete de protectie a acestor asezari si monumente. Aceasta presupune ca titularul de proiect a evaluat deja impactul asupra acestor asezari si monumente si a planificat masuri de protejare a lor. Cu toate acestea, Memoriul tehnic nu descrie impactul asupra acestor asezari si monumente, cu atat mai mult cu cat acest impact are deja loc, dat fiind ca programul de stramutare se desfasoara inca din anul 2002. La fel, Memoriul tehnic nu descrie masurile de protectie relevante.

- Potrivit Paragrafului 6 al aceleiasi anexe, memorial tehnic trebuie sa descrie *Protectia ecosistemelor terestre si acvatice: descrierea aspectelor de mediu ce vor fi semnificativ afectate prin proiectul propus, inclusiv, in special: populatia, fauna, flora, solul, apa, aerul, factorii climatici, peisajul si interrelatiile dintre acesti factori; poluantii si activitatile ce pot afecta ecosistemele acvatice si terestre; lucrarile, dotarile si masurile pentru protectia faunei si florei terestre si acvatice, a biodiversitatii, monumentelor naturii si ariilor protejate.*

Cantitatea de apa proaspata estimata a fi folosita la uzina de procesare este de 224 metri cubi pe ora de-a lungul intregii durate a exploatarei, estimate a fi de 17 ani. Uzina este planificata a functiona permanent, 7 zile pe saptamana, ceea ce inseamna ca va folosi 37,632 metri cubi pe saptamana. Sursa apei ar fi raul Aries. Acesta este un factor alarmant, dat fiind faptul ca detaliile privind managementul apei incluse in Memoriul Tehnic arata numai ca nu se poate prezenta un bilant al apelor pe amplasament. In schimb Memoriul Tehnic arata ca raportul la studiul de impact asupra mediului va prezenta un bilant detaliat al apelor pe amplasament, desi recunoaste ca s-a dezvoltat un astfel de bilant printr-un model computerizat. Cu toate acestea nu se prezinta nici o cifra concreta sau graphic prin care sa arate ca apa luata din raul Aries nu va afecta debitul in aval. Lipsa detaliilor privind utilizarea apelor, a faunei si florei demonstreaza inca o data neconformitatea cu Art 12(2) al Ordinului 860/2002.

- Memoriul tehnic nu descrie felul in care casele de patrimoniu, localizate in cadrul sau in afara zonei protejate, vor fi practic protejate impotriva vibratiilor si prafului rezultat din activitatile miniere. Paragraful 3 al Sectiunii II a aceleiasi anexe , "Protectia impotriva zgomotului si vibratiilor," solicita o descriere a surselor de zgomot si vibratii, nivelul care va fi atins si distanta fata de asezarile umane si descrierea masurilor de protectie." Zona protejata este descrisa in felul urmator in memoriul tehnic:

In Centrul Istoric al Rosiei Montana, pe baza documentatiei intocmite de catre CPPCN si OPUS in 2000-2001 si in iunie 2002, MCC a stabilit o Zona Protejata care la momentul de fata include 140 de case, trei biserici si 10 cimitire. 33 dintre cladiri sunt declarate monumente istorice. Un plan urbanistic zonal pentru Zona Protejata este in curs de intocmire.

In plus, in Rosia Montana in afara zonei protejate exista 9 monumente istorice in curs de declasificare.

Declasificarea nu este o masura de protectie. Exista in total 7 biserici, 4 case de rugaciuni si 11 cimitire in zona de impact a proiectului, potrivit Memoriului Tehnic. Memoriul arata ca se poarta la momentul de fata discutii cu proprietarii si autoritatile superioare ale bisericilor privind viitorul acestora. Optiunile oferite sunt "reconstruirea unei noi cladiri intr-o alta locatie, mutarea obiectelor de cult semnificative si oferirea de compensatii". Optiunile pentru cimitire se refera de asemenea la relocare. Din nou, reconstruirea si relocarea nu sunt masuri de protectie a acestor bunuri impotriva vibratiilor si zgomotului generate de activitatile miniere.

Acestea sunt numai cateva dintre punctele cele mai evidente. ONG-urile si persoanele fizice care au trimis contestatii catre MMGA au sesizat o parte dintre acestea, precum si multe altele. Raspunsul primit de la MMGA²¹ nu raspunde niciuneia dintre deficientele Memoriului Tehnic semnalate si declara ca legislatia romana in vigoare nu prevede posibilitatea de a suspenda procedura de obtinere a acordului de mediu. Consideram acest raspuns ca fiind neconform cu Ordinul 860/2002. Privitor la informatiile semnalate ca lipsind din Memoriul Tehnic si cerute de ONG-uri, raspunsul MMGA ii directioneaza pe petenti la "autoritatile competente" pentru a obtine informatiile privind licentele de exploatare si explorare miniera, aspectele culturale, planurile de urbanism, etc. Ori conform art 35 (3) al Ordinului 860/2002, *autoritatea publica pentru protectia mediului pune la dispozitie publicului, la cerere, documentele relevante pentru proiectul considerat, altele decat cele furnizate de titularul proiectului, dupa caz.* Astfel accesul publicului la informatii in procedura de obtinere a acordului de mediu a fost incalcat inca de la inceputul acestei proceduri.

RMGC a depus la autoritatile de protectia mediului un memoriu tehnic neconform cu Anexa II.2 a Ordinului 860/2002 intitulata Continutul Standard al Memoriului de prezentare a proiectului. Acest memoriu tehnic ar fi trebuit returnat titularului de proiect spre completare iar MMGA ar fi trebuit sa puna la dispozitia publicului interesat informatiile solicitate prin petitiile adresate la inceputul procedurii de emitere a acordului de mediu.

3. Unele instalatii din cadrul Proiectului Rosia Montana intra sub incidenta H.G. nr. 95 din 23.01.2003, controlul activitatilor care prezinta pericole de accidente majore in care sunt implicate substante periculoase, prin faptul ca propune o instalatie pentru producerea de metale neferoase brute din minereuri, concentrate, materii prime secundare, prin procese metalurgice, chimice sau electrolitice²². Aceasta hotarare stabileste masurile pentru controlul activitatilor care prezinta pericole de accidente majore in care sunt implicate substante periculoase, in scopul prevenirii acestor categorii de accidente si al limitarii consecintelor lor asupra

²¹ A se vedea raspunsul MMGA no: 60311/ 17.01.2004

²² Tip de instalatie inclus in anexa OUG 34/2002 privind prevenirea, reducerea si controlul integrat al poluarii aprobata cu modificari prin Legea nr. 645 din 07-12-2002; OUG 34/2002 a fost ulterior abrogata de OUG nr. 152 din 10-11-2005 privind prevenirea si controlul integrat al poluarii. Noua OUG cuprinde de asemenea acest tip de instalatie in anexa sa.

securitatii si sanatatii populatiei, precum si asupra calitatii mediului. Potrivit art. 5 al acestei H.G., (1) *Titularul activitatii in care sunt prezente substante periculoase, denumit in continuare titularul activitatii, are obligatia de a lua toate masurile necesare pentru a preveni producerea accidentelor majore si pentru a limita consecintele acestora asupra sanatatii populatiei si asupra calitatii mediului;* (2) *Titularul activitatii va face dovada catre autoritatile competente de control ca a luat toate masurile, conform prezentei hotarari, pentru prevenirea pericolelor de accidente majore in care sunt implicate substante periculoase.*

Potrivit Art. 6, (1) *Pentru indeplinirea prevederilor art. 5 titularul activitatii va prezenta o data cu documentatiile legale pentru obtinerea acordului de mediu, autorizatiei de mediu si/sau a avizului de protectie civila, dupa caz, transmise autoritatilor publice teritoriale pentru protectia mediului, respectiv autoritatilor teritoriale pentru protectie civila, o notificare care va cuprinde urmatoarele date si informatii:*

- a) informatii care sa permita identificarea substantelor periculoase sau categoriilor de substante periculoase prezente in obiectiv;*
- b) modul de stocare a substantelor periculoase;*
- c) cantitatea si starea fizica a substantelor periculoase prezente;*
- d) activitatea existenta sau propusa pentru instalatia sau pentru unitatea de stocare;*
- e) informatii cu privire la elementele susceptibile de a provoca accidente majore sau de a agrava consecintele acestora, din imediata apropiere a obiectivului.*

Ordinul nr. 1084 din 22-12-2003 pentru aprobarea procedurilor de notificare a activitatilor care prezinta pericole de productie a accidentelor majore in care sunt implicate substante periculoase si, respectiv, a accidentelor majore produse prevede la Anexa 1.1 prevede modelul unei astfel de notificari.

Conform Art. 16 al HG 95/2003, *autoritatile publice teritoriale pentru protectia mediului si autoritatile teritoriale pentru protectie civila interzic utilizarea sau punerea in functiune a oricarui obiectiv, a oricarei instalatii sau unitati de stocare ori a oricarei parti din acestea, daca titularul activitatii nu a inaintat in termenele legale notificarea[...].*

Conform anuntului MMGA referitor la solicitarea acordului de mediu de catre RMGC publicat pe pagina web a MMGA in jurul datei de 22 decembrie 2004, « *Documentatia depusa de titular cuprinde: fisa tehnica, anexa la certificatul de urbanism si memoriu de prezentare a proiectului, care a fost pus pe site-ul ministerului incepand cu data de 20.12.2004* ».

RMGC nu a depus o asemenea notificare o data cu depunerea documentatiei pentru obtinerea acordului de mediu in decembrie 2004, asadar instalatia mai-sus mentionata trebuie interzisa de catre autoritatile competente.

RMGC nu s-a conformat dispozitiilor HG 95/2003 privind depunerea in termenul legal a unei notificari referitoare la substantele periculoase pe care intentioneaza a le folosi in cadrul procesului de productie a aurului in uzina de procesare, iar autoritatile competente ar trebui sa interzica aceasta instalatie.

4. Este de asemenea incerta data depunerii raportului de securitate²³ la autoritatile de protectie a mediului. Astfel, prin indrumarul²⁴ realizat ca urmare a perioadei de definire a domeniului, si in baza HG 95/2003²⁵ si a Ordinul 860/2003 s-a solicitat titularului de proiect depunerea, o data cu raportul SIM, a unui raport de securitate. Din interpretarea coroborata a Art. 13 (4) a HG 95/2003²⁶ cu Art. 26 - (2)²⁷ al Ordinului 860/2002, intelegem ca raportul de securitatea trebuia depus impreuna cu raportul SIM si facut public odata cu acesta. Ori nici anunturile publice ale MMGA si nici cele ale RMGC privind depunerea raportului SIM si inceputul etapei de dezbateri publice nu fac referire la depunerea unui raport de securitate impreuna cu raportul SIM. Numai in jurul datei de 21 iulie 2006 a aparut pe pagina web a MMGA un document intitulat raport de securitate, neinsotit de nici un fel de nota explicativa in privinta procedurii de analiza a acestui document sau al rolului sau in procedura de emitere a acordului de mediu. Mai mult decat atat, nu rezulta ca firma care a intocmit acest raport SC OCON ECORISC SRL ar fi atestata conform legii pentru intocmirea rapoartelor de securitate²⁸.

²³ Cf art 2, pct 58 al OUG 195/2005, raportul de securitate este *documentatie elaborata de persoane fizice sau juridice atestate conform legii, necesara pentru obiective in care sunt prezente substante periculoase conform prevederilor legislatiei privind controlul activitatilor care prezinta pericole de accidente majore in care sunt implicate substante periculoase;*

²⁴ Indrumarul rezultat in urma etapei de definire a domeniului, transmis titularului de proiect de catre MMGA la http://www.mmediu.ro/dep_mediu/rosia_montana/indrumar%20Rosia%20Montana-romana.pdf pag.2

²⁵ Cf art Art. 8. al HG 95/2003

(1) *Titularul activitatii in care sunt prezente substante periculoase in cantitati egale sau mai mari decat cantitatile prevazute in anexa 2, tabelele 1 si 3, coloana 3, este obligat sa elaboreze si sa transmita autoritatii publice teritoriale pentru protectia mediului si autoritatii teritoriale pentru protectie civila un raport de securitate in exploatare pentru prevenirea riscurilor de accidente majore, denumit in continuare raport de securitate, care sa cuprinda:*

a) *punerea in aplicare a politicii de prevenire a accidentelor majore, precum si a sistemului de management al securitatii in exploatare, in conformitate cu principiile si cerintele prevazute in anexa 3;*
b) *identificarea pericolelor de accidente majore si luarea masurilor necesare pentru a preveni astfel de accidente si a limita consecintele acestora asupra sanatatii populatiei si mediului;*
c) *respectarea cerintelor de siguranta in functionare si fiabilitate la proiectarea, constructia, exploatarea si intretinerea oricarei instalatii, unitati de stocare, echipament si infrastructura legata de exploatarea acestora si care prezinta pericole de accidente majore in interiorul obiectivului;*
d) *intocmirea corespunzatoare a planurilor de urgenta interna, cu includerea informatiilor necesare elaborarii planului de urgenta externa, care sa asigure luarea masurilor corespunzatoare in cazul aparitiei unui accident major;*
e) *furnizarea informatiilor necesare catre autoritatile competente, care sa le permita acestora luarea de decizii privind amplasarea sau extinderea altor activitati in zona obiectivului existent.*

²⁶ Art. 13 (4) Titularul activitatii are obligatia de a pune la dispozitie publicului raportul de securitate.

²⁷ Art. 26 - (2) Pentru proiectele de instalatii/depozite care implică substanțe periculoase, titularul proiectului înaintează autorității publice competente pentru protecția mediului și raportul de securitate întocmit conform cerințelor legale SEVESO II.

²⁸ Conform OUG 195/2005, Art 2,pct. 59, « raportul de securitate » este *documentație elaborată de persoane fizice sau juridice atestate conform legii, necesară pentru obiective în care sunt prezente substanțe periculoase conform prevederilor legislației privind controlul activităților care prezintă pericole de accidente majore în care sunt implicate substanțe periculoase;*

5. Pe data de 6 iunie 2006 MMGA a facut un anunt public²⁹ si a transmis o serie de notificari individuale privind etapa de dezbatere publice pe marginea raportului SIM despus la MMGA.

Atat anuntul cat si notificariile individuale mentioneaza faptul ca raportul SIM a fost depus la MMGA in data de 15.05.2006. Acesta inseamna in stabilirea si anuntarea oportunitatilor de participare a publicului la luarea deciziei legate de proiect MMGA a incalcat termenul prevazut de Art. 27 - (1) al Ordinului 860/2002³⁰ - *in termen de 5 zile lucratoare de la primirea raportului privind studiul de evaluare a impactului asupra mediului și, după caz, a raportului de securitate autoritățile publice pentru protecția mediului stabilesc, de comun acord cu titularul proiectului, oportunitățile de participare a publicului la luarea deciziilor legate de proiect, pe care le anunță prin mass-media, pe cheltuiala titularului.*

6. Dupa cum reiese din declaratiile mai multor persoane fizice³¹, raportul SIM nu a fost disponibil spre consultare la locatiile anuntate de catre MMGA. Consideram ca perioada de timp acordata publicului interesat pentru consultarea raportului SIM este insuficienta avand in vedere volumul fara precedent de informatie cuprinsa in raportul SIM si complexitatea problemelor ridicate si intelegem ca acest aspect a fost semnalat de mai multe organizatii si persoane fizice autoritatilor competente de protectie a mediului³², fara ca aceste sesizari sa fie urmate de vreo masura de a remedia acest viciu al procedurii.

7. In privinta sedintelor de dezbatere publica organizate pe teritoriul Romaniei, dorim sa facem urmatoarele observatii. Nu consideram ca scopul organizarii unei debateri publice este acela de a transforma acest eveniment intr-o activitate de relatii publice a titularului de proiect. Scopul sau ar trebui sa fie in primul si in primul rand informarea publicului in privinta impactului proiectului si oferirea pentru public a unui spatiu deschis si democratic in care membrii sai isi pot exprima nestingherit ingrijorarile, parerile, propunerile in privinta proiectului propus. Nu stim ca din prezentarea titularului de proiect sa fi reiesit cel puțin un impact negativ al proiectului propus, poate numai « impactarea » bisericilor din Valea Cornei, termen a carei rezonanta in limba romana este cel puțin indoielnica. Mai mult, in cadrul debaterilor publice titularul de proiect nu răspuns argumentat la propunerile justificate ale publicului pe care le-a primit în formă scrisă înaintea respectivei ședințe de audiere³³.

8. In privinta debaterilor publice organizate pe teritoriul Ungariei, nu consideram ca aceasta sunt oportunitati de participare echivalente pentru publicul ungar cu cele

²⁹ http://www.mmediu.ro/dep_mediu/rosia_montana/dezbatere_publica.pdf

³⁰ Asa cum a fost modificat prin Ordinul MAPAM 210/2004

³¹ http://www.rosiamontana.ro/img_upload/c77c3453789af5de5049783baaa35f31/scrisoare_deschisa_consultari_publice.pdf

³² http://www.rosiamontana.ro/img_upload/c77c3453789af5de5049783baaa35f31/scrisoare_deschisa_consultari_publice.pdf

³³ Cf art. 44 - (1) al Ordinului 860/2002, *in timpul ședinței de dezbatere publică titularul proiectului descrie proiectul propus și evaluarea făcută în studiul de impact asupra mediului, răspunde întrebărilor publicului, răspunde argumentat la propunerile justificate ale publicului pe care le-a primit în formă scrisă înaintea respectivei ședințe de audiere.*

ale publicului roman. Art 2 al Conventiei de la Espoo prevede obligatia partii de origine de a oferi o oportunitate pentru publicul din zonele potential afectate de a participa in procedurile relevante de evaluare a impactului asupra mediului pentru activitatile propuse si sa garanteze ca oportunitatea oferita publicului din tara potential afectata este echivalenta cu cea oferita publicului din tara de origine. Intelegem ca initial era planificata numai o dezbatere publica in localitatea Szeged, insa in urma eforturilor organizatiilor de protectie a mediului din Ungaria s-a decis organizarea unei dezbateri publice in Budapesta³⁴. Pana la data de 22 august 2006 nu exista insa un anunt public privind locul exact si ora acestei dezbateri publice in Budapesta³⁵.

Mai multe organizatii non-guvernamentale din Ungaria au criticat faptul ca publicului maghiar i s-a pus la dispozitie spre consultare numai un rezumat de 24 de pagini al Studiului de impact asupra mediului al proiectului minier, document ce contine peste 5.000 de pagini³⁶

Astfel, nici numarul in sine al dezbaterilor publice organizate pe teritoriul Ungariei (comparativ cu cele 13 organizate pe teritoriul Romaniei), nici mediatizarea dezbaterilor in Ungaria si nici informatiile puse la dispozitia publicului pentru consultare in limba maghiara nu corespund principiului oportunitatilor echivalente de participare ale publicului ungar cu ale publicului roman.

Sectiunea IV. Raportul SIM

1. Multe dintre capitolele raportului SIM pentru Proiectul Rosia Montana nu indica autori persoane fizice sau juridice atestate conform legii pentru a realiza rapoarte sau componente ale rapoartelor SIM³⁷ pentru multe capitole lipsesc autorii sau unii dintre autorii unor capitole nu sunt atestati; ale capitole nu indica nici un fel de autor.

„Raportul de baza asupra biodiversitatii” si „Raportul de baza asupra patrimoniului cultural” mentioneaza „Stantec” ca fiind autorul documentului. „Stantec” nu este amintit in listele Ministerului Mediului si Gospodaririi Apelor cu privire la persoanele licentiate/acreditate pentru a efectua studii EIM. „Raportul de baza asupra contaminarii solului” indica „Fluvio” drept autor al documentului. „Fluvio” nu este nici el inregistrat la Ministerul Mediului si Gospodaririi Apelor, ca persoana acreditata pentru a efectua studii EIM. „Raportul de baza asupra apelor” nominalizeaza „MWH Inc.” drept entitatea care a facut studiul, insa „MWH Inc.” nu figureaza pe lista cu persoane autorizate pentru a efectua studii EIM. Raportul de baza asupra conditiilor meteorologice il indica drept autor pe Radu Dobrot, acesta nefiind inscris la Ministerul Mediului si Gospodaririi Apelor, pe lista persoanelor acreditate pentru a efectua studii EIM, nici ca persoană fizica, nici ca asociat intr-o companie acreditata.

Prin aceasta s-au incalcat dispozitiile Art. 11 (1) al HG 918/2002, ale Art. 26 (1) al Ordinului 860/2002, precum si ale Legii 265/2006 de aprobare a OUG 195/2005.

³⁴ www.greenpeace.hu.

³⁵ www.greenpeace.hu

³⁶ A se vedea articolul „Proiectul de la Roşia Montană, criticat de "verzii" din Ungaria” la <http://www.curentul.ro/curentul.php?numar=20060821&cat=10&subcat=100&subart=41752>

³⁷ A se vedea Lista persoanelor atestate sa realizeze studii de impact si bilanturi de mediu http://www.mmediu.ro/dep_mediu/atestati/Lista_atestate_11apr06_modificari_13_iulie06.pdf

2. Nu sunt identificate și descrise ale proiecte planificate de către RMGC în zona și cu care Proiectul Rosia Montana poate avea impact cumulativ.

Astel, încă din 1999 pentru perimetrul Bucium³⁸, Județul Alba s-a acordat o licență de concesiune pentru explorarea minereurilor auro-argentifere. Această licență a fost încheiată între Agenția Națională pentru Resurse Minerale și Compania Națională a Cuprului Aurului și Fierului „MINVEST” SA Deva prin Ordinul Președintelui ANRM Nr. 60 din 17.05.1999 și transferată prin Ordinul Președintelui ANRM nr. 123 din 28.07.1999 către SC „EURO GOLD RESOURCES” SA³⁹. Suprafața concesiunii pentru explorare este de 3 212 hectare. În consecința RMGC a desfășurat activități de explorare în acest perimetru iar în anul 2004 a obținut o prelungire a perioadei de valabilitate a licenței de explorare⁴⁰.

Conform informațiilor prezentate de către Gabriel Resources pentru investitorii săi⁴¹, RMGC intenționează ca în 2007 să aplice pentru o licență de exploatare în perimetrul Bucium. În cadrul aceluiași document, Gabriel Resources afirmă: « concluziile unui studiu de pre-fezabilitate au arătat că varianta economică cea mai avantajoasă este procesarea minereurilor din perimetrul Bucium cu ajutorul facilităților industriale ale proiectului Rosia Montana ».

Deși intenția RMGC de a exploata în viitorul apropiat minereurile auro-argentifere din perimetrul Bucium este bine-definită (chiar dacă nu se cunoaște încă capacitatea de producție), nu se menționează niciunde în raportul SIM acest proiect și ce fel de impact cumulativ ar putea avea cu Proiectul Rosia Montana (impact cumulativ asupra apelor, cantităților de deșuri descarcate, emisii sporite, etc).

Astfel titularul de proiect nu răspunde adecvat întrebării din Lista de control privind etapa de analiză a calității raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului : *Sunt identificate orice alte dezvoltări existente sau planificate cu care proiectul poate avea efecte cumulative?*

3. Raportul SIM pentru proiectul Rosia Montana nu răspunde multor dintre aspectele semnalate în perioada de definire a domeniului și în îndrumarul emis ca rezultat al acestei etape. Acest aspect este deosebit de semnificativ, mai ales prin prisma faptului că Ordinul 863/2002 definește un raport SIM ca și corespunzător acel raport în care « *problemele semnalate în etapa de definire a domeniului au fost tratate în totalitate și la gradul de extindere cerut*⁴² ».

Lista de întrebări la care nu s-a răspuns în studiul de impact, sau s-a răspuns foarte sumar :

- Care sunt măsurile de impermeabilizare a iazului de decantare - conform cerințelor europene pentru depozitarea deșeurilor periculoase;

³⁸ Comuna Bucium se află la aproximativ 5 km de Comuna Rosia Montana.

³⁹ Care și-a schimbat denumirea în S.C.Rosia Montana Gold Corporation S.A

⁴⁰ Termenul de valabilitate: 19 mai 2007

⁴¹ Gabriel Resources - Consolidated Financial Statements, March, 31, 2006 and 2005 on www.sedar.com

⁴² Ordinul 863/2002, Anexa 3, pct 3.

- Daca compania are in intentie sa creasca cantitatea prelucrata, cum este pregatita din punct de vedere infrastructura de depozitare;
- Care sunt masurile si operatiile ce vor fi intreprinse in vederea protejarii apelor subterane in zona proiectului in vederea includerii acestora in planul de management bazinal?;
- Precizarea modului in care se vor asigura fondurile si garantiile privind lucrarile post inchidere si monitorizarea post inchidere pe o perioada de peste 25 ani;
- Indicarea modalitatii in care haldele de steril se vor conforma prevederilor OUG nr.244/2000 privind siguranta barajelor;
- Planul de actiune pentru stramutare si relocare ar trebui sa contina si situatiile detaliate cu numarul (categoria) de locuinte la care se renunta, amplasamentele (numarul, categoria locuintelor) care se vor reconstitui conform celor convenite prin procedurile de conciliere parcurse de catre parti;
- Având în vedere că analizele mineralogice și cele chimice au demonstrat conținuturi de Hg, ce tratament se aplică și cum va fi depozitat?;
- Care este cantitatea de cianură care se evaporă zilnic și cum poate fi evitat pericolul „ploilor cu cianură” ?;
- Evaluarea riscului pe sanatate generat de procesul stramutarii in randul populatiei, mai ales ca aceasta populatie dupa cum reiese din Memoriul Tehnic este o populatie imbatranita, cu risc crescut de efecte pe sanatate ce pot aparea in urma schimbarii habitatului;
- Evaluarea riscului pe sanatate datorat pierderilor de teren agricol si forestier: perturbarea procesului de autopurificare a aerului in urma diminuarii vegetatiei din zona; disparitia obstacolelor naturale ce confereau protectie pentru deplasarea aerului poluat;
- Posibilitatea disparitiei speciilor de plante si animale ocrotite in baza conventiilor internationale, in baza unor directive ale UE si in baza legislatiei nationale, precum si a habitatelor acestor specii?;
- O evaluare a alternativelor din punct de vedere al impactului proiectului asupra ariilor protejate (L. 5/2001) *Piatra Despicata* si *Piatra Corbului*. In schimb se mentioneaza ca unul dintre aceste monumente naturale va fi distrus iar celalalt va fi stramutat. Este tehnic imposibil de stramutat *Piatra Despicata*, iar 'solutia' propusa pentru aceste doua monumente incalca Legea 5/2000 ;
- O explicatie privind viabilitatea propunerii de proiect fara constructia unei halde de minereu sarac ;
- O lista a fiecarui component acumulat in instalatia de management a sterilurilor (metale grele, sulfur, apa, etc) in anii de operare 8-12 si anii 13 si 14 ;
- O descriere detaliata a efectelor asteptate asupra fiecarui factor de mediu in timpul construirii, operarii normale si in perioada de operare a potentialelor defectiuni si dupa inchidere. Calcule model ar trebui sa fie folosite sa se demostreze diminuarea asteptata, cu accent special pe efectele transfrontiere, si raza de actiune ar trebuie prezentata pe harti;
- O descriere a impactului transfrontalier in cazul unui accident asupra unor arii naturale importante⁴³ ;
- Daca asigurarea de raspundere ar fi realizata in scopul de a furniza compensatie pentru evenimentele de poluare cauzate de potentiale defectiuni;

⁴³ Cum ar fi Parcul National Körös-Maros din Ungaria situat de-a lungul vaii Muresului

- Sa pregateasca un set de masuri in legatura cu remedierea si compensatia in caz de prejudiciu adus mediului;
- O estimare a valorii teoretice a minelor romane ale sitului Alburnus Maior, precum si a tuturor vestigiilor arheologice ;
- O estimare a valorii teoretice si practice a zonei din punct de vedere al patrimoniului natural si al biodiversitatii;
- O evaluare a veniturilor potentiale generate de turism la Rosia Montana in cazul ne-realizarii proiectului, venituri asociate cu vizitarea galeriilor romane din Masivul Carnic;
- O analiza a activitatilor economice alternative la Rosia Montana si in zonele invecinate in absenta proiectului minier ;
- O analiza comparativa a valorii proiectului minier fata de valoarea activitatilor alternative mineritului cum ar fi agricultura, turismul, etc ;
- O evaluare a prejudiciului cauzat de declararea Rosiei Montane ca zona industriala si care interzice initierea oricaror afaceri incompatibile cu proiectul minier.

In afara acestor aspecte ridicate de catre autoritatile romane si maghiare, raportul SIM nu trateaza o mare parte din aspectele ridicate de catre publicul interesat. Astfel, la data de 16 iunie 2006, numeroase ONG-uri, persoane fizice si parlamentari europeni⁴⁴ au adresat MMGA o contestatie in privinta faptului ca nu au fost consultati in etapa de definire a domeniului. Contestatia a inclus o lista cu aspecte pe care petitionarii le considerau ca trebuie tratate in raportul SIM. Dupa un refuz initial de a lua in considerare aceste aspecte, MMGA a trimis⁴⁵ aceasta lista titularului de proiect pentru a include aspectele respective in raportul SIM. Astfel, aceste aspecte ar fi trebuit tratate in raportul SIM, insa nu se regasesc in raportul SIM.

Asadar in privinta acestor aspecte raportul SIM este neadecvat conform criteriilor incluse in lista de control din Anexa 3 a Ordinului 863/2002, deoarece :

- nu este descris procesul prin care s-a definit domeniul studiului de impact;
- nu este evident că s-a efectuat o consultare riguroasă la definirea domeniului, aceasta pt ca nu a existat consultare cu publicul in scoping ;
- nu sunt prezentate prezentate comentariile și punctele de vedere ale consultanților ;
- nu se raspunde in totalitate si la gradul de detaliere cerut aspectelor ridicate in indrumarul rezultat al etapei de definire a domeniului evaluarii.

4. Observatii privind aspectele de generare si management al deseurilor:

- Nu se mentioneaza si nu se descrie pe o harta cum va evalua suprafata ocupata de sistemul iazului de decantare. Capitolul mentioneaza numai « in faza finala se preconizeaza ca sistemul, incluzand baraul si iazul, va ocupa o suprafata de 363.13ha⁴⁶

⁴⁴ <http://www.rosiamontana.org/documents/pdf/SESIZARE.pdf>

⁴⁵ Adresa a fost prezentata Comitetului pentru Respectarea Conventiei de la Aarhus la dezbaterile din 15 iunie 2006.

⁴⁶ Capitolul "Deseuri", pagina 21

- Se arata la pagina 21 a capitolului « pierderea terenurilor si folosintelor actuale din Valea Corna au fost evaluate ca avand o insemnatate moderata la scara locala. Dar la scara regionala, pierderea unei astfel de suprafete de teren agricol de clasa inferioara nu este semnificativa ». Dorim sa cunoastem clasificarile si metoda de evaluare care a dus la formularea acestei concluzii.
- Nu sunt descrise metodele folosite pentru prevederea efectelor și nu sunt discutate în totalitate motivele pentru alegerea lor, dificultățile întâmpinate și incertitudinile asupra rezultatelor obținute. Chiar si putinele efecte descrise se refera, la cea mai indulgenta citire, la forme de impact direct, dar nicidecum indirect, pe termen lung, reversibil/irreversibil.
- Există incertitudini în ce privește detaliile precise ale proiectului, inasa nu se descrie cum necunoasterea acestor detalii vor afecta eficienta masurilor de reducere a impactului asupra mediului. Exemple :
 - In sub-sectiunea 2.8.1.8 se descrie un risc, spunem noi major, pe care iazul de decantare il poate reprezenta la sfarsitul perioadei de viata a minei : acela ca sterilul sa nu fie suficient de tasat pt a putea sustine utilajele grele folosite la instalarea stratului de acoperire. Acest scenariu este numai enuntat foarte expeditiv, dar apoi nu se descriu nici un fel de masuri suplimentare care s-ar lua pentru protectia aerului, apei, in cazul in care acest scenariu se adevereste (de exemplu limitarea emisiilor de praf antrenat de pe plajele de steril deshidratat).
 - Pagina 25 : « stratul colucvial va fi prospectat in prealabil inainte de aculmarea sterilelor in iaz si daca se vor constata discontinuitati, va fi suplimentat prin asternerea unui strat bariera artificial , de exemplu geomembrana cu strat de argila. Aceste amenajari vor duce la realizarea unui strat bariera continuu sub materialul steril ».
- Nivelul de tratare al fiecărui efect nu este corespunzător importanței sale si nu s-a acordat o atenție corespunzătoare celor mai severe efecte negative ale proiectului. Spre exemplu, cand in acest capitol este mentionata emisia de acid cianhidric in forma gazoasa eliberat de pe suprafata iazului se arata : « antrenarea HCN din aer ar determina o concentratie ridicata de HCN in apele meteorice. Insa, concluziile desprinse din experienta internationala precum si faptul ca in acest caz concentratiile de CN in atmosfera vor fi reduse, nu este probabil ca vor fi masurate concentratii de CN in apa de ploaie peste nivelul de fond ».
- Nu este discutată compoziția și toxicitatea sau pericolozitatea tuturor efluenților lichizi produși de proiect. Plan B- Plan de management al deseurilor - Volumul 22 contine numai un tabel in care este mentionata compozitia efluentului instalatiei de denocivizare a cianurii (rezultate de laborator) pentru aproximativ 60 de indicatori, fara inasa a discuta toxicitatea sau pericolozitatea lor, felul in are vor interactiona, etc.
- Nu este descrisa nici o forma de impact rezidual si cu atat mai putin aranjamentele pentru monitorizarea și managementul impactului rezidual
- Nu se mentioneaza daca exista vreo incertitudine in privinta estimarii cantitatii de deseuri generate ; numai in alt capitol, respectiv « Plan B- Plan de management al deseurilor - Volumul 22 », dupa ce se reia in totalitate continutul volumului 10 intitulat « Deseuri », se face la pagina 128 o apreciere generica « Cantitatea scurgerilor nu poate fi 100% previzionata, ceea ce inseamna ca atat intervalele de timp pentru care este necesara epurarea, cat si cantitatea de deseuri provenite de la epurare sunt incerte »

5. Observatii privind aspectele referitoare la APA - conditii initiale, impact, management

- Informatiile privind conditiile initiale ale apei in zona de impact a proiectului sunt prezentate in mai multe volume, fara ca informatia sa fie sintetizata intr-un mod coerent. Astfel, in Volumul 1, Situatia mediului acvatic ; Conditii initiale ale calitatii apei, se descrie un studiu realizat de catre Agraro Consult intre 2000 -2003, precum si un studiu realizat de Fluvio intre iulie 2002 si martie 2004 privind calitatea apei de rau si a sedimentelor din sub-bazinul Abrud/Aries. In privinta acestui din urma studiu se arata : « Desi Universitatea va depune toate eforturile rezonabile pentru a asigura exactitatea lucrarilor si a informatiilor oferite, Universitatea nu garanteaza, explicit sau implicit, exactitatea si nu se declara responsabila pentru consecintele care decurg din inexactitati sau omisiuni decat daca acestea sunt rezultatul neglijentei din partea Universitatii sau angajatilor acesteia »⁴⁷. Dupa cum rezulta din volumul 11 Apa, in 2003-2004 (si 2005 ?) RMGC a prevalat probe privind calitatea apei pe amplasament⁴⁸. Pe langa faptul ca aceste rezultate nu sunt independente, deoarece probele sunt prelevate de catre titularul de proiect si analizate tot de catre acesta, nu se descrie nici un fel de metodologie. Mai mult, concluzia de baza este aceea ca nu exista rezultate actualizate privind calitatea apelor in zona proiectului.

- Nu se citeaza nici o sursa independenta privind un model al schimbarilor climatice. La pagina 20 a volumului APA se arata o prognoza a schimbarilor climatice generale in perioada 2071- 2100 insa nu se arata cine a facut aceasta prognoza.

- Nu sunt descrise metodele de prognozare a impactului si de evaluare ; nu este descris impactul pe termenul scurt, lung, direct, indirect, rezidual;

- Nu se precizeaza cum si cat RMGC va plati pentru consumul de apa bruta, conform cerintelor O.U.G. 107/2002 privind infiintarea Administratiei Nationale "Apele Romane", aprobata cu modificari prin Legea 404/2003, cu modificarile si completarile ulterioare si ale Ordinului nr. 798 din 31-08-2005 aprobarea abonamentului-cadru de utilizare/exploatare a apelor ;

- Nu se precizeaza cum asigurarea apei brute pentru uzina de procesare se va asigura in conditiile existentei unui plan de restrictii si folosire a apei in perioadele deficitare pentru raul Aries ;

- Nu se mentioneaza alti utilizatori de apa curenti sau prognozati in zona de impact a activitatii propuse, ceea ce previne o analiza privind impactul asupra folosintei de apa in aval.

6. Impactul negativ nu a fost tratat in multe capitole cu aceeaasi greutate ca si impactul pozitiv, sau nu a fost tratat deloc.

Cel mai reprezentativ exemplu este acela al impactului si efectelor negative ale stramutarii populatiei, in special asupra sanatatii si mijloacelor de trai ale populatiei vulnerabile, in majoritatea lor varstnici. Raportul SIM face trimitere in privinta acestor aspecte catre un document intitulat Plan de Actiune pentru Stramutare si Relocare, document care nu este inclus in acest studiu, deci nu intra sub incidenta procedurii de evaluare a impactului asupra mediului.

Potrivit unei evaluari independente⁴⁹ a mai multor programe de stramutare, evaluare intreprinsa de catre Michael Cernea, un expert la nivel mondial in

⁴⁷ Volumul 1, Situatia mediului acvatic - Conditii initiale ale calitatii apei, pag 30

⁴⁸ Volumul 11, pag. 30

⁴⁹ http://www.rosiamontana.ro/img_upload/c77c3453789af5de5049783baaa35f31/analiza_date_comunitate.pdf

stramutari si expert al Bancii Mondiale, "In general, stramutarea aduce numai necazuri. Am identificat 8 caracteristici ale acestui proces dezastruos: 1. Pierderea pamantului; 2. Pierderea slujbei; 3. Pierderea casei; 4. Marginalizare; 5. Insecuritatea hranei; 6. Cresterea ratei imbolnavirilor; 7. Pierderea accesului la domeniul public; 8. Dezbinarea comunitatilor. Pe scurt, asistam la un proces sever de saracire. In ultimii 20 de ani, aproximativ 200 de milioane de oameni au fost stramutati pentru a face loc unor proiecte industriale. In cele mai multe dintre cazuri, oamenii afectati au suferit de pe urma celor descrise mai sus."

7. Multe dintre concluzii mai ales in ceea ce priveste conditiile initiale socio-economice si cele de patrimoniu sunt extrem de partinitoare, au un rationament adesea jignitor la adresa spatiului rural romanesc si in mod normal nu si-ar gasi locul intr-un studiu de impact obiectiv si independent;

In acest sens, dorim sa atragem atentia asupra lucrarii Raport de Analizare a Raportului la Studiul de Impact asupra Mediului, beneficiar al lucrarii fiind Asociatia Alburnus Maior, autor fiind Sorana Olaru-Zainescu. Acesta lucrare este o analiza a urmatoarelor capitole: Studiul de conditii inițiale asupra patrimoniului cultural Condiții de referință pentru sănătate Subcapitolul 4.8 Mediul social și economic din categoria Impactul potențial Subcapitolul 4.9 Condiții culturale și etnice, patrimoniul cultural din categoria Impactul potențial Plan de management al patrimoniului cultural Plan de dezvoltare durabilă a comunității. Concluzia lucrarii este urmatoarea : « Greșelile de ordin metodologic duc la concluzii false ce nu pot fi luate în considerare în analiza obiectivă a impactului produs de proiectul RMGC».

Referitor la sub-capitolul « Conditii initiale privind patrimoniul cultural » intocmit de catre Stantec Consulting, dorim sa atragem atentia asupra urmatoarelor aspecte :

- Citam din acest sub-capitol (pag 80) : « *Principalele concluzii enunțate de dr. Beatrice Cauuet, în contextul studiilor efectuate la Roșia Montană, sunt următoarele:*
- *aceste vestigii sunt în cea mai mare parte modificate de lucrările moderne, dar există porțiuni mai bine conservate unde se păstrează urme de exploatare din epoca romană;*
- *extensia și relativa repetitivitate a unor tipuri de arhitectură a exploatărilor miniere nu justifică voința de a le conserva în situ în integralitatea lor;*
- *costurile lucrărilor de conservare în ceea ce privește unele porțiuni ale acestui spațiu minier subteran constituie un element important de luat în considerare de către RMGC;*
- *deschiderea viitoarei exploatări miniere propuse de către RMGC va oferi o oportunitate excepțională pentru derularea unui program de cercetări arheologice miniere preventive, modern și utilizând standarde la nivel internațional, asupra rețelelor miniere subterane de la Roșia Montană;*
- *distrugerea după studiul științific a părților superioare ale zăcământului va permite descoperirea și în final accesul pentru continuarea studiului științific în nivelele inferioare, a căror inviolabilitate actuală face să crească posibilitatea unei stări de conservare excelente; acest lucru nu se poate realiza decât cu mijloacele logistice ale unei exploatări miniere moderne, numai parțial utilizate de cercetarea din prima fază a studiului, dar care ulterior, pot permite descoperiri importante asupra sitului ;*

- înainte de începerea exploatării propuse de către RMGC este necesară derularea unui program de cercetări arheologice preventive în cadrul rețelelor miniere subterane de la Roșia Montană;
- masivele Cârnic și Orlea-Țarina conțin în mai mare măsură decât celelalte zone unde urmează să fie implementat viitorul proiect minier, vestigii arheologice subterane semnificative și de aceea aici trebuie concentrate cu prioritate eforturile programului de cercetare arheologică preventivă subterană; și
- RMGC trebuie să asigure fondurile și să susțină programul de cercetare arheologică preventivă subterană”.

Este extrem de îngrijorător de observat ca aceste concluzii nu se regasesc de fapt în rapoartele arheologice întocmite de către coordonatoarea lucrărilor de cercetare arheologică miniera din Masivul Carnic, Dr. Beatrice Cauuet sau se găsesc numai parțial și în cu totul alt context decât sunt prezentate în sub-capitolul de față. Astfel, cităm câteva din concluziile Doamnei Beatrice Cauuet incluse în raportul arheologic pentru Masivul Carnic în 2003⁵⁰:

- «Trebuie să marturisim că după explorarea, săpătura arheologică și analiza geologică a minei, dimensiunile, calitatea și complexitatea lucrărilor miniere subterane impresionează chiar și două milenii mai târziu ».
- « După cinci ani de cercetare de teren asupra vestigiilor antice miniere de la Rosia Montana, care pare să fie unul dintre cele mai mari centre miniere din lumea română, suntem acum în măsură să oferim câteva fragmente de informații privind starea de conservare a acestor vestigii, diversitatea lor și distribuția lor pe amplasament. Trebuie să menționăm că însăși activitatea de excavare care ne-a permis să le restaurăm, datăm și interpretăm a contribuit, în mod nefericit, la creșterea gradului lor de vulnerabilitate.⁵¹ »
- « O zonă din centrul masivului (fig.4) conține 80% din lucrările antice care au fost identificate. Este un grup format din șapte rețele, denumit Reteaua cea Mare. Cele mai multe dintre aceste vestigii din aceste rețele sunt bine conservate, dar numai în anumite sectoare, dat fiind că majoritatea lucrărilor antice au fost revizitate și parțial re-exploatate în epocile mai recente ».
- « dacă ar fi să restaurăm în întregime lucrările antice scoase la lumină prin excavatii, munca de restaurare ar trebui să fie implementată în așa măsură încât să păstreze forma vechilor cavități și a peretilor antici, altfel rezultatul nu ar justifica efortul. Data fiind importanța rețelelor cercetate, trebuie să ne pregătim de lucrări de restaurare extinse și scumpe. Mai mult decât atât, dacă structura de rețele conectate din partea central-sudică a masivului Carnic reprezintă o unitate remarcabilă, nu trebuie să trecem cu vederea alte lucrări similare, care pot fi localizate pe diferite părți ale amplasamentului. Cu toate acestea, nu este chiar necesar să stabilim ca și obiectiv restaurarea în întregime a acestor lucrări, având în vedere costurile operationale ridicate și costurile de întreținere pe care un astfel de proiect le-ar implica »⁵².
- «Cât privește perspectiva înființării unui muzeu pe amplasament unde vestigii romane pot fi prezervate și gazduite *in situ*, pare mai rezonabil să selectăm anumite arii remarcabile unde s-au probat mai multe feluri de lucrări antice, specifice inelor de la Rosia Montana, dacă este posibil. Dacă acesta va fi proiectul ales, atunci va

⁵⁰ French Archeological Mission, the Carnic Massif, Toulouse 2003,

⁵¹ Ibid, pag 91

⁵² Ibid, pag 92

necesita un vast program de restaurare, mentinere si implementare a unor standarde de securitate pentru a permite accesul publicului[...] Acelasi motiv a determinat alte muzee in a alege o restaurare completa sau partiala a lucrarilor antice (de exemplu minele de plumb de la Killhope, in apropierea Scotiei), pentru a fi in stare sa administreze perfect regulile de securitate si pentru a mentine replicile din subteran (alt exemplu il constituie pesterile pre-istorice pictate de la Lascaux din Franta), mai degraba decat a le deschide accesului publicului, aceste situri antice sunt inchise pentru public si partial deschise pentru vizitele de studiu. »

- « Reteaua Catalina-Monulesti nu contine dovezi privind toate tipurile de lucrari antice identificate in Masivul Carnic. Marile pante care la un moment dat ies la suprafata, galeriile de cercetare dotate cu trepte, si camerele cu piloni de exploatare nu se gasesc in Catalina-Monulesti, cel putin nu in aceasta faza a cercetarii. Un program de restaurare similar celor mai-sus citate (minele de la Killhope sau pesterile pictate din Franta) pot fi raspunsul care ar intregi vestigiile miniere originale de pe amplasamentul Rosia Montana. Ar putea fi intr-adevar un compromis valoros ⁵³».

De altfel, din informatiile pe care le detinem se pare ca citarea incorecta a concluziilor raportului/rapoartelor arheologilor francezi a devenit o practica standard in lucrarile stiintifice sau chiar inscrisurile oficiale intocmite in legatura sau pentru luarea unei decizii in legatura cu patrimoniul cultural al Rosiei Montane. Dorim astfel sa atragem atentia asupra faptului ca insusi coordonatorul Programului National de Cercetare Alburnus Maior, Domnul Paul Damian, a denaturat semnificativ concluziile arheologilor francezi care au cercetat Masivul Carnic, cu ocazia intocmirii notei de fundamentare prezentate Comisiei Nationale de Arheologie in sedinta din decembrie 2003. In cadrul acestei sedinte s-a eliberat un aviz favorabil descarcarii de sarcina arheologica pentru Masivul Carnic. Dorim astfel sa citam sentinta penala nr. 1661/12 iulie 2006 a Judecatoriei Sectorului 1 Bucuresti pronuntata in Dosar 19590/299/2006 : *«Impreuna cu reputati arheologi francezi s-a intocmit in legatura cu aceasta zona un raport in legatura cu vestigiile arheologice existente in zona, numitul Paul Damian Cristian invederand o zona despre care in opinia sa s-ar impune descarcarea de sarcina arheologica, zona in care intamplator sau nu avea interese economice S.C. Rosia Montana Gold Corporation S.A. Instanta retine ca propunerea se bazeaza mai mult pe opinia intimatului neexistand coincidenta de opinii cu ale arheologilor francezi. In sedinta din 19.12.2003 a Comisiei Nationale de Arheologie in care numitul Anghelescu Mircea Victor era secretar al comisiei s-au dezbatut rezultatele cercetarilor mentionate anterior si s-au votat propunerile facute de coordonatorul programului respectiv Damian Paul Cristian, in baza carora s-a eliberat de catre Ministerul Culturii si Cultelor certificatul de descarcare de sarcina arheologica nr. 4 pentru Masivul Carnic - Subteran din zona Rosia Montana [...] Raportul arheologic intocmit de intimatul Paul Damian cuprinde in mod evident doar opiniile acestei persoane si sunt intr-o vadita contradictie cu observatiile misiunii arheologice franceze[...]Acesta are dreptul la o opinie, chiar daca e formulata cu rea credinta si chiar daca prin aceasta se sprijina in mod direct sau indirect interesele economice ale unei corporatii internationale care are ca scop exploatarea aurului in acea zona. Reaua credinta a acestei persoane sau nepriceperea acesteia ar fi*

⁵³ Ibid

trebuie sa fie analizata de Comisia Nationala de Arheologie in cadrul sedintei din 19.12.2003, organ colegial[...] »

- Citam mai departe din concluziile acestui sub-capitol (pag 100-1001) :
« Enunțate rezumativ, locațiile de exploatare miniere aurifere romane indicate mai sus, și prezentate cu o serie de detalii în Anexa D, demonstrează că Roșia Montană nu este unică în termenii istoriei mineritului roman. Există astfel indicii asupra cca. 47 de situri cu caracteristici relativ similare, situate în Transilvania și Banat, dintre care 14, precum Ruda-Brad, Stănița, Bucium - zona Vulcoi Corabia, cele de la Băița - Fizeș, cele din zona Certej -Săcărâmb, cele din zona Baia de Criș, precum și cele din zona Haneș - Almașul Mare au oferit deja date certe asupra unui potențial arheologic comparabil într-o anumită măsură celui al anticului Alburnus Maior, respectiv conținând dovezi legate de exploatare aurifere, structuri de habitat și elemente de infrastructură asociată. În vreme ce unele dintre situri au fost afectate de dezvoltări recente din ultimii 200 de ani, altele conțin indicii promițătoare care să încurajeze desfășurarea în viitor a cercetărilor arheologice. Așa cum se afirmă în studiul elaborat de Lucia Marinescu, suma cercetărilor arheologice desfășurate până în prezent la Roșia Montană crează o "imagine deformată despre Alburnus Maior". Este important de subliniat acest punct de vedere. Datele și informațiile cunoscute până în prezent indică insistent faptul că viitoarele cercetări arheologice desfășurate într-o serie de situri din România vor modifica percepția actuală existentă despre Roșia Montană. Acest loc, dimpreună cu rezultatele cercetărilor efectuate aici între anii 2000 și 2006 par a fi astăzi de o importanță fără precedent, dar se pare că acest lucru nu va fi întotdeauna așa, această apreciere fiind foarte susceptibilă de a fi modificată în anii ce vin ».

Acesta concluzie pare a fi lipsita atat de etica profesionala cat si de logica elementara. Astfel, nu vedem cum cercetari in alte locatii din tara ar putea modifica perceptia asupra importantei din punct de vedere arheologic/stintific a sitului Alburnus Maior. Potentiala abundenta de date si descoperiri la care se face aluzie in aceste concluzii ar putea numai intregi cunostintele generatiilor actuale despre un trecut de importanta deosebita pentru evolutia generatiilor trecute, fara a face inasa un sit sau un set de constinte mai important decat altul. Intre timp, politicile de protectie a patrimoniului cultural se decid in functie de legislatia aplicabila la momentul descoperirilor, in functie de evaluari independente si exhaustive ale fiecărei descoperiri in parte, precum si in functie de interesul manifestat de comunitatea stiintifica nationala si internationala fata de acel sit/bun de patrimoniu cultural. Caci altfel, daca ar fi sa acceptam acest gen de rationament, atunci ar trebui sa acceptam ca o biserica de lemn din Maramures le face pe toate celelele mai putin semnificative.

- *Mai mult decat atat, sub-capitolul respectiv face o trecere in revista a altor indicii ale prezentei mineritului roman in Europa, concluzionand ca 'Este evident că situația se modifică într-un ritm rapid pe măsură ce cercetările aduc completări la lista minelor aurifere romane și a așezărilor aferente pe întreg curpînsul imperiului roman. Acest fapt poate avea o singură implicație pentru Roșia Montană: în afară de aceasta sunt numeroase alte situri care urmează să fie descoperite'.*

Avem aceleasi comentarii asupra acestui gen de concluzii ca si cele mai-sus enuntate despre indicii ale altor situri romane in tara. Ceea ce este important de subliniat la acest punct este ca alte state si comunitati din Europa par sa aiba o cu totul abordare in privinta descoperirilor lor de vestigii arheologice miniere romane. Astfel in Spania in localitatea numita Las Medulas se afla galerii miniere romane, de dimensiuni relativ reduse, dar al caror statut de protectie este acela de patrimoniu UNESCO.

- Concluziile prezentului sub-capitol culmineaza cu urmatoarele afirmatii : *« Altă serie de considerații asupra Roșiei Montane sunt legate în mod semnificativ de faptul că industria minieră este în momentul de față reprezentată de exploatarea de stat, care nu este profitabilă și de aceea reducându-și considerabil numărul de angajați. De vreme ce satul a fost dintotdeauna dependent de minerit, mai degrabă decât de agricultură sau comerț, mulți dintre locuitorii tineri sunt obligați să părăsească Roșia Montană în căutarea unor locuri de muncă. Această scădere a activității economice a localității a generat un impact asupra elementelor de patrimoniu cultural și continuă să fie o amenințare pentru acestea. O serie de biserici, monumente istorice și clădiri rezidențiale sunt abandonate, prezintă o serie de deteriorări structurale sau sunt într-o stare de conservare precară. Această tendință se va menține sau se va înrăutăți dacă mina actuală va continua să restructureze personalul sau chiar se va închide. Nu poate fi ignorat că, datorită faptului că locuitorii sunt nevoiți să se orienteze spre alte activități ca agricultura și exploatarea lemnului, se vor produce impacte asupra peisajului cultural al Roșiei Montane, care este deja alterat. Așa cum se poate vedea din această scurtă prezență, o mică parte din patrimoniul cultural al Roșiei Montane a rămas neafectat de îndelungata istorie minieră a acesteia, o parte a acestuia fiind totuși păstrată în cadrul muzeului RoșiaMin, incluzând altare votive romane, echipament minier din secolul XIX - XX, și accesul public într-o galerie minieră romană. Totuși ca un rezultat al vastelor cunoștințe acumulate în cei șase ani de derulare ai programului de cercetare arheologică și studii de patrimoniu, s-a creat o oportunitate unică de a înțelege și documenta mai bine evoluția acestei comunități miniere cu o tradiție de 1900 de ani, fapt imperios necesar în contextul în care o serie de forțe economice continuă să degradeze unele aspecte legate de patrimoniul cultural al Roșiei Montane. Această cercetarea amplă a fost posibilă prin fondurile puse la dispoziție de investiția minieră a RMGC».*

Aceste concluzii arata in mod cert faptul ca nu avem de-a face cu un studiu adecvat privind conditiile initiale socio-economice si de patrimoniu cultural. Aceste studii nu sunt impartiale si obiective si nu sunt sustinute cu date si dovezi.

8. Dorim sa atragem atentia asupra scrisorii deschise adresate MMGA la data de 12 august 2006 de catre unul dintre autorii Raportului SIM, respectiv al Planului de Management al Patrimoniului Cultural privind Centrul Istoric al localitatii Rosia Montana - Atelierul de Arhitectura OPUS Bucuresti. Semnatarii scrisorii deschise, Arh Virgil Apostol si Arh Stefan Balici arata ca « proiectul societatii OPUS Planul de management al patrimoniului cultural al Centrului Istoric Rosia Montana se regaseste intr-adevar in Raportul de Evaluare al Impactului asupra Mediului al

Proiectului de exploatare miniera inaintat de catre societatea RMGC, dar, spre surprinderea noastra, documentatia realizata de catre subsemnatii nu a fost reprodusa decat partial. Mentionam ca opiniile profesionale exprimate in documentatia realizata de noi nu pot fi dissociate nici in fond nici in forma, decat cu riscul de a le modifica radical concluziile. Din acest motiv dorim sa subliniem ca in Raportul de Evaluare al Impactului asupra Mediului al Proiectului de exploatare miniera inaintat de catre societatea RMGC, cele mai importante concluzii ale Planului de Management al Patrimoniului Cultural privind Centrul Istoric al localitatii Rosia Montana realizat de societatea OPUS, sunt absente, incomplete sau utilizate intr-un context diferit decat cel original. In consecinta, societatea OPUS nu isi asuma concluziile privind managementul patrimoniului cultural al Centrului Istoric Rosia Montana asa cum sunt prezentate in Raportul de Evaluare al Impactului asupra Mediului al Proiectului de exploatare miniera inaintat de catre societatea RMGC Ministerului Mediului si Gospodarii Apelor ».

Intr-adevar lectura raportului original al societatii OPUS in comparatie cu sectiunea relevanta din Raportul SIM arata ca multe dintre concluziile originale cu privire la importanta si soarta patrimoniului cultural al Rosiei Montane au fost radical editate sau pur si simplu inlaturate. Prin aceasta se incalca grav dispozitiile legale privind obiectivitatea si independenta rapoartelor la studiile de impact asupra mediului. Tocmai in respectarea acestui principiu fundamental studiile trebuie efectuate de catre persoane/firme independente de titularul de proiect, acesta din urma neavand nici un fel de control asupra rezultatelor/concluziilor si nici alte persoane in afara strict de autorul studiului. La randul sau, acest « incident » ridica un semn de intrebare major asupra felului in care toate celelalte studii au fost folosite nu pentru a prezenta in mod obiectiv si independent efectele si impactul proiectului propus, dar mai mult ca si instrument de lobbying pentru aprobarea acestuia de catre autoritatile competente.

9. Observatii privind principiul poluatorul plateste

Raportul SIM demonstreaza ca RMGC nu va respecta acesta principiu in implementarea proiectului minier Rosia Montana.

Implementarea acestui proiect ar avea un impact ireversibil asupra comunitatii locale, deoarece se doreste stramutarea si relocarea gospodariilor, a bisericilor, a cimitirelor si a tuturor cladirilor din zona direct afectata; asupra biodiversitatii zonei, deoarece habitatele speciilor de fauna si flora ar fi distruse, precum si asupra monumentelor naturale si istorice.

Raportul SIM mentioneaza in multe dintre capitolele sale, in acele puncte in care se discuta implementarea unor masuri de remediere a impactului negativ, infiintarea in viitorul nedeterminat a unei Fundatii. Conform raportului SIM, aceasta fundatie ar avea ca si obiect implementarea unor proiecte de protectie a biodiversitatii, a patrimoniului istoric si arheologic (mentionandu-se chiar ca i se vor transfera in patrimoniu casele clasificate ca si monumente istorice), precum si de dezvoltare durabila a comunitatii. Aceasta fundatie ar fi finantata de catre RMGC.

Pe langa faptul ca nu se indica unde si cand va fi infiintata aceasta fundatie si nici cine va face parte din organele sale decizionale sau staff, din punct de vedere strict juridic infiintarea acestei fundatii si transferul in sarcina sa a responsabilitatilor sus mentionate este impotriva principiului stipulat de Legea Protectiei Mediului « poluatorul plateste ».

Astfel, conform acestui principiu, dacă o activitate produce daune și prejudicii⁵⁴ asupra mediului, bunurilor și sănătății oamenilor, atunci se va antrena răspunderea - civilă, contravențională, penală - a titularului acestei activități, acesta fiind ținut și la luarea măsurilor de înlăturare a urmărilor produse și restabilirea condițiilor anterioare. Acest aspect complex al răspunderii pentru prejudiciul adus mediului este încă mai bine reglementat la Art. 94 al OUG 195/2005 așa cum a fost aprobată prin Legea 195/2005: Protecția mediului constituie o obligație a tuturor persoanelor fizice și juridice, în care scop: i) suportă costul pentru repararea prejudiciului și înlătură urmările produse de acesta, restabilind condițiile anterioare producerii prejudiciului, potrivit principiului "poluatorul plătește".

Faptul că RMGC dorește înființarea unei structuri separate care ar implementa acțiuni vizând diminuarea/repararea prejudiciului produs de implementarea Proiectului Rosia Montana arată fără îndoială că RMGC nu va respecta acest principiu de bază al legii protecției mediului - poluatorul plătește - în sensul că nu dorește să-și asume răspunderea per ansamblu pentru prejudiciile produse, ci numai eventual latura strict pecuniară a răspunderii - prin faptul că ar finanța această fundație. Și în privința acestui din urmă aspect, al finanțării fundației de către RMGC, avem o serie de observații: În termeni de obligații legale, RMGC va fi obligat la plata datoriilor și satisfacerea în primul rând a acționarilor. Nu există nici un fel de responsabilitate legală a RMGC față de această fundație. Ideea acestei fundații pare a fi preluată dintr-un spațiu în care funcționează un alt sistem de drept, mai apropiat probabil de cel anglo-saxon, fără să existe însă un echivalent al acesteia în legislația românească.

10. Costurile legate de închiderea minei și reabilitarea mediului post-inchidere

Obligații de bază stipulate atât de către OUG 195/2005 cât și de către Legea Minelor 85/2003, aspectele legate de închiderea minei și reabilitarea mediului post-inchidere sunt tratate în raportul SIM într-un mod imprecis, incomplet și în mod evident subestimând costurile aferente acestor lucrări.

Practic raportul SIM descrie o serie de măsuri tehnice standard care se aplică în general la închiderea minelor și reabilitare de mediu post-inchidere, fără a evalua eficiența lor pentru cazul specific Rosia Montana și fără o descriere precisă a perioadelor în care se vor implementa. De exemplu, se menționează probabilitatea ca tratarea apelor acide rezultate din cariere și din barajul iazului de decantare să necesite o stație activă de tratare a apei, însă fără a menționa perioadele de timp în care aceasta va funcționa.

Ceea ce este încă mai îngrijorător este faptul că RMGC a prevăzut suma totală de 70 789 884 de dolari pentru închiderea minei (iazul de decantare, halzile de steril, uzina de procesare, cariere, drumuri industriale, etc). Aceasta este însă o cifră total nerealistă. Potrivit Agenției de Protecție a Mediului din Statele Unite ale Americii costurile aproximative pentru stratul protector de sol compozit pentru halzele de steril generatoare de ape acide se situează între 0,83 dolari și 1,01 dolari/tona de steril. La sfârșitul exploatarei, halzile de steril Cetate și Carnic vor conține 130,691 milioane de tone de steril. Costurile pentru a le acoperi cu sol compozit se ridică, prin urmare, la o sumă cuprinsă între 108,5 și 132 de milioane de dolari. Numai costurile

⁵⁴ Conform Art. 2 pct 52 al OUG 195/2005 așa cum a fost aprobată prin Legea 265/2006 prin "prejudiciu" se înțelege efectul cuantificabil în cost al daunelor asupra sănătății oamenilor, bunurilor sau mediului, provocat prin poluanți, activități daunătoare ori dezastre;

pentru aceste halde de steril vor depasi suma totala estimata de titularul proiectului pentru inchiderea tuturor facilitatilor industriale. Cat despre costurile de inchiderea si reabilitare a mediului pentru un iaz de decantare generator de ape acide, ele au fost estimate de Agentia de Protectie a Mediului din Statele Unite ale Americii intre 48 000 de dolari si 877 000 per acru. Iazul de decantare de la Rosia Montana ar avea o suprafata de 363,12 ha sau 897 de acrii. Aceasta presupune costuri de inchidere si reabilitare a mediului ce se situeaza intre 43,1 milioane de dolari si 786,7 milioane de dolari. Acestea sunt insa numai costurile intr-un scenariu normal. O scurgere neprevazuta de acid din minereul sarac (2,7 milioane de tone), la mina din Lead, Dakota de Sud, apartinand companiei Richmond Hill LAC Minerals a ridicat costurile de inchidere si reabilitare cu 8,5 milioane de dolari. Mai mult decat atat, apa cu continut de cianuri s-a infiltrat din iazul de decantare in aluviunile acvatice din Elko, Nevada din cauza minei apartinand companiei Dee Gold Mining Newmont. Costurile au crescut astfel cu 2 milioane de dolari.

In ceea ce priveste garantiile financiare pt inchiderea minelor si reabilitarea mediului post-inchidere, raportul SIM nu face decat trimitere vaga la prevederile Directivei europene privind gestiunea deseurilor miniere. Aceasta directiva nu este insa inca transpusa in legislatia interna.

Asadar aplicabile in speta privind stabilirea garantiilor financiare sunt HG 351/2005 si Legea Minelor 85/2003.

In ceea ce priveste garantiile financiare cerute de HG 349/2005 si Directiva europeana 1999/31/EC:

- Operatorul unui depozit de deseuri este obligat, la solicitarea unei autorizatii de mediu, sa dovedeasca existenta garantiei financiare care sa asigure indeplinirea obligatiilor privind securitatea depozitului si conditiile de protectie a mediului si sanatatii umane stipulate in autorizatia de mediu. Aceasta garantie financiara trebuie sa fie mentinuta si ajustata pe intreaga perioada de functionare a depozitului.
- Operatorul trebuie sa constituie un Fond pentru inchiderea si monitorizarea post-inchidere a factorilor de mediu (monitorizare care ar trebui sa dureze minim 30 de ani). Acest Fond este constituit intr-un cont bancar si este alimentat anual asa cum se prevede in Planul privind inchiderea si monitorizarea post-inchidere a factorilor de mediu care este parte integranta din documentatia necesara obtinerii autorizatiei de mediu.

Raportul EIM nu mentioneaza deloc asemenea garantii.

Potrivit Art. 22 al Legii minelor, inceperea lucrarilor de exploatare miniera se autorizeaza de catre autoritatea competenta numai pe baza prezentarii dovezii privind constituirea garantiei financiare de refacere a mediului dupa inchiderea minei. Garantia financiara trebuie mentinuta pe toata durata exploatarei. Raportul EIM nu contine nici un calcul al costurilor de refacere a mediului post-inchiderea minei si nici nu include nici un plan in acest sens.

Date fiind cele de mai sus, intelegem ca masurile de inchidere a minei si reabilitare a mediului pentru Proiectul Rosia Montana, in lipsa estimarii unor costuri

realiste si a descrierii unor mecanisme legale privind garantiile financiare, raman la nivel de promisiune sau sugestie.

11. Observatii privind biodiversitatea

Nici una dintre speciile de plante enumerate in 'Raportul de baza privind biodiversitatea' nu sunt caracterizate din punct de vedere al habitatului, cu toate ca aceasta caracterizare este o cerinta legala impusa de catre Directiva Europeana privind habitatele (92/43/EEC) si de Legea 462/ 2001.

'Studiul de conditii initiale privind biodiversitatea' estimeaza ca pajistile si fanetele acopera 60% din suprafata ce ar fi ocupata de proiect. Cu toate acestea, nu exista nici un document care sa cuprinda o lista cu plantele din acest perimetru. La pagina 8 se mentioneaza specii de plante dar fara a indica frecventa, marimea, locatia sau orice alta caracteristica relevanta din punctul de vedere al evaluarii conditiilor de baza. Raportul mentioneaza asociatii vegetale cum ar fi *Sedo Hispanici - Poëtum nemoralis Pop et Hodişan 1985*. Acesta este edificator al unui habitat endemic R6209 Comunitati sud-est carpatice pe stanci calcaroase cu *Asplenium trichomanes ssp. quadrivalens si Poa nemoralis* (dupa **Habitatele din Romania / Nicolae Donita, Aurel Popescu, Mihaela Pauca-Comanescu, ... - Bucuresti : Editura Tehnica Silvica, 2005**) cu o valoare deosebit de mare din punct de vedere al conservarii. Alte asociatii vegetale sunt edificatoare ale unor habitate prioritare pentru conservare cum ar fi asociatiile *Nardo - Festucetum rubrae Maloch 1933*, impreuna cu *Violo declinatae - Nardetum strictae Simon 1966*, mai precis al habitatului *6230 Pajisti cu Nardus bogate in specii (dupa **Habitatele din Romania / Nicolae Donita, Aurel Popescu, Mihaela Pauca-Comanescu, ... - Bucuresti : Editura Tehnica Silvica, 2005**). In aceasta ordine de idei comunitatile de plante nu sunt caracterizate din punct de vedere al habitatelor, fapt cerut expres de Directiva privind Habitatele (92/43/EEC) transpusa prin Legea 462/2001, nepermitand astfel o evaluare corecta al situatiei actuale din zona prin prisma actelor normative care reglementeaza protectia mediului respectiv a speciilor si comunitatilor de plante si animale.

12. Observatii privind protectia patrimoniului istoric si arheologic

- Din punct de vedere arheologic, majoritatea suprafetei propuse a fi ocupate de proiect nu a fost legal cercetata. Intr-un fel sau altul, raportul EIM admite acest fapt, pasajul relevant fiind urmatorul: "pentru zona Orlea sunt programate cercetari arheologice de detaliu in perioada 2007-2012."⁵⁵ Aceasta demonstreaza faptul ca este ilegala includerea acestei zone in proiect.

- Partea de est a zonei in care se propune construirea halzii de steril Cirnic nu a fost cercetata arheologic. Aceasta poate fi usor observat pe harta 4.9.5 intitulata 'Locatia siturilor arheologice'. Aceasta inseamna ca descarcarea de sarcina arheologica a acestei zone s-a facut ilegal si ca zona trebuie exclusa din proiectul minier.

- Galerile romane din masivul Orlea ce pot fi in prezent vizitate sunt clasificate ca si monumente istorice (cod LMI AB-I-m-A-00065.02). Distrugerea lor, prin transformarea masivului respectiv intr-o cariera deschisa, este asadar ilegala (articolul 9 si 10 ale Legii 422/2001). Distrugerea galeriilor romane nu poate fi

⁵⁵ Volumul 14; Capitolul 4.9 'Conditii privind patrimoniul cultural, etnic', pagina 30

compensata de nici o masura de cosmetizare, cum ar fi reconstructii tri-dimensionale accesibile pe o pagina web.

- Este de asemenea ilegală distrugerea de monumente originale și înlocuirea lor cu replici sau reconstructii virtuale. O asemenea practică nu este stipulată de legislația privind protecția monumentelor istorice în vigoare
- Propunerea RMGC de a decide pentru vizitare galeriile Catalina-Monulești sau Paru-Carpeni este nerealistă și nefundată. Aceste galerii nu au fost pe deplin cercetate. În cazul galeriei Catalina-Monulești, în raportul EIM nu se menționează nimic despre faptul că accesul în galerie a eșuat de numeroase ori date fiind inundările puternice și constante generate de apă subterană.
- Unele dintre cele mai valoroase monumente din punct de vedere arhitectural și spiritual de la Rosia Montana - bisericile ortodoxă și Greco-catolică - precum și mormântul eroului Simon Balint nu vor fi accesibile pe perioada de exploatare a minei și raportul EIM nu oferă nici un fel de garanții privind protecția lor.
- 'Protocolul privind descoperirile întâmplătoare' la care RMGC pretinde că aderă nu reprezintă un set de norme imperative. Conține numai un set de principii generale și nu identifică componenta instituțională a unei echipe de supraveghere arheologică. Implementarea sa corectă depinde în mare măsură de independența instituțională a echipei sus-menționate.

13. Alte aspecte juridice în legătură cu Proiectul Rosia Montana

- Stramutarea și relocarea populației

a.) Planul de acțiune în vederea relocării și stramutării al RMGC menționează: "compania va minimiza exproprierea pe cât de mult posibil". În primul rând o companie nu poate face exproprieri. Măsurile de exproprieri sunt luate de guvern pentru cauze de utilitate publică. Legea 33/1994 stipulează faptul că dacă exproprierea afectează monumente istorice și biserici, cauza de utilitate publică se declară printr-o lege sau hotărâre de guvern. Propunerea de proiect minier de la Rosia Montana nu este o utilitate publică, ci un proiect privat finanțat din fonduri private și aflat în proprietate privată. Aceasta înseamnă că orice măsuri de exproprieri care ar fi luate de Guvern ar încălca articolul 44 al Constituției României și Art. 8 (2) al Convenției Europene a Drepturilor Omului⁵⁶.

Cu toate acestea, RMGC folosește argumentul exproprierii pentru a face presiuni asupra localnicilor ca să își vândă proprietățile. Aceasta pune sub semnul întrebării legalitatea contractelor de vânzare-cumpărare încheiate până acum; cel puțin din punctul de vedere al consimțământului liber și nevițiat al vânzătorului.

b.) Instituirea zonei de dezvoltare industrială a RMGC interzice orice construcții noi în localitate încă din 2002. Aceasta este o încălcare semnificativă a unui drept garantat constituțional - dreptul la liberă inițiativă economică (Articolul 45).

c.) Potrivit Raportului EIM, compania trebuie să stramute 410 de morminte în locații indicate de familiile decedaților. În zona industrială propusă există un număr total de 12 cimitire. Potrivit Legii nr. 98/1994 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor, la normele legale de igienă și sănătate publică, "desființarea sau schimbarea folosinței unui cimitir este posibilă numai după 30 de ani de la ultima

⁵⁶ A se vedea paginile 24-26 ale studiului *Compatibilitatea proiectului minier Rosia Montana cu principiile și normele legislației UE* de Univ.Prof.Dr. Peter Fischer și Univ. As. Dr. Alina Lengauer, L.L.M., Viena, octombrie 2002

inhumare si numai dupa mutarea tuturor osemintelor”. Cimitirele de la Rosia Montana si Corna sunt la momentul de fata folosite.

- Acces la informatii si participare publica in etapele precedente de autorizare

Atat persoane individuale interesate cat si numeroase ONG-uri au avut o serie de incercari nereusite de a obtine informatii privind contractele si inteleggerile initiale intre companie si Statul Roman (cum ar fi licenta de concesiune pentru exploatare a RMGC). Este esential ca atunci cand evalueaza raportul EIM, publicul sa cunoasca drepturile si obligatiile pe care fiecare parte si le-a asumat. Alburnus Maior⁵⁷, un ONG local de la Rosia Montana, a initiat o actiune in justitie pentru a obtine accesul la licenta miniera, autorizatiile de exploatare, studiul de impact asupra mediului si planul de inchidere a minei depuse de catre Minvest Deva, partenerul Gabriel Resources, care a obtinut si apoi a transferat licenta miniera catre RMGC. Cele mai multe asemenea documente se afla in posesia Agentiei Nationale pentru Resurse Minerale si care a negat constant accesul la aceste documente, pretinzand ca sunt clasificate. La demararea procedurii EIM pentru proiectul minier Rosia Montana, membrii ai publicului interesat au solicitat din nou acces la aceste documente, de aceasta data de la ministerul Mediului si Gospodarii Apelor. Ministerul a refuzat sa puna la dispozitie aceste documente si in consecinta a incalcat atat Conventia de la Aarhus privind accesul la informatii, participarea publicului si accesul la justitie pe probleme de mediu cat si Ordinul MAPPM 860/2002 privind procedura de evaluare a impactului asupra mediului.

In iulie 2002, RMGC a solicitat si finantat modificarea planurilor de urbanism de la Rosia Montana in scopul declararii zonei Rosia Montana ca si zona industriala rezervata exclusiv proiectului minier al RMGC. Autoritatile locale nu au organizat nici un fel de consultari cu populatia direct afectata inainte de aprobarea acestor modificari la planurile de urbanism. Potrivit Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului si urbanismul, autoritatile locale aveau obligatia de a informa populatia locala privind intentia de a modifica planurile de urbanism si domeniul modificarii. In urma acestei informari ar fi trebuit organizate dezbateri publice. Nici unul dintre acesti pasi procedurali nu s-a intreprins.

- Coruptie si conflicte de interese

In anul 2001 s-a inceput o cercetare penala pe seama a trei fosti directori ai Minvest Deva. Obiectul acestei cercetari il constituie asocierea dintre Minvest si Gabriel Resources. Cei trei fosti directori sunt acuzati de abuz in serviciu contra intereselor publice si s-a inceput deja urmarirea penala pe seama lor. La momentul de fata cazul este inca pe rol.

Incepand cu anul 2000 consilierii locali din Rosia Montana au votat un numar impresionant de hotarari de consiliu local in beneficiul RMGC. Aceste hotarari se refera la concesiunea/vanzarea/ inchirierea unei parti semnificative a domeniului public (cladiri si terenuri) catre RMGC, inclusiv schimbarile mai-sus amintite in planurile de urbanism. Majoritatea consilierilor locali de la Rosia Montana sunt fie

⁵⁷ A se vedea www.rosiamontana.org

direct angajati de catre companie, fie sunt angajate sotile si rudele apropiate. Acesta este un evident conflict de interese in lumina prevederilor legii administratiei publice locale (215/2001), legea privind prevenirea si sanctionarea unor fapte de coruptie (161/2003) precum si legea privind statutul alesilor locali (393/2004).

- Monumente istorice

In Rosia Montana exista 41 de case de patrimoniu clasificate ca si monumente istorice (prin Legea 5/2000 si prin Lista Monumentelor Istorice din 2004). Potrivit propunerii de proiect minier, aceste case se afla raspandite printre cele patru cariere. Raportul EIM nu prezinta nici un fel de garantii despre cum aceste case ar rezista la vibratiile produse de explozii si trafic cu utilaje grele. Potrivit Legii privind protectia monumentelor istorice (Legea 422/2001), un monument istoric are in jurul sau o zona de protectie de 200 de metri, ceea ce nu se poate respecta in cazul acestui proiect minier. Inca din 2003, RMGC a achizitionat un numar de 14 case de patrimoniu din centrul vechi al Rosiei Montane. Starea acestor monumente s-a deteriorat semnificativ de la achizitionarea lor de catre RMGC. Aceasta inseamna ca RMGC nu a luat masurile impuse de Legea 422/2001 si Ordinul Ministerului Culturii si Cultelor 2682/2003. RMGC nu a primit pana la momentul de fata nici un fel de sanctiuni din partea autoritatilor competente.

Date fiind toate cele mai sus descrise, solicitam Ministerului Mediului si Gospodaririi Apelor sa nu-si dea acordul pentru propunerea de exploatare miniera de aur si argint din Rosia Montana.

Cu stima,

Petenta
Centrul Independent pentru
Dezvoltarea Resurselor de Mediu

Prin Presedinte
Dan Mercea

Cluj-Napoca, 23 august 2006

**Răspuns la contestația depusă de Mercea Dan
(Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu)
înregistrată cu numărul 1357**

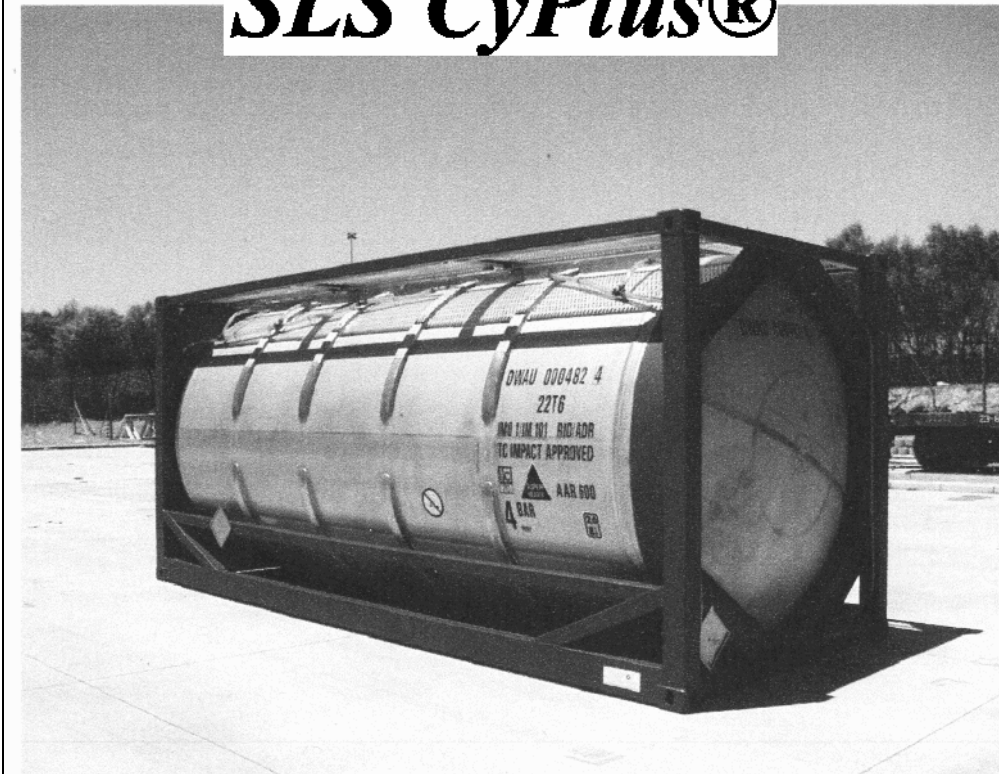
Problemele ridicate de dvs. în această contestație își găsesc răspuns în Raportul la studiul de Evaluare a Impactului asupra Mediului (EIM) pentru Proiectul Roșia Montană (RMP) – depus de către SC Roșia Montană Gold Corporation SA (RMGC) la Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor (MMGA) în luna mai a anului 2006 – și în cele de mai jos, unde am încercat, pe cât posibil, să păstrăm structura documentului dvs.

Capitalul necesar estimat pentru finalizarea implementării proiectului Roșia Montană - inclusiv dobânzile, finanțarea și costurile de regie – este de aproximativ 750 de milioane USD. Societatea anticipează acoperirea acestor costuri cu aproximativ 20% sume existente (150 milioane USD), și 80% credite, care ar putea include credite cu rată de risc superioară. Societatea a obținut deja cei 150 milioane ai primei categorii și este în stadiul final al negocierilor pentru categoria sumelor creditate.

Conducerea Gabriel Resources Ltd., principalul acționar al RMGC, are peste 60 de ani de experiență în cadrul a șapte proiecte miniere derulate pe patru continente, inclusiv operațiuni de exploatare a aurului și argintului. Aceasta reprezintă o bază extrem de solidă pe care este construit Proiectul Roșia Montană. RMGC se angajează să deruleze Proiectul în deplină conformitate cu legislația română și europeană, cu legea protecției mediului înconjurător și conform codului deontologic internațional care se referă în mare parte la protecția mediului înconjurător. Am lucrat cu experți independenți și unele dintre cele mai mari companii internaționale de consultanță în domeniul minier, pentru a asigura cel mai înalt standard de protecție și reabilitare a mediului în zona de impact.

Transportul cianurii de sodiu se va efectua în exclusivitate cu containere specializate SLS, certificate ISO, cu o capacitate de 16 t fiecare. Dimensiunile containerului sunt conforme standardelor ISO, permițând transportul acestuia pe rutele de transport (feroviar și rutier) și utilizarea dotărilor standard de manipulare a containerelor. Containerul este protejat de către un cadru de protecție. Pentru ușurarea manipulării, cadrul de protecție este prevăzut cu suportți, permițând decuplarea de trailerul de transport și stocarea temporară. Grosimea virolei este de 5,17 mm, asigurând, împreună cu cadrul metalic, o protecție suplimentară încărcăturii în caz de accident.

A transport container **SLS CyPlus®**

Este adevărat că foarte multe din drumurile din România sunt de calitate proastă. De aceea, la alegerea rutei de transport optime se va opta pentru utilizarea transportului pe calea ferată pe toată porțiunea care permite această opțiune.

În mod special, bazinul de steril și barajul au fost proiectate la cele mai înalte standarde pentru a preveni poluarea pânzei freatice, și pentru a monitoriza în permanență apele freatice și a capta orice exfiltrații detectate – un sistem verificat prin studii hidro-geologice. Mai mult, proiectul include un sistem de trase din sol slab permeabil încadrat în bazinul iazului de decantare, proiectat pentru a avea o permeabilitate de 10^{-8} m/s, un perete suplimentar în fundația barajului inițial pentru a controla scurgerile și un baraj de colectare a scurgerilor și un bazin plasate la piciorul barajului de steril pentru a colecta și stoca orice scurgere care depășește linia barajului principal.

Sulfurile în cazul proiectului Roșia Montană pot apărea diseminate în cadrul zăcămintului, iar sulfații în anumite concentrații, în nămolul rezultat de la uzina de epurare a apelor acide. În cazul sulfurilor diseminate, exceptând pirita, acestea au conținuturi extrem de scăzute și nu vor fi recuperate și tratate special.

Pentru nămolul de la uzina de epurare a apelor acide, în funcție de fazele de dezvoltare ale Proiectului, sunt proiectate următoarele scheme:

- În faza de exploatare nămolul îngroșat provenit din bazinul de sedimentare de la uzina de epurare a apelor acide va fi eliminat în iazul de decantare ca deșeu suplimentar în raport de 1:500 față de materialul steril;
- În faza de închidere a minei, este planificat ca acest flux de deșeuri să fie eliminat în lacul de carieră Cetate, deoarece iazul de decantare nu va mai fi disponibil pentru depunerea deșeurilor în această fază.

Impactul asupra mediului determinat de eliminarea nămolului de epurare a apelor acide în iazul de decantare este neglijabil comparativ cu impactul provocat de sterilul de procesare datorită:

- cantității mult mai mici a nămolului de epurare în raport cu cantitatea de steril;

- proprietăților toxice mult mai reduse ale nămolului de epurare în raport cu cele ale sterilului.

Se justifică deci referirile la Secțiunea 2.8.1.8 din Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) pentru perioada în care nămolul de epurare a apelor acide va fi depozitat în iazul de decantare.

Dacă nămolul de epurare a apelor acide este depozitat în cariera inundată Cetate, nămolul se poate dizolva și va elibera metale grele și ioni neutri majori (sulfat, calciu) în apa din carieră dacă aceasta devine acidă. Însă apa din lac nu va fi evacuată direct în mediu. Apa din carieră care va ajunge în lucrări subterane poate fi captată de barajul Cetate și repompată în stația de epurare, astfel încât să nu ajungă în mediu nici un fel de poluare.

Mai mult, sunt prevăzute măsuri preventive care să minimizeze riscul ca apele acide generate de porțiunile sulfurice ale pereților carierei să aciduleze apa din carieră. Aceste măsuri sunt descrise în Secțiunea 2.8.2.9. din EIM

Sistemul de recirculare a apei din iaz compus din 2 pompe amplasate pe o barja plutitoare este aplicat cu succes în proiecte similare la nivel mondial dovedindu-se cel mai eficient și fiabil sistem, este considerat BMP (best management practice) deoarece asigură un debit constant de apă limpede și prezintă mobilitatea necesară pentru o eficiență maximă. Sistemul de pompare de la iazul de recuperare va avea o pompă destinată recirculării apei în jurul barjei plutitoare pentru a se asigura că aceasta nu este blocată într-o pojghița de gheață.

Iazul de decantare a sterilelor este situat la o distanță de aproximativ 2 km deasupra orașului Abrud, prin urmare criteriile de proiectare ale iazului au fost stabilite având în vedere consecințele unei cedări a barajului. Barajul propus pentru iazul de decantare a sterilelor și barajul secundar de la iazul de captare sunt proiectate în mod riguros cu depășirea condițiilor impuse de reglementările românești și internaționale, cu capacitate de înmagazinare a volumelor de apă rezultate ca urmare a unor precipitații abundente și cu prevenirea fenomenului de cedare a barajului datorită deversării peste baraj și a scurgerilor de cianură, precum și a poluării apelor de suprafață sau subterane aferente.

În mod concret, iazul a fost proiectat pentru două fenomene de precipitații maxime probabile și a viiturilor maxime probabile aferente. Criteriul de proiectare pentru iazul de decantare a sterilelor include o capacitate de înmagazinare a două fenomene de viituri maxime probabile, reprezentând un volum de precipitații mai mare decât a fost vreodată înregistrat în zonă. Graficul de construcție în etape a îndiguirii și cuvetei iazului va fi realizat astfel încât să se asigure că iazul are capacitatea de a reține scurgeri dintr-un fenomen meteorologic de tipul precipitației maxime probabile pe toată durata de viață a proiectului. Iazul de decantare a sterilelor de la Roșia Montană este prin urmare proiectat să înmagazineze un volum total de precipitații de peste patru ori mai mare decât volumul impus de prevederile legale în vigoare în România. În plus, se va construi un descărcător de siguranță pentru cazul puțin probabil de apariție a unui alt fenomen după cel de-al doilea fenomen de precipitații maxime probabile. Descărcătorul este realizat numai din motive de siguranță pentru a asigura evacuarea corespunzătoare a volumelor de apă în cazul acestui fenomen improbabil, în vederea evitării deversării peste baraj care ar putea cauza ruperea acestuia. Prin urmare, normele de proiectare a iazului de decantare a sterilelor depășesc în mod semnificativ cerințele legale privind siguranța în funcționare. Aceasta pentru a se asigura că riscurile asociate utilizării văii Corna pentru depozitare de steril sunt mult sub ceea ce este considerat ca sigur în viața de zi cu zi.

De asemenea, s-a realizat un studiu suplimentar privind condițiile seismice, iar astfel cum se precizează în studiul de evaluare a impactului asupra mediului, iazul de decantare a sterilelor este proiectat să reziste la cutremurul maxim credibil (CMC). CMC reprezintă cel mai puternic cutremur care poate să se manifeste în zona amplasamentului iazului, conform datelor înregistrate de-a lungul timpului.

În plus, capitolul 7 din raportul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) cuprinde o evaluare a cazurilor de risc analizate și prezintă mai multe scenarii de cedare a barajului. În mod specific, scenariile de cedare a barajului au fost analizate pentru situația de cedare a barajului

de amorsare și pentru configurația finală a barajului. Rezultatele modelării cazurilor de cedare a barajului arată mărimea suprafeței acoperită de scurgerea de steril. Pe baza celor două cazuri analizate, sterilul nu va ajunge dincolo de confluența pâraului Corna cu râul Abrud.

Cu toate acestea, proiectul recunoaște necesitatea implementării unui Plan de intervenție în caz de avarie/accident pentru cazul foarte improbabil de cedare a barajului. Acest plan a fost depus împreună cu documentația EIM, ca Planul I, volumul 28.

Prin proiect, depozitarea sterilelor de procesare va fi efectuată astfel încât să se asigure umiditatea permanentă a depozitului, pentru a se elimina posibilitatea formării de suprafețe uscate. Ca urmare, se va elimina efectul eroziunii eoliene asupra acestor suprafețe și emisiile de particule aferente.

Măsurile operaționale de prevenire a emisiilor de particule prevăd:

- monitorizarea permanentă a stării iazului de decantare pentru a se preveni apariția suprafețelor uscate în perioadele de secetă sau cu temperaturi foarte ridicate;
- umezirea suprafețelor și remedierea sistemelor de depozitare a sterilului.

Imediat după încetarea activităților miniere, iazul de decantare a sterilelor de procesare va fi acoperit și reabilitat (vegetat).

Menționăm faptul că iazul de decantare de la Roșia Montană va fi un iaz de vale, ale cărui taluzuri laterale le vor constitui versanții naturali care mărginesc Valea Cornei, iar digul va fi construit din rocă. Așadar, iazul de decantare a sterilelor de procesare poate fi asemuit cu un lac care se umple treptat, eventualele zone uscate de sterile putându-se forma doar pe suprafața liberă, orizontală, a iazului. Până la umplerea completă, taluzurile vor constitui obstacole fizice care vor împiedica împrăștierea, în zonele adiacente, a particulelor care ar putea fi antrenate de vânt de pe eventualele suprafețe uscate.

Eventualele emisii de praf, incidentale și de scurtă durată, nu pot afecta calitatea aerului decât în ariile din stricta vecinătate a iazului, până la distanțe de cel mult câteva sute de metri, așadar, în perimetrul industrial.

Detalii: Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (Volumul 12 – Cap. 4.2, Subcap. 4.2.4) și Planul de management al calității aerului (Volumul 24, Plan D) includ, în mod detaliat, măsurile tehnice și operaționale pentru reducerea/eliminarea emisiilor de praf generate de activitățile Proiectului.

Ca produs secundar, antrenat din minereu împreună cu aurul și argintul, se va extrage mercur. Acesta va fi recuperat din nămolul cu conținut de metale nobile obținut în urma electrolizei. Recuperarea se va face într-o retortă specială (cu volumul de 0,3 m³) pentru obținerea mercurului. Se estimează obținerea unei cantități de cca. 0,5 kg mercur/zi.

Acesta va fi colectat în containere speciale și depozitat în depozitul temporar de deșuri periculoase până când se va prelua de către un agent economic autorizat în comercializarea mercurului.

Harta cu regimul proprietăților nu este nici necesară, nici relevantă pentru stadiul actual al procesului de autorizare a Proiectului Roșia Montană (RMP).

Legea la care face referire petentul este și va fi respectată deplin. În conformitate cu Lista Monumentelor Istorice publicată de Ministerul Culturii și Cultelor în Monitorul Oficial Nr. 646 bis, din data de 16.07.2004, în prezent, sunt clasate ca monument istoric 41 de imobile de pe cuprinsul localității Roșia Montană, respectiv două biserici și 39 de case (cod L.M.I. 2004: AB-II-s-B-00269, și apoi de la de la AB-II-m-B-00271 la AB-II-m-B-00311).

Conform Legii 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a zone protejate („Legea 5/2000”), art. 10. - (1), Legii 422/2001 Art. 59, completată prin Legea 259/2006, până la instituirea prin studii de specialitate a zonei de protecție a fiecărui monument istoric, se consideră zonă de protecție suprafața delimitată cu o

rază de 100 m în localități urbane, 200 m în localități rurale și 500 m în afara localităților, măsurată de la limita exterioară, de jur-împrejurul monumentului istoric.

Conform prevederilor Legii 5/2000 (art. 5, paragrafele 2-3), autoritățile administrației publice locale, cu sprijinul autorităților publice centrale cu atribuții în domeniu, aveau obligația de a delimita, în baza unor studii de specialitate, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a Legii 5/2000, zonele de protecție a valorilor de patrimoniu cultural, prevăzute în anexa nr. III a respectivului act normativ. În vederea instituirii zonelor protejate, autoritățile administrației publice locale trebuie să întocmească documentațiile de urbanism și regulamentele aferente, elaborate și aprobate potrivit legii, care trebuie să cuprindă măsurile necesare de protecție și conservare a valorilor de patrimoniu cultural național din zonă. Prin urmare, până la instituirea prin studii de specialitate a zonelor de protecție a monumentelor istorice, în cazul de față, clădirile - monument istoric de la Roșia Montană beneficiază de limita de protecție de 200 metri. În mod practic, prin elaborarea Planului de Urbanism Zonal pentru Zonal Protejată Centrul Istoric Roșia Montană și a Planului de Urbanism Zonal pentru Zona Industrială Roșia Montană vor fi prevăzute limitele de protecție necesare specifice acestor monumente istorice de la Roșia Montană.

În baza prevederilor legale, RMGC a inițiat din anul 2001 – prin contractarea de firme autorizate – procesul de elaborare a acestor documentații de urbanism specifice – Planul de Urbanism General și Planurile de Urbanism Zonale. Ele au fost elaborate de firme românești autorizate și au urmat procedura legală de aprobare. Avizul pentru instituirea Zonei Protejate Centru Istoric Roșia Montană a fost emis de Ministerul Culturii și Cultelor în cursul anului 2002 (avizele nr. 61/14.02.2002 și nr. 178/20.06.2002) ca parte a procedurii de autorizare a documentațiilor de urbanism. În baza acestor avize, Ministerul Culturii și Cultelor a solicitat elaborarea Planului de Urbanism Zonal pentru Zona Centrului Istoric Roșia Montană. Acest document este în curs de elaborare.

Măsuri specifice privind monumentele istorice și siturile arheologice din cuprinsul zonei de dezvoltare industrială sunt descrise în Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (vol. 32-33), respectiv Plan M – Plan de Management al Patrimoniului Cultural, partea I – Plan de Management pentru patrimoniul arheologic din zona Roșia Montană, p. 75-76 și partea II-a – Plan de Management pentru monumente istorice și zonele protejate din Roșia Montană, p. 74-91 și, de asemenea, vor exista o serie de prevederi de specialitate determinate de reglementările cuprinse în Planul de Urbanism Zonal pentru zona de dezvoltare industrială Roșia Montană (documentație de specialitate care urmează în prezent procedura de autorizare reglementată de evaluarea strategică de mediu (SEA) pentru planuri și programe).

În concluzie, studiile de urbanism și studiile de specialitate pentru delimitarea zonelor protejate din cadrul comunei Roșia Montană, sunt în curs de elaborare – în conformitate cu prevederile legale – de către instituțiile și comisiile cu atribuții în această zonă de interes. Trebuie subliniat că niciuna dintre casele monument istoric din cuprinsul proiectului propus de către RMGC nu va fi afectată în mod negativ, ci, toate cele 41 de clădiri monument istoric vor fi incluse într-un amplu program de reabilitare și restaurare (vezi Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (vol. 33), respectiv Plan M – Plan de Management al Patrimoniului Cultural, partea II-a – Plan de Management pentru monumente istorice și zonele protejate din Roșia Montană, p.74-91). Acest program este absolut necesar, dacă se dorește ca aceste case – indiferent de punerea în practică sau nu a proiectului minier – să nu dispară în totalitate, datorită stării avansate de degradare în care se află în prezent.

Amintim faptul că zona protejată a Roșiei Montane va avea o suprafață de peste 130 ha și va cuprinde valorile de arhitectură din cadrul acestei localități (restaurate și puse în valoare), organizate sub forma unui muzeu al mineritului cu expoziții de geologie, arheologie, etnografie (cu o secție în aer liber), patrimoniu industrial și o importantă componentă subterană localizată în jurul galeriei Cătălina Monulești. În această parte a localității compania va urmări să promoveze dezvoltarea turismului tradițional (pensiuni, mici localuri). În zona estică și sud-estică a centrului vechi se află tăurile istorice: Tăul Mare, Tăul Brazi și Tăul Anghel. În această zonă se poate dezvolta un turism modern, de agrement.

Astfel, credem că RMGC și-a îndeplinit până în prezent obligațiile legale care îi revin ca proprietar de clădiri monument istoric. Prin însușirea și asumarea datelor și concluziilor din *Planul de management pentru monumentele istorice și zonele protejate din Roșia Montană* din cadrul Raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului, RMGC își propune să

continue această abordare responsabilă și să asigure fondurile necesare pentru restaurarea și conservarea clădirilor monument istoric și a centrului istoric din Roșia Montană. Toate intervențiile asupra acestor clădiri se vor face în conformitate cu prevederile legale în vigoare și pornind de la concluziile enunțate în studiul de specialitate efectuat de către Universitatea Tehnică de Construcții București - Centrul Național de Inginerie Seismică și Vibrații în perioada 2005-2006 asupra clădirilor de patrimoniu din Roșia Montană.

Compania dorește să protejeze și să promoveze toate aceste lucruri, iar pentru asta vor fi luate măsuri speciale atât în cuprinsul zonei protejate Centru Istoric Roșia Montană (restaurare-consolidare-conservare), cât și în perimetrul industrial (utilizarea de tehnici speciale de pușcare, crearea de zone tampon între cele 2 perimetre, monitorizarea continuă a vibrațiilor și adaptarea pușcărilor în funcție de viteza de propagare a undelor, etc.). Deja s-au început proiectele de restaurare pentru 11 case monument istoric din zona protejată.

Pentru mai multe detalii legate de aceste studii și simulări efectuate de către Universitatea Tehnică și IMPROMIN pe tema măsurilor specifice de atenuare a impactului pușcărilor asupra clădirilor monument istoric vă rugăm să consultați materialul de specialitate anexat.

Compania a considerat că diminuarea impacturilor sociale negative reprezintă un element central în elaborarea strategiei de strămutare și relocare. În ceea ce privește impactul real al proiectului Roșia Montană în acest sens, vă rugăm să consultați, de asemenea, Raportul la Studiul de evaluare a impactului asupra mediului, capitolul 4, Impactul Potențial, Subcapitolul 4.8, Mediul economic și social.

Pe plan individual, cu privire la oportunitățile de dezvoltare personală, planul de strămutare și relocare oferă:

- compensații și sprijin financiar pentru micii întreprinzători;
- pregătire profesională și posibilitatea formării unei cariere;
- compensații în vederea refacerii gospodăriilor, inclusiv costuri de refacere a terenurilor și compensanții pentru posibilele recolte pierdute;
- burse;
- în cazul relocării / strămutării, sprijin în căutarea de noi locuințe, îndeplinirea formalităților de înregistrare, asistență medicală, sprijin în căutarea de noi locuri de muncă și oferirea de cursuri de formare profesională, sprijin pentru realizarea de investiții și de mici economii.

La nivelul comunității în general, compania propune alternative de relocare atât în zona rurală (Piatra Albă – Roșia Montană), cât și în zona urbană (zona Dealul Furcilor - Alba Iulia), nivelul de trai fiind aici mai ridicat.

În prezent, printre cele mai negative aspecte sociale înregistrate în Roșia Montană se numără rata șomajului de 70% și declinul economic din zonă. Dacă proiectul minier propus de RMGC nu va fi aprobat, rata șomajului în Roșia Montană va depăși 90%. Luând în considerare situația economică din regiune, în absența proiectului, șansele de supraviețuire pe termen lung, a localității sunt mici.

Nu se poate spune că proiectul nu respectă morala creștină, atâta timp cât principiul său de bază este cel de minerit responsabil. Considerăm că exploatarea resurselor nu reprezintă un act împotriva lui Dumnezeu dacă este realizată într-o manieră responsabilă. Proiectul oferă generațiilor viitoare nu numai locuri de muncă, ci și un mediu înconjurător mai curat, oportunități de dezvoltare personală, sprijin pentru dezvoltarea de mici afaceri, sprijin în general pentru dezvoltarea uneia dintre cele mai dezavantajate zone din România.

Două biserici și două case de rugăciune dintre cele 10 lăcașe de cult din zona de influență a proiectului Roșia Montană trebuie strămutate sau reconstruite conform planului de dezvoltare a minei. Strămutarea va avea loc ținând seama de dorințele membrilor parohiei, pe cheltuiala societății RMGC. Construirea de biserici reprezintă un element central al procesului de creare a unei noi comunități în Piatra Albă, cu fonduri acordate de RMGC.

În cazul bisericii Ortodoxe și Greco-Catolice din Roșia Montană s-au făcut modificări considerabile ale amplasării obiectivelor industriale ale proiectului, astfel încât acestea nu vor fi afectate direct de implementarea proiectului minier, ci vor fi păstrate în bune condiții de conservare pe toată durata de existență a acestuia, accesul urmând a fi agreat împreună cu congregațiile respective. În cazul casei de rugăciune penticostale din Roșia Montană, de asemenea este încheiat – între companie și congregația respectivă - un acord amiabil în ceea

ce privește compensarea materială și morală. În aceeași ordine de idei putem spune că mormântul eroului local Simion Balint nu va fi direct afectat de Proiect. Accesul la acest mormânt va fi menținut pe durata Proiectului, deși există posibilitatea ca accesul să fie restricționat periodic.

În ceea ce privește mormintele, numai 410 din cele 1.905 existente în Roșia Montană vor fi afectate, deoarece compania și-a proiectat activitatea de exploatare minieră în așa fel încât, pe cât posibil, să nu se modifice amplasamentul cimitirelor existente. Astfel, proiectul va duce la strămutarea a șase cimitire din cele 12 existente.

Reînhumările se vor face la cererea familiilor și pe cheltuiala companiei RMGC, în deplină conformitate cu legislația românească cu privire la reînhumări¹, compania angajându-se să acționeze cu respect și considerație. Mormintele abandonate vor fi, de asemenea, strămutate, cu tot respectul și considerația din partea societății, în noul cimitir de la Piatra Albă.

Realitățile istorice bine cunoscute ale secolului I a.Chr împiedică orice supoziție privitoare la exploatarea aurului la Roșia Montană, în galerii, într-o vreme în care abia începuse a se prefigura incremența statul dac condus de Burebista. Chiar dacă în perioada ce urmează după anul 44 a.Chr - până în a doua jumătate a sec. I p.Chr se conturează un centru de putere în Transilvania și are loc o dezvoltare fără precedent a metalurgiei fierului din Munții Orăștiei, nu avem nici un argument în a atribui acestei perioade, galeriile în discuție. Deocamdată, din zona sud-estică a Munților Apuseni, descoperirile arheologice aparținând fazei clasice a civilizației dacice sunt destul de rare, fapt ce numai poate fi explicat doar printr-o lacună de cercetare, în timp ce descoperirile de factură preistorică sunt mai numeroase.

Pe de altă parte, nicăieri în cuprinsul acestor galerii sau în cercetările de suprafață desfășurate în tot perimetrul Roșiei Montane nu au fost descoperite materiale arheologice care să pună în evidență o prezență dacică, cu atât mai mult o exploatare auriferă efectuată anterior cuceririi romane.

Referitor la întrebarea formulată răspundem că nu este în nici un caz vorba de distrugerea necondiționată a galeriilor romane de la Roșia Montană fără efectuarea în prealabil a unor studii complexe și luarea unor măsuri adecvate. Ne aflăm însă în fața unui relativ paradox, anume că, în lipsa cercetării, datorită stării lor de conservare și a naturii acestui tip de vestigii, existența fizică a galeriilor romane ar fi amenințată iar, pe de altă parte, orice cercetare arheologică presupune, mai mult sau mai puțin distrugerea iremediabilă a unui context arheologic pentru salvarea informației. Cercetarea de acest tip – cunoscută sub denumirea de cercetare arheologică preventivă / de salvare - se face însă, peste tot în lume, în conexiune cu interesul economic pentru anumite zone, iar costurile acestora ca și costurile de punere în valoare și întreținere a zonelor păstrate sunt asigurate de cei care fac investiția, realizându-se un parteneriat public–privat în sensul protejării patrimoniului cultural, conform prevederilor Convenției europene de la Malta (1992) cu privire la protejarea patrimoniului arheologic.

Până în anul 1999 galeriile romane de la Roșia Montană nu au fost studiate de către specialiști în domeniul arheologiei miniere, deși existența lor era cunoscută de mai bine de 150 de ani. Practic acest tip de vestigii arheologice erau înainte de anul 2000 o necunoscută din perspectiva unei abordări științifice, referirile legate de acestea fiind de cele mai multe ori empirice.

Cercetările de arheologie minieră efectuate - începând din anul 1999 și până în prezent - de către o echipă specializată pluridisciplinară de la Universitatea Toulouse Le Mirail (Franța) coordonată de către dr. Beatrice Cauuet au avut în vedere realizarea – în premieră în România – a unui studiu de detaliu asupra acestui tip de vestigii arheologice, respectiv galeriile miniere

¹ În cazul strămutării mormintelor și cimitirelor se aplică următoarele legi:

(i) Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, publicată în Monitorul Oficial Partea I, nr. 11/8.01.2007;

(ii) Legea nr.98/1994 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele legale de igienă și sănătate publică, publicată în Monitorul Oficial, Partea 1, nr. 317/16.11.1994, completată și modificată ulterior (Legea nr. 98/1994);

(iii) Ordinul nr.536 din 23 iunie 1997 pentru aprobarea normelor de igienă și recomandările privind mediul de viață al populației, publicate în Monitorul Oficial, Partea 1, nr. 317/16.11.1994, modificat și completat ulterior ("Ordinul 536/1997");

(iv) Hotărârea Guvernului nr.955/2004 pentru aprobarea reglementărilor-cadru de aplicare a Ordonanței Guvernului nr. 71/2002 privind organizarea și funcționarea serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local, publicată în Monitorul Oficial, Partea 1, nr. 660/22.07.2004;

(v) Ordinul nr. 261/1982 pentru aprobarea regulamentului tip privind administrarea cimitirelor și crematoriilor localităților, publicat în Monitorul Oficial nr.67/11/03.1983;

Regulamentul pentru organizarea și funcționarea cimitirelor parohiale și mănăstirești din cuprinsul eparhiilor Bisericii Ortodoxe Române, aprobat prin Decizia Departamentului Cultelor nr. 16.285/31.12.1981.

vechi, de epocă antică și nu numai. Principalele concluzii ale studiilor și cercetărilor de arheologie minieră desfășurate din 1999 și până în prezent, sunt:

- în cadrul sitului Roșia Montană au fost puși în evidență aproximativ 7 km de lucrări miniere antice, acestea nefiind structuri continue, ci tronsoane și porțiuni de lucrări miniere răspândite în aproape toate perimetrele miniere din cadrul zăcămintului;
- în cadrul zonelor protejate, conturate actualmente în perimetrul proiectului minier Roșia Montană, respectiv Cătălina Monulești, Lety - Coș, Piatra Corbului și Păru Carpeni, au fost puse în evidență majoritatea tipurilor de lucrări miniere care există și în celelalte sectoare miniere care vor fi afectate totuși, după cercetarea lor, de către proiectul minier, respectiv în zona masivului Cârnic;
- studiile de arheologie minieră din masivele Cetate și Cârnic au arătat că lucrările miniere antice sunt deja afectate, fiind desfigurare în proporții variabile de lucrările miniere realizate în epocile ulterioare, în special de cele executate începând cu secolul al XVIII-lea și până în 2006;
- impactul antropoc din mediul subteran (reexploatare minieră), dar și cel natural (surpări, inundări, curgeri de noroi, prăbușiri) au determinat ca, în prezent, lucrările miniere antice să se găsească în diferite stadii de conservare;
- este necesară continuarea investigațiilor de arheologie minieră în zona masivelor Orlea și Țarina în perioada viitoare;
- este necesară continuarea lucrărilor de cercetare și conservare în zonele Păru-Carpeni (aici a fost descoperit un sistem roman de drenare a apelor de mină, descoperire unicat în Europa în acest moment, după cele similare din peninsula Iberică din anii '30 ai secolului trecut) și Cătălina Monulești.

Studierea acestor structuri a însemnat, așadar, mai buna lor cunoaștere și a determinat, în aceeași măsură, luarea unor decizii pertinente și bine fundamentate în ceea ce privește conservarea și punerea lor în valoare. În baza rezultatelor cercetărilor efectuate până acum (respectiv finalizate pentru masivele Cetate, Cârnic, Jig și în curs de desfășurare în masivul Orlea) s-a luat decizia conservării și punerii în valoare a următoarelor zone cu lucrări miniere vechi:

- în masivul Cârnic – exploatări antice de suprafață și subteran din zona Piatra Corbului, din zona de sud-vest a masivului;
- în masivele Lety – Coș – galeria Cătălina Monulești, inclusiv un sistem roman de drenare a apelor de mină;
- în masivul Văidoaia - vestigiile exploatărilor antice de suprafață din zona central sudică a masivului;
- în masivul Orlea – sectorul minier Păru-Carpeni, inclusiv un sistem roman de drenare a apelor de mină și porțiunile de exploatare minieră antică drenate de acesta.

Trebuie, de asemenea, spus că galeria Cătălina Monulești va fi organizată ca muzeu subteran, galeriile antice și medievale fiind conservate *in situ*. Suplimentar, aici vor fi reconstruite, în scara 1:1 sub formă de reconstituiri fidele, acele porțiuni de galerii a căror tipologie nu a fost surprinsă în original în acest sector, urmând o practică general acceptată și recunoscută în multe cazuri în Europa.

Informații de detaliu asupra problematicei complexe a studiului lucrărilor miniere vechi de la Roșia Montană și a rezultatelor acestor cercetări sunt disponibile în Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectul Roșia Montană, vol. 6 – Studiu de condiții inițiale, p. 26, 32-53, 79-105.

În cadrul viitorului Muzeu al Mineritului de la Roșia Montană se vor păstra *in situ*, atât lucrări miniere antice (galerii, șantiere de exploatare, etc.) săpate cu dalta și ciocanul, dar și cu focul, din perimetrele miniere Cătălina Monulești, Coș, Piatra Corbului și Păru Carpeni, cât și instalații miniere antice, cum sunt roțile hidraulice de drenaj din sectorul Păru Carpeni. În acest sens, deja au fost delimitate și sunt considerate ca și zone protejate, sectoarele miniere Lety – Coș (galeria Cătălina Monulești având deja statut de monument istoric în Lista Monumentelor Istorice 2004), Piatra Corbului (având deja statut de monument istoric în Lista Monumentelor Istorice 2004) și Păru-Carpeni (perimetru încă în curs de cercetare), astfel încât, aceste sectoare miniere nu vor fi afectate de viitoarele lucrări ale proiectului minier Roșia Montană. Lucrările miniere antice, dar și cele moderne și recente din zonele sus menționate, vor fi amenajate astfel

încât să se asigure în continuare condiții optime desfășurării cercetărilor de specialitate, precum și accesul publicului larg în condiții de siguranță în zonele în care specialiștii vor decide că acest lucru este posibil.

În ceea ce privește tronsoanele de galerii vechi din partea de sud a masivului Cârnic, după studierea lor integrală și ținând cont de dificultatea accesului în acest perimetru, de gradul de conservare a acestor vestigii, de natura și de distribuția acestora, cât și de faptul că astfel de lucrări mai sunt cunoscute și în alte zone din cele menționate mai sus, s-a constatat că acestea sunt foarte dificil de amenajat pentru public. S-au întâmpinat greutăți considerabile în ceea ce privește asigurarea condițiilor de siguranță și de întreținere pe termen lung a accesului în aceste galerii, în primul rând pentru specialiști și cu atât mai dificilă și lipsită de fezabilitate apare această opțiune în eventualitatea amenajării accesului publicului. Ca o alternativă s-a avut în vedere și elaborarea unui studiu de specialitate prin care s-au făcut estimări financiare legate de conservarea integrală și punerea în circuit turistic a galeriilor situate în Masivul Cârnic. Astfel trebuie precizat că investițiile necesare pentru amenajarea și întreținerea unui circuit public de vizitare în acest masiv se ridică la un nivel nejustificabil economic (vezi în anexă broșura informativă intitulată Evaluarea costurilor lucrărilor de amenajare a rețelelor miniere istorice din masivul Cârnic elaborată în colaborare de către firmele britanice Gifford, Geo-Design și Forkers Ltd.). Ca o măsură de minimizare a acestui impact, pe lângă cercetarea deplină și publicarea rezultatelor acestei cercetări, specialiștii au considerat că este necesară realizarea unui model grafic tridimensional al acestor structuri, cât și a unor replici la scara de 1:1 a acestora în cadrul viitorului muzeu al mineritului care va fi construit în curând la Roșia Montană.

Cu privire la porțiunile de lucrări miniere romane identificate în cadrul masivului Cârnic și pentru care nu se are în vedere conservarea *in situ* – ca de exemplu în cazul celor de la Piatra Corbului – se preconizează, pe lângă realizarea de replici la scară naturală a acestor tipuri de vestigii în cadrul viitorului muzeu al mineritului ce va fi construit în anii viitori la Roșia Montană, și realizarea unui model grafic tridimensional digital al acestora. A fost nevoie de cca. 3 ani (2004-2006) de măsurători topografice de detaliu, de prelucrare grafică computerizată, de proiectare grafică digitală și de alte astfel de lucrări speciale pentru realizarea acestui model tridimensional al unor vestigii miniere antice din masivul Cârnic. Acest model urmează să aibă numeroase posibilități de utilizare în scopuri științifice, educaționale și demonstrative, atât legat de perspectiva de dezvoltare muzeală și turistică din zona centului istoric Roșia Montană, cât și prin intermediul site-ului web dedicat promovării valorilor de patrimoniu arheologic de la Roșia Montană și al editării de CD-ROM-uri interactive cuprinzând acest model digital.

În ceea ce privește realizarea de replici ale unor structuri miniere, există astfel de cazuri în diverse țări europene, unde astfel de restituiri au fost realizate. Pentru a aminti doar două situații, pot fi menționate **reconstruirea minei romane de la Rio Tinto** (în cadrul muzeului minier de la Rio Tinto, Huelva, Spania, care înfățișează o istorie de 5.000 de ani a mineritului în Peninsula Iberică; acest sit constituie, poate, una dintre cele mai apropiate analogii pentru patrimoniul arheologic minier de la Roșia Montană, inclusiv prin descoperirea aici, la sfârșitul secolului al XIX-lea, a unui sistem de drenare a apelor de mină datând din epoca romană similar celor două cunoscute deja la Roșia Montană în sectoarele miniere Păru Carpeni și Cătălina Monulești) sau **reconstituirea minei de plumb de la Killhope**, Țara Galilor, Marea Britanie.

Considerăm de asemenea, că este utilă citarea unor opinii formulate - în urma vizitei din iulie 2004 în galeriile de la Roșia Montană - de către dl. Eddie O'Hara MP (Raportor General pentru Patrimoniu Cultural) și dl. Christopher Grayson (Secretar Șef pentru Cultură, Știința și Învățământ), ambii oficiali ai Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. [...] *“Criticii si-au manifestat îngrijorarea privind procedura (descărcarea de sarcină arheologică a suprafeței) și etica conservării fapt care implică distrugerea programată a galeriilor romane. Această îngrijorare nu pare a fi pe deplin justificată. Galerii reexploatare, din zonele aferente carierelor principale Cârnic și Cetate, nu par să conțină niciun fel de vestigii arheologice interesante. Accesul turiștilor (în condițiile actuale, n. n.), în cea mai mare parte a galeriilor, ar fi imposibil. Cu toate acestea, trebuie impuse condiții clare pentru continuarea săpăturilor arheologice și monitorizarea a ceea ce se găsește. [...] Cercetările nu implică în mod obligatoriu necesitatea ca orice descoperire să fie și conservată, iar ideea academicienilor, privind o conservare in situ totală, nu este, probabil, adecvată întotdeauna, ținând cont de realitățile arheologiei de salvare și ale lumii comerciale. Cel puțin astfel stau lucrurile în cazul conservării in situ a galeriilor romane de la Roșia Montană. Există peste 5 km de astfel de lucrări miniere, aparent cu o varietate*

limitată și cu puține vestigii care au supraviețuit. Majoritatea sunt inaccesibile, de fapt chiar periculoase pentru turism. Propunerile alternative, cum ar fi desemnarea unei întregi zone ca peisaj cultural ce trebuie dezvoltat pentru scopuri turistice, nu are suport viabil.”

În concluzie, referitor la întrebarea formulată, dumneavoastră vă putem răspunde că nu este în nici un caz vorba de pierderea galeriilor romane de la Roșia Montană și a potențialului turistic reprezentat de acestea fără efectuarea în prealabil a unor studii complexe și luarea unor măsuri adecvate sau de diminuarea. Ne aflăm însă în fața unui relativ paradox, anume că în lipsa cercetării, datorită stării lor de conservare și a naturii acestui tip de vestigii, existența fizică a galeriilor romane ar fi amenințată. Cercetarea de acest tip – cunoscută sub denumirea de cercetare arheologică preventivă/de salvare - se face însă, peste tot în lume, în conexiune cu interesul economic pentru anumite zone, iar costurile acesteia, ca și costurile de punere în valoare și întreținere a zonelor păstrate sunt asigurate de cei care fac investiția, realizându-se un parteneriat public–privat în sensul protejării patrimoniului cultural, conform prevederilor Convenției europene de la Malta (1992) cu privire la protejarea patrimoniului arheologic.

Pentru informații de sinteză asupra istoricului cercetărilor și al principalelor descoperiri legate de galeriile istorice de la Roșia Montană, precum și pentru a cunoaște concluziile specialiștilor în această chestiune, dar și evaluările făcute pentru realizarea unui traseu turistic dedicat structurilor miniere istorice din masivul Cărnic, sau opiniile formulate în anul 2004 de către Edward O’Hara, raportor pe probleme de patrimoniu al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, vă rugăm să consultați anexa intitulată „Informații cu privire la patrimoniul cultural al Roșiei Montane și gestionarea acestuia”, cât și textul raportului O’Hara. Informații de detaliu asupra problematicii complexe a studiului lucrărilor miniere vechi de la Roșia Montană, a rezultatelor acestor cercetări și a perspectivelor de punere a lor în valoare sunt disponibile în Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectul Roșia Montană, vol. 6 – Studiu de condiții inițiale, p. 26, 32-53, 79-105.

Afectarea florei și faunei protejate se va manifesta doar la nivel local, impactul nefiind în măsură să ducă la dispariția vreunei specii. Proiectul minier a fost conceput încă de la început pentru a îndeplini condițiile și normativele impuse de legislația românească și europeană în domeniul protecției mediului.

Compania consideră că impactul proiectului propus asupra mediului rămâne important, cu atât mai mult cu cât acesta urmează a se suprapune impactului pre-existent. Însă investițiile presupuse de reconstrucția/reabilitarea ecologică a zonei Roșia Montană în scopul rezolvării problematicilor complexe de mediu actuale, este posibilă doar în urma implementării unor proiecte economice în măsură să genereze și să garanteze asumarea unor acțiuni directe și responsabile, ca și componentă a principiilor ce stau la baza conceptelor de dezvoltare durabilă. Doar în prezența unui sistem economic solid sunt abordabile procese și tehnologii economice curate, în total respect față de mediu, care să rezolve inclusiv efecte anterioare ale sumei activităților antropice.

Documentele de fundamentare a proiectului constituie o justificare obiectivă a implementării acestuia, dată fiind asumarea responsabilității de mediu extrem de complex din zona Roșia Montană.

Unele dintre speciile de la Roșia Montană ce beneficiază de un anume statut de protecție reprezintă un procent nesemnificativ din mărimea populațiilor estimate la nivel național. Caracterizarea speciilor din punctul de vedere al habitatului, deși nu reprezintă o cerință impusă de Directiva Habitate (92/43/EEC), se regăsește în tabelele cu specii din Cap. 4.6. Biodiversitatea din Raportul la Studiul de Evaluare a Impactului asupra Mediului, precum și în anexele la acest capitol. Din cauza volumului mare de informație, se găsesc în varianta electronică a EIA pusă la dispoziția publicului de companie în aprox. 6.000 de DVD/CD în română și engleză, fiind accesibilă și de pe site-ul Companiei, respectiv a Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor și a agențiilor locale și regionale de protecția mediului Alba, Sibiu, Cluj, etc.

Valoarea scăzută a impactului asupra florei și faunei protejate, din punct de vedere practic, este evidențiată circumstanțial și de inexistența vreunei propuneri de declarare a zonei drept SPA (zone de protecție specială avifaunistică) și de respingerea ca nefondată a propunerii de declarare a unui pSCI (site-uri de interes comunitar) în aceasta zonă.

Considerăm că în aceste condiții proiectul propus este în concordanță cu prevederile Directivei 92/43 Habitate², respectiv a Directivei 79/409 Păsări³, cu atât mai mult cu cât în Planul H de Management al biodiversității sunt prevăzute măsuri active și responsabile de reconstrucție/reabilitare a unor habitate naturale, în spiritul prevederilor aceluiași acte⁴.
The impact on protected flora and fauna will exist only locally, but this impact will not lead to the loss of any specie. The Project has been designed even from the beginning to fully comply with the requirements and norms imposed by Romanian and European environmental legislation.

II.1.

Licența de concesiune pentru exploatare în perimetrul Roșia Montană nr. 47/1999 ("Licența Roșia Montană") a fost încheiată în temeiul și conform procedurilor prevăzute de fosta Lege a Minelor nr. 61/1998 în vigoare la data acordării Licenței. Licența Roșia Montană a fost aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 458/10.06.1999 publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 285/21.06.1999.

Menționăm că Licența Roșia Montană are o durată de 20 de ani, cu posibilitatea prelungirii acesteia, potrivit Legii Minelor. În conformitate cu dispozițiile legale, obiectul Licenței Roșia Montană îl reprezintă exploatarea resurselor miniere din perimetrul Roșia Montană și nu activitatea desfășurată de CNCAF Minvest SA, companie afiliată la licență.

În urma activităților de explorare-dezvoltare desfășurate de RMGC, au fost identificate detaliat resursele și rezervele existente în perimetrul Roșia Montană. Proiectul minier propus de RMGC are în vedere exploatarea acestor resurse și rezerve descoperite în urma ansamblului de studii și activități pentru identificarea zăcămintelor, evaluarea cantitativă și calitativă a acestora, precum și prin determinarea condițiilor tehnice și economice de valorificare. Noua exploatare minieră este planificată și proiectată cu respectarea standardelor internaționale și va implica utilizarea celor mai bune tehnici disponibile în vederea operării sigure, a protejării mediului și a atenuării impactului.

În conformitate cu dispozițiile legale, RMGC urmează întreaga procedură de autorizare pentru noile exploatare miniere, dezbateră publică a Raportului la Studiul de Impact asupra Mediului fiind o etapă obligatorie în cadrul acestui proces de autorizare.

În ceea ce privește posibilitatea ca în temeiul unei licențe de exploatare titularul să efectueze activități miniere de explorare-dezvoltare, vă rugăm să notați următoarele:

² art. 3.2. Fiecare Stat Membru contribuie la crearea (rețelei) NATURA 2000 proporțional cu reprezentarea, pe teritoriul său, a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor prevăzute în paragraful I. În acest scop, Statele Membre, în conformitate cu Articolul 4, desemnează situri ca zone speciale de conservare, având în vedere obiectivele prevăzute în paragraful I.

art. 4.1. Pe baza criteriilor stabilite în Anexa III (Etapa I) și a informațiilor științifice relevante, fiecare Stat Membru propune o lista de situri indicând tipurile de habitate naturale din Anexa I și speciile indigene din Anexa II pe care le adăpostesc. Pentru speciile de animale care ocupă teritorii vaste, aceste situri corespund locurilor, în cadrul ariilor naturale de răspândire a acestor specii, care prezintă elementele fizice și biologice esențiale pentru viața și reproducerea lor. Pentru speciile acvatice care ocupă teritorii vaste, astfel de situri vor fi propuse numai acolo unde este posibil de determinat în mod clar o zonă care prezintă elementele fizice și biologice esențiale pentru viața și reproducerea lor. Statele Membre propun, dacă este cazul, adaptarea listei în lumina supravegherii prevăzute în Articolul II. [...]

art. 4.2. [...] Statele Membre ale căror situri adăpostesc unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare ori una sau mai multe specii prioritare reprezentând mai mult de 5% din teritoriul național pot, în acord cu Comisiunea, să solicite ca criteriile enumerate în Anexa III (etapa 2) să fie aplicate mai flexibil în selectarea siturilor de importanță comunitară pe teritoriul lor. [...]

art. 6.4. Dacă, contrar concluziilor negative ale evaluării implicațiilor și în absența soluțiilor alternative, un plan sau proiect trebuie totuși să fie realizat, din motive imperative de interes public major, inclusiv de natură socială sau economică, Statul Membru ia toate măsurile compensatoare necesare pentru a asigura că coerența generală a (rețelei) NATURA 2000 este protejată. Statul Membru informează Comisiunea despre măsurile compensatoare adoptate.

art. 16. Cu condiția că nu există o alternativă satisfăcătoare și că derogarea nu este în detrimentul menținerii populațiilor speciilor respective într-o stare de conservare favorabilă, Statele Membre pot deroga de la dispozițiile Articolelor 12, 13, 14 și 15 (a și b): [...] în interesul sănătății și securității publice sau pentru alte rațiuni de interes major, inclusiv de natură socială sau economică și pentru motive de importanță primordială pentru mediu;

³ art. 4.1. Speciile menționate în anexa 1 fac obiectul măsurilor de conservare speciale privind habitatul, în scopul asigurării supraviețuirii și a reproducerii lor în aria lor de distribuție. [...]. Se va ține cont - pentru a trece la evaluări de tendințe și de variațiile nivelurilor de populare. Statele Membre clasează în special în zonele de protecție specială teritoriile cele mai asemănătoare ca număr și suprafață la conservarea lor în zona geografică maritimă și terestră de aplicare a prezentei Directive.

⁴ Directiva 92/43 Habitate, art. 2 alin.2.; Directiva 79/409 Păsări, art. 3 alin. 2 lit. c.

- (i) Prin titular se înțelege potrivit art. 3 pct. 31 din vechea Lege a Minelor nr. 61/1998 (definiție preluată și în Legea nr. 85/2003) *“orice persoană juridică sau fizică, română sau străină, care poate efectua activități miniere în baza unei licențe sau a unui permis”*. Activitățile miniere includ atât exploatarea, cât și explorarea;
- (ii) Totodată, art. 30 din HG nr. 1208/2003 privind aprobarea Normelor pentru aplicarea Legii Minelor nr. 85/2003, prevede că în baza licenței de exploatare pot fi executate următoarele lucrări: *“construirea și montarea instalațiilor, echipamentelor și ale altor utilități specifice necesare extracției, prelucrării, transportului, stocării provizorii a produselor miniere, a sterilului și produselor reziduale, lucrări de suprafață și/sau în subteran pentru extragerea resurselor/rezervelor minerale, prelucrarea și livrarea acestora în forme specifice, precum și lucrări de cercetare pentru creșterea gradului de cunoaștere a resurselor/rezervelor minerale.”*
- (iii) La rândul său, activitatea de explorare, astfel cum este definită de art. 3 pct. 12 din Legea Minelor nr. 85/2003, include *“ansamblul de studii și activități pentru identificarea zăcămintelor, evaluarea cantitativă și calitativă a acestora, precum și determinarea condițiilor tehnice și economice de valorificare”*.

În concluzie, din analiza textelor legale citate mai sus, rezultă că în baza unei licențe de exploatare se pot desfășura atât activități de exploatare, cât și activități de explorare-dezvoltare a unui perimetru minier.

II.2 Pentru o mai bună înțelegere a reglementărilor de urbanism vă rugăm să aveți în vedere următoarele:

În anul 2002 s-a realizat un Plan de Urbanism General (PUG) pentru întreaga localitate Roșia Montană care prevede reglementări urbanistice pentru toate cele 16 sate aflate pe teritoriul comunei Roșia Montană, precum și o zonă protejată, care să cuprindă clădirile cu valoare de patrimoniu. Proiectul minier propus de S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC) ocupă doar 25% din teritoriul comunei Roșia Montană și afectează doar 4 din cele 16 sate ale comunei, interdicțiile de construire a unor obiective, altele decât cele cu funcțiuni industriale fiind aplicate doar în această parte. Restul de 75% din comuna Roșia Montană nu prezintă nici un fel de interdicții generate de proiectul minier.

PUG a fost prezentat publicului și a fost subiectul unor dezbateri publice, timp în care toți cei interesați au putut să-și exprime opiniile legate de direcțiile de dezvoltare ale comunei. După parcurgerea etapei de participare a publicului, PUG a obținut toate avizele necesare de la: ministerele de resort, Consiliul Județean Alba, Comisia de Urbanism, Agenția de Protecție a Mediului Alba, avizul deținătorilor de rețele și avizul final al Consiliului Local Roșia Montană.

Totodată vă rugăm să observați că există dispoziții legale imperative care restricționează dezvoltarea altor proiecte decât cele destinate exploatare și prelucrării resurselor naturale în zonele în care acestea sunt identificate. În acest sens, menționăm următoarele prevederi legale:

- (i) art. 41(2) din Legea Minelor nr. 85/2003 *“consiliile județene și consiliile locale vor modifica și/sau vor actualiza planurile de amenajare a teritoriului și planurile urbanistice generale existente, pentru a permite executarea tuturor operațiunilor necesare desfășurării activităților miniere concesionate”*;
- (ii) art. 6(1) din Hotărârea de Guvern nr. 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului General de Urbanism („HG nr. 525/1996”) *“autorizarea executării construcțiilor definitive, altele decât cele industriale, necesare exploatare și prelucrării resurselor în zone delimitate conform legii, care conțin resurse identificate ale subsolului, este interzisă”*;
- (iii) art. 4.4. din Regulamentul Local de Urbanism al comunei Roșia Montană aferent Planului Urbanistic General din 2002, *“autorizarea executării construcțiilor definitive, altele decât cele industriale, necesare exploatare și prelucrării resurselor în zonele delimitate conform legii, care conțin resurse identificate ale subsolului, este interzisă”*.

Pe cale de consecință, vă rugăm să aveți în vedere faptul că, prevederile legale anterior menționate au caracter imperativ și sunt aplicabile oricărui proiect similar, dezvoltat de entități de drept public și/sau privat.

Menționăm că promovarea unei documentații de urbanism, conform legislației în vigoare, poate fi inițiată de către administrația locală sau de către titularul unei investiții, în cazul de față, proiectul propus de RMGC, vizează viitoarea dezvoltare a unei zone strict delimitate, aferentă perimetrului minier.

În ceea ce privește planurile de urbanism ale celorlalte localități, PUG pentru orașul Abrud a fost reactualizat în anul 2002 și a încorporat partea de iaz care se află pe teritoriul administrat de Abrud și a parcurs aceeași procedură de avizare ca și Planul de Urbanism General al comunei Roșia Montană. Pentru orașul Câmpeni, Planul de Urbanism General este în curs de reactualizare. Compania Roșia Montană Gold Corporation a solicitat Consiliului Local includerea în PUG a părții de conductă de alimentare cu apă și a captării din Râul Arieș. După finalizare, acesta va face obiectul procedurii de avizare descrise anterior.

Pe teritoriul administrativ al comunei Bucium va fi amplasat doar un drum care are un impact nesemnificativ asupra planului de urbanism. În consecință, în conformitate cu reglementările urbanistice aplicabile, nu este necesară includerea acestuia într-un nou plan de urbanism sau modificarea celui existent.

La ora actuală este în etapa de avizare Modificare Plan de Urbanism Zonal – Zona Industrială Roșia Montană, documentație de urbanism care a fost aprobată și la nivelul anului 2002, dar este modificată în prezent datorită fazei de detaliu la care a ajuns proiectul Roșia Montană (vezi Anexa 3.1, modificări: micșorarea amprentelor carierelor, reproiectarea unor drumuri tehnologice, creșterea suprafeței zonei protejate, toate acestea fiind rezultatul procesului de evaluare a impactului asupra mediului și a măsurilor de prevenire, minimizare și eliminare a impactului potențial, rezultate din procesul de evaluare).

Limitele zonei industriale au fost stabilite în baza unei analize științifice, care a stat la baza delimitării zonelor de protecție. Regulamentul de urbanism al Planului de Urbanism Zonal va stabili în detaliu viitoarele funcționalități pentru diferite zone, interdicția de construire sau de dezvoltare a altor activități fiind menținută doar pe amprenta obiectivelor propuse.

Așa cum o demonstrează experiența altor proiecte similare astfel de activități industriale pot coabita și chiar stimula dezvoltarea altor activități conexe .

Mai mult, prin planurile de management realizate în procesul de evaluare a impactului asupra mediului, inițierea activităților turistice sau diversificarea și dezvoltarea serviciilor în zona proiectului și în zonele învecinate sunt încurajate și imperios necesare pentru bunul mers al proiectului. Acest fapt poate fi ilustrat prin parteneriatele inițiate și dezvoltate de către companie (vezi Anexa 4), dintre care am dori să menționăm: Microbanca pentru finanțarea micilor afaceri, programele de instruire și îmbunătățire a abilităților locuitorilor din Roșia Montană și comunitățile învecinate și programul de dezvoltare și consiliere a tineretului prin Centrul de resurse pentru tineri CERT Apuseni, deschis la Abrud.

În ceea ce privește evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului, reglementată prin HG 1076/2004, aceasta procedura nu putea fi aplicată unor planuri de urbanism, care au fost avizate cu doi ani mai devreme decât adoptarea hotărârii. Modificarea Planului de Urbanism Zonal pentru Zona Industrială Rosia Montana, aflat în curs de avizare, parcurge aceasta procedura, așa cum este prevăzută în HG 1076/2004.

Existența a două cariere, Cetate și Carnic în PUG-ul aprobat pentru Comuna Rosia Montana este justificată de valabilitatea limitată a PUG, între 5 – 10 ani. Celelalte două cariere Jig și Orlea vor fi operate doar din anul 9 al duratei de viață a minei, deci la cca. 6 ani după expirarea termenului de valabilitate maxim a PUG aprobat.

III.3 În baza prevederilor legale, RMGC a inițiat din anul 2001 – prin contractarea de firme autorizate - procesul de elaborare a documentațiilor de urbanism specifice – Planul de Urbanism General și Planul de Urbanism Zonal. Avizul pentru instituirea Zonei Protejate Centru Istorice Roșia Montană a fost emis de Ministerul Culturii și Cultelor în cursul anului 2002 (avizele nr. 61/14.02.2002 și nr. 178/20.06.2002) ca parte a procedurii de autorizare a documentațiilor de urbanism. În baza acestor avize, Ministerul Culturii și Cultelor a solicitat elaborarea Planului de Urbanism Zonal pentru Zona Centrului Istorice Roșia Montană. Acest document este în curs de elaborare.

Astfel, documentul de urbanism în vigoare în momentul de față referitor la cererea dumneavoastră, este Planul de Urbanism General, din care vă punem la dispoziție planșa referitoare la zona protejată (Harta 1). Conform recomandărilor Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, în momentul de față se întocmește documentația Plan de Urbanism Zonal – Centru Istorice Roșia Montană în care suprafața acesteia a fost crescută de la 52 ha la peste 130 ha și cuprinde 35 din cele 41 de case monument istoric. Propunerea RMGC referitoare la cum va arăta această zonă, a fost ilustrată în Studiul de impact asupra mediului (vol. 33), respectiv Plan M – Plan de management al patrimoniului cultural, partea II-a – *Plan de management pentru monumente istorice și zonele protejate din Roșia Montană*, planșa 6.

În concluzie, studiile de urbanism și studiile de specialitate pentru delimitarea zonelor protejate din cadrul comunei Roșia Montană, în perimetrul în care se intenționează extinderea exploatarea miniere existente prin proiectul propus de către companie, sunt în curs de aprobare – în conformitate cu prevederile legale – de către instituțiile și comisiile cu atribuții în această zonă de interes.

Precizăm că nici una dintre casele monument istoric din cuprinsul proiectului propus de către RMGC nu va fi afectată în mod negativ, iar toate cele 41 de clădiri monument istoric vor fi incluse într-un amplu program de reabilitare și restaurare (vezi Studiul de impact asupra mediului (vol. 33), respectiv Plan M – Plan de management al patrimoniului cultural, partea II-a – *Plan de management pentru monumente istorice și zonele protejate din Roșia Montană*, p. 74-91).

În ceea ce privește patrimoniul arheologic, după mai bine de șapte ani de cercetări arheologice preventive de mare amploare desfășurate la Roșia Montană prin Programul Național de Cercetare “Alburnus Maior” – finanțat în conformitate cu prevederile legale de către RMGC – acesta a devenit mai bine cunoscut și delimitat, astfel încât Lista Monumentelor Istorice a fost actualizată prin clasarea a patru noi zone distincte, respectiv vestigiile romane zona Carpeni, incinta funerară romană din Zona “Hop-Găuri”, galeria “Cătălina Monulești” din zona protejată a centrului istoric al localității și galeriile romane din Masivul Cârnic, zona “Piatra Corbului”.

Pentru detalii vă rugăm să consultați anexa intitulată „Informații cu privire la patrimoniul cultural al Roșiei Montane și gestionarea acestuia”.

În proiectul propus de către RMGC, Piatra Corbului nu este afectată și are o zonă de protecție de peste 5 hectare. În Planul de Urbanism Industrial vor fi enunțate și reglementările privind această zonă protejată. De asemenea, vor fi luate toate măsurile tehnice de minimizare a impactului pe parcursul fazelor operative ale exploatarea în apropierea acestei zone, astfel încât integritatea acesteia să nu aibă de suferit.

Piatra Corbului, acesta este încadrat conform Legii 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - zone protejate, (Publicat în Monitorul Oficial nr.152 din 12 aprilie 2000) la secțiunea Zone naturale protejate de interes național și monumente ale naturii, punctul 2.83.

În același timp, ca rezultat al cercetărilor arheologice efectuate la Roșia Montană prin Programul Național de Cercetare Alburnus Maior, finanțat în conformitate cu prevederile legale de către RMGC, Piatra Corbului a fost declarată zona protejată și din punct de vedere arheologic (Monitorul Oficial Nr. 646 bis, din data de 16.07.2004, poziția 146).

Sucesiunea legală a solicitărilor și obținerii actelor administrative prezentată de petent nu este corectă, iar concluzia desprinsă din analizarea unor date gresite este falsă. Obținerea unei licențe miniere este primul pas în dezvoltarea unui proiect minier, care impune modificări ale planului de urbanism general și apoi în planurile de urbanism zonale. Necesitatea elaborării unui Plan de Urbanism Zonal pentru zona industrială cât și a unui Plan de Urbanism Zonal pentru zona de patrimoniu au reieșit din întocmirea Planului de Urbanism General pentru Comuna Roșia Montană. Fiecare din aceste etape este asociată cu un studiu de evaluare a impactului asupra mediului, în conformitate cu legislațiile specifice fiecărui domeniu.

III.1 RMGC a asigurat – conform prevederilor legale în vigoare în România – resursele financiare necesare pentru evaluarea și studierea acestor tipuri de vestigii arheologice. Respectând opiniile și concluziile cercetătorilor care au efectuat aceste studii și deciziile autorităților competente – Ministerul Culturii și Cultelor, Comisia Națională de Arheologie, respectiv Comisia Națională a Monumentelor Istorice – compania nu a făcut decât să asigure o serie de cheltuieli materiale – dotări, echipamente de lucru și de protecția muncii, cheltuieli cu forța de muncă, conform prevederilor legale.

Noțiunea de cercetare arheologică nu presupune numai efectuarea de săpături arheologice propriu-zise. Acest tip de cercetare se realizează prin mijloace specifice și metodologii adaptate realităților unui anumit sit. În cazul nostru, la Roșia Montană, acestea au constat în:

- studii de arhivă;
- periegheză și evaluare de teren; sondaje arheologice;
- survol aerian și interpretare aerofoto; imagine satelitară de mare rezoluție;
- studii de arheologie minieră, topografie subterană și modelare 3D;
- studii de geofizică;
- cercetări arheologice ample în zonele cu potențial arheologic identificat – efectuarea de săpături arheologice propriu-zise;
- studii interdisciplinare – sedimentologie, arheozoologie, palinologie comparată, arheometalurgie, geologie, mineralogie;
- datare radiocarbon și dendrocronologică;
- înregistrarea cercetărilor și a rezultatelor acestora într-o bază de date integrată;
- topografie arheologică în format clasic și digital și elaborarea proiectului GIS; realizarea arhivei foto – clasică și digitală;
- restaurarea artefactelor;
- inventarierea și catalogarea digitală a artefactelor;
- studii de specialitate pentru valorificarea rezultatelor cercetărilor – publicarea de volume științifice, expoziții, sit Web etc.

Toate cercetările arheologice cu caracter preventiv desfășurate la Roșia Montană începând cu anul 2000 și până în prezent au fost realizate în cadrul unui program complex de cercetare, fiind emise, în conformitate cu prevederile legale, autorizații de săpătură arheologică preventivă. Cercetările arheologice au fost coordonate, din punct de vedere științific de către Muzeul Național de Istorie a României, la derularea acestora participând un număr de 21 de instituții de specialitate românești și 3 din străinătate. Toate cercetările au fost efectuate conform prevederilor legale în vigoare. Cercetările derulate în fiecare campanie arheologică sunt autorizate de către MCC în baza planului anual de cercetare arheologică aprobat de către Comisia Națională de Arheologie.

Cercetarea arheologică preventivă din perimetrul de dezvoltare a proiectului minier Roșia Montană s-a desfășurat prin tehnicile specifice, respectiv sondarea tuturor zonelor accesibile și, în același timp, propice locuirii umane, ținându-se cont de informații bibliografice și de observațiile făcute în cursul campaniilor periegetice, de studiile geofizice și analizele zborurilor fotogrametrice. Dezvoltarea în suprafață a cercetărilor s-a produs acolo unde realitățile

arheologice au impus-o. La Roșia Montană cercetările arheologice au fost efectuate pe zone ample, având un caracter exhaustiv în zonele cu potențial arheologic. ASTFEL, TOATE PERIMETRELE PENTRU CARE S-A APLICAT PROCEDURA DE DESCĂRCARE DE SARCINĂ ARHEOLOGICĂ AU FOST CERCETATE. Toate cercetările au fost realizate conform prevederilor legale în vigoare respectiv OMCC nr. 2392 din 06.09.2004 privind instituirea de către MCC a Standardelor și Procedurilor Arheologice.

Conform aceleiași legislații române în vigoare aplicabile în domeniul protejării patrimoniului arheologic, autorii cercetării nu sunt cei abilitați să acorde descărcarea de sarcină arheologică, procedura fiind următoarea: în urma procesului complex de cercetare se întocmește de către arheologi o documentație cuprinzătoare, redactată în format standard, cu privire la zona investigată, după consultarea căreia Comisia Națională de Arheologie recomandă sau nu, după caz, eliberarea certificatului de descărcare de sarcină arheologică, care a fost emis, în cazul cercetărilor din perioada 2001 – 2006, direct de către Ministerul Culturii și Cultelor sau de structurile sale deconcentrate, respectiv în cazul de față de către Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național a județului Alba.

Harta 4.9.5. și 4.9.5f din cadrul Capitolul 4 – Impactul potențial din cadrul Raportului EIM, subcapitolul 4.9. se referă la locația exactă a siturilor arheologice așa cum au fost acestea delimitate de către specialiștii arheologi în baza rezultatelor cercetărilor efectuate. Zona cercetată este mult mai amplă, ceea ce se poate lesne distinge din consultarea materialului auxiliar atașat. Pentru informațiile privind situl de la Tăul Corna vezi fișa de sit arheologic din Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural din cadrul Raportului SIM, respectiv Anexa I – Fișe de evidență arheologică a siturilor identificate la Roșia Montană, fișa de sit nr. 12.

Astfel, harta 4.9.5. nu prezintă zonele din perimetrul comunei Roșia Montană pentru care au fost obținute certificate de descărcare de sarcină arheologică. Zona de la Tăul Cornei a fost descărcată de sarcină arheologică la sfârșitul anului 2002, perimetrul descărcat fiind identificat prin coordonate STEREO 70. Certificatul de descărcare de sarcină arheologică a fost emis de către Ministerul Culturii și Cultelor în urma rezultatelor cercetărilor arheologice din Valea Cornei și de la Tăul Corna și a analizării documentațiilor de specialitate de către Comisia Națională de Arheologie.

Cercetările perieghetice din 2001-2002 au pus în evidență urme de locuire din perioada modernă și contemporană pe Valea Cornei, iar cercetările de teren din anul 2002 (perioada mai-iulie) au surprins anumite aspecte ale locuirii și activității miniere existente aici în epocile menționate. Astfel, au fost supuse investigațiilor arheologice 55 de proprietăți particulare și trei terenuri comunale, unitățile de cercetare arheologică însumând 119 secțiuni (de diferite dimensiuni). Din cele 119 secțiuni deschise, în 18 dintre ele au fost surprinse intervenții antropice sigure, în 34 materialul arheologic recoltat este cel mai probabil rulat, în timp ce în celelalte 67 nu au fost observate nici un fel de intervenții antropice. În ceea ce privește urmele antropice semnalate, menționăm că acestea constau în fundația unei locuințe sau a unui sălaș, o instalație de captare a apei, o groapă de stins var și trei instalații de tip șteamp.

Ca măsură specifică de minimizare a impactului potențial asupra patrimoniului arheologic a fost prevăzută atât în faza de construcție, cât și cea de operare, procedura de supraveghere arheologică, în conformitate cu prevederile legale. Astfel, va fi implementat și protocolul pentru descoperiri întâmplătoare ulterioare pentru identificarea, documentarea și conservarea artefactelor și structurilor arheologice ce pot fi identificate în cursul fazelor de construcție. Operațiunile de decopertare a solului (incluzând deschiderea treptelor de carieră) vor fi supravegheate de arheologi calificați și activitățile de construcție vor fi realizate în conformitate cu prevederile protocolului pentru descoperiri întâmplătoare ulterioare.

Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare este o componentă esențială a Planului de Management pentru Patrimoniul Cultural, care prezintă modul în care RMGC va asigura identificarea și gestionarea adecvată a vestigiilor arheologice ce pot fi descoperite de-a lungul perioadei de existență a Proiectului.

Luând în considerare natura amplasamentului, există posibilitatea ca, de-a lungul unor activități efectuate în diverse etape ale proiectului, să fie descoperite alte bunuri arheologice. Din acest considerent va fi implementat un program de supraveghere arheologică, ce se va desfășura și în baza unui Protocol pentru descoperiri întâmplătoare, document care urmează să fie redactat în viitor, în contextul implementării Proiectului minier Roșia Montană de către RMGC. Acest protocol are ca scop prevenirea oricăror distrugerii accidentale ale resurselor arheologice,

în eventualitatea în care acestea survin în cursul derulării etapelor proiectului, atât la suprafață, cât și în subteran.

Activitățile specifice ale Proiectului, care pot ocaziona descoperirea întâmplătoare a unor bunuri arheologice, sunt legate de exploatarea în carieră, de construirea drumurilor și a altor elemente de infrastructură, de decopertări etc. În cursul efectuării tuturor operațiunilor de decopertare pentru construirea iazului de decantare și a zonelor de haldare, de fapt a tuturor obiectivelor industriale, va fi asigurată permanent supravegherea arheologică pentru a preveni orice potențială afectare a resursei arheologice.

Primul pas în prevenirea unor astfel de situații a fost efectuarea unui amplu studiu de condiții inițiale, în contextul căruia au fost investigate din punct de vedere arheologic zonele de sub amprenta proiectului, pentru cea mai mare parte dintre acestea Ministerul Culturii și Cultelor eliberând certificatele de descărcare de sarcină arheologică, astfel, RMGC îndeplinindu-și obligațiile care-i revin conform legii. Acestea sunt: asigurarea resurselor necesare pentru investigarea preliminară a zonelor potențial afectate, precum și o serie de studii și activități conexe legate de gestionarea bunurilor de patrimoniu mobil descoperite, și prevenirea, pe cât mai mult posibil, a situației apariției unor descoperiri semnificative în cursul derulării proiectului.

Studiile de condiții inițiale și cercetările arheologice preventive au identificat zonele cu potențial arheologic, confirmând că în zona Roșia Montană au existat în sec. II – III p. Chr. exploatare miniere romane. În baza rezultatelor acestor cercetări, Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare are un rol important din perspectiva procesului de evaluare a impactului de mediu.

Compania RMGC și-a asumat o sumă de angajamente în cadrul Proiectului pentru identificarea unor astfel de descoperiri în cursul activităților de decopertare și excavare din cadrul acestuia.

- Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare se va ghida după următoarele principii:
- Supravegherea arheologică pentru identificarea potențială a unor vestigii arheologice;
- Formare profesională, avertizare, vigilență și competență;
- Evaluarea rapidă a semnificației descoperirii;
- Înregistrarea și documentarea adecvată a descoperirilor întâmplătoare;
- Comunicarea internă și externă a descoperirilor întâmplătoare;
- Proceduri speciale pentru gestionarea descoperirilor întâmplătoare;
- Raporturi de non-conformare cu prevederile protocolului și acțiuni subsecvente, corective și preventive; și conformarea cu prevederile legale aplicabile în cazul descoperirilor întâmplătoare (conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, modificată).

Modul de abordare specific în cazul descoperirilor întâmplătoare va fi determinat de natura semnificației lor. Aceste descoperiri pot implica necesitatea efectuării de cercetări arheologice de salvare, în urma cărora să fie adoptate o serie de decizii conform legii.

Scopul principal al Protocolului pentru descoperiri întâmplătoare este acela de a identifica, evalua semnificația și conserva resurse arheologice unice într-o manieră adecvată, determinând o perturbare minimă a planificărilor construcțiilor și operațiunilor.

În funcție de natura unei astfel de descoperiri, în baza evaluării efectuate de echipa independentă de supraveghere arheologică și a deciziei Ministerului Culturii și Cultelor și Direcției Județene pentru Cultură Culte și Patrimoniu Cultural Național Alba, directorul minei poate să decidă suspendarea activității miniere într-un anumit perimetru. În completare, în momentul unor vizite sau evaluări în teren din partea autorităților legale abilitate, maistrul care coordonează activitatea în acel perimetru va fi responsabil pentru asigurarea tuturor normelor de securitate și efectuarea vizitei în condiții de siguranță.

Cu consultarea și în colaborare cu echipa arheologică de supraveghere, RMGC va dezvolta proceduri de operare standard pentru efectuarea de stagii de instruire trimestriale pentru operatori, maiștrii și supraveghetori. Aceste cursuri vor pregăti personalul de operare a minei să recunoască cavitățile susceptibile să aibă semnificație arheologică. În mod special, operatorii vor fi instruiți să recunoască condițiile specifice, așa cum vor fi acestea definite în procedurile de operare standard ce vor fi elaborate. Zonele unde există posibilitatea de a fi făcute descoperiri arheologice întâmplătoare, pot fi expuse prin derularea operațiunilor de rutină a excavațiilor miniere. Identificarea acestor cavități are importanță și din punctul de vedere al siguranței operatorilor. În urma identificării unei astfel de cavități sau lucrări subterane,

operatorul va notifica imediat maistrul. Personalul minier va primi insigne pentru căștile de protecție care să ateste efectuarea programului trimestrial de formare decurgând din implementarea protocolului pentru descoperiri întâmplătoare.

Maiștrii vor susține potențialul de a descoperi cavități susceptibile să conțină valori de patrimoniu și vor spori capacitatea departamentului de a evalua condițiile de siguranță pentru autorizarea accesului personalului non-minier pentru evaluarea zonei.

Stabilirea priorităților pentru activitățile de supraveghere

Informația colectată pentru raportul asupra studiului pentru condițiile inițiale, precum și cea elaborată pentru rapoartele arheologice pentru acordarea descărcării de sarcină arheologică, constituie o valoroasă resursă informațională care poate fi consultată pentru determinarea semnificației unei descoperiri întâmplătoare. Prin înțelegerea și cunoașterea topografiei culturale istorice, zonele vor putea fi clasificate în funcție de posibilitatea de a surveni, în cadrul lor, a unor descoperiri arheologice întâmplătoare.

Ariile vor fi clasificate ca având potențial scăzut, mediu și ridicat pentru descoperirea de vestigii arheologice întâmplătoare, luându-se în considerare următorul set de criterii:

- Scăzut: Zone unde posibilitatea de a descoperi vestigii arheologice adiționale, față de cele identificate și cercetate, este puțin probabilă datorită utilizării curente a respectivului/respectivelor terenuri și unde perturbarea solului a avut loc înainte de începerea proiectului;
- Mediu: Zone unde au fost descoperite puține vestigii arheologice și solul a fost deranjat de intervenții moderate anterioare;
- Ridicat: Zone unde vestigiile arheologice au fost documentate de o autoritate competentă și disturbarea solului a fost minimă sau acesta nu a fost afectat în niciun fel, iar cercetarea nu a fost posibilă anterior din motive independente de actorii implicați.

Echipa de supraveghere arheologică va fi contractată pentru elaborarea unei hărți de distribuție a acestor zone, document care va fi utilizat de către supraveghetorii și maiștrii minieri. Echipa de supraveghere arheologică va fi prezentă la fața locului pentru toate activitățile în zonele identificate ca având potențial "ridicat". Harta va fi permanent actualizată de către echipa de supraveghere arheologică, așa cum va considera aceasta necesar pentru a reflecta orice nouă informație obținută pe măsura dezvoltării Proiectului. Toate aceste proceduri se vor desfășura în conformitate cu prevederile de operare standard care vor fi elaborate și cu prevederile legale specifice conținute în Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, modificată și OMCC 2392/2004.

Deși toate zonele vor fi supravegheate din punct de vedere arheologic, indiferent de clasificarea potențialului lor în ceea ce privește descoperirile întâmplătoare, măsuri cu statut special vor fi implementate în cazul zonelor cu potențial ridicat. Vor fi organizate întâlniri cu personalul contractorilor înainte de începerea activităților de excavare și decopertare pentru a-l informa asupra tipului de vestigii arheologice care este posibil să fie descoperite și cum acestea pot fi identificate. Dacă vor fi observate orice fel de indicii asupra existenței unui context arheologic, lucrările vor fi imediat oprite în acea zonă și maistrul va fi notificat.

În concluzie, protocolul privind descoperirile întâmplătoare va fi redactat după ce toate aceste măsuri de protejare și punere în valoare, prezentate în cadrul Planului de management pentru patrimoniul arheologic din zona Roșia Montană, vor analizate de către Ministerul Culturii și Cultelor în cadrul procesului de autorizare stabilit de procedura de emitere a acordului de mediu în cazul proiectului minier Roșia Montană, ministerul urmând să formuleze un punct de vedere conform prevederilor legale și atribuțiilor sale. De asemenea, acest document va avea statutul unei politici operaționale specifice pentru mina modernă de la Roșia Montană, fiind primul de acest tip redactat pentru România. Astfel, înainte de a deveni aplicabil, documentul va fi supus dezbaterilor profesionale și va fi cerut și avizul Comisiei Naționale de Arheologie pentru adoptarea acestuia.

Pentru a afla detalii despre cadrul legislativ aplicabil și obligațiile care îi revin titularului de proiect prin conformare la prevederile legale vă rugăm să consultați anexa intitulată „Informații cu privire la patrimoniul cultural al Roșiei Montane și gestionarea acestuia”. În același context pot fi găsite informații suplimentare privind cercetările efectuate în cadrul Programului Național de Cercetare „Alburnus Maior” în perioada 2001-2006.

2.

Memoriul tehnic a fost transmis autoritatii competente in decembrie 2004 in faza initiala a procesului de evaluare a impactului si a fost practic unul din documentele care au stat la baza stabilirii domeniilor de evaluare a impactului. Daca acest document nu ar fi fost elaborat conform prevederilor OM 860/2002 atunci MMGA avea posibilitatea solicitarii unor informatii suplimentare in vederea stabilirii domeniilor evaluarii de impact, la acea etapa nu au fost solicitate informatii suplimentare care sa sprijine CAT in decizia de stabilire a domeniilor evaluarii .

3. Potrivit prevederilor art. 6 (1) din Hotărârea de Guvern nr. 95/2003 privind controlul activităților care prezintă pericole de accidente majore în care sunt implicate substanțe periculoase (“HG nr. 95/2003”) “pentru îndeplinirea prevederilor art. 5 titularul activității va prezenta o dată cu documentațiile legale pentru obținerea acordului de mediu, autorizației de mediu și/sau a avizului de protecție civilă, după caz, transmise autorităților publice teritoriale pentru protecția mediului, respectiv autorităților teritoriale pentru protecție civilă, o notificare”.

Vă rugăm să aveți în vedere faptul că, RMGC a respectat dispozițiile legale incidente în acest sens și a depus autorității publice de protecția mediului o astfel de notificare. În plus, în considerarea prevederilor art. 8 (1) din HG nr. 95/2003 (“titularul activității în care sunt prezente substanțe periculoase în cantități egale sau mai mari decât cantitățile prevăzute în anexa nr. 2, tabelele 1 și 3, coloana 3, este obligat să elaboreze și să transmită autorității publice teritoriale pentru protecția mediului și autorității teritoriale pentru protecție civilă un raport de securitate în exploatare pentru prevenirea riscurilor de accidente majore”), RMGC a depus odată cu raportul de evaluare a impactului asupra mediului și raportul de securitate, care poate fi consultat pe site-ul Ministerului Mediului la adresa: http://www.mmediu.ro/dep_mediu/rosia_montana_securitate.htm.

În acest context, întrucât RMGC a respectat obligația de a depune atât notificarea solicitată în conformitate cu prevederile art. 6 (1) din HG nr. 95/2003, cât și raportul de securitate, precizăm faptul că, aplicarea unei sancțiuni de natura celei indicate de dumneavoastră nu se justifică.

5.

Afirmatia este nefundamentata conform prevederilor legale in termen de 5 zile autoritatea competenta si titularul stabilesc de comun acord oportunitatile de participare a publicului la luarea deciziilor legate de proiect pe care le anunta prin mass-media .Titularul a facut anunturile in timpul stabilit, anuntul aparut pe site-ul autoritatii competente nu are nimeni in comun cu anunturile publicate de titular in mass –media.

6.

EIM a fost la dispoziția publicului, în formă tipărită (în 45 de exemplare) sau electronică (internet, CD și DVD), pe tot parcursul perioadei de consultări publice, stabilită conform legii.

7.

Înainte de a face orice comentariu, subliniem faptul că îndeplinirea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului reprezintă o cerință legală. În plus, informațiile furnizate de SC Roșia Montană Gold Corporation SA (RMGC) autorităților publice și/sau publicului interesat de Proiectul Roșia Montană (RMP) și Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) sunt solicitate în baza prevederilor legale relevante. În acest sens, trebuie menționate următoarele:

- art. 10 din Hotărârea de Guvern nr. 918/2002 ce stabilește procedura cadru pentru evaluarea impactului asupra mediului și aprobarea listei de proiecte publice sau private care sunt supuse acestei proceduri (HG nr. 918/2002) prevede că: **”informațiile furnizate de titularul proiectului conform prevederilor art. 9 (1) includ în mod obligatoriu următoarele: (a) descrierea proiectului, inclusiv informații despre amplasament, soluțiile tehnice implementate și mărimea proiectului; (b) descrierea prevederilor de evitare, reducere și, dacă este posibil, remedierea efectelor negative**

asupra mediului; (c) informațiile necesare pentru descoperirea și evaluarea efectelor majore pe care le-ar putea avea proiectul asupra mediului; (d) prezentarea generală a alternativelor analizate de către deținătorul proiectului, specificând motivele pentru alegerea respectivă, referitoare la efectele asupra mediului; (e) sinteza informațiilor furnizate în scrisoare (a) - (d)”;

- art. 36 din Decretul nr. 860/2002 pentru aprobarea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului ("Decretul nr. 860/2002") prevede că: "**titularul proiectului informează publicul cu privire la următoarele chestiuni: (a) depunerea cererii pentru acordul de mediu pentru proiect; (b) decizia din perioada de screening a proiectului; (c)dezbateră publică privind raportul asupra EIM, și privind (d) decizia etapei de examinare pentru calitatea raportului asupra EIM.**"

Drept urmare, RMGC s-a angajat într-un vast proces de consultare publică în conformitate cu legislația din România și cu cea europeană ca parte a EIM. Societatea a organizat 14 ședințe publice în România și două în Ungaria. Aceasta nu este o campanie de relații publice, ci mai degrabă parte integrantă dintr-un proces serios de consultare și informare a publicului înainte de aprobarea proiectului. RMGC sprijină acest proces și consideră că este important într-o societate democratică.

8.

Consultările publice din Ungaria, de la Budapesta și Szeged, s-au desfășurat la cererea Ministerului Mediului din Ungaria și au fost organizate de această instituție.

IV.

1.

Precizarea implicării autorilor în dezvoltarea capitolelor nu constituie, în prezent, o cerință legală. În conformitate cu prevederile legale în vigoare, raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului conține în Capitolul 1. *Informații generale* - Secțiunea 2, date de contact despre autorii atestați ai studiului de evaluare a impactului asupra mediului și ai raportului la acest studiu, informații care sunt preluate succint în Capitolul 9. *Rezumat fără caracter tehnic*.

Evaluarea impactului asupra mediului pentru proiectul exploatării miniere Roșia Montană a fost realizată de către o echipă multidisciplinară de "persoane fizice și juridice independente de titularul [...] proiectului" și "atestare de autoritatea competentă pentru protecția mediului". Implicarea membrilor echipei în realizarea raportului a constat atât în realizarea unor secțiuni specifice din raport, cât și în integrarea și corelarea informației furnizate în contextul altor capitole. De asemenea, toate secțiunile/capitolele din raport au făcut obiectul unei organizări speciale în cadrul echipei pentru asigurarea respectării prevederilor legale privind conținutul și legislația aplicabilă.

Lista persoanelor fizice și juridice atestate care au participat la realizarea raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (prezentată în Capitolele 1. *Informații generale* și 9. *Rezumat fără caracter tehnic*) este însoțită de o listă de persoane fizice și juridice neatestare, care au asistat elaboratorii atestați.

Responsabilitatea pentru realizarea evaluării impactului de mediu și a corectitudinii interpretării informațiilor prezentate în raport revine "persoanelor fizice atestate la cel mai înalt nivel de competență" și "persoanelor juridice atestate", care au participat la executarea evaluării impactului asupra mediului în baza contractului încheiat cu titularul proiectului.

În conformitate cu prevederile Ordinului Ministrului Agriculturii, Pădurilor, Apelor și Mediului nr. 978/2003 privind Regulamentul de atestare a persoanelor fizice și juridice care elaborează studii de evaluare a impactului asupra mediului și bilanțuri de mediu („Ordinul 978/2003”) responsabilitatea pentru realizarea studiului de evaluare a impactului și pentru corectitudinea interpretării informațiilor prezentate în cadrul Raportului la studiul de evaluare a impactului

asupra mediului revine experților atestați în acest sens de Ministerul Mediului și Gospodării Apelor.

Precizăm că Raportul privind condițiile inițiale pentru biodiversitate, a fost redactat, pe baza informațiilor puse la dispoziție de titularul de proiect, de către Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS) și Unitatea de Suport pentru Integrare (USI), societăți care dețin certificat de atestare pentru realizarea evaluării impactului asupra mediului, emis de Ministerul Mediului și Gospodării Apelor.

Totodată, conform Ordinului 978/2003, titularul de proiect răspunde de autenticitatea informațiilor pe care le furnizează experților atestați în vederea realizării evaluării impactului asupra mediului.

Studiile de condiții inițiale privind biodiversitatea au fost demarate de titularul de proiect din 1999 sub coordonarea Knight Piesold. Pe parcursul perioadei 2000 - 2006 în elaborarea/revizuirea/completarea condițiilor inițiale pentru biodiversitate STANTEC a implicat mai multe echipe de experți români. Prima versiune a studiului a fost elaborat sub coordonarea Stantec (o companie multinațională cu sediul în Canada specializată în studii de evaluare a impactului asupra mediului (vezi www.stantec.com). Compania a fost înființată în 1954 și oferă o paletă largă de servicii începând de la proiectare, consultanță, reconstrucție ecologică, management de proiect, etc. Are peste 6000 de angajați și 80 de birouri/puncte de lucru în America de Nord și Caraibe.

Încă din faza inițială STANTEC a contractat experți români care au colaborat la elaborarea și recoltarea informațiilor aferente studiilor de condiții inițiale pentru biodiversitate (biolog Călin Hodor, Acad. Mircea Gomoiu, biolog dr. Mihai Vâlcu, biolog Virgil Iordache).

Detalii despre companiile implicate în studiul de impact pot fi găsite la începutul Rezumatului fără caracter tehnic. Cele 5 pagini dedicate tuturor organizațiilor implicate cuprind numele companiilor, numele reprezentanților acestora și adresele de Internet.

2.

Vă rugăm să notați că potrivit prevederilor legale, se supune procedurii de evaluare a impactului asupra mediului proiectul propus de titular [1].

În consecință, o eventuală analiză a posibilei dezvoltări a altor proiecte și operațiuni miniere ale S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC) excede cadrul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului cu privire la Proiectul Roșia Montană. De asemenea, față de stadiul actual al activităților miniere în perimetrul Licenței Bucium, discuția cu privire la fezabilitatea sau operațiunile aferente acestui proiect nu poate avea decât caracter de principiu.

Precizăm în acest sens ca S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC) este titulara unei licențe de explorare (și nu de exploatare) pentru perimetrul Bucium și în conformitate cu prevederile licenței societatea a efectuat lucrări de cercetare geologică, în vederea identificării și conturării unor resurse și rezerve valorificabile în condiții de rentabilitate economică.

Orice comparație între suprafața perimetrului Complexul Bucium și cea a perimetrului Roșia Montană este lipsită de temei și nu are o bază reală, întrucât perimetrele licențelor și coordonatele acestora reprezintă informații clasificate, deci inaccesibile publicului, potrivit Ordinului Agenției Naționale pentru Resurse Minerale (ANRM) nr. 202/2003 privind aprobarea listei cu informațiile ce constituie secret de serviciu în cadrul ANRM.

Pentru anumite zone din perimetrul Bucium s-a efectuat un studiu de pre-fezabilitate care examinează posibilitatea valorificării minereurilor auro-argentifere, în condiții de rentabilitate economică. Ca să se poată trece la exploatare, RMGC va trebui să întocmească un studiu de fezabilitate în conformitate cu legislația minieră din România și să obțină o licență de exploatare, în conformitate cu prevederile art. 17, 18(2) și 20 din Legea Minelor nr. 85/2003.

Dacă va fi obținută licență de exploatare pentru perimetrul Bucium și se va lua decizia de dezvoltare a exploatării va trebui demarat un proces de autorizare a acestui proiect minier care implica, printre altele obținerea unui acord de mediu și parcurgerea unei proceduri de evaluare a impactului asupra mediului, proces care presupune și o etapă de participare și consultare publică potrivit prevederilor legale aplicabile.

Eventuala folosire a iazului de decantare de la Roșia Montană pentru sterilul de procesare de la Bucium reprezintă la acest moment doar o alternativă a cărei fezabilitate va fi analizată, împreună cu alte posibilități, pentru alegerea și fundamentarea soluției optime, în cazul deciziei de deschidere a exploatării Bucium.

Referințe:

[1] A se vedea, cu titlu de exemplu:

(i) Art. 2 din OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului definește acordul de mediu drept *“actul tehnico-juridic prin care se stabilesc condițiile de realizare a proiectului, din punctul de vedere al impactului asupra mediului; acordul de mediu reprezintă decizia autorității competente pentru protecția mediului, care dă dreptul titularului de proiect să realizeze proiectul din punctul de vedere al protecției mediului”*;

3.

Iazul de decantare a sterilelor de la Roșia Montană (IDS sau “iazul”) a fost proiectat în conformitate cu prevederile Directivei UE privind apele subterane (80/68/CEE) transpusă în legislația românească prin HG 351/2005. IDS este, de asemenea, proiectat în conformitate cu Directiva UE privind deșeurile miniere (2006/21/CE), astfel cum se impune prin Termenii de referință stabiliți de MMGA în mai 2005. În alineatele următoare se prezintă unele aspecte privind modul de conformare a iazului cu prevederile acestor directive.

IDS este alcătuit dintr-o serie de componente individuale, care cuprind:

- cuveta iazului de steril;
- barajul de sterile;
- iazul secundar de colectare a infiltrațiilor;
- barajul secundar de retenție; și
- puțuri de hidroobservație / puțuri de extragere pentru monitorizarea apelor subterane, amplasate în aval de barajul secundar de retenție.

Toate aceste componente formează parte integrantă a iazului, fiind necesare pentru funcționarea acestuia la parametrii proiectați.

Directivele menționate mai sus impun ca proiectul IDS să asigure protecția apelor subterane. În cazul Proiectului Roșia Montană, această cerință este îndeplinită luând în considerare condițiile geologice favorabile (strat de fundare a cuvetei IDS, a barajului IDS și a barajului secundar de retenție constituit din șisturi cu permeabilitate redusă) și realizarea unui strat de etanșare din sol cu permeabilitate redusă (1×10^{-6} cm/sec) re-compactat, sub cuveta IDS. Pentru mai multe informații, vezi Capitolul 2 din Planul F al studiului EIM intitulat “Planul de management al iazului de decantare a sterilelor”.

Stratul de etanșare din sol cu permeabilitate redusă va fi în conformitate cu cele mai bune tehnici disponibile (BAT), astfel cum sunt definite de Directiva UE 96/61 (IPPC) și de Directiva UE privind deșeurile miniere. Proiectul iazului cuprinde și alte măsuri suplimentare privind protecția apelor subterane, după cum urmează:

- O diafragmă de etanșare din material cu permeabilitate redusă (1×10^{-6} cm/sec) în fundația barajului de amorsare pentru controlul infiltrațiilor;
- Un nucleu cu permeabilitate redusă (1×10^{-6} cm/sec) în barajul de amorsare pentru controlul infiltrațiilor;

- Un baraj și un iaz de colectare a infiltrațiilor sub piciorul barajului de sterile pentru colectarea și retenția debitelor de infiltrații care ajung dincolo de axul barajului;
- O serie de puțuri de monitorizare, mai jos de piciorul barajului secundar de retenție, pentru monitorizarea infiltrațiilor și pentru a asigura conformarea cu normativele în vigoare, înainte de limita iazului de steril.

Pe lângă componentele de proiectare precizate mai sus, se vor implementa măsuri operaționale specifice pentru protecția sănătății populației și a mediului. În cazul foarte puțin probabil în care se va detecta apă poluată în puțurile de hidroobservație, mai jos de barajul secundar de retenție, aceste puțuri vor fi transformate în sonde de pompaj pentru recuperarea apei poluate și pomparea acesteia în iazul de decantare unde va fi încorporată în sistemul de recirculare a apei la uzina de procesare a minereului aparținând de Proiectul Roșia Montană, până când se revine la limitele admise de normativele în vigoare.

În ceea ce privește observația dumneavoastră referitoare la o prezumtivă încălcare a prevederilor Hotărârii de Guvern nr. 351/2005 ("HG 351/2005"), există mai multe aspecte care trebuie luate în considerare. Astfel:

1. În primul rând atragem atenția asupra faptului că în conformitate cu prevederile art. 6 din HG 351/2005, orice activitate care poate determina o evacuare de substanțe periculoase în emisar se supune aprobării prealabile a autorității de gospodărire a apelor și va respecta prevederile autorizației de gospodărire a apelor emise în conformitate cu legislația în vigoare.

HG 351/2005 prevede că autorizația de gospodărire a apelor se va emite numai după ce toate măsurile tehnico-constructive sunt implementate pentru a evita evacuarea indirectă de substanțe periculoase în apele subterane. Limitele maxim admise la evacuare sunt prevăzute în mod expres în HG 351/2005, iar respectarea acestora constituie o condiție pentru obținerea și păstrarea autorizației de gospodărire a apelor. În conformitate cu prevederile HG 351/2005, limitele efective la evacuare ar trebui aprobate de autoritatea competentă, această procedură fiind înțeleasă de legiuitor din perspectiva complexității și diversității activităților industriale, precum și din perspectiva noilor progrese tehnologice.

Prin urmare, menționăm că etapa de evaluare a impactului asupra mediului nu urmează a fi finalizată printr-o autorizație generală, ci reprezintă numai o parte dintr-un proces de autorizare mai complex. Menționăm faptul că în conformitate cu art. 3 din HG 918/2002, nivelul de detaliu al informațiilor furnizate de studiul EIM corespunde fazei de studiu de fezabilitate a proiectului, fiind în mod evident imposibil atât pentru titularul de proiect cât și pentru autoritatea competentă să epuizeze toate datele tehnice necesare și autorizațiile obținute.

Protecția corespunzătoare a apelor subterane trebuie asigurată prin termenii și condițiile din autorizația de gospodărire a apelor. Autorizația de gospodărire a apelor se va emite în urma unei evaluări individuale a proiectului, luând în considerare aspectele specifice ale acestuia, precum și cerințele legale aplicabile activităților miniere. Până la emiterea autorizației de gospodărire a apelor, orice afirmație privind încălcarea prevederilor HG 351/2005 este în mod evident prematură, în principal datorită faptului că autorizația de gospodărire a apelor va reglementa, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, condițiile care trebuie respectate de titularul proiectului privind protecția apelor subterane;

2. În al doilea rând, menționăm că specificul și complexitatea proiectelor miniere au determinat necesitatea stabilirii unui cadru legislativ special. Prin urmare, pentru astfel de proiecte, înțelegerea unor prevederi legale dintr-un anumit act legislativ trebuie corelată cu prevederile relevante ale altor reglementări aplicabile.

În această privință, atragem atenția asupra faptului că înțelegerea HG 351/2005 trebuie coroborată cu prevederile întregii legislații relevante aplicabile proiectului Roșia Montană, cu un accent special pe Directiva 2006/21/CE privind gestionarea deșeurilor din industria extractivă ("Directiva 21").

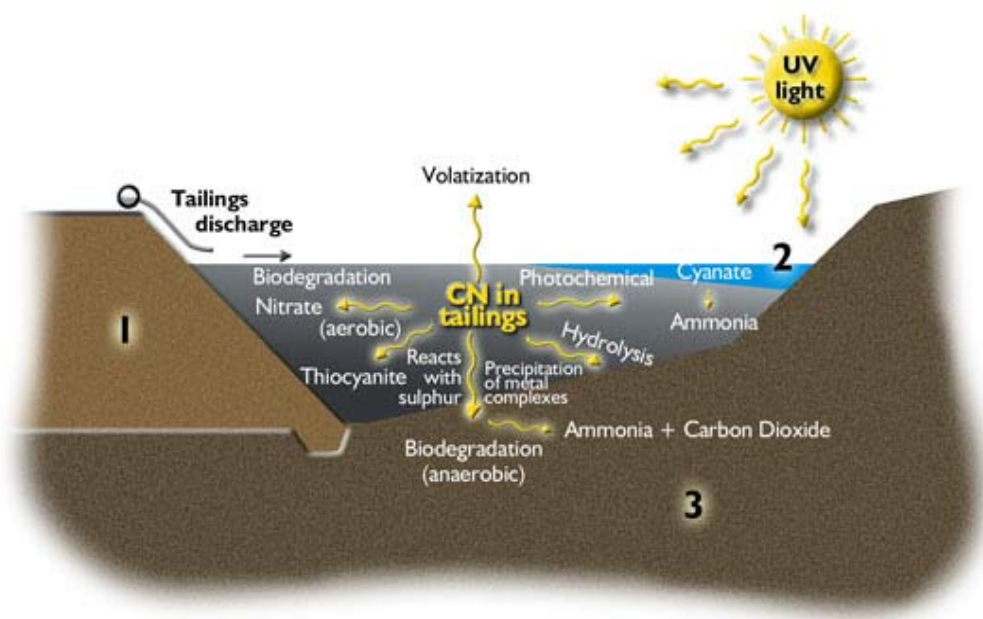
Scopul concret al Directivei 21 este de a asigura un cadru legal specific pentru deșeurile din industriile extractive și pentru depozitele de deșeuri aparținând de proiecte miniere, luând în considerare complexitatea acestor proiecte și aspectele specifice ale activităților miniere care nu se pot supune întotdeauna reglementărilor obișnuite privind gestionarea depozitelor de deșeuri.

Din această perspectivă, Directiva 21 prevede ca un operator al unui depozit de deșeuri, astfel cum este definit de aceasta (menționăm că iazul de decantare a sterilelor propus de RMGC este considerat un "depozit de deșeuri" conform Directivei 21) trebuie să îndeplinească, *inter alia*, următoarele:

- a) „depozitul de deșeuri este [...] proiectat astfel încât să îndeplinească condițiile necesare pentru ca, pe termen scurt sau lung, să prevină poluarea solului, a aerului, a apelor subterane sau de suprafață, luând în considerare cu precădere Directivele 76/464/CEE (1), 80/68/CEE (2) și 2000/60/CE, și să asigure colectarea eficientă a apelor contaminate și a levigatului astfel cum și atunci când se impune conform prevederilor autorizației și să reducă eroziunea provocată de apă sau vânt în măsura în care este posibil din punct de vedere tehnic și viabil din punct de vedere economic”,
- b) „depozitul de deșeuri este realizat, gestionat și întreținut în mod adecvat pentru a asigura stabilitatea fizică a acestuia și pentru a preveni poluarea sau contaminarea solului, a aerului, a apelor de suprafață sau subterane, pe termen scurt sau lung, și pentru a reduce la minim pe cât posibil eventuala deteriorare a peisajului;

În plus, trebuie menționat faptul că MAPM a impus companiei RMGC prin Termenii de referință, elaborarea studiului EIM luând în considerare prevederile Directivei 21 și gestionarea deșeurilor miniere din perspectiva BAT. Directiva 21 a fost promovată de Directoratul General de Mediu al UE în ideea de a reprezenta cadrul legislativ aplicabil pentru gestionarea viabilă a deșeurilor miniere în întreaga Europă, iar prin urmare respectarea prevederilor acesteia este obligatorie.

4. Cea mai mare parte a cianurii va fi recuperată în uzină după cum este ilustrat în Planșa 4.1.15 și prezentat în Secțiunea 2.3.3, Capitolul 4.1 Apa, din Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM). Însă o cantitate reziduală va rămâne în steril. Sterilele detoxificate reprezintă singura sursă a Proiectului de apă reziduală de proces. Concentrațiile cianurii reziduale din turbureala de steril tratată vor trebui să se conformeze Directivei UE privind deșeurile miniere care stipulează o valoare maximă de 10 mg/l CN_{WAD} (cianuri ușor eliberabile). Cianura va fi prezentă ca potențial poluant al apelor de suprafață pe amplasament numai în faza de exploatare și în primii un an sau doi după închidere. Modelarea concentrațiilor previzibile din iazul de decantare a arătat că turbureala de steril tratată este de așteptat să conțină 2 – 7 mg/l cianuri totale. Prin degradarea ulterioară, concentrațiile se vor reduce până la valori sub cele din standardele pentru ape de suprafață (0,1 mg/l) în termen de 1-3 ani de la închidere. Un efect colateral acestei tratări este și îndepărtarea multora dintre metalele care ar putea apărea în fluxul apelor uzate tehnologice. Evaluarea compoziției chimice probabile a levigatului de steril, pe baza testelor efectuate, este sintetizată în Tabelul 4.1-18 (Secțiunea 4.3.), Capitolul 4.1 Apa din EIM. Schița de mai jos ilustrează complexitatea proceselor de descompunere/degradare prin care trece CN după descărcare în iaz.

După decantare, apa este recirculată în proces; în iaz, pe toată perioada staționării, au loc procese: de degradare/descompunere naturală a cianurilor, de hidroliză, volatilizare, fotooxidare, biooxidare, complexare/ decomplexare, adsorbție pe precipitate, diluție datorită precipitațiilor etc.

Conform datelor obținute pe perioada de operare în diferite mine, se evidențiază eficiențe variabile de reducere a cianurilor (de la 23-38% la 57-76% pentru cianuri totale, respectiv de la 21-42% la 71-80% pentru cianuri ușor eliberabile- WAD), funcție de anotimp (temperatură).

În medie, s-a luat în considerare o reducere de cca. 50% a concentrației de CN_t în iaz pe perioada operării. Conform modelării procesului de degradare/descompunere, după încetarea funcționării este posibilă o reducere în primii trei ani, chiar până la 0,1 mg CN_t/l .

Cea mai mare parte (90%) din cantitatea de cianuri degradată (media de 50%) se realizează prin hidroliză/volatilizare sub formă de acid cianhidric. Modelarea matematică a concentrației de acid cianhidric în zona iazului de decantare a condus la o concentrație maximă orară de 382 $\mu g/m^3$ față de 5.000 $\mu g/m^3$, concentrație limită în emisii impusă prin Ord. 462 al MMGA.

În ceea ce privește cantitățile de S, NH_3 și metale grele, acestea vor fi reținute în iazul de decantare al sterilelor. Conform tehnologiei descrise în Capitolul 2 Procese Tehnologice sau în Planul de Management al Iazului de Decantare Secțiunea 3.2 chimismul apei limpezite, în urma testelor derulate de către consultanții implicați în proiectarea generală compoziția sterilelor de procesare este cea prezentată în tabelul de mai jos. Sulfurul poate fi asociat cu unele metale sub forma unor sulfuri iar NH_3 este prezent între 6,6 și 25 mg/l.

Tabelul 0-1. Chimismul apei limpezite (cu steril detoxificate)

	Proba ⁽²⁾			TN001 Standard		Proba ⁽²⁾			TN001 Standard
	RM1	RM2	RM3			RM1	RM2	RM3	
Cianuri totale ⁽³⁾	1,13	5,09	3,29	0,1	Mangan	0,3	0,8	<0,1	1
Cianura slab disociabila ⁽³⁾	0,37	0,77	0,22	...	Molibden	0,4	0,3	0,4	0,1
Thiocianat	70	69	91	...	Sodiu	725	900	705	..
Cianat	390	390	350	...	Niobiu	<0,1	<0,1	<0,1	...
Tiosaruri	<2	<2	2,50	...	Neodim	<0,01	<0,01	<0,01	...

	Proba ⁽²⁾			TN001 Standard		Proba ⁽²⁾			TN001 Standard
	RM1	RM2	RM3			RM1	RM2	RM3	
Amoniac	6,6	7,3	25	2	Nichel	0,20	0,40	0,20	0,5
Aur	0,0085	0,043	0,0165	---	Fosfor	<1	<0,5	<1	...
Argint	<0,05	<0,05	<0,05	0,1	Plumb	<1	<1	<1	0,2
Aluminiu	<0,2	0,2	0,20	5	Praseodim	<0,005	<0,005	<0,005	...
Arsenic	0,30	<0,2	0,20	0,1	Rubidiu	0,35	0,35	0,50	...
Bor	0,20	0,2	0,40	...	Sulf	660	1.030	962	...
Bariu	<0,05	<0,05	<0,05	...	Sulfat ⁽¹⁾	1.980	3.090	2.886	600
Beriliu	<0,02	<0,05	<0,02	...	Antimoniu	0	0,28	0,06	...
Bismut	<0,02	<0,02	<0,02	...	Scandiu	<0,5	<0,1	<0,5	...
Calciu	401	675	707	300	Seleniu	<5	<5	<5	0,1
Cadmiu	<0,5	<0,1	<0,5	0,2	Silicon	8	6	8	...
Ceriu	<0,01	<0,01	<0,01	...	Samariu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Cobalt	0,40	0,40	0,80	1	Staniu	<0,2	<0,2	<0,2	...
Crom	<0,2	<0,2	<0,2	1	Strontiu	1,4	2,1	2,1	...
Cesiu	<0,02	<0,02	<0,02	...	Tantal	<0,005	<0,005	<0,005	...
Cupru	0,10	0,10	0,10	0,1	Terbiu	<0,005	<0,005	<0,005	...
Disprosiu	<0,01	<0,05	<0,01	...	Telur	<0,1	<0,1	<0,1	...
Erbiu	<0,01	<0,05	<0,01	...	Toriu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Europiu	<0,002	<0,05	<0,002	...	Titan	<0,2	<0,2	<0,2	...
Fier	0,20	1,4	1,0	5	Taliu	<0,01	<0,01	<0,03	...
Galiu	<0,2	<0,1	<0,2	...	Tuliu	<0,005	<0,005	<0,005	...
Gadolinu	<0,05	<0,05	<0,05	...	Uraniu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Germaniu	<0,5	<1	<0,5	...	Vanadiu	<0,5	<0,5	<0,5	...
Hafniu	<0,1	<0,1	<0,1	...	Wolfram	<0,1	<0,1	<0,1	...
Mercur	<0,01	<0,01	<0,01	0,05	Ytriu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Potasiu	142	136	132	...	Yterbiu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Lantan	<0,01	<0,01	<0,01	...	Zinc	<0,2	<0,1	<0,2	0,5
Litiu	<0,1	<0,1	<0,1	...	Zirconiu	<0,1	<0,1	<0,1	...
Magneziu	5,4	14,4	8,2	100					

Nota: (1) Calculat pe baza presupunerii că sulful total este sulfat

Unități în mg /l

Rezultatele sunt în condiții de laborator și pot să nu fie la fel în practică

< Indică nedetectabil în limitele metodei de testare

Sursa de informare: Cyplus/INCO 2004 – Test Program to Evaluate Cyanide Destruction Option Using SO₂/Air and Peroxygen-Based Technologies for the Treatment of Roșia Montană Leach Effluent.

Detaliile cu privire la garanția financiară pentru refacerea mediului (GFRM) oferită de Roșia Montană Gold Corporation („RMGC”) sunt prezentate în capitolul din Evaluarea Impactului asupra Mediului intitulat "Planuri ale sistemului de management de mediu și social" (Anexa 1 din subcapitolul "Planul de închidere și reabilitare a minei").

Constituirea unei garanții financiare pentru refacerea mediului este obligatorie în România pentru a se asigura că operatorul minier dispune de fonduri adecvate pentru refacerea mediului. GFRM este reglementată de Legea Minelor (nr. 85/2003) și de Instrucțiunile și Normele de aplicare a Legii Minelor emise de Agenția Națională pentru Resurse Minerale (nr. 1208/2003). Există, de asemenea, două directive ale Uniunii Europene care au efect asupra GFRM: Directiva privind deșeurile miniere („DSM”) și Directiva privind răspunderea de mediu („DRM”).

Directiva privind deșeurile miniere are scopul de a asigura că există acoperire pentru 1) toate obligațiile ce derivă din autorizația acordată pentru eliminarea deșeurilor rezultate ca urmare a activităților miniere și 2) toate costurile aferente reabilitării terenurilor afectate de depozitul de deșeurii. Directiva privind răspunderea de mediu reglementează activitățile de remediere și măsurile care urmează a fi luate de autoritățile de mediu în cazul în care activitățile miniere produc daune mediului, în scopul asigurării că operatorul minier dispune de suficiente resurse financiare pentru acțiunile de refacere ecologică. Deși aceste directive nu au fost încă transpuse în legislația românească, termenele pentru implementarea mecanismelor de aplicare sunt 30 aprilie 2007 (DRM) și 1 mai 2008 (DSM) - deci, înainte de începerea exploatării la Roșia Montană.

RMGC a inițiat deja procesul de conformare cu aceste directive, iar în momentul în care normele de punere în aplicare vor fi adoptate de Guvernul Român, RMGC va fi în deplină conformitate.

RMGC a angajat pe unul dintre cei mai renumiți brokeri de asigurări din lume, care este bine reprezentat în România și are o lungă și remarcabilă experiență în realizarea de evaluări de risc pentru proiecte miniere. Brokerul va colabora cu cei mai buni specialiști în asigurări de bunuri și asigurări pentru cazurile de avarii accidentale ale utilajelor, pentru a efectua analize de risc și evaluări ale strategiei de prevenire a pierderilor pe parcursul activităților de construcție și exploatare de la Roșia Montană, în vederea minimizării pericolelor. Brokerul va stabili suma asigurată și va colabora cu cele mai bine cotate societăți de asigurare pentru a pune la punct acest program pentru RMGC, pentru toate fazele proiectului, de la construcție, exploatare și apoi închidere.

RMGC se angajează să adopte cele mai înalte standarde cu privire la securitatea și sănătatea în muncă pentru personalul său și furnizorii de servicii. Faptul că RMGC utilizează cele mai bune tehnici disponibile (BAT-uri) asigură realizarea acestui obiectiv. Nici o firmă nu câștigă de pe urma unei pierderi, iar în acest scop, vom avea în vedere o implementare de soluții tehnice care să prevină riscurile, deoarece acestea sunt net superioare soluțiilor de asigurare contra riscurilor. Se poate elimina până la 75% din riscul de pierdere în fazele de proiectare și construcție a unui proiect.

Totuși, recunoaștem că în cazul unui proiect atât de mare ca și cel de la Roșia Montană, este nevoie de încheierea unor polițe de asigurare cuprinzătoare (astfel de polițe reprezintă, totodată, o cerință obligatorie pentru obținerea de finanțări de la instituțiile de creditare). Asigurarea acoperă în principal bunurile, răspunderea și chestiuni speciale (de exemplu punerea în funcțiune cu întârziere, transport, bunuri în proprietatea terților). Astfel, în cazul unor pretenții legitime asupra societății, acestea vor fi achitate de asigurator.

Toți asiguratorii și polițele de asigurare încheiate în cadrul activităților miniere de la Roșia Montană vor respecta în totalitate reglementările românești cu privire la asigurări.

S-au stabilit garanții financiare complete, sub forma GFRM, care obligă Roșia Montană Gold Corporation („RMGC”) să prevadă fonduri adecvate pentru refacerea mediului. GFRM este actualizată anual și va reflecta întotdeauna costurile aferente refacerii ecologice. Costurile actuale de închidere a proiectului Roșia Montană se ridică la 76 milioane USD, calculate pe baza funcționării minei timp de 16 ani.

GFRM trebuie să fie creată pentru a obține autorizația de funcționare pentru începerea activităților miniere. În prezent se efectuează o analiză pentru calculul GFRM necesară în fiecare an de funcționare. Suma minimă la început este estimată la aproximativ 25 milioane USD, valoare care va crește în fiecare an.

Fiecare GFRM va respecta regulile detaliate elaborate de Banca Mondială și Consiliul Internațional pentru Minerit și Metale.

Actualizările anuale vor fi stabilite de experți independenți, în colaborare cu ANRM, în calitate de autoritate guvernamentală competentă în domeniul activităților miniere. Actualizările asigură că în cazul puțin probabil de închidere prematură a proiectului, în orice moment, GFRM reflectă întotdeauna costurile aferente refacerii ecologice. (Aceste actualizări anuale vor avea ca rezultat o valoare estimativă care depășește costul actual de închidere de 76 milioane USD, din cauză că în activitatea obișnuită a minei sunt incluse anumite activități de refacere ecologică).

Sunt disponibile mai multe instrumente financiare care să asigure că RMGC este capabilă să acopere toate costurile de închidere. Aceste instrumente, păstrate în conturi protejate la dispoziția statului român cuprind:

- Depozite în numerar
- Fonduri fiduciare
- Scrisori de credit
- Garanții
- Polițe de asigurare

În condițiile acestei garanții, autoritățile române nu vor avea nici o răspundere financiară cu privire la reabilitarea proiectului Roșia Montană.

În conformitate cu prevederile art. 6 alin. (1) din OUG nr. 244/2000 privind siguranța barajelor (“*OUG 244/2000*”), *”pentru barajele noi sau în cazul intervențiilor constructive care modifică parametri de bază ai barajelor existente, deținătorii (RMGC, în acest caz, n.n.) acestora sunt obligați să obțină de la Ministerul Apelor și Protecției mediului acordul de funcționare în siguranță”*. Acordul de funcționare în siguranță se referă la încadrarea în categorii de importanță, la adoptarea soluțiilor de proiectare, la condițiile de amplasament și la respectarea normelor în vigoare, situație care va face obiectul unei alte analize supuse aprobării Ministerului Mediului și Gospodării Apelor, distinctă de cea a emiterii acordului de mediu și care va asigura respectarea prevederilor OUG nr. 244/2000.

Totodată, pe parcursul etapei de exploatare, siguranța barajului va fi analizată și monitorizată în conformitate cu prevederile art. 1(3) din OUG 244/2000, care dispun: *”evaluarea stării de siguranță în exploatare și verificarea respectării exigențelor de performanță referitoare la siguranța barajelor se realizează de experți și specialiști atestați de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței și certificați/avizați de Ministerul Apelor și Protecției Mediului”*. Suplimentar, coordonarea, îndrumarea și urmărirea activității de evaluare a siguranței barajelor

existente, în construcție și noi, sunt realizate de Comisia Națională pentru Siguranța Barajelor și a Altor Lucrări Hidrotehnice.

Toate detaliile tehnice privind supravegherea și monitorizarea, așa cum sunt prevazute în OUG 244/2000 și cum de altfel au fost solicitate prin Îndrumarul transmis de Ministerul Mediului și Gospodării Apelor privind realizarea EIM (“se vor detalia aspectele privind iazurile de decantare, inclusiv conformarea acestora cu prevederile OUG nr. 244/2000”) în perioada de construcție, operare, închidere și post-inchidere sunt prevăzute în raportul EIM[1]. De asemenea, reamintim dispozițiile art. 5 din OUG 244/2000, potrivit cărora: “deținătorii cu orice titlu de baraje sunt direct responsabili de realizarea și menținerea siguranței în exploatare a acestora”.

Referințe:

[1] - *Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) Volumul 25, Plan F – Plan de Management al Iazului de Decantare (TMF), Secțiunea 4, p. 41 și urm.*

RMGC va gestiona strict deșeurile rezultate din operațiunile miniere conform regulilor aplicabile, precum și o structură de management a deșeurilor, avându-se în vedere mediul înconjurător. *Planul de Management al Deșeurilor* (Planul B) și Secțiunea 3 a Raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) descriu modul de structurare ca răspuns la cerințele Directivei UE cu privire la *Deșeurile Miniere* și OM 863.

Pentru a adresa posibilitatea ca acest concentrat de aur și argint poate conține cantități mici de mercur, se vor introduce recipiente direct în retorta de mercur (cu un volum de 0,3 m³). Mercurul va fi volatilizat la o temperatură de maxim 650°C și va fi scos din recipiente cu ajutorul unei pompe de aspirare. Vaporii de mercur vor fi direcționați într-o stație de răcire-condensare și într-o coloană cu cărbune activ. Coloana este umplută cu cărbune impregnat cu sulf pentru a prinde orice urmă de vapori de mercur rămași necondensați. După recuperare, orice cărbune impregnat cu sulf și mercur va fi depozitat în depozitul temporar de deșeuri periculoase, în condiții stricte de siguranță și va fi vândut ca produs secundar – nu va fi reutilizat.

Procedurile pentru manevrarea, depozitarea și transportul mercurului în condiții de siguranță vor fi cuprinse în *Planul de pregătire pentru situații de urgență și deversări accidentale* (vezi Planul I din ansamblul de *Planuri cu privire la sistemul de management al mediului și management social*).

Desigur, unele dintre informațiile prezentate se bazează pe rezultatele testelor de laborator; date detaliate suplimentare pot fi obținute numai în faza operațională. În aceste cazuri, utilizarea unui cuvânt cum este “probabil” indică o judecată corectă și echilibrată, bazată pe toate informațiile disponibile și pe cunoștințele expertului. Nesiguranțele semnificative, dar imposibil de evitat în prezent, în ceea ce privesc presupunerile și concluziile, precum și abordarea precaută a acestui caz, sunt prezentate în Secțiunea 8 a *Planului de Management al Deșeurilor*. *Planul de Management al Deșeurilor*, corespunzător regulilor Directivei UE cu privire la *Deșeurile Miniere*, va fi revizuit și actualizat cu regularitate, și va cuprinde informații mai multe și mai detaliate cu privire la depozitele de deșeuri obținute pe perioada operațională.

A fost elaborat un *Plan de Management al Deșeurilor* care să asigure ca orice deșeu periculos este redus la minim și gestionat cu cel mare grad de precauție.

Orice proces tehnologic implică utilizarea anumitor substanțe chimice. Astfel, avem de-a face cu câteva categorii de deșeuri periculoase, ce vor fi generate în toate etapele proiectului (construcție, operare și închidere). *Planul de Management al Deșeurilor* va asigura managementul deșeurilor generate pe durata de viață a proiectului minier, în conformitate cu reglementările aplicabile ale României și conform directivelor UE cu privire la deșeuri. *Planul de Management al Deșeurilor* include și linii directe cu privire la pregătirea și ținerea la zi a unui inventar detaliat al deșeurilor și un plan de minimizare a deșeurilor, pentru fiecare sursă de

deșeuri – precum și un proces detaliat pentru identificarea, colectarea, sortarea, depozitarea și evacuarea finală a deșeurilor.

Planul de Management al Deșeurilor tratează deșeurile în conformitate cu *Directiva pentru deșeuri periculoase* 1991/689/EC și transpusă în legislația română prin Legea nr. 426/2001 și are la bază prevederile Directivei UE 2006/21/EC privind deșeurile miniere.

Conform prevederilor legale menționate mai sus, tipurile de deșeuri de la Proiectul Roșia Montană pot fi grupate în două categorii:

- Deșeuri periculoase din activități extractive așa cum sunt definite și reglementate prin Directiva UE 2006/21/EC cu privire la *Deșeurile Miniere*, de exemplu steril de procesare și rocă sterilă cu potențial de generare ape acide;
- Deșeuri periculoase ne-extractive cum ar fi: uleiuri uzate și deșeuri medicale periculoase.

Planul de Management al Deșeurilor (Planul B) conține un bilanț detaliat al deșeurilor periculoase, a proprietăților fizice și chimice ale acestora și a modalității în care sunt reduse la minim și gestionate în conformitate cu legislația actuală din România și cu legislația UE.

Textul Convenției de la Berna la care România a aderat, transpus prin Legea 13 din 1993, nu face referire explicită la nici un fel de habitat, din anexele sale lipsind listarea acestora. Aceste habitate sunt menționate în Rezoluția 4 a Convenției adoptată la data de 6 decembrie 1996. Astfel Legea 13/1993 Anexa 1 listează specii de floră, iar Anexa 2 specii de faună.

În zona Roșia Montană nu au fost identificate nici una dintre speciile listate în cadrul Anexei 1 (specii de floră). Dintre speciile de faună în zona de implementare a proiectului au fost identificate o parte dintre speciile ce fac obiectul Convenției de la Berna, fără însă a exista populații care să presupună luarea unor măsuri de conservare speciale în lumina prevederilor Convenției.

Prevederile Convenției cuprinse la art. 4(1) prin care este recomandat a se "*lua măsurile legislative și administrative potrivite și necesare pentru protejarea habitatelor speciilor sălbatice de floră și faună*" sunt explicitate prin Rezoluția 1 (1989) a Comitetului Convenției, adresată tuturor părților semnatare. Astfel, aceste măsuri vor fi îndreptate spre a ocroti "*siturile critice*" definite ca esențiale pentru conservarea speciilor cuprinse în anexele Convenției.

Conform Studiului de Condiții Inițiale, zona Roșia Montană, datorită caracterului impactului rezultat al activităților miniere, rămâne cu o relevanță limitată pentru protecția speciilor de interes conservativ, fiind departe de a fi definită ca "*situri critice*" pentru acestea.

Măsurile cuprinse în Planul H de Management al Biodiversității, propus de companie, răspund întru totul prevederilor Legii 13/1993 de *conservare* a habitatelor naturale, termen care, în înțelesul Rezoluției 1 din 1989, definește "*meținerea și, acolo unde se impune, refacerea sau îmbunătățirea caracterelor biotice și abiotice ce intră în componența habitatului unei specii sau a unui habitat natural [...]*", garantând menținerea în zonă a speciilor ce fac obiectul Legii 13/1993, prin măsuri ample de reconstrucție a unor habitate naturale.

Soluțiile de diminuare a efectelor propuse în cadrul Studiului de Evaluare a Impactului asupra Mediului și în Planul H de management a biodiversității se adresează etapelor de implementare a proiectului minier, ținând cont și de efectele rezultate de pe urma unor activități anterioare.

Rețeaua ecologică funcțională compensatorie propusă reprezintă una dintre măsurile directe pentru diminuarea efectelor asupra ecosistemelor acvatice și terestre. Aceasta cuprinde o detaliere structurală și funcțională (Plan H: pg. 20-22), și o etapizare a măsurilor (Plan H: pg 22-28) pe principalele etape ale proiectului (anii: "0", "7", "10", "14" "16", respectiv "19") ce corespund fazelor de construcție, operare și o primă fază a etapei post-închidere.

În acest sens amintim câteva măsuri cum ar fi: stoparea în totalitate a scurgerilor de ape acide (provenite din poluarea istorică), epurarea apelor ce urmează a fi deversate, creșterea suprafețelor împădurite în zona Roșia Montană cu aproximativ 85 ha, creșterea capacității de suport a habitatelor naturale s.a.Toate reprezintă măsuri menite a diminua impactul existent și viitor, cu efecte cu potențial negativ asupra ecosistemelor acvatice și terestre.

Pentru detalii suplimentare poate fi consultată anexa nr. 2 ce conține harta habitatelor. Descrierea Rețelei Ecologice Funcționale Compensatorii se regăsește în Planul H de management a biodiversității.

Apreciem faptul că există preocupări cu privire la impactul transfrontalier și că s-a lucrat în mare parte cu experți și oameni de știință independenți pentru a evalua complet toate posibilitățile. Aceste evaluări, inclusiv studiul care tocmai a fost finalizat de Universitatea Reading privind scenariile de eșec catastrofal, au stabilit că Proiectul Roșia Montană nu are nici un impact transfrontalier. Copia studiului întocmit de Universitatea Reading se găsește în bibliografia anexată la acest raport.

Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) (Capitolul 10 *Impact Transfrontieră*) analizează proiectul propus sub aspectul unui potențial impact semnificativ asupra bazinului hidrografic și transfrontalier, în aval, care ar putea afecta, spre exemplu, bazinele râurilor Mureș și Tisa în Ungaria. Capitolul concluzionează că în condiții normale de funcționare, nu ar exista un impact semnificativ în aval de bazinele râurilor/asupra condițiilor transfrontaliere.

Problema unei posibile deversări accidentale de steril, la scară largă, în rețeaua hidrografică a fost recunoscută în timpul consultărilor publice ca fiind o problemă importantă, când părțile interesate și-au manifestat îngrijorarea în acest aspect. În consecință, S.C. Roșia Montana Gold Corporation S.A. (RMGC) a întreprins un studiu adițional, în afară de ceea ce include Evaluarea Impactului asupra Mediului, referitor la calitatea apei în aval de amplasamentul proiectului precum și în Ungaria. Acest studiu conține un model asupra calității apei, cuprinzând o gamă de scenarii posibile de accident și pentru diverse condiții de debit.

Modelul utilizat este modelul INCA, elaborat în ultimii 10 ani pentru a simula atât sisteme terestre cât și sisteme acvatice în cadrul programului de cercetare EUROLIMPACS EU (www.eurolimpacs.ucl.ac.uk). Modelul a fost utilizat pentru a analiza impactul generat de viitoarele activități de exploatare, precum și pentru activități de colectare și tratare a poluării generate de activitățile miniere din trecut la Roșia Montană.

Modelul creat pentru Roșia Montană simulează opt metale (cadmiu, plumb, zinc, mercur, arsenic, cupru, crom, mangan) precum și Cianuri, Nitrat, Amoniac și oxigen dizolvat. Simulările din modelul menționat au fost aplicate în cazul captărilor din amonte de Roșia Montană cât și întregul bazin Abrud-Arieș-Mureș până la granița cu Ungaria până la confluența cu râul Tisa. Modelul ia în considerare diluția, procesele de amestecare și cele fizico-chimice ce afectează metalele, amoniacul și cianura în bazinul hidrografic și prezintă estimări de concentrații în punctele cheie de-a lungul râului, inclusiv la granița cu Ungaria și în Tisa după confluența cu râul Mureș.

Chiar și în cazul unei deversări neprogramate la scară largă de material steril (de exemplu în urma ruperii barajului) în rețeaua hidrografică, nu ar avea ca rezultat poluarea transfrontalieră, datorită diluției și dispersiei în bazinul hidrografic cât și conformării cu tehnologia UE BAT (Cele Mai Bune Tehnici Disponibile) adoptate pentru proiect (de exemplu, utilizarea procesului de distrugere a cianurii pentru efluentul de steril care reduce concentrația de cianură în efluentul depozitat în iazul de decantare, la sub 6mg/l). Modelul a arătat că în cel mai grav scenariu de rupere a barajului, toate limitele legale impuse pentru concentrațiile de cianură și metale grele în apa râului vor fi respectate înainte de a trece în Ungaria.

Modelul INCA a fost de asemenea utilizat pentru a evalua influența benefică a colectării și epurării apelor de mină existente și a demonstrat îmbunătățirea substanțială a calității apei în bazinul hidrografic în condiții normale de funcționare.

Pentru mai multe informații, o fișă de informare ce prezintă modelul INCA este prezentată sub titlul *Programul de Modelare a Râului Mureș* iar raportul complet de modelare este prezentat ca **Anexa 5.1**.

Realitățile istorice bine cunoscute ale secolului I a.Chr împiedică orice supoziție privitoare la exploatarea aurului la Roșia Montană, în galerii, într-o vreme în care abia începuse a se prefigura creșterea statului dac condus de Burebista. Chiar dacă în perioada ce urmează după anul 44 a.Chr - până în a doua jumătate a sec. I p.Chr se conturează un centru de putere în Transilvania și are loc o dezvoltare fără precedent a metalurgiei fierului din Munții Orăștiei, nu avem nici un argument în a atribui acestei perioade, galeriile în discuție. Deocamdată, din zona sud-estică a Munților Apuseni, descoperirile arheologice aparținând fazei clasice a civilizației dacice sunt destul de rare, fapt ce numai poate fi explicat doar printr-o lacună de cercetare, în timp ce descoperirile de factură preistorică sunt mai numeroase.

Pe de altă parte, niciieri în cuprinsul acestor galerii sau în cercetările de suprafață desfășurate în tot perimetrul Roșiei Montane nu au fost descoperite materiale arheologice care să pună în evidență o prezență dacică, cu atât mai mult o exploatare auriferă efectuată anterior cuceririi romane.

La 11 august 106 Dacia era o provincie pacificată, după cum atestă diploma militară descoperită la Porolissum. Traian a mai rămas la Dunăre până în vara anului 107 pentru organizarea teritoriului de curând anexat. Noua provincie, constituită printr-o lege specială (*lex provinciae*) purta numele vechiului regat al dacilor și era o provincie imperială (*Dacia Augusti provincia*).

Popularea Daciei cu locuitori ai imperiului a început imediat după cucerire. Un izvor din secolul IV, Eutropius, menționează că "*Traianus victa Dacia ex toto orbe Romae infinitas eo copias hominum transtulerat ad agros et urbes colendas...*". Așadar, colonizarea a avut un caracter oficial și organizat. În această lumină trebuie privită și acțiunea de colonizare a domeniului aurifer, cu *gentes* familiarizate cu activitatea de extragere și prelucrare a metalelor. Este vorba de elemente de origine iliro-dalmatină, dar și de sorginte tracică, în principiu dizlocate, conform ultimelor cercetări în domeniu, din regiunea *metalla Dardanie*, dar și din apropiere. Nu trebuie minimalizat aportul elementelor microasiatice, tradițional implicate în activitățile financiare, atât de necesare pentru desfășurare activității în zonele aurifere.

Desigur că faima sitului antic *Alburnus Maior* este conferită de faptul că localitatea este locul de descoperire a unor materiale epigrafice cu un caracter particular. Documente deosebite prin unicitatea și prin abundența informațiilor conținute, cele 25 de tăblițe cerate păstrate și publicate până în prezent oferă informații de detaliu asupra realităților economice, sistemului de habitat, vieții religioase și a raporturilor juridice care guvernau comunitatea minieră de aici. Numărul descoperirilor inițiale va fi fost probabil de peste 40, dar cele identificate în mod cert până astăzi sunt în număr de 32 (3 pierzându-se între timp, dar după publicare), piesele propriu-zise regăsindu-se astăzi în colecțiile unor muzee din România și Ungaria. Așa cum s-a arătat, părerea unanim acceptată de specialiști, este că ele au fost puse la adăpost, în interiorul unor galerii miniere, greu accesibile, într-un moment de criză, probabil legat de atacurile marcomanice asupra Daciei din intervalul 167-170 p.Chr. În abordarea teoretică a cercetării de la *Alburnus Maior* analiza informațiilor conținute în tăblițele cerate a constituit un important punct de plecare pentru definirea metodologiei de cercetare.

Astfel, se cuvine subliniat că tăblițele cerate au fost descoperite întâmplător, respectiv nu în urma unor cercetări arheologice de specialitate, în vechile galerii de mină (cele mai multe în număr de 11 au fost găsite în galeria Cătălina Monulești) din zona Roșia Montană la sfârșitul secolului XVIII și în prima jumătate a secolului XIX, iar în ultimii aproximativ 150 de ani, în ciuda

redeschiderii și reexploatării masive a vechilor galerii de mină, cât și a cercetărilor arheologice specializate a acestor structuri subterane efectuate din anul 2000 și până în prezent, astfel de artefacte nu au mai fost descoperite.

Trebuie subliniat, însă, că în textele tăblițelor cerate este atestat toponimul antic *Alburnus Maior* – nouă atestări (inclusiv cu indicații despre localizări precum *statio Resculum*, *vicus Pirustarum*; TabCerD I, II, IV, V, IX, X, XIII, XIV, XVIII, XXI)⁵, dar nu este pe deplin cert faptul că situl de la Roșia Montană a purtat în antichitate această denumire, stabilirea cu exactitate a semnificației acestui toponim rămânând un deziderat al cercetărilor viitoare.

Pe baza tuturor acestor informații și pornind de la cercetarea textelor tăblițelor cerate, la mijlocul secolului XX despre anticul *Alburnus Maior* se conturase o imagine, relativ livrescă⁶, dar din care nu lipseau anumite încercări de topografie arheologică.

Toponimele atestate în tăblițele cerate au provocat o serie de discuții referitoare la evoluția din punct de vedere urbanistic a centrului economic antic de la *Alburnus Maior*. Se distinge, din acest punct de vedere, două mari direcții de interpretare. O primă modalitate de abordare a acestei problematice tinde să considere că toponimul generic de *Alburnus Maior* acoperă o serie de așezări permanente sau temporare legate de prezența coloniștilor iliro-dalmatini specializați în extragerea și prelucrarea primară a minereului aurifer.

O serie de realități consemnate de izvoarele epigrafice sunt folosite pentru justificarea acestei maniere de abordare. Astfel, mențiunea unui *vicus Pirustarum*, a localității *Ansiium*, *Resculum*, formularea *K(astellum) Baridustarum*, precum și întreaga discuție purtată asupra localizării lor, dar și a altor toponime conținute de tăblițele cerate sau de epigrafele descoperite până în prezent, sugerează adeptilor acestui punct de vedere imaginea unui conglomerat de așezări, de sine stătătoare, cu o conducere și o administrație proprii, în conformitate cu „sistemul dalmatin” de organizare și exploatare a zăcămintului aurifer.

La polul opus se situează părerea potrivit căreia *Alburnus Maior* este o structură de sine stătătoare, deocamdată cu un statut juridic încă incert, iar toponimele în discuție sunt denumiri de cartiere sau reflectă grupări pe criterii etnice din cadrul unei așezări unitare. Cert este că informațiile oferite de analiza izvoarelor epigrafice indică o zonă intens populată, cu o varietate de *nationes*, în care elementul iliro-dalmatin este predominant, urmat de cel de factură elenizată. Trebuie remarcată extraordinara diversitate a cultelor religioase atestate de epigrafele de la *Alburnus Maior*. Imaginea unei zone intens locuite, cu o dezvoltare ritmică progresivă și cu mari variații demografice, surprinsă prin analiza unilaterală a izvoarelor epigrafice, l-a făcut pe V. Pârvan să considere zona auriferă o „Californie a antichității”, oferind așezării de la *Alburnus Maior* o caracterizare istorico-literară de excepție: „oraș californian de civilizație internațională”.

Este foarte greu de distins, în stadiul actual al cercetărilor, care va fi fost statutul așezării de la *Alburnus Maior* în cadrul juridic al vieții municipale din Dacia. Până în prezent, nici una din

⁵ *Inscripțiile Daciei Romane* (IDR), vol. I, ed. Academiei Române, București 1975, p. 187.

⁶ Sintetizând toate aceste informații, în anul 1995, în *Repertoriul Arheologic al județului Alba* erau prezentate următoarele: în decursul sec. XVIII-XX, cu prilejul lucrărilor miniere, agricole, de construcții au fost semnalate o serie de artefacte datate în epoca romană, precum monumente arhitectonice și inscripții, unelte, obiecte de podoabă, monede etc (cu mențiunea că multe dintre acestea nu aveau un loc precis al descoperirii, erau indite sau numai semnalate, iar altele chiar dispărute). La sud, est și nord de minele moderne au fost identificate porțiuni de lucrări miniere, de asemenea datate în epoca romană, fără însă a beneficia de o cercetare științifică adecvată. Potrivit acelor informații așezarea romană s-ar întinde la sud-vest, vest spre Corna, poate la nord de Roșia, pe malul stâng al Văii Roșiei, pe dealul Carpeni și în Valea Nanului. O altă așezare civilă este ambiguu semnalată în punctul „Pădurea Popii”. Necropole romane par să fi fost localizate de jur împrejurul vetrei actuale satului și lângă mina „Cetatea Mică”, lângă drumul spre Abrud, la „Vatra Roșii”, în actualul cimitir catolic, pe dealul Țarina, între Valea Nanului și Pârăul Băii. Existența unei necropole este sugerată de stela funerară descoperită în zonă la „Tăul Secuilor”, la vest de masivul Orlea. Pe teritoriul Roșiei se semnalează, fără alte precizări o necropolă tumulară de epocă romană. Zonele sacre au fost localizate exclusiv prin cartarea ariilor de proveniență a altarelor votive, respectiv pe dealul Carpeni, pe dealul Țarina, pe Valea Nanului, și în masivul Orlea. Exploatări aurifere romane, mai ales ținând cont de locul de descoperire al tăblițelor cerate, erau semnalate în preajma așezării civile pe dealurile Cetate, Cârnic, în galeria Ecaterina Monulești (Cătălina-Monulești), masivele Letea (Lety) și Rotunda. De asemenea, se face precizarea că pe dealul „Cetatea Mică” pare să fi fost exploatat fierul în epoca romană, fără a exista nici un argument arheologic. Toate aceste informații cu caracter arheologic sunt enunțate fără o minimă verificare a surselor și, mai mult, utilizând repere topografice total neconforme cu realitatea din teren. Prin urmare, despre Roșia Montană se putea spune la acea dată că este o zonă cu potențial arheologic, în care nu se efectuaseră săpături arheologice propriu-zise, necesare pentru a contura în detaliu diversele elemente ale sitului.

ipotezele avansate de diverși cercetători nu a putut fi pe deplin confirmată. Practic, atestările de structuri de locuire la *Alburnus Maior* se reduc la două astfel de tipuri: *vici* și *castella*.

Ceea ce putem spune în acest moment cu certitudine este faptul că Roșia Montană, respectiv anticul *Alburnus Maior*, nu este singura exploatare auriferă antică din perimetrul aurifer al Apusenilor. Din punct de vedere științific nu putem susține din lipsă de argumente faptul ca aici am avea de a face cu “cea mai veche exploatare de aur”. Oportunitatea cercetării arheologice la Roșia Montană, în contextul acestui proiect minier, a făcut posibilă strângerea mai multor informații cu privire la exploatarea auriferă antică în comparație cu alte situri, de asemenea cunoscute, dar încă necercetate (Brad-Săcărâmb, Zlatna-Almaș, Bucium – Petru și Pavel). Pe de altă parte, punctul de vedere al specialiștilor privind situl arheologic de la Roșia Montană este exprimat în mod sintetic în *Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural din cadrul Raportului SIM, secțiunea 5.5.2. Contextul mineritului aurifer roman*, iar la pag. 100-101, ca și o concluzie se precizează faptul că vestigiile de exploatare miniere aurifere romane indicate într-o serie de situri prezentate în studiu (inclusiv în Anexa D) demonstrează că Roșia Montană nu este unică în termenii istoriei mineritului roman.

Fără îndoială că, în momentul începerii exploatareii miniere de către statul roman, anumite comunități se vor fi așezat în locuri bine definite al căror toponim se va fi încetățenit, dar, odată cu dezvoltarea complexului economic de la Roșia Montană, când *gentes ex toto orbe romana* au sosit, atrase de mirajul aurului, ele au devenit ceea ce V. Pârvan sugera plastic “oraș californian de civilizație internațională”.

O etapă nouă în abordarea problematicii ridicate de prezența acestui sit particular în peisajul arheologic al Daciei Romane, a constituit-o instituirea, în anul 2001, a Programului Național de Cercetare “*Alburnus Maior*” de către Ministerul Culturii și Cultelor din România.

Informațiile colectate în decursul celor șase campanii de săpături arheologice derulate în cursul anilor 2001-2006 au infirmat, în mare parte, concepția potrivit căreia termenul de *Alburnus Maior* definea o aglomerare urbană cu elemente similare unei *urbis* din lumea provincială romană. Treptat s-a creionat imaginea unui sistem de locuire lipsit de aportul indigen, cel puțin din datele cunoscute în stadiul actual al cercetării, în care diversele *gentes* de proveniență preponderent sud-dunăreană se manifestă potrivit organizării și obiceiurilor din patria de origine. Analiza izvoarelor antice coroborată cu studiul materialului epigrafic, precum și cu elementele de noutate oferite de cercetarea arheologică sistematică din ultimii ani conduc către ipoteza potrivit căreia toponimul generic de *Alburnus Maior* acoperă o serie de așezări permanente sau temporare legate de prezența coloniștilor iliro-dalmatini, dar și din regiunile de tradiție elenistică, specializați în extragerea și prelucrarea primară a minereului aurifer.

Cercetarea arheologică s-a desfășurat prin sondarea tuturor zonelor accesibile și în același timp propice locuirii umane, ținându-se cont de informații bibliografice și de observațiile făcute în cursul campaniilor periegetice, de analizele magnetometrice, de studiile de rezistivitate electrică și de datele zborurilor fotogrametrice. Sistematizarea cercetărilor s-a produs acolo unde realitățile arheologice au impus-o. În aceste situații sau când monumentele istorice se situau aproape de obiective industriale, acestea din urmă au fost reproiectate astfel încât nici un obiectiv arheologic sau monument istoric să nu fie afectat. Sintetic, cercetările arheologice preventive de la Roșia Montană au permis studierea a patru necropole de incinerare (Tău Corna, Hop-Găuri, Țarina-Jig, Pârâul Porcului), a unor incinte sacre (valea Nanului), a unor edificii publice (Hăbad, Carpeni), și a unui monument funerar circular (Tău-Găuri). Pentru detectarea posibilelor structuri de habitat s-au folosit fotografia aeriană (1984, 2000, 2004) și studiile arheomagnetometrice și de rezistivitate electrică, pentru buna gestionare a unităților de cercetare și implicit a descoperirilor arheologice s-au folosit 4 imagini satelitare (o imagine satelitară de arhivă SPOT Pancromatic (10 m) din anul 1997; 2 imagini satelitare de arhivă LANDSAT 7 MS (30 m) din anul 2000, 2003 ; o imagine satelitară programare prioritară SPOT 5 SuperMode color (2,5 m rezoluție) 19 iulie 2004), toate datele au fost integrate într-un amplu proiect GIS, dublat de o bază de date MS Access 2000. Nici o așezare de mineri și nici o structură cu caracter antropic nu a fost „sacrificată”. Din păcate, caracterul, poate sezonier, al

așezărilor coloniștilor iliri nu a făcut posibilă conservarea lor până astăzi, având în vedere și amplele modificări geomorfologice, naturale ori antropice, legate în special de lucrările de exploatare minieră, desfășurate în perioada modernă și contemporană.

Practic, acolo unde a fost cazul, s-a recurs la conservarea și restaurarea *in situ* a obiectivului arheologic, așa cum este cazul Monumentului funerar dublu circular de la *Hop-Găuri* (Mihaela Simion et colab., *Alburnus Maior II*, București 2004), sau s-a declarat zona ca rezervație arheologică ca în cazul dealului Carpeni (Cod LMI 2004, AB-I-m-A-00065.03), a zonei protejate Piatra Corbului sau a zonei istorice cu valori de arhitectură (35 de case monument istoric). Pe de altă parte, în cazul celorlalte descoperiri, cercetarea arheologică s-a făcut integral, abia apoi s-a propus de către colectivele de arheologi emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică.

Abia în contextul preconizatului proiect minier s-au întreprins demersurile convenite pentru realizarea de cercetări de arheologie minieră. Aceste investigații de specialitate sunt efectuate – începând din anul 1999 și până în prezent – de către o echipă specializată, pluridisciplinară, de la Universitatea Toulouse Le Mirail (Franța), coordonată de către dr. Beatrice Cauuet și au avut în vedere realizarea unui studiu de detaliu asupra acestui tip de vestigii arheologice, respectiv galeriile miniere vechi, de epocă antică și nu numai. Astfel, începând cu 1999, echipa din Toulouse, asigură studiul științific al vestigiilor miniere din cadrul sitului Roșia Montană.

Au fost investigate până în prezent următoarele zone:

- masivul Cetate (2000-2002);
- masivul Cărnic (1999-2003), cu relevee topografice de detaliu pentru model tridimensional scara 1:1, între 2004 - 2006;
- masivul Jig Văidoaia (2003-2004);
- explorare în vederea cercetării arheologice și amenajare pentru acces public a galeriei Cătălina-Monulești (2002-2005);
- explorare și cercetări preliminare în zona masivelor Țarina și Orlea (2004 - 2006).

În decursul a opt ani de cercetări la Roșia Montană (misiuni anuale de 2 la 4 luni din 1999 în 2006), au fost topografiate peste 70 km de lucrări miniere subterane din toate epocile, două treimi fiind localizate în masivele Cărnic și Cetate. Traversând galeriile recente, executate în cursul secolului al XX-lea, echipa franceză, în care au fost integrați arheologi și geologi români din Deva, Cluj și București în curs de specializare în domeniul arheologiei miniere, a putut să diferențieze din cei 70 km de lucrări miniere subterane aproximativ 53 km de lucrări recente (secolele XIX-XX), 10 km de lucrări moderne, „săpate” cu exploziv (secolele XVII-XVIII) și aproape 7 km de lucrări miniere antice săpate cu unelte de fier (daltă și ciocan) sau cu focul. Lucrările moderne și recente, identificabile în urma studierii pereților lor (urme de împușcare prin perforare, forma generală a lucrărilor, comparație cu planurile miniere de arhivă etc.), se datează fără alte detalii începând cu secolul al XVII-lea până la începutul secolului al XX-lea, prin intermediul analizelor de carbon radioactiv efectuate pe cărbune de lemn sau pe lemn conservat.

Studierea structurilor antice miniere – finanțată conform prevederilor legale de către RMGC - a însemnat așadar mai buna lor cunoaștere și a determinat în aceeași măsură luarea unor decizii pertinente și bine fundamentate în ceea ce privește conservarea și punerea lor în valoare. În baza rezultatelor cercetărilor efectuate până acum (respectiv finalizate pentru masivele Cetate, Cărnic, Jig și în curs de desfășurare în masivul Orlea) s-a luat decizia conservării și punerii în valoare a următoarelor zone cu lucrări miniere vechi:

- galeria Cătălina Monulești – galerie situată în Centrul Istoric al satului Roșia Montană, unde în trecut au fost descoperite cel mai însemnat lot de tăblițe cerate și un sistem antic de drenare a apelor de mină

- sectorul minier Păru Carpeni – situat în zona de sud-est a masivului Orlea unde a fost decoperit un sistem de camere suprapuse echipat cu instalații romane de lemn (roți, canale etc.) pentru drenarea
- zona Piatra Corbului – situată în partea de sud-vest a masivului Cârnic, aici fiind păstrate urme ale exploatărilor cu foc și apă din perioada antică și medievală
- zona masivului Văidoaia – în partea de nord-vest a satului Roșia Montană, unde se păsterează zone de exploatare de suprafață datând din epoca antică.

Ca o alternativă s-a avut în vedere și elaborarea unui studiu de specialitate prin care s-au făcut estimări financiare legate de conservarea integrală și punerea în circuit turistic a galeriilor situate în Masivul Cârnic. Datele conținute în acest studiu sunt prevăzute în broșura informativă intitulată *Evaluarea costurilor lucrărilor de amenajare a rețelelor miniere istorice din masivul Cârnic* elaborată de către firma britanică Gifford.

Pentru zona masivului Orlea (singura în care sunt clasate în prezent vestigii miniere antice, respectiv cf. LMI 2004 Exploatări miniere romane de la Alburnus Maior, zona Orlea (cod LMI AB-I-m-A-00065.02) cercetările efectuate până în prezent au avut caracter preliminar. Cercetarea de detaliu a acestei zone este planificată pentru perioada 2007-20012, iar la finalizarea acestor cercetări vor putea fi luate – conform prevederilor legale în vigoare - măsurile care se impun – fie conservarea *in situ* a unor tronsoane, fie aplicarea procedurii de descărcare de sarcină arheologică a unora dintre acestea.

Toate cercetările arheologice cu caracter preventiv desfășurate la Roșia Montană începând cu anul 2000 și până în prezent au fost realizate în cadrul unui program complex de cercetare, fiind emise, în conformitate cu prevederile legale, autorizații de săpătură arheologică preventivă. Cercetările arheologice au fost coordonate, din punct de vedere științific de către Muzeul Național de Istorie a României, la derularea acestora participând un număr de 21 de instituții de specialitate românești și 3 din străinătate. Toate cercetările au fost efectuate conform prevederilor legale în vigoare. Cercetările derulate în fiecare campanie arheologică sunt autorizate de către MCC în baza planului anual de cercetare arheologică aprobat de către Comisia Națională de Arheologie.

Luând în considerare rezultatele și concluziile celor 7 ani de cercetare a patrimoniului cultural al Roșiei Montane, în cadrul documentației SIM, au fost enunțate o serie întreagă de propuneri de dezvoltare în sensul turismului cultural. Potențialul turistic al localității Roșia Montană poate fi dezvoltat în viitor pornindu-se de la următoarele coordonate:

1. valorile de patrimoniu arheologic mobil și imobil;
2. clădirile monument istoric, Zona Protejată Centrul Istoric Roșia Montană și elementele de peisaj din zona tăurilor;
3. valorile de patrimoniu industrial din cadrul fostei exploatări miniere și din cel al viitoarei exploatări miniere preconizate de către RMGC;
4. elemente de patrimoniu imaterial – tradiții, obiceiuri, etc.

În concluzie, studiile de urbanism și studiile de specialitate pentru delimitarea zonelor protejate din cadrul comunei Roșia Montană, sunt în curs de elaborare – în conformitate cu prevederile legale – de către instituțiile și comisiile cu atribuții în această zonă de interes. Trebuie subliniat că niciuna dintre casele monument istoric din cuprinsul proiectului propus de către RMGC nu va fi afectată în mod negativ, ci, toate cele 41 de clădiri monument istoric vor fi incluse într-un amplu program de reabilitare și restaurare (vezi Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (vol. 33), respectiv Plan M – Plan de Management al Patrimoniului Cultural, partea II-a – Plan de Management pentru monumente istorice și zonele protejate din Roșia Montană, p.74-91). Acest program este absolut necesar, dacă se dorește ca aceste case –

indiferent de punerea în practică sau nu a proiectului minier – să nu dispară în totalitate, datorită stării avansate de degradare în care se află în prezent.

Amintim faptul că zona protejată a Roșiei Montane va avea o suprafață de peste 130 ha și va cuprinde valorile de arhitectură din cadrul acestei localități (restaurate și puse în valoare), organizate sub forma unui muzeu al mineritului cu expoziții de geologie, arheologie, etnografie (cu o secție în aer liber), patrimoniu industrial și o importantă componentă subterană localizată în jurul galeriei Cătălina Monulești. În această parte a localității compania va urmări să promoveze dezvoltarea turismului tradițional (pensiuni, mici localuri). În zona estică și sud-estică a centrului vechi se află tăurile istorice: Tăul Mare, Tăul Brazi și Tăul Anghel. În această zonă se poate dezvolta un turism modern, de agrement.

Ținând cont de importanța patrimoniului cultural de la Roșia Montană și de prevederile legale în vigoare S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. a alocat în perioada 2001-2006 un buget pentru cercetarea patrimoniului de peste 10 milioane USD. Mai mult decât atât, ținând cont de rezultatele cercetărilor, de opiniile specialiștilor și deciziile autorităților competente, bugetul prevăzut de către companie pentru cercetarea, conservarea și restaurarea patrimoniului cultural al Roșiei Montane în viitorii ani, în condițiile implementării proiectului minier, este de 25 de milioane de dolari, așa după cum a fost făcut public în Studiul de Impact asupra Mediului în mai 2006 (vezi Raport la Studiul de Impact asupra Mediului, vol. 32, Plan de Management pentru patrimoniul arheologic din zona Roșia Montană, p. 78-79). Astfel se are în vedere continuarea cercetărilor în zona Orlea, dar în special crearea unui **Muzeu modern al Mineritului** cu expoziții de **geologie, arheologie, patrimoniu industrial și etnografic**, precum și amenajarea accesului turistic în galeria **Cătălina-Monulești** și la monumentul de la **Tău Găuri**, cât și **conservarea și restaurarea celor 41 de clădiri monument istoric și a zonei protejate Centru Istoric Roșia Montană**.

Pentru detalii privind cadrul legal al desfășurării cercetărilor arheologice de la Roșia Montană, al obținerii certificatelor de descărcare arheologică sau după caz al delimitării zonelor protejate și a monumentelor conservate *in situ*, al planurilor de management și dezvoltare durabilă a zonei din punct de vedere al patrimoniului cultural vă rugăm să consultați materiale informative enumerate mai jos:

- **Informații cu privire la patrimoniul cultural al Roșiei Montane și gestionarea acestuia**
- **Raport comparativ cu privire la planul de management elaborat de către S.C. OPUS - Atelier de arhitectură S.R.L.**
- **Evaluarea costurilor lucrărilor de amenajare a rețelelor miniere istorice din masivul Cărnic**
- **Referat asupra concluziilor studiilor geomecanice realizate pentru determinarea efectelor lucrărilor de derocare asupra construcțiilor din zona protejată**
- **Raportul O'Hara**

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- CCA 2001(2002): p. 210–211, nr. 173/3; 254-257, nr. 182; 261-262, nr. 185; 262-263, nr. 186; 264-265, nr. 188; 263-264, nr. 187; 265-266, nr. 189; p. 257, nr. 183; p. 266-272, nr. 190, 257-261.
- CCA 2002 (2003): p. 254-256, nr. 182; CCA 2002 (2003), p. 105-106, nr. 63; p. 106-107; p. 92- 104; p. 254-256, nr. 182; 254-262.
- CCA 2003 (2004): 280-283; 283-288; 262-264; 264-267; 264-280.

- CCA 2004 (2005): 187, 297-298.
- CCA 2005 (2006): 158.
- *Alburnus Maior I* (ed. Paul Damian), București, 2003;
- *Alburnus Maior II* (autori Mihaela Simion, Decebal Vleja, Virgil Apostol), București, 2004;
- *Alburnus Maior III* (ed. Paul Damian), București, 2006.
- *** *Istoria Românilor*, vol. I-IV, Academia Română, București 2001.
- M. MACREA, *Viața în Dacia romană*, București, 1969.
- Volker Wollmann, *Mineritul metalifer, extragerea sării și carierele de piatră în Dacia romană*, Cluj-Napoca, 1996.
- Radu Ardevan, *Viața municipală în Dacia romană*, Timișoara, 1998.

În legătură cu punctul de vedere formulat de către petent referitor la documentul redactat de către S.C. OPUS - Atelier de Arhitectură S.R.L sunt necesare o serie de precizări.

Conform îndrumarului de definire a domeniului evaluării impactului asupra mediului transmis cu adresa nr. 8070/24.05.2005 („Îndrumarul”) emisă de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor (MMGA) către S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC), se solicita titularului de proiect prezentarea unui Plan de Management pentru Monumentele Istorice și Zonele Protejate din Roșia Montană, ca anexă a Raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectul Roșia Montană.

Ținând cont de aceste cerințe, titularul de proiect a contractat această lucrare cu Muzeul Național de Istorie a României (MNIR), instituție desemnată drept coordonator al tuturor cercetărilor și studiilor de patrimoniu legate de proiectul Roșia Montană, conform prevederilor OMCC nr. 2504/07.03.2001.

Prin contractul de prestări servicii, încheiat între MNIR și RMGC, MNIR, în calitate de consultant de specialitate, reprezentat prin dr. Paul Damian, director adjunct științific, se angaja „să pregătească o documentație de specialitate în vederea includerii în cuprinsul Studiului de Evaluare a Impactului asupra Mediului pentru proiectul Roșia Montană, secțiunea Patrimoniu Cultural.” Această documentație de specialitate trebuia întocmită „în conformitate cu standardele românești, europene și internaționale în vigoare pentru studiile de evaluare a impactului asupra mediului.”

La rândul său, MNIR a subcontractat S.C. OPUS – Atelier de Arhitectură S.R.L. pentru a realiza „o documentație cu referire exclusivă la zona de studiu a Centrului Istoric Roșia Montană”, practic doar o parte din documentul general solicitat de MMGA prin adresa referitoare la stabilirea îndrumarului de definire a domeniului evaluării. În acest context, OPUS a redactat documentul intitulat “Centru Istoric Roșia Montană – Plan de management al patrimoniului cultural. Redactarea I. Document pentru consultarea părților”.

Ținem să precizăm că redactarea finală a „Planului de management pentru monumentele istorice și zonele protejate din Roșia Montană” a luat în considerare normele editoriale și instrucțiunile enunțate de echipa de elaboratori atestați EIM coordonată de d-na Marilena Pătrășcu, expert evaluator principal, în scopul de a răspunde cerințelor legale enunțate prin Îndrumar.

Menționăm faptul că evaluarea impactului asupra mediului pentru proiectul exploatarea miniere Roșia Montană a fost realizată de către “persoane fizice și juridice independente de titularul [.....] proiectului” și “atestare de autoritatea competentă pentru protecția mediului”⁷. “Răspunderea pentru corectitudinea informațiilor puse la dispoziția autorităților competente pentru protecția mediului și a publicului revine titularului [...] proiectului”, iar răspunderea pentru corectitudinea evaluării impactului asupra mediului revine autorilor acesteia⁸.

Lista persoanelor fizice și juridice atestate care au participat la realizarea Raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului a fost prezentată în capitolele 1 (*Introducere*) și 9 (*Rezumat fără caracter tehnic*). În continuarea listei persoanelor fizice și juridice atestate, care au contribuit la realizarea raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului, a fost inclusă, ca dovadă a recunoașterii efortului depus și o listă de persoane fizice și juridice neatestare care au asistat elaboratorii atestați. Responsabilitatea pentru realizarea evaluării

⁷ În conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 195 din 22 decembrie 2005 privind protecția mediului, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 1.196 din 30 decembrie 2005, aprobată cu modificări prin Legea nr. 265 din 29 iunie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 586 din 6 iulie 2006, art. 21, lit. (a).

⁸ Idem 2, art. 21, lit. (d).

impactului de mediu și a corectitudinii interpretării informațiilor prezentate în raport revine însă **doar** “persoanelor fizice atestate la cel mai înalt nivel de competență” și “persoanelor juridice atestate”⁹, care au participat la executarea evaluării impactului asupra mediului în baza contractului încheiat cu titularul proiectului și nicidecum consultanților asistenți. **Prin urmare, decizia privind selectarea și utilizarea informațiilor furnizate de către consultanții asistenți, revine de asemenea, experților atestați.**

Semnarea Raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (sau a “părților” acestuia) de către experții atestați nu este o cerință legală¹⁰.

Pentru clarificările necesare legate de modificările aduse conținutului documentației redactate de către S.C. OPUS – Atelier de Arhitectură S.R.L., vă prezentăm în anexă o comparație a textului predat de către OPUS prin procesul verbal nr. 1007/09.05.2006 către Muzeul Național de Istorie a României, cu forma care a fost publicată în versiunea finală a Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului, respectiv vol. 33 - Plan de Management pentru Monumentele Istorice și Zonele Protejate din Roșia Montană, care a fost depusă în luna mai 2006 la Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor.

9.

Directiva nr. 2004/35/CE cu privire la răspunderea pentru poluarea mediului și prevenirea și remedierea daunelor aduse mediului, publicată în Monitorul Oficial al Comunității Europene nr. L143/56 (“Directiva nr. 35/2004”), stabilește cadrul general de reglementare din domeniul răspunderii pentru poluarea mediului.

În conformitate cu prevederile art. 1 din Directiva nr. 35/2004 “*scopul acestei directive este să stabilească un cadru general în domeniul răspunderii pentru mediu, pe baza principiului “poluatorul plătește”, în domeniul prevenirii și al remedierii daunelor cauzate mediului”*”.

Directiva nr. 35/2004 stabilește, la nivel de principiu, în cuprinsul prevederilor art. 14 (1), faptul că “*Statele Membre trebuie să ia toate măsurile necesare pentru dezvoltarea piețelor și a instrumentelor financiare de garantare, prin intermediul operatorilor economici și financiari, inclusiv al mecanismelor financiare, în caz de incapacitate de plată, în scopul de a îi asigura pe operatori cu garanțiile financiare necesare pentru obligațiile preluate prin directivă”*”.

Conform prevederilor art. 19 (1) din Directiva nr. 35/2004, Statele Membre vor implementa în legislația lor internă prevederile Directivei până la 30.04.2007. Subliniem faptul că, până în momentul de față, Directiva nr. 35/2004 nu a fost adoptată de legislația noastră.

10.

Costurile estimate de RMGC pentru închidere, care au fost calculate de un colectiv de experți independenți cu experiență internațională și vor fi evaluate de experți terți, se bazează pe ipoteza că proiectul poate fi realizat conform planului, fără întreruperi, faliment, etc. Aceste costuri reprezintă calcule și estimări rezultate din proiectul tehnic pe baza angajamentelor actuale din planul de închidere și sunt sintetizate în Planul de închidere și reabilitare a minei din cadrul studiului EIM (Planul J din studiul EIM). Anexa 1 din Planul J va fi actualizată folosind o abordare mai de detaliu, cu analiza fiecărui an în parte și calcularea valorii garanției financiare care trebuie rezervată an de an pentru refacerea ecologică a obiectivului minier înainte ca RMGC să fie eliberată de toate obligațiile sale legale. În plus, estimările actuale presupun aplicarea celor mai bune practici internaționale, celor mai bune tehnici disponibile (BAT) și respectarea tuturor legilor și reglementărilor românești și europene.

Lucrările de închidere și refacere ecologică la Roșia Montană cuprind următoarele activități:

⁹ Conform art. 5 din Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr. 97 din 18 mai 2004 pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr.978/2003 privind Regulamentul de atestare a persoanelor fizice și juridice care elaborează studii de evaluare a impactului asupra mediului și bilanțuri de mediu, publicat în Monitorul Oficial nr. 504 din 4 iunie 2004.

¹⁰ Prevederea privind angajarea, “sub semnătura” **expertului coordonator**, a răspunderii pentru “calitatea studiilor și rapoartelor întocmite”, stipulată în art. 5 (2) din Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr. 978 din 2 decembrie 2003 (publicat în Monitorul Oficial nr. 3 din 5 ianuarie 2004) **a fost eliminată** prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr. 97 din 18 mai 2004 (pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr.978/2003 privind Regulamentul de atestare a persoanelor fizice și juridice care elaborează studii de evaluare a impactului asupra mediului și bilanțuri de mediu, publicat în Monitorul Oficial nr. 504 din 4 iunie 2004).

- Acoperirea cu covor vegetal a haldelor de steril, în măsura în care acestea nu sunt folosite ca rambleu în cariere;
- Rambleierea carierelor, cu excepția carierei Cetate care va fi inundată și transformată într-un lac;
- Acoperirea cu covor vegetal a iazului de sterile și a suprafețelor barajelor;
- Demontarea instalațiilor de producție scoase din uz și refacerea ecologică a suprafețelor dezafectate;
- Epurarea apelor prin sisteme semi-pasive (cu sisteme de epurare clasice ca sisteme de rezervă) până când nivelul indicatorilor tuturor efluenților se încadrează în limitele admise și nu mai necesită continuarea procesului de epurare;
- Întreținerea vegetației, combaterea fenomenului de eroziune și monitorizarea întregului amplasament până când RMGC demonstrează că toate obiectivele de refacere au fost realizate în mod durabil.

Deși aspectele legate de închidere și refacere ecologică sunt numeroase, RMGC are încredere în costurile estimate deoarece costul cel mai mare – cel aferent lucrărilor de terasamente necesare remodelării peisajului - poate fi estimat la un nivel ridicat de siguranță. Dimensiunea suprafețelor care trebuie remodelate și refăcute se poate determina utilizând documentația tehnică a proiectului. De asemenea, există numeroase studii și experimente științifice care permit specialiștilor să determine grosimea stratului de sol vegetal necesar unei bune refaceri ecologice. Înmulțind dimensiunea suprafețelor cu grosimea necesară a stratului de sol vegetal și cu prețul unitar (rezultat, de asemenea, din studierea lucrărilor de terasamente de la alte amplasamente similare), se poate estima costul potențial al acestui element major al activității de refacere. Lucrările de terasamente, care vor însuma aproximativ 65 milioane USD, reprezintă 87% din costurile de închidere și refacere ecologică.

De asemenea, la actualizarea estimării garanției financiare pentru refacerea mediului (GFRM) se va prezenta necesitatea unor soluții tehnologice suplimentare, ceea ce conduce la o majorare a sumelor alocate refacerii iazului de decantare a sterilelor, în special în cazul în care acesta este închis prematur și fără aplicarea unui regim optimizat de depozitare a sterilelor. Cifrele exacte depind de detaliile privind strategia de închidere a iazului de decantare a sterilelor, care poate fi stabilită definitiv numai pe parcursul funcționării.

În ceea ce privește paralela dintre proiectul Roșia Montană și cel de la Baia Mare, legislația românească s-a modificat de atunci, pentru a proteja contribuabilii români. Conform Legii Minelor nr. 85/2003, articolul 53 alineatele (1) și (2), RMGC este obligată să efectueze toate activitățile din Planul de închidere a minei pe propria cheltuială și răspundere. RMGC este eliberată de toate obligațiile legale numai când toate cerințele sunt îndeplinite. În conformitate cu articolul 20, alineatul (4) din Legea minelor și prevederile corespunzătoare din Directiva UE nr. 2006/21/CE privind deșeurile miniere, RMGC este obligată să constituie o garanție financiară pentru refacerea mediului (GFRM). RMGC va putea obține autorizația de funcționare de la autoritatea competentă numai după constituirea GFRM.

Constituirea unei garanții financiare pentru refacerea mediului este obligatorie în România pentru a se asigura că operatorul minier dispune de fonduri adecvate pentru refacerea mediului. GFRM este reglementată de Legea Minelor (nr. 85/2003) și de Instrucțiunile și Normele de aplicare a Legii Minelor emise de Agenția Națională pentru Resurse Minerale (nr. 1208/2003). Există, de asemenea, două directive ale Uniunii Europene care au efect asupra GFRM: Directiva privind deșeurile miniere („DSM”) și Directiva privind răspunderea de mediu („DRM”).

Directiva privind deșeurile miniere are scopul de a asigura că există acoperire pentru 1) toate obligațiile ce derivă din autorizația acordată pentru eliminarea deșeurilor rezultate ca urmare a activităților miniere și 2) toate costurile aferente reabilitării terenurilor afectate de depozitul de deșeuri. Directiva privind răspunderea de mediu reglementează activitățile de remediere și măsurile care urmează a fi luate de autoritățile de mediu în cazul în care activitățile miniere produc daune mediului, în scopul asigurării că operatorul minier dispune de suficiente resurse financiare pentru acțiunile de refacere ecologică. Deși aceste directive nu au fost încă transpuse în legislația românească, termenele pentru implementarea mecanismelor de aplicare sunt 30 aprilie 2007 (DRM) și 1 mai 2008 (DSM) - deci, înainte de începerea exploatarea la Roșia Montană.

RMGC a inițiat deja procesul de conformare cu aceste directive, iar în momentul în care normele de punere în aplicare vor fi adoptate de guvernul român, RMGC va fi în deplină conformitate.

Conform legislației din România, există două GFRM separate și diferite.

Prima garanție, care se actualizează anual, se axează pe acoperirea costurilor preconizate pentru refacerea ecologică aferente funcționării obiectivului minier în anul următor. Aceste costuri sunt nu mai puțin de 1,5% pe an din costurile totale, reflectând lucrările anuale angajate.

Cea de-a doua garanție, de asemenea actualizată anual, definește costurile estimative ale închiderii minei de la Roșia Montană. Valoarea din GFRM destinată acoperirii costului de refacere finală a mediului se determină ca o cotă anuală din valoarea lucrărilor de refacere a mediului prevăzute în programul de monitorizare pentru elementele de mediu post-închidere. Acest program face parte din Programul tehnic pentru închiderea minei, un document ce trebuie aprobat de Agenția Națională pentru Resurse Minerale ("ANRM").

Toate GFRM vor respecta regulile detaliate elaborate de Banca Mondială și Consiliul Internațional pentru Minerit și Metale.

Costurile actuale de închidere a proiectului Roșia Montană se ridică la 76 milioane USD, calculate pe baza funcționării minei timp de 16 ani. Actualizările anuale vor fi stabilite de experți independenți, în colaborare cu ANRM, în calitate de autoritate guvernamentală competentă în domeniul activităților miniere. Actualizările asigură că în cazul puțin probabil de închidere prematură a proiectului, în orice moment, GFRM reflectă întotdeauna costurile aferente refacerii ecologice. (Aceste actualizări anuale vor avea ca rezultat o valoare estimativă care depășește costul actual de închidere de 76 milioane USD, din cauză că în activitatea obișnuită a minei sunt incluse anumite activități de refacere ecologică).

Actualizările anuale cuprind următoarele patru elemente variabile:

- Modificări aduse proiectului care afectează obiectivele de refacere ecologică;
- Modificări ale cadrului legislativ din România inclusiv punerea în aplicare a directivelor UE;
- Tehnologii noi care îmbunătățesc metodele și practicile de refacere ecologică;
- Modificări ale prețului unor produse și servicii esențiale pentru refacerea ecologică.
- Odată finalizate aceste actualizări, noile costuri estimate pentru lucrările de închidere vor fi incluse în situațiile financiare ale companiei RMGC și vor fi făcute publice.
- Sunt disponibile mai multe instrumente financiare care să asigure că RMGC este capabilă să acopere toate costurile de închidere. Aceste instrumente, păstrate în conturi protejate la dispoziția statului român cuprind:
 - Depozite în numerar;
 - Fonduri fiduciare;
 - Scrisori de credit;
 - Garanții;
 - Polițe de asigurare.

În condițiile acestei garanții, autoritățile române nu vor avea nici o răspundere financiară cu privire la reabilitarea proiectului Roșia Montană.

11.

Proiectul propus de RMGC va afecta flora ecosistemelor de la Roșia Montană, dar impactul va fi minim la nivel regional și național, impactul major care se regăsește doar la nivel local pe o suprafață mai mică de 20 km², nu are potențialul de a duce la dispariția vreunei specii, fiind controlat prin metodele de reducere a acestuia, descrise.

În documentele înaintate de companie (*Studiul de condiții inițiale, Raportul la Studiul de evaluare a impactului asupra mediului, respectiv Planurile de management social și de mediu*) se prezintă faptul că proiectul minier este considerat a avea un impact semnificativ asupra mediului, și anume față de factorii de mediu (apă, aer, sol, subsol, floră și faună).

Proiectul minier a fost conceput încă de la început pentru a îndeplini condițiile și normativele impuse de legislația românească și europeană în domeniul protecției mediului. Astfel, chiar dacă

În perimetrul ce urmează a fi impactat se găsesc specii listate în Directiva 92/43/EEC din 21 mai 1992 asupra conservării habitatelor naturale și a florei și faunei sălbatice (Directiva Habitate), acestea nu întrunesc criteriile desemnării acestei zone ca una cu importanță conservativă ridicată. Acest fapt rezultă și din respingerea propunerii de declarare a unui pSCI (situri de importanță comunitară) în această zonă de către Comisia de experți tehnici ai MMGA întrunită pentru evaluarea propunerilor Natura 2000.

Compania consideră că impactul proiectului propus asupra mediului rămâne important, cu atât mai mult cu cât acesta urmează a se suprapune impactului pre-existent. Însă investițiile presupuse de reconstrucția/reabilitarea ecologică a zonei Roșia Montană în scopul rezolvării problematicilor complexe de mediu actuale, este posibilă doar în urma implementării unor proiecte economice în măsură să genereze și să garanteze asumarea unor acțiuni directe și responsabile, ca și componentă a principiilor ce stau la baza conceptelor de dezvoltare durabilă. Doar în prezența unui sistem economic solid sunt abordabile procese și tehnologii economice curate, în total respect față de mediu, care să rezolve inclusiv efecte anterioare ale sumei activităților antropice.

Documentele de fundamentare a proiectului constituie o justificare obiectivă a implementării acestuia, dată fiind asumarea responsabilității de mediu extrem de complex din zona Roșia Montană.

În perimetrul avut în vedere pentru implementarea proiectului, *“relațiile naturale dintre specii sunt extrem de limitate, prin intervenția antropică permanentă”* fiind *“greu de vorbit de menținerea unor habitate în stare naturală”* (așa cum se precizează în Studiul de condiții inițiale privind biodiversitatea). Deci identificarea și corelarea structurii, cel puțin a unor astfel de habitate, cu cele naturale, este aproape imposibilă.

În același studiu se precizează că *“pentru etapa de față”* s-a realizat *“identificarea formațiunilor majore, pentru o mai bună ilustrare de ansamblu, dar mai cu seamă pentru o înțelegere fidelă a aspectelor legate de natura din perimetrul ce urmează a fi supus impactului”*. În concluzie, nu s-a dorit trecerea cu vederea a anumitor aspecte legate de prezența și distribuția habitatelor naturale din perimetrul studiat, ci o înțelegere cât mai bună a existenței habitatelor, în general, din zona de impact.

Lucrarea de descriere a habitatelor din România a apărut relativ recent: finele anului 2005 – Volumul de bază; începutul anului 2006 - Volumul cu modificări, conform amendamentelor propuse de România și Bulgaria la Directiva 92/43/EEC. Dar, în etapa imediat următoare se va trece la realizarea în format GIS a unei hărți complete și complexe a habitatelor din perimetrul de implementare al proiectului (harta de detaliu), respectiv a zonelor adiacente (harta habitatelor majore în corelare cu habitatele din perimetrul de implementare al proiectului). Această hartă detaliată, însoțită de reprezentarea procentuală a habitatelor în perimetrul de exploatare, va fi prezentată în anexa nr. 2.

Lucrarea de descriere a habitatelor din România a apărut relativ recent: finele anului 2005 – Volumul de bază; începutul anului 2006 - Volumul cu modificări, conform amendamentelor propuse de România și Bulgaria la Directiva 92/43/EEC. Dar, în etapa imediat următoare se va trece la realizarea în format GIS a unei hărți complete și complexe a habitatelor din perimetrul de implementare al proiectului (harta de detaliu), respectiv a zonelor adiacente (harta habitatelor majore în corelare cu habitatele din perimetrul de implementare al proiectului). Harta este prezentată în anexa nr. 2.

Structura floristică a unor asociații vegetale a fost analizată în cadrul vol. 13, cap. 4.6., secțiunea 3.1.6 (vegetația din ecosistemele acvatică), secțiunea 3.2.1. (vegetația din ecosistemele forestiere), 3.2.2. (vegetația terestră și acvatică), 3.2.3. (resursele de ciuperci), datele fiind completate cu lista sistematică a speciilor de floră din Anexa nr. 1 (Cap. 4, Impact potențial, Secțiunea 4.6 Biodiversitatea - format electronic) ce cuprinde 414 specii. Această listă sistematică este prezentată și în anexa 4. din prezentul raport.

Lista sistematică cuprinde și informații despre abundența relativă și raspândirea la nivel național.

12.

Vezi răspunsul de la punctul III.1.

13.

Organizând 14 dezbateri publice pe întreg teritoriul României, noi considerăm că am informat și consultat publicul interesat, conform legislației în vigoare.

În raport de afirmația dumneavoastră, vă rugăm să aveți în vedere următoarele aspecte:

- (i) Conform art. 44 (1) din Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 860/2002 privind Procedura de evaluare a impactului asupra mediului și de emitere a acordului de mediu ("Ordinul nr. 860/2002") *"în timpul ședinței de dezbatere titularul proiectului [...] răspunde argumentat la propunerile justificate ale publicului pe care le-a primit în forma scrisă înaintea respectivei ședințe de audiere"*;
- (ii) Totodată, art. 44 (3) din Ordinul nr. 860/2002 prevede că *"în baza rezultatelor dezbaterii publice, autoritatea competentă pentru protecția mediului evaluează propunerile/comentariile motivate ale publicului și solicită titularului completarea raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului cu o anexă care conține soluții de rezolvare a problemelor semnalate"*.

Având în vedere textele legale mai sus citate, întrucât afirmația dumneavoastră (i) nu identifică și nici nu semnalează probleme în legătură cu proiectul inițiat de S.C. Roșia montană Gold Corporation S.A. (RMGC) și supus procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, (ii) face referire la aspecte în legătură cu care RMGC nu este în măsură să se pronunțe, precizăm că titularul de proiect nu poate și nici nu are calitatea să formuleze un răspuns sau să facă vreun comentariu în acest sens.

Consultarea și informarea publicului în cadrul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, inclusiv punerea la dispoziția publicului a documentației pentru consultarea Raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) s-a făcut cu respectarea prevederilor (i) art. 11 (2), art. 12 și art. 15 din Hotărârea Guvernului nr. 918/2002 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului și pentru aprobarea listei proiectelor publice sau private supuse acestei proceduri ("HG nr. 918/2002")[1], (ii) capitolul III privind informarea și participarea publicului la procedura de evaluare a impactului asupra mediului din Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 860/2002 privind aprobarea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și de emitere a acordului de mediu ("Ordinul nr. 860/2002"), precum și a principiilor stabilite în cuprinsul Convenției de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu[2], dar și a prevederilor Directivei 85/337/EEC privind evaluarea impactului asupra mediului a proiectelor publice și private.

Societatea a respectat obligațiile stabilite în cuprinsul legislației relevante în vigoare și a pus la dispoziția publicului documentația necesară, după cum urmează:

- Raportul EIM sub formă tipărită s-a aflat disponibil în 48 de locații, reprezentând sedii de primărie, agenții de protecție a mediului, biblioteci, ministere, centre de informare ale Proiectului Roșia Montană, după cum urmează: Primăria Zlatna, Agenția pentru Protecția Mediului Deva, Agenția pentru Protecția Mediului Arad, Primăria Arad, Biblioteca Universitară Petroșani, Primăria Turda, Primăria Abrud, Centrul de Informare Abrud, Primăria Câmpeni, Primăria Lupșa, Centrul de Informare Roșia Montană, Centrul de Informare Bucium, Primăria Bucium, Primăria Deva, Biblioteca Județeană Deva, Primăria Brad, Primăria Roșia Montană, Primăria Bistra, Primăria Baia de Arieș, Primăria Alba Iulia, Agenția pentru Protecția Mediului Alba Iulia, Prefectura Județului Alba, Consiliul Județean Alba, Biblioteca Universității 1 Decembrie 1918 Alba Iulia, Biblioteca Universității de Nord Baia Mare, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Județeană Petre Dulfu Baia Mare, Biblioteca Universitară Lucian Blaga Sibiu, Centrul de Informare Alba Iulia, Agenția Locală pentru Protecția Mediului Cluj, Agenția Regională pentru Protecția Mediului Cluj, Primăria Cluj, Biblioteca Universității Tehnice din Cluj, Biblioteca Județeană Arad, Prefectura Județului Cluj, Biblioteca Universității Babeș Bolyai Cluj, Centrul de Informare București, Biblioteca ASE București, Biblioteca Central-Universitară București, Biblioteca Națională București, Biblioteca Județeană Timișoara, Biblioteca Universității din

Petroșani, Primăria București, Biblioteca Universității de Vest Timișoara, Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor București, Universitatea Vasile Goldiș Arad, Universitatea Aurel Vlaicu Arad, Agenția Națională pentru Protecția Mediului București, Agenția pentru Protecția Mediului Sibiu, Centrul de informare de mediu Roșia Montană. Conform legii, instituțiile publice trebuiau să permită publicului accesul la această documentație în timpul orelor de program.

- De asemenea, varianta digitală a acestui studiu s-a aflat pe mai multe site-uri, printre care: al Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor www.mmediu.ro; al Agenției Regionale pentru Protecția Mediului Sibiu www.ipmsb.ro; al Agenției pentru Protecția Mediului Alba: www.apm-alba.ro; pe site-urile companiei S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. și Gabriel Resources: www.gabrielresources.com; www.povesteaadevarata.ro și Parteneriatul de Mediu pentru Minerit www.epmining.org.

În același timp, am distribuit peste 6000 de CD-uri și DVD-uri cu Raportul EIM în limbile engleză și română.

Referințe:

[1] Precizăm faptul că HG nr. 918/2002 a fost abrogată prin HG nr. 1213/2006 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului pentru anumite proiecte publice și private, publicată în *Monitorul Oficial*, Partea I nr. 802 din 25/09/2006 ("HG nr. 1213/2006").

Cu toate acestea, având în vedere prevederile art. 29 din HG nr. 1213/2006 în care se specifică faptul că "Proiectele transmise unei autorități competente pentru protecția mediului în vederea obținerii acordului de mediu și supuse evaluării impactului asupra mediului, înainte de intrarea în vigoare a prezentei hotărâri, se supun procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și de emitere a acordului de mediu aflate în vigoare la momentul depunerii solicitării" menționăm că în privința proiectului RMGC sunt încă incidente dispozițiile HG nr. 918/2002.

[2] Convenția de la Aarhus a fost ratificată de România prin Legea nr. 86/2000 pentru ratificarea Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998.

Asocierea dintre Gabriel Resources și Regia Autonomă a Cuprului Deva (în prezent, CNCAF Minvest SA) a fost stabilită în temeiul Legii nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale, publicată în *Monitorul Oficial*, Partea I nr. 98/08.08.1990, cu modificările și completările ulterioare. Art. 35 al acestei legi prevedea posibilitatea regiilor autonome de a se asocia cu terțe persoane juridice, române sau străine, în scopul creării de noi societăți comerciale.

Societatea Roșia Montană Gold Corporation SA a fost înființată în anul 1997 în conformitate cu prevederile legale în vigoare la acea dată, constituirea acesteia făcându-se cu respectarea tuturor condițiilor impuse de Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale și Legea nr. 26/1990 privind registrul comerțului în ceea ce privește înființarea societăților comerciale pe acțiuni cu capital mixt.

Precizăm că Actul Constitutiv al Roșia Montană Gold Corporation SA, care reprezintă rezultatul acordului de voință cu privire la termenii și condițiile în care se desfășoară asocierea dintre statul român și investitor reprezintă un document la care accesul publicului este permis, fiind inclus în categoria documentelor care, potrivit Legii nr. 26/1990 privind registrul comerțului, sunt publicate în *Monitorul Oficial* al României și de pe care Oficiul Registrului Comerțului este obligat să elibereze, pe cheltuiala persoanei care a făcut cererea, copii certificate.

Totodată, menționăm că stabilirea cotelor de participare ale acționarilor la beneficiile și la pierderile Roșia Montană Gold Corporation SA s-a făcut în funcție de cota lor de contribuție la capitalul social al societății. Procentul actual de 80% pentru Gabriel Resources Ltd și de 19,31% pentru CNCAF Minvest SA a rezultat în urma aportului inițial și a contribuțiilor ulterioare ale acționarilor la capitalul societății, Gabriel Resources Ltd. avansând toate cheltuielile și costurile aferente activităților de dezvoltare-exploatare și autorizare a Proiectului Minier Roșia Montană.

Prevederile Actului Constitutiv al Roșia Montană Gold Corporation SA cu privire la condițiile de majoritate și cvorum necesare pentru luarea deciziilor în cadrul Adunării Generale a Acționarilor și participarea la beneficiile și la pierderile societății sunt preluate din Legea nr. 31/1990, neexistând nicio derogare sub acest aspect.

13. b

Planul de Urbanism General al comunei Roșia Montană (PUG) aprobat în anul 2002 modifică PUG aprobat în anul 2000 prin încorporarea zonei protejate, care cuprinde clădirile cu valoare de patrimoniu. Prin această modificare, mărimea zonei industriale pe care se va realiza proiectul minier propus de S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC) a rămas aceeași și nu depășește 25% din teritoriul comunei Roșia Montană, iar interdicțiile de construire a unor obiective, altele decât cele cu funcțiuni industriale, sunt aplicate doar în această parte. Aceste interdicții pentru zona industrială existau și în PUG din anul 2000, în consecință modificările actuale nu sunt legate de proiectul minier propus.

Restul de 75% din teritoriul comunei Roșia Montană nu face obiectul nici unei interdicții generate de proiectul minier.

Totodată, vă rugăm să observați că există dispoziții legale imperative care restricționează dezvoltarea altor proiecte decât cele destinate exploatarei și prelucrării resurselor naturale în zonele în care acestea sunt identificate. În acest sens, menționăm următoarele prevederi legale:

- (iv) art. 41(2) din Legea Minelor nr. 85/2003 "consiliile județene și consiliile locale vor modifica și/ sau vor actualiza planurile de amenajare a teritoriului și planurile urbanistice generale existente, pentru a permite executarea tuturor operațiunilor necesare desfășurării activităților miniere concesionate";
- (v) art. 6(1) din Hotărârea de Guvern nr. 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului General de Urbanism („HG nr. 525/1996”) "autorizarea executării construcțiilor definitive, altele decât cele industriale, necesare exploatarei și prelucrării resurselor în zone delimitate conform legii, care conțin resurse identificate ale subsolului, este interzisă";
- (vi) art. 4.4. din Regulamentul Local de Urbanism al comunei Roșia Montană aferent Planului de Urbanism General din 2002, "autorizarea executării construcțiilor definitive, altele decât cele industriale, necesare exploatarei și prelucrării resurselor în zonele delimitate conform legii, care conțin resurse identificate ale subsolului, este interzisă".

Pe cale de consecință, vă rugăm să aveți în vedere faptul că, prevederile legale anterior menționate au caracter imperativ și sunt aplicabile oricărui proiect similar, dezvoltat de entități de drept public și/ sau privat.

La ora actuală este în etapa de avizare Modificare Plan de Urbanism Zonal – Zona Industrială Roșia Montană, documentație de urbanism care a fost aprobată și la nivelul anului 2002, dar este modificată în prezent datorită fazei de detaliu la care a ajuns proiectul Roșia Montană (vezi Anexa 3.1, modificări: micșorarea amprentelor carierelor, reproiectarea unor drumuri tehnologice, creșterea suprafeței zonei protejate, toate acestea fiind rezultatul procesului de evaluare a impactului asupra mediului și a măsurilor de prevenire, minimizare și eliminare a impactului potențial, rezultate din procesul de evaluare).

Limitele zonei industriale au fost stabilite în baza unei analize științifice, care a stat la baza delimitării zonelor de protecție. Regulamentul de urbanism al Planului de Urbanism Zonal va stabili în detaliu viitoarele funcționalități pentru diferite zone, interdicția de construire sau de dezvoltare a altor activități fiind menținută doar pe amprenta obiectivelor propuse.

13.c.

- Declasarea unui document se realizează doar de emitentul aceluia document, respectiv Agenția Națională pentru Resurse Minerale și cu respectarea legislației în vigoare, respectiv Legea nr. 182 / 2002 privind protecția informațiilor clasificate. Licența de

concesiune pentru exploatare nr. 47/1999 si documentele legate de aceasta este clasificata ca document "Secret de Serviciu" si informatiile continute in aceasta sunt reglementate de Legea nr. 182 / 2002, Aceste documente pot fi consultate doar de persoane care au atestare speciala, eliberata in conformitate cu HG 585 privind normele de aplicare a Legii nr. 182/2002. Informatiile continute in aceste documente nu sunt accesibile publicului si nici un minister nu le poate pune la dispozitia publicului deoarece aceasta ar insemna incalcarea legislatiei in vigoare.

În conformitate cu prevederile legale aferente, publicul interesat poate înainta propuneri justificate în legătură cu evaluarea impactului asupra mediului. Art. 44 (3) din Ordinul nr. 860/2002 al Ministerului Apelor și Protecției Mediului cu privire la procedurile de evaluare a impactului asupra mediului și de emiteră a acordurilor de mediu ("Ordinul nr.860/2002") demonstrează faptul că "pe baza rezultatelor obținute în urma dezbaterilor publice, *autoritățile competente pentru protecția mediului iau în considerare propunerile/observațiile formulate de public și îi solicită titularului de proiect completarea raportului la studiului de evaluare a impactului asupra mediului, cu o anexă care să cuprindă soluții pentru rezolvarea problemelor ridicate*".

Având în vedere că petentul se referă la existența unei posibile anchete penale, și nu identifică, nici nu specifică probleme cu privire la proiectul inițiat de SC Roșia Montană Gold Corporation SA (RMGC), care să facă obiectul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, RMGC nu este în situația de a răspunde și nu poate face nici un fel de comentarii în această privință.

Cu toate acestea, ținând cont de faptul că RMGC și-a exprimat disponibilitatea de a discuta orice probleme relevante cu privire la proiectul propus, vă rugăm să acordați atenție următoarelor aspecte:

Nici unul dintre reprezentanții sau angajații RMGC nu este implicat în această presupusă anchetă penală, și de aceea RMGC nu poate furniza nici un fel de informații în această privință. În plus, ancheta penală este supusă principiului confidențialității și principiului constituțional al "presumpției de nevinovăție", conform căruia nici o persoană nu este considerată vinovată până ce nu este condamnată definitiv de către justiție. Prin urmare, răspunderea penală a oricărei persoane care este suspectată de încălcarea prevederilor legale poate fi angajată numai în măsura în care existența tuturor elementelor presupusei infracțiuni este dovedită dincolo de orice îndoială în cadrul unui proces încheiat printr-o sentință definitivă a instanței competente.

În ceea ce privește situația consilierilor locali în legătură cu care există suspiciunea ca s-ar afla în conflict de interese în raport cu problemele supuse dezbaterilor consiliului, având în vedere faptul ca sunt angajați ai RMGC (sau au rude/afini angajați ai RMGC), cu titlu general, se cuvin menționate următoarele:

- (i) Având în vedere ca RMGC deține o licență de exploatare pentru perimetrul Roșia Montană, Consiliul Local are obligația legală (conform Legii Minelor) să modifice planurile generale de urbanism pentru a permite realizarea tuturor operațiunilor necesare desfășurării activităților miniere concesionate. În acest sens, Consiliul Local a aprobat Planul de Urbanism General, Planul de Urbanism Zonal pentru Zona Industrială și Planul de Urbanism Zonal Noua Roșia Montană în zona Piatra Albă, iar celelalte hotărâri subsecvente nu au făcut altceva decât să concretizeze și să pună în aplicare o obligație legală a Consiliului Local. Această obligație este așadar impusă de lege, nefiind o concretizare a interesului personal al vreunui dintre consilieri și neexistând implicații de natură patrimonială în adoptarea unei astfel de hotărâri;
- (ii) Chestiunile supuse dezbaterii Consiliului Local și hotărârile adoptate nu sunt de natură a implica un interes personal direct de natura patrimonială în legătură cu consilierii vizați, acestea privind întreaga comunitate;
- (iii) Raportul de munca existent între unul dintre consilieri sau vreuna dintre rudele acestuia și RMGC nu este de natură să conducă în mod direct la existența unui conflict de interese, întrucât nu există identitate de interese între interesul patrimonial al angajatorului și interesul patrimonial al angajatului. Prevederile legale relevante în această materie sunt de strictă interpretare și aplicare, astfel

- că extinderea prin analogie a noțiunii de interes patrimonial („folos material personal”), prin esența personal și direct, la interesul companiei pentru care lucrează respectivii consilieri, este lipsită de fundament juridic;
- (iv) Proiectul Minier Roșia Montană este un proiect de amploare, a cărui implementare implică întreaga comunitate, așa încât invocarea unui interes patrimonial al unui angajat RMGC echivalează cu invocarea unui atare interes în legătură cu oricare membru al comunității, susținere care este lipsită de logică și de fundament legal.

Vă mulțumim pentru interesul acordat proiectului nostru și pentru implicarea activă în procesul de consultare a publicului.

Minister Sulfina Barbu
Ministry for the Environment and Water Management
Blvd. Libertatii Nr.12
Sector 5
Bucharest
Romania.

MINISTERUL MEDIULUI ŞI
GOSPODĂRIII APELOR

Registratură
Nr. 121754 Data 26 03 2007

Nr. 11207 / AK
Data 27 03 2007

MINISTERUL MEDIULUI ŞI GOSPODĂRIII APELOR
Direcția Generală Evaluare Impact, Controlul Polu.
INTRARE NR. 92468
IEȘIRE ZIUA 30 LUNA 03 ANUL 2007

Dear Madam Minister
Dear Mrs Sulfina Barbu,

Contestation

Whilst voluminous in composition the **Environmental Impact Assessment Report for the Rosia Montana Gold/Silver mining project** does not describe and assess the proposal's impact in a professional and objective manner. Choices on important technical issues remain undecided.¹ It contains futile repetitions yet at the same time there are significant omissions.² The report contains contradictions and lacks reflection, maturity and honesty about the challenges ahead. Whilst the report does contain a chapter entitled 'Description of the difficulties' it fails to list deficiencies and uncertainties in knowledge. With the exception of the Baseline reports, the remaining documents (EIA chapters, Environmental and Social Management System) have no author assuming responsibility for the papers' correctness and authenticity. If one were to know who the authors of the various chapters are, one could amongst other, also check whether they are independent from the project owner; as is request by law. All in all the report gives way to considerable risks regarding the technical stability and practicability of the proposal.

The undersigned, therefore requests the Romanian Ministry for the Environment and Water Management not to grant the environmental accord for the Rosia Montana gold/silver mine proposal. In support of the above, the following motivated observations and comments are herewith submitted:

A. General Observations:

The 'Biodiversity Baseline Report' and the 'Cultural Heritage Baseline Report' list 'Stantec' for having prepared the paper. 'Stantec' is not listed on the Romanian Ministry for the Environment and Water Managements' list³ of persons or entities accredited to carry out EIA studies. The 'Sediment Contaminants Baseline Report' lists 'Fluvio' for having prepared the paper. 'Fluvio' is not listed on the Romanian Ministry for the Environment and Water Managements' list⁴ of persons or entities accredited to carry out EIA studies. The Hydrogeology Baseline report lists 'MWH Inc.' for having prepared the paper. 'MWH Inc.' is not listed on the Romanian Ministry for the Environment and Water Managements' list⁵ of persons or entities accredited to carry out EIA studies. The 'Meterological Baseline Report' lists Radu Drobot for having prepared the paper. Radu Drobot is neither listed as individual nor is he listed in association with a company accredited by the Romanian Ministry for the Environment and Water Managements' list⁶ to carry out EIA studies.

The English version of 'Technological Processes' is difficult to follow because it is badly and not fully translated from its' Romanian original. I.e. p.21 "The diversion channels

¹ i.e. Whether or not to line the tailings pond.

No definitive route is indicated for the cyanide transport to Rosia Montana.

² The EIA fails to include a so-called 'Security Report'.

³ Access the list dated 11. April 2006 on the ministry's website at www.mmediu.ro

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

will direct the conventionnaly clean waters which ahve not got into contact with the mineralized rocks downstream the secondary dam. Canalele de deviere vor dirija apele convetional curate care nu au intrat in conta. The diversion channel location is shown in drawing 2.42.”

A significant number of the maps in the English documentation are in Romanian language and thus incomprehensible to the non-Romanian audience and public involved in the EIA assessment. The ‘Health Base study’ contains a 54 page-long annex entitled ‘Harti_HB_HRA A.pdf’ which is completely in Romanian. The ‘Soil Baseline Study’ contains a folder entitled ‘exhibits’ which contains a total of 10 maps. Whilst all legends and explanations are in Romanian only, exhibits 6-10 are not authored.

B. Overall Observations and Comments regarding the proposal:

The proposal entails the development of Europe’s largest open-cast gold/silver mine. Rosia Montana Gold Corporation (RMGC) is a joint venture between the Romanian state (via Minvest Deva with a ~20% holding) and Gabriel Resources, a small, inexperienced and under resourced Canadian miner (80% holding). Amongst the main components of the proposal are as follows: average annual production is at 14,3 Mt⁷ for 15 years⁸ on a direct surface of 1258 ha. Production is to peak in year 2 with 21,575 Mt and thereafter is at 17,315 Mt for year 5, 15,413 Mt for year 10 and 14,212 Mt in year 13. In order to process the ore, an average use of 13000 tons of cyanide per year is mentioned; this being based on the 13 Mt/a model. The cyanide is to be transported in solid bars via road transport to Rosa Montana. The gold/silver is to be extracted from four mountains – Carnic, Cetate, Orlea and Jig; comprising a surface of 205 ha. There are to be two waste dumps; covering a total of 177,36 ha holding 130,691 Mt of waste. The Tailings Management Facility (TMF) to be situated in the valley of Corna is to cover a total of 698 ha. The tailings pond *alone* is to cover 363,12 ha (equal to roughly 454 football pits) and the total amount of unconsolidated tailings to be stored is approximately 214,905 million tons. The tailings pond will be unlined. There are several ground and surface water sources in Corna Valley and the report acknowledges that that the natural base rock contains fissures. According to the US. Environmental Protection Agency (USEPA), moderate liner costs are at \$131.000⁹ per acre¹⁰. The total height of the Corna main dam will be of 185 m and is constructed of Acid Mine Drainage (AMD) generating rock. The tailings will contain heavy metals and ammoniac, sulphides etc. The later is an important AMD source which could last for decades, perhaps centuries. The proposal does not foresee for sulphides to be treated separately and to be disposed into a special lined tailings dam. This is but one obvious example of bad practice. The mounting of the TMF water pump on a barge is another. The huge TMF construction is sited immediately above the town of Abrud - potential for catastrophic consequences in the event of a failure. The massive surface area of the TMF will likely lead to significant dust problems in dry weather. The report fails to fully evaluate this problem; particularly in view of the proximity of the town of Abrud. Once processed, the ore will be roasted in a smelter. This will amongst others produce 0,5 kg of mercury per day times 6 days a week. This means 156 kg of mercury per year or 2.340 kg during mine life. This excludes mercury emissions released into the atmosphere by the smelter. The proposal is a very large mining operation: In full production, about 26 million tons of ore and waste will be excavated each year.¹¹ This means 500.000 t/week = 70.000 t/day. If the project owner uses 150 t capacity mining trucks, there will be about 1.000 truck journeys each day (50% full, 50% empty) approximately one truck every 1,5 minutes (24/7 operation).

⁷ Mt = million tones

⁸ See Table 2-1. page 24 ‘Mining Plan as per open pit’ in the Technical Processes Section

⁹ Costs of Remediation at Mine Sites, US. Environmental Protection Agency, January 1997.

¹⁰ 1 Acre = 0,40468 ha

¹¹ According to the 13 Mt/a proposal.

According to the report, estimated total costs for mine closure (tailings, waste dumps, processing plant, roads, pits etc.) are at \$ 70.789.884. This is an extremely unrealistic figure. According to the USEPA estimated costs for composite soil cover for AMD waste rock piles are between \$ 0,83 and \$ 1,01 per ton of waste¹². At the end of mine life the AMD-generating Cetate and Carnic waste dumps would hold 130,691 Mt of waste. Costs for covering this waste volume with composite soil thus are between \$108,5 million and \$132 million. Remediation costs for the waste dumps alone exceed the estimate of total cost for mine closure indicated by the project owner. As for the remediation for AMD generating tailings, remediation costs are according to the USEPA between \$ 48.000 and \$ 877.000 per acre of tailings footprint.¹³ The tailings pond is to cover a surface of 363,12ha or 897 acres. This means that remediation costs of the AMD tailings are between \$ 43,1 million and \$ 786,7 million. These are costs for a 'normal' remediation scenario. An unanticipated acid drainage from spent ore (2,7 Mt) at the Richmond Hill LAC Minerals Mine in Lead, South Dakota added an extra \$ 8,5 million to remediation costs.¹⁴ Moreover, water containing cyanide seepage from the tailings dam was detected in a nearby alluvial aquifer at the Dee Gold Mining Newmont Mine in Elko, Nevada. Costs for this event were at \$ 2 million.¹⁵

In order to realise the proposal the local population needs to be resettled/relocated. All in all this accounts for over 2.000 people. In addition to the buildings, the project owner needs to acquire all properties under the project foot print (arable lands, forests etc.). According to the 'Property Regime' map for Rosia Montana (exhibit 2 - Cultural Management Plan - Plan M) as of March 2006, 49,1% is under private and 2,3% under Church ownership. RMGC's ownership is at 17,8%. The report provides no such map for the adjacent Coma Valley where the TMF is to be situated.

Rosia Montana's Roman heritage and forty-one buildings are protected as historical monuments by Law 5/2000. To date there exists no approved urbanistic zonal plan for the proposed protected area. According to page v of the 'Cultural Heritage Management Plan', part III, "The Historic Churches and their locations that will be adversely affected by the Project will be architecturally investigated and recorded prior to any damage." 410 known graves will also have to be removed and resettled. In the archaeological world, Rosia Montana is renowned for its rich and unique Roman and pre-Roman heritage associated to mining and waxen tablets found in mine shafts. The Roman mine galleries situated at Orlea, Carnic etc. are unique given their craftsmanship and state of preservation. From the project maps one can see that these are to be turned into open pits. As mitigation measure for this destruction the project owner is proposing "a series of replicas that would consist of a construction either located above ground, in a backfilled feature of the proposal¹⁶."

From a biodiversity point of view, Rosia Montana contains important flora and fauna habitats and species that are fully protected under Romanian legislation and the EU Habitats Directive (92/43/EEC).

Rosia Montana is a rural community with social, environmental and economic features characteristic for Romania's countryside as a whole. Phenomena such as an aging population are not restricted to Rosia Montana but are a general trend in Romania. The same conclusion can be reached for demographic decline and the migration of young workforce from the rural areas to the cities. All over the countryside school attendance and numbers of teachers are in decline. The fact that 20% of Rosia Montana's locals have a toilet outside is not something extraordinary but close to the national average. Likewise, the national average for homes in rural communities that are not linked to a canalisation system is at 90%. Rosia Montana thus is neither poor, nor underdeveloped or undereducated; it is a rural community typical of modern-day Romania.

¹² *Costs of Remediation at Mine Sites*, US. Environmental Protection Agency, January 1997.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ *Cultural heritage management plan, Part III, page VI*

RMGC proposes to set up and finance a foundation to assume the obligations that the mining proposal can not meet. RMGC wishes to transfer certain assets such as patrimonial houses and obligations such as their upkeep as well as all development initiatives to this foundation. The proposal does not provide any information on where and when this foundation will be registered, who will be responsible and how it will assure funding for what needs to be assumed. In terms of binding responsibilities however, RMGC has to pay back its loans and satisfy shareholders. There exists no legal responsibility from the part of RMGC towards this foundation.

C. Legal concerns:

1. The public consultations and review of the quality of the environmental impact assessment study stage has started in the absence of a valid urbanistic certificate. An urbanistic certificate was granted to the project owner in May 2006; this albeit the fact that the previous one is still suspended. The new urbanistic certificate reflects a new project intention; and differs from the project submitted for obtaining an environmental accord. Most notably, it excludes provisions for the tailings pond and its dam. Given that a valid urbanistic certificate is a prerequisite for the EIA procedure, the Ministry for the Environment should have rejected RMGC's request for an environmental accord.

2. Rosia Montana's current urbanistic plans do not correspond to the proposal described in the EIA report. In addition the proposal implies changes in the urbanistic plans of the towns of Abrud, Campeni and the commune of Bucium. Their current urbanistic plans do not correspond to these changes. Each of these cases is an infringement of the Strategic Environmental Assessment (SEA) Directive transposed by GD 1076/2004. It requires an EIA for a plan or program to be undertaken and approved prior to the EIA for the project proposal. Bearing in mind Law 5/2000 and Law 422/2001, Rosia Montana's local authorities should also have elaborated and approved a zonal urbanistic plan for Rosia Montana's protected area. To date there exists no such approved plan.

3. The environmental accord under discussion was requested based on a mining license which does not reflect the present project proposal. RMGC holds mining license 47/1999 which it obtained via transferal from the state-run mining company Minvest. It stipulates a production capacity of 400.000t/year, while RMGC officially proposes a 13 million tons/year project. This is an infringement of Romania's mining law, which requests that the documentation and the request for an environmental accord needs to have a corresponding mining license at the base.

4. The tailings pond proposed in the report is to be unlined. Given the ground and surface water sources situated in the area of the proposed tailings pond, this is an infringement of the Groundwater Directive, as transposed into Romanian legislation with GD 351/2005. It requires that all technical and construction measures are taken by an operator to prevent indirect discharges of dangerous substances such as cyanides and heavy metals into the groundwater.

5. According to GD 349/2005 on the land filling of waste which transposes Directive 1999/31/EC, the proposed tailings pond and waste dumps are defined as waste deposits. According to those legal provisions, a waste deposit has to be situated at least 1.000m away from an inhabited community. It is also explicitly prohibits to build a waste deposit on fissured based rock (i.e. such as the rock of Corna valley), in the buffer areas around potable water sources (i.e. such as are the water sources for Abrud) or in areas protected due to their cultural or natural patrimony (i.e. the archeological vestiges in the Camic massif as well as the natural monuments of Piatra Corbului and Piatra Despicata). What's more, according to these legal provisions, a waste deposit should have 8 layers of artificial protection alignment. The operator also has to present, when submitting the documentation to obtain an environmental accord/ authorization, an avis for water management obtained from the competent authority. This was not obtained by RMGC.

6a.) Regarding financial guarantees GD 349/2005 and 1999/31/EC respectively request as follows:

- The operator needs, when requesting an environmental authorization, to prove the existence of a financial guarantee for insuring that the security obligations and requirements for environmental protection and human health protection stipulated in the environmental authorization are fulfilled. This financial guarantee has to be maintained all along the deposit's operation period.
- The operator needs to constitute a Fund for closure and post-closure monitoring of environmental factors (the monitoring should take place for at least 30 years). Such fund is set up in an account and it is paid yearly as stipulated and measured in the closure and post closure monitoring plan which is part of the documentation needed to obtain the environmental authorization.

No such guarantees are detailed in the EIA report.

b.) According to Article 22 of Romania's mining law, the authorization from the competent authority for starting exploitation is only given based on the proof of having constituted a financial guarantee for environmental rehabilitation after closure. The financial guarantee has to be maintained all along mine life. No calculation of the cost for post-closure environmental rehabilitation and no corresponding plan are presented in the EIA.

c.) The report confirms that RMGC has been unable to secure insurance for its proposal. This confirms that the proposal fails to respect Directive 2004/35/CE from 21 April 2004 concerning environmental liability on prevention and remediation of ecological damages.

7. No security report is available for public scrutiny and evaluation from the competent authorities. According to GD 95/2003 on the control of activities presenting risks for major accidents and involving dangerous substances (which transposes the SEVESO II Directive), a project owner intending to use and manipulate dangerous substances in an installation has the obligation to present the competent environmental and civil protection authorities with a so-called security report. In terms of minimum requirements, such report must contain: a policy to prevent major accidents, a security management system, an identification of risks that could provoke major accidents and measures to limit their consequences on human health and the environment, etc. The security report has to be made public and is subject to public consultation. According to GD 95/2003, a project owner has the obligation to present, together with a request to obtain an environmental accord, a notification concerning the nature and quantities of dangerous substances intended to be employed; storage techniques, information on the elements that could provoke major accidents. RMGC did not submit such notification to the competent authorities.

8. The EIA report fails to present and evaluate the "Zero Alternative", meaning a No-project assessment. The report lists considerations linked to economic aspects; claiming that the area's poverty would increase if the proposal is rejected. However, a Zero Alternative assessment is by definition the evolution of environmental factors in the absence of the proposed project. Whilst the report fails to make such assessment, no consideration is given to the fact that the Romanian state, via Minvest Deva, has the legal obligation to environmentally rehabilitate the Rosia Montana mining area after the closure of its exploitation activities in June 2006. RMGC wrongly claims that the state-owned Minvest exploitation in Rosia Montana will be closed in 2007. Minvest is currently preparing a closure plan and was already allocated Euro 1.17 million from the Ministry for the Environment for the first phase of closure. The resulting closure plan will be submitted to public consultation. This means that the mining affected environment at Rosia Montana will be rehabilitated and that social mitigation measures will be implemented. This also means that the argument that proposed investment vital because it would solve existing environmental problems and clean-up the pollution left by Minvest Deva is factually ungrounded.¹⁷

¹⁷ See i.e 'Risk Report' p.160

9. None of the plant species listed in the 'Biodiversity Baseline Report' are characterized from a habitat point of view. This however is expressly requested by the EU's Habitat Directive (92/43/EEC) or Law 462/ 2001.

10. At Rosia Montana there are a total number of 41 patrimonial houses which are declared historical monuments (Law 5/2000 and the 2004 List of historical monuments). According to the proposal, these are squarely located between the four proposed pits. The report gives no guarantee as to how these historical monuments will withhold the vibrations generated by explosions and heavy traffic. According to the law on the protection of historical monuments (Law 422/2001), a monument is protected with a buffer zone 200 meters around it, which according to the proposal would be violated. Since 2003, RMGC purchased a total of 14 historical houses in the old center of Rosia Montana. The state of the monuments has significantly deteriorated since purchased by RMGC. This means RMGC has failed to act in accordance with any of the measures imposed by Law 422/2001 and the Ministry for the Culture and Cults Order 2682/2003. So far the competent Romanian authorities have taken no measures to sanction RMGC.

11 a.) The RMGC Resettlement and Relocation Action Plan (RAP) states that: "the company will minimize expropriation as much as possible". First and foremost, the company can not expropriate. Expropriation measures are taken by the government for public utility projects. Law 33/1994 stipulates that where expropriation would affect historic monuments and churches, it has to be approved by a Law or Governmental Decision. The Rosia Montana proposal is not a public utility but a private project financed with private funds and of private ownership. This means that any expropriation measures initiated by the Romanian government would breach article 44 of Romania's constitution and article 8 paragraph 2 of the European Convention of Human Rights.¹⁸

Meanwhile RMGC is using the argument of expropriation to pressure locals to sell their properties. This also raises serious doubts on the legality of the property contracts signed until now; at least this from the point of view of a seller's free and undisturbed consent.

b.) Rosia Montana's urbanistic plans approved for the initial RMGC industrial development area in 2002 included provisions such as a time-frame for the resettling/relocating of the local population. The time limit given was July 2004. Given that the company has even to date failed to resettle/relocate the local population indicates a violation of the provisions stipulated in the Urbanistic Plan for the RMGC industrial development area.

c.) The RMGC industrial development area forbids any new construction in the industrial development area since 2002. This presents a serious violation of the constitutional right to a free economic initiative (article 45).

13. According to the report, the company needs to relocate/resettle 410 graves to locations specified by families of the deceased. There are a total of 12 cemeteries in the proposed industrial area. According to Law no. 98/1994 for establishing and sanctioning the contravention to legal norms of hygiene and public health, "the abolition of change in use of a cemetery is only possible after 30 years from the latest burial and removing all relics". The cemeteries at Rosia Montana and Corna are currently in use.

15. Members of the public and NGO's have made several unsuccessful attempts to obtain information on contracts and agreements (i.e. RMGC's mining license) between the company and the Romanian state. Essentially it is important for the public to know when assessing the EIA, the rights and obligations assumed by each party. Alburnus Maior,¹⁹ a local NGO based in Rosia Montana, initiated a legal action to obtain access to the mining license, exploitation authorizations, the environmental impact assessment and mine-closure plan submitted by Gabriel's partner, Minvest Deva to organize the transferal of their

¹⁸ See p.24-26 of *The Compatibility of the Rosia Montana mining project in Romania with the principles and Norms of the EU EC legislation* by O.Univ.Prof.Dr. Peter Fischer and Univ. Ass. Dr. Alina Lengauer, L.L.M., Vienna, October 2002

¹⁹ See www.rosiamontana.org

mining license to RMGC. Most of these documents are in the possession of Romania's National Agency for Mineral Resources which has denied access to the documents; claiming that these are classified. When the EIA procedure for the Rosia Montana proposal was initiated members of the public again requested access to these documents; this time from the Ministry for Environment and Water Management. The Ministry refused to provide these documents and thus violated both the Aarhus Convention and Ministerial Order 860/2002 on the EIA procedure.

16. In July 2002, RMGC requested and financed the change in the urbanistic plans of the Rosia Montana commune in order to declare Rosia Montana an industrial area exclusively reserved for their proposal. No public consultations were carried out by the local authorities before approving these land use changes. According to Law 350/2001, the local authorities should have informed the locals about the intention to change the urbanistic plans and why. This should have been followed by public consultations. None of these steps were carried out.

17. In 2001 a criminal investigation was initiated against three ex-directors of Minvest Deva. The investigation's object is Minvest's association with Gabriel Resources. The directors are accused of abuse in function against the public interest and a legal proceeding under criminal law was started against them. At the time of writing the case is still ongoing.

18. Since 2000, Rosia Montana's local councilors voted an impressive number of local council decisions to the benefit of RMGC. These refer to the concession/renting/selling of a great percentage of public land and buildings to RMGC; including the changes made in territorial zoning. The majority of Rosia Montana's local councilors are either directly employed by the mining company, or their wife or one of their off-springs is. This is a clear conflict of interest according to the law on local administration (215/2001), the law on preventing acts of corruption (161/2003) as well as the law on the statute of local elected representatives (393/2004).

19. From an archaeological point of view, the majority of the area under the project's footprint has not been researched according to the law. To a certain extent the report acknowledges this and the relevant passage goes as follows: "for the Orlea zone, detailed archaeological research is programmed for the period 2007-2012."²⁰ This in return means that this area should be excluded from the project's footprint.

20. The eastern part of the proposed Cirnic waste dump has not been archaeologically researched. This can be seen from map 4.9.5 entitled 'Location of archaeological sites'. This means that the archaeological discharge of this area was granted in an illegal manner. This in return means that this area should be excluded from the project's footprint.

21. The old underground and Roman mine galleries of the Orlea massif which are open to the public are classified monuments (cod LMI AB-I-m-A-00065.02). Their destruction, by turning them into open pits, therefore is illegal (article. 9 and 10 of Law 422/2001). The destruction of Roman mine galleries can not be compensated by mitigation measures, such as a 3-D reconstruction accessible i.e. on a web page.

22. It is illegal to propose to destroy original monuments and to replace them with replicas and virtual reconstructions. This practice is not stipulated in Romanian legislation for historic monuments.

23. RMGC's proposal to open to the public the mine galleries of Catalina-Monulesti or Paru-Carpeni is unrealistic and unfounded. These galleries haven't been fully researched. In the case of Catalina-Monulesti the report doesn't mention that accessing this mine failed due to powerful and constant groundwater floodings.

24. Some of Rosia Montana's most valuable monuments form an architectural and spiritual point of view, the Orthodox and Greco-Catholic churches as well as the grave of the hero Simon Balint, will not be accessible during the mines' operation and the report doesn't give any guarantees to assure their protection.

²⁰ Volume 14; Chapter 4.9 'Cultural, Ethnic and Patrimonial Conditions', page 30

25. The 'Protocol on accidental discoveries' which the proposal claims it will adhere to, is not binding. It only contains general principles and does not identify the institutional components for an archaeological supervision team. Its' correct implementation highly depends upon the institutional independence of the afore-mentioned team.

D. Report specific examples of concern:

- The '**Risk cases**' report contains elements that question the papers objectivity and professionalism. Here are a few examples: Section 2.1.3 entitled 'Short History of accidents occurred in other projects' p. 17ff. aims to show that "Cyanide impacts generally have acute or short-term environmental effects" and that in terms of global mining accidents "breach of tailings dams caused 75% of all the accidents with an environmental impact, less than third of which involved cyanides. The existing information related to such incidences suggests that cyanide spills have not caused loss of life. The major environmental impact was associated to the short term effects causing ecological damage and death of the aquatic environment." With the subsequent table 7-4. and figure 7.3. the report aims to show that "the emergence and implementation of numerous cyanide management codes...have determined a considerable reduction of such accidents." According to table 7-4 such conclusion is incorrect. Out of the 15 cases listed 9 involved cyanide in the accident. What's more, whilst on the long term (1978-2000) there are cases of mining accidents that did not involve cyanide, it is alarming to note that since 1995 there has been a sharp increase in major mining accidents at gold mines that involved cyanide. According to figure 7-4; out of a total of 9 major accidents that occurred since 1995, only 1 showed no cyanide involvement. The section entitled 'Meteorological events that pose Risks to Hydro-technical Structures' leaves several questions open. The Drobot study on extreme precipitation was prepared by 2004. However, extreme precipitation has occurred at Rosia Montana and all over the country of Romania from 2005 onwards. Given this it would have been useful to update the data and include it in the forecasting analysis. The subsequent 'Sudden Snowmelt Analysis' doesn't describe the methodology applied and the recorded snow depth quoted range from 1983 to 2000. No forecasting analysis is included. Finally the risk report contains repetition from material and conclusions included in other chapters; such as alternatives for the TMF location, alternatives for the use of cyanide, alternative extraction agents and the 'No project' option. It concludes as follows: "cancelling the Rosia Montana project would remove an important source of investment in the region, estimated at US\$ 605 million, and also prevent a mechanism for the mitigation of existing environmental problems... ."
- The '**Biological and Bacteriologic Baseline Report**' reads on p. 9 (chapter 2.3 Monitoring Methodology) that "the biological and bacteriological monitoring of the surface and the bacteriological monitoring of the ground water has been carried out on a monthly basis, between March and May 1998." These can be considered a 'historic dates' but not as a reliable base for a scientific report whose aim is to show pertinent baseline conditions.
- The '**Water Baseline Report**' reads in chapter 3.2.2. Field Activity (p.10) that "The field activity took place between September 29 and October 27, 2000... ." The Data at the base of the water baseline report thus is 6 years old and as such can not be considered as a valid base. The period of analysis (September–October) itself can not be considered to representative; this because it is a fraction. Further water samples should have been collected analyzed during different periods of a year during different meteorological conditions and over a few years.
- The '**Biodiversity Baseline Report**' estimates that meadows and grassland cover roughly 60% of the project's footprint. However, there is no document listing the plants occurring within this perimeter. Page 8 mentions plant species but this without indicating their frequency, size, location or other characteristics relevant for assessing the baseline. The report mentions plant associations such as *Sedo Hispanici – Poëtum nemoralis Pop et Hodişan 1985*. This is an indicator of an endemic habitat namely R6209, South-East Carpathian communities on chalk cliffs with *Asplenium trichomanes* ssp. *quadrivalens* and

*Poa nemoralis*²¹ with an outstanding value from a conservation point of view. Other plant associations mentioned in the report are indicators of priority habitats from a conservation point of view. They include *Nardo – Festucetum rubrae Maloch 1933* and *Violo declinatae – Nardetum strictae Simon 1966*. These refer to habitat *6230 species-rich *Nardus* grasslands.²² In this context plant species are not characterized from a habitat point of view as expressed in Habitat Directive (92/43/EEC) and Law 462/2001 respectively. This means, that the actual situation in the region has not been analyzed according to the normative acts for the protection of plant, animal species and communities. Recent studies²³ state presence of some priority habitats under 92/43/EEC and Law 462/2001 respectively. They include *4070 and *6230.

The report's chapter on insects divides them into: 'Pests' and 'Useful'. This conceptual framework as not been used in biology and ecology since the 19th century. The author of this chapter either wants to mislead the reader or he/she must have lived in the 19th century. From a scientific point of view however, both scenarios provide sufficient grounds for requesting for the study to be remade.

The report's chapters on vertebrates and invertebrate fauna do not include the size of the populations (characterizing populations only into "common" or "less common" and "rare"). This does not provide sufficient data for an evaluation of the real situation. The real impact can only be evaluated if one knows their size in comparison with size of the same species on a national, regional etc. level.

Finally a recent field trip to Rosia Montana²⁴ shows the presence of species (i.e. *Emberiza cia*, *Dendrocopos minor*) which are not listed in the in the Biodiversity Baseline Report but are permanently present at Rosia Montana. This raises serious doubts on the documents' correctness and professionalism. Last but not least; it was impossible to verify the report's data since no source were indicated.

- This contestation does not leave sufficient space to comment on the '**Community Sustainable Development**' Management plan. Here are but two examples highlighting its general quality:

Figure 4.3 shows a pyramid of the age distribution at Rosia Montana. It tries to show the percentage of women and men in age categories. Its conclusion is that the largest demographic groups are: old widows and married men. Whilst this conclusion doesn't reflect the figure (4.3) it is aberrant. To a group of married men evidently belong a group of married women.

Figure 5.8 entitled 'Rosia Montana; Structure of Jobs' shows an increase of job numbers in the mining sector during 2004. This is not true. In light of the gradual mine closure program at Rosia Montana, many miners were made redundant. Employment generated by RMGC during 2004 does no refer to mining but to other domains such as archaeology, construction, transport etc. Therefore they can not be put in the category of 'Married men employed in the mining sector at Rosia Montana.' The employment generated by RMGC shows however that there exists the potential, skills and qualifications in the area for developing activities alternative to mining. Figure 5.9 entitled 'Jobs in Campeni' confirms that the area is not dependent on mining and can develop without its input.

The '**Cultural Heritage Management Plan**' uses generic terms such as 'protection' and 'conservation'. However, it fails to list concrete measures as to how the protection of monuments will be ensured against their deterioration produced by mining and mining related activities. The document likes to refer to several international conventions (i.e. UNESCO, ICOMOS) without showing how the proposal adheres to these. ICOMOS²⁵ on

²¹ See *Habitats in Romania*, Nicolae Doniță, Aurel Popescu, Mihaela Paucă-Comănescu - București : Editura Tehnică Silvică, 2005.

²² Ibid.

²³ J. Ackeroyd , J. Szabo & A. Jones, Rosia Montana Field Study, June 2006

²⁴ Ibid.

²⁵ See www.icomos.org

the other hand, has in several resolutions, expressed its deep concern about the proposal's impact upon the archaeological site of Alburnus Maior. RMGC wishes to show responsibility as a property owner of historic monuments by transferring these into a foundation which will manage Rosia Montana's mobile and immobile cultural patrimony. The majority of legal obligations in the field of cultural research and protection are to be transferred to the same foundation. Therefore, RMGC bears no responsibility for the negative consequences of the project on the national cultural patrimony. This future foundation will financially depend on RMGC and as such will be controlled by it. This leaves no guarantees regarding the independence of the cultural management of the project.

E. Summary of further shortcomings of the report:

The project fails to:

- Describe how the project guarantees the conservation of wildlife and natural habitats as listed in Annexes 1 & 2 of the Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats and the EU's Habitat Directive. The compensation and monitoring measures are technically unsatisfactory.
- Discuss alternatives considered regarding the project's impact upon the protected areas (L. 5/2001) of *Piatra Despicata* and *Piatra Corbului*. Instead it states that one of the monuments will be destroyed whilst the other one will be moved. Whilst it is technically impossible to move *Piatra Despicata*, the proposed fate of both monuments violates Law 5/2000.
- Give solutions as to how it will diminish its' impact upon aquatic and terrestrial ecosystems during construction, operation, closure and post-closure.
- Describe the impact and measures of the TMF facility on groundwater sources.
- Explain how the proposal meets Emergency Ordinance 244/2000.
- Provide a financial guarantee for the operation of the TMF facility as requested both by Governmental Decision 349/2005 on land filling of waste and the Mining Waste Directive.
- Give satisfactory guarantees and reliable sources for risks defined as 'natural disasters' such as heavy rainfalls, land slides etc.
- Address the issue of 'cyanide rain' regarding the evaporation of cyanide (see Air Management Plan). This is important given the risk report (p.85) acknowledges that "Development of toxic aerosols and HCN on the pond surface will occur permanently..." and HCN concentrations into the region's air could reach 40 - < 80 µg/m³.
- Explain the viability of the proposal without the construction of the low grade stockpile.
- Evaluate risks on health generated by loss of agricultural and forestry land which naturally protect against air pollution.
- Describe the impacts of a trans-boundary accident on important Natural Sites. In the case of Hungary the Körös-Maros National Park along the Mures River is of particular relevance.
- Provide a list of each component accumulated in the TMF (heavy metals, sulphur, water etc.) in the operating years of 8-12 and years 13 & 14.
- Mention whether it has been able to obtain an insurance for the mining proposal
- Evaluate the theoretical value of the Roman Mines situated in Alburnus Maior as well as all other archaeological vestiges
- Evaluate the area's theoretical and practical value from a natural and biodiversity point of view
- Evaluate the potential income generated by tourism in Rosia Montana in the event of the non-realisation of the project that would be derived from the visiting of the Roman mine galleries of the so-called Carnic Massif.
- Analyse alternative business activities for Rosia Montana and the area in the event of the non-implementation of the proposal

- Contrast the proposal's value with the value derived from alternative development activities such as agriculture, tourism etc. Regarding tourism alone, the report should have evaluated scenarios and propositions such as "Model for the development of Tourism and its contribution to Sustainable Development in the area of Zlatna, Bucium, Rosia Montana, Baia de Aries as alternative to the mono-industrial extractive activity" by Romania's National Research Institute for Touristic Development (INCDT) published in April 2006. Regarding agriculture the report should have assessed potentials arising from EU pre-accession and structural funding in the agricultural sector; and mountain agriculture in particular (i.e. SAPARD, LEADER).
- Evaluate the prejudice caused by zoning the area into an industrial area prohibiting the creation of any new business incompatible with the proposal.

The Environmental Impact Assessment Report for the RMGC Gold/Silver mining project proposes a risky development. It can never contribute to sustained growth and community development. In terms of company credentials it is worth noticing that after nine years of its active presence at Rosia Montana, the community today is socially divided and poorer from a strictly economic point of view. During all these years the company was never able to prove that it has the social license to operate; in the sense of having obtained the prior informed consent of the directly affected population. This is why they imposed their development upon the community in 2002 by changing the land use plans which turned Rosia Montana into an industrial zone exclusively reserved for RMGC. This is why now during the public consultation period, the company is carrying out an aggressive publicity campaign to clean its image whilst at the same time it is threatening locals with expropriation. This is not social responsibility; this is greed and destruction camouflaged as 'sustainable development' and even 'environmental protection'. Not in my name.

The undersigned therefore requests the Romanian Ministry for the Environment and Water Management not to grant the environmental accord for the Rosia Montana gold/silver mine proposal.

INSERT:

- DATE
- Contact details
- Name
- Signature

- Contrast the proposal's value with the value derived from alternative development activities such as agriculture, tourism etc. Regarding tourism alone, the report should have evaluated scenarios and propositions such as "Model for the development of Tourism and its contribution to Sustainable Development in the area of Zlatna, Bucium, Rosia Montana, Baia de Aries as alternative to the mono-industrial extractive activity" by Romania's National Research Institute for Touristic Development (INCDT) published in April 2006. Regarding agriculture the report should have assessed potentials arising from EU pre-accession and structural funding in the agricultural sector; and mountain agriculture in particular (i.e. SAPARD, LEADER).
- Evaluate the prejudice caused by zoning the area into an industrial area prohibiting the creation of any new business incompatible with the proposal.

The Environmental Impact Assessment Report for the RMGC Gold/Silver mining project proposes a risky development. It can never contribute to sustained growth and community development. In terms of company credentials it is worth noticing that after nine years of its active presence at Rosia Montana, the community today is socially divided and poorer from a strictly economic point of view. During all these years the company was never able to prove that it has the social license to operate; in the sense of having obtained the prior informed consent of the directly affected population. This is why they imposed their development upon the community in 2002 by changing the land use plans which turned Rosia Montana into an industrial zone exclusively reserved for RMGC. This is why now during the public consultation period, the company is carrying out an aggressive publicity campaign to clean its image whilst at the same time it is threatening locals with expropriation. This is not social responsibility; this is greed and destruction camouflaged as 'sustainable development' and even 'environmental protection'. Not in my name.

The undersigned therefore requests the Romanian Ministry for the Environment and Water Management not to grant the environmental accord for the Rosia Montana gold/silver mine proposal.

Kefermarkt, 22nd March 2007

Anna Lena Vaggenereder

Unterer Markt 31

4292 Kefermarkt

AUSTRIA

Signature:

Răspuns la contestația Anna Lena Voggereder

Ca răspuns la contestația dumneavoastră, dorim să vă informăm cu respect că Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) se conformează atât cerințelor legislației naționale, cât și Directivelor europene, în ceea ce privește aspectele studiate, datele furnizate și calificările consultanților experți implicați.

Numele instituțiilor care au întocmit capitolele Raportului EIM se găsesc în *Anexa 11* atașată.

A. Observații generale

Contestația dumneavoastră începe cu secțiunea intitulată "Observații generale" prin care se întreabă dacă Stantec este o companie autorizată pentru a întocmi studii EIM. Contribuția companiei Stantec este în conformitate cu legislația națională în vigoare care stipulează clar că numai Raportul la EIM trebuie întocmit de entități juridice acreditate, de vreme ce autorii rapoartelor asupra condițiilor inițiale sau planurilor de management nu necesită certificare.

Detalii despre companiile implicate în studiul de impact pot fi găsite la începutul Rezumatului fără caracter tehnic. Cele 5 pagini dedicate tuturor organizațiilor implicate cuprind numele companiilor, numele reprezentanților acestora și adresele de Internet.

În conformitate cu prevederile Ordinului Ministrului Agriculturii, Pădurilor, Apelor și Mediului nr. 978/2003 privind Regulamentul de atestare a persoanelor fizice și juridice care elaborează studii de evaluare a impactului asupra mediului și bilanțuri de mediu („Ordinul 978/2003”) responsabilitatea pentru realizarea studiului de evaluare a impactului și pentru corectitudinea interpretării informațiilor prezentate în cadrul Raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului revine experților atestați în acest sens de Ministerul Mediului și Gospodării Apelor.

Precizăm că Raportul privind condițiile inițiale pentru biodiversitate, a fost redactat pe baza informațiilor puse la dispoziție de titularul de proiect, de către Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS) și Unitatea de Suport pentru Integrare (USI), societăți care dețin certificat de atestare pentru realizarea evaluării impactului asupra mediului, emis de Ministerul Mediului și Gospodării Apelor.

Totodată, conform Ordinului 978/2003, titularul de proiect răspunde de autenticitatea informațiilor pe care le furnizează experților atestați în vederea realizării evaluării impactului asupra mediului.

Studiile de condiții inițiale privind biodiversitatea au fost demarate de titularul de proiect din 1999 sub coordonarea Knight Piesold. Pe parcursul perioadei 2000 - 2006 în elaborarea/revizuirea/completarea condițiilor inițiale pentru biodiversitate, STANTEC a implicat mai multe echipe de experți români. Prima versiune a studiului a fost elaborat sub coordonarea Stantec (o companie multinațională cu sediul în Canada specializată în studii de evaluare a impactului asupra mediului (vezi www.stantec.com). Compania a fost înființată în 1954 și oferă o paletă largă de servicii începând de la proiectare, consultanță, reconstrucție ecologică, management de proiect etc. Are peste 6000 de angajați și 80 de puncte de lucru în America de Nord și Caraibe.

Încă din faza inițială STANTEC a contractat experți români care au colaborat la elaborarea și adunarea informațiilor aferente studiilor de condiții inițiale pentru biodiversitate (biolog Călin Hodor, Acad. Mircea Gomoiu, biolog dr. Mihai Vâlcu, biolog Virgil Iordache).

Petentul pune la îndoiala valabilitatea sau „complexitatea” hărților din cadrul raportului cu privire la sol. Toate hărțile studiului asupra solului au fost făcute de către Institutul de Pedologie și Agrochimie București (ICPA). Ei sunt autorii întregului studiu referitor la sol, atât ai raportului de condiții inițiale, cât și ai raportului de evaluare a impactului asupra solurilor.

B. Observații generale și comentarii în legătură cu propunerea de proiect minier

În ceea ce privește amploarea Proiectului Roșia Montană, acesta presupune o exploatare minieră modernă de mare anvergură; în prezent însă, cele mai mari operațiuni din lume sunt minele de exploatare a fierului și cele ale cuprului din Brazilia și din Chile ca să dăm două exemple de țări; acestea sunt aproximativ de două ori mai mari decât cea de la Roșia Montană.

În ceea ce privește transportul cianurii, RMGC admite că are un rol important în ceea ce înseamnă condițiile de siguranță cât și atenția acordată mediului, pentru transportarea acesteia. Cianura de sodiu sub forma solidă va fi transportată doar în containere ISO conforme standardului Națiunilor Unite (sau în containere conforme unui standard similar) care sunt dedicate acestui scop și sunt proiectate pentru a fi folosite pentru dizolvarea controlată la livrare. Toate containerele vor fi returnate furnizorului în vederea reutilizării. RMGC va încheia un contract exclusiv cu companii de transport al cianurii cu experiență care dispun de șoferi bine pregătiți, vehicule moderne și bine întreținute și care și-au demonstrat angajamentul nu doar în ceea ce privește limitarea expunerii personalului propriu la cianură, dar și în ceea ce privește prevenirea, controlul și/sau răspunsul imediat în cazul apariției unei deversări accidentale a cianurii în mediu.

În ceea ce privește Iazul de Decantare a Sterilelor (IDS), sistemul complex al acestuia încorporează o serie de măsuri pentru protecția apei subterane. Acestea includ un sistem de impermeabilizare a bazinului IDS – Cele mai Bune Tehnici Disponibile (BAT) așa cum au fost definite de Directiva UE 96/61/EC (IPPC) – un perete de fundație în fundația barajului inițial pentru controlul infiltrațiilor, un miez cu permeabilitate redusă pentru barajul inițial pentru controlul infiltrațiilor și un baraj de colectare a infiltrațiilor și un jomp sub talpa barajului de decantare. În plus, vom putea monitoriza în permanență apa subterană printr-o serie de puțuri sub talpa barajului secundar de retenție. Aceste puțuri pot fi transformate în puțuri de extracție ca ultimă măsură de siguranță, în cazul contaminării apei subterane. Un număr semnificativ de studii hidrogeologice au demonstrat că amplasamentul este adecvat pentru acest tip de sistem de colectare și retenție.

Mai mult, proiectarea barajului IDS întrunește toate criteriile de proiectare internaționale, din UE și din România. Corespunde, de asemenea, altor iazuri de decantare similare construite și operate cu succes pe amplasamente sensibile din punct de vedere al mediului, care fac obiectul unor reglementări foarte stricte (de ex. mina de aur din Fort Knox, Alaska, SUA).

Iazul de decantare este proiectat ca un obiectiv industrial minier fără deversare și, prin urmare, nici o substanță chimică nu va fi deversată în mediu. Sub iazul de decantare va exista un sistem pentru reducerea infiltrațiilor în pânza freatică și va exista un al doilea sistem (SCD) pentru colectarea oricăror infiltrații apărute la nivelul pânzei freactice. Ca măsură suplimentară de protecție, se va instala o rețea de puțuri de monitorizare care vor fi instalate în aval de iazul de decantare, precum și stații de monitorizare a apelor de suprafață de-a lungul pâraului Corna în aval de iazul de decantare. Acest sistem va fi folosit pentru monitorizarea calității pânzei freactice și apelor de la suprafață în aval de barajul SCD și pentru a demonstra absența oricărui impact.

Estimarea costului închiderii Roșiei Montane, pentru iazul de decantare implica un cost pe unitate de suprafață sau aproximativ 8,30USD/m². Aceasta valoare este concordantă cu diversele prețuri unitare pentru un înveliș cu mecanisme pe haldă sau iaz (3-10 EUR/m²) recomandat de TMF BAT REF (iulie 2004).

Sulfurile în cazul proiectului Roșia Montană pot apărea diseminate în cadrul zăcămintului, iar sulfații în anumite concentrații, în nămolul rezultat de la stația de epurare a apelor acide. În cazul

sulfurilor diseminate, exceptând pirita, acestea au conținuturi extrem de scăzute și nu vor fi recuperate și tratate special.

Pentru nămolul de la uzina de epurare a apelor acide, în funcție de fazele de dezvoltare ale Proiectului, sunt proiectate următoarele scheme:

- În faza de exploatare nămolul îngroșat provenit din bazinul de sedimentare de la stația de epurare a apelor acide va fi eliminat în iazul de decantare ca deșeu suplimentar în raport de 1:500 față de materialul steril;
- În faza de închidere a minei, este planificat ca acest flux de deșeuri să fie eliminat în lacul de carieră Cetate, deoarece iazul de decantare nu va mai fi disponibil pentru depunerea deșeurilor în această fază.

Impactul asupra mediului determinat de eliminarea nămolului de epurare a apelor acide în iazul de decantare este neglijabil comparativ cu impactul provocat de sterilul de procesare datorită:

- cantității mult mai mici a nămolului de epurare în raport cu cantitatea de steril;
- proprietăților toxice mult mai reduse ale nămolului de epurare în raport cu cele ale sterilului.

Se justifică deci referirile la Secțiunea 2.8.1.8 din Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) pentru perioada în care nămolul de epurare a apelor acide va fi depozitat în iazul de decantare.

Dacă nămolul de epurare a apelor acide este depozitat în cariera inundată Cetate, nămolul se poate dizolva și va elibera metale grele și ioni neutri majori (sulfat, calciu) în apa din carieră dacă aceasta devine acidă. Însă apa din lac nu va fi evacuată direct în mediu. Apa din carieră care va ajunge în lucrări subterane poate fi captată de barajul Cetate și repompată în stația de epurare, astfel încât să nu ajungă în mediu nici un fel de poluare.

Mai mult, sunt prevăzute măsuri preventive care să minimizeze riscul ca apele acide generate de porțiunile sulfurice ale pereților carierei să acidizeze apa din carieră. Aceste măsuri sunt descrise în Secțiunea 2.8.2.9. din EIM.

Costurile estimate de RMGC pentru închidere, care au fost calculate de un colectiv de experți independenți cu experiență internațională și care vor fi evaluate de experți terți, se bazează pe ipoteza că proiectul poate fi realizat conform planului, fără întreruperi, faliment etc. Aceste costuri reprezintă calcule și estimări rezultate din proiectul tehnic pe baza angajamentelor actuale din planul de închidere și sunt sintetizate în Planul de închidere și reabilitare a minei din cadrul studiului EIM (Planul J din studiul EIM). Anexa 1 din Planul J va fi actualizată folosind o abordare mai de detaliu, cu analizarea fiecărui an în parte și calcularea valorii garanției financiare care trebuie rezervată an de an pentru refacerea ecologică a obiectivului minier înainte ca RMGC să fie eliberată de toate obligațiile sale legale. În plus, estimările actuale presupun aplicarea celor mai bune practici internaționale, celor mai bune tehnici disponibile (BAT) și respectarea tuturor legilor și reglementărilor românești și europene.

Deși aspectele legate de închiderea și refacerea ecologică sunt numeroase, RMGC are încredere în costurile estimate deoarece costul cel mai mare – cel aferent lucrărilor de terasamente necesare remodelării peisajului - poate fi estimat la un nivel ridicat de siguranță. Dimensiunea suprafețelor care trebuie reprofile și refăcute se poate determina utilizând documentația tehnică a proiectului. De asemenea, există numeroase studii și experimente științifice care permit specialiștilor să determine grosimea stratului de sol vegetal necesar unei bune refaceri ecologice. Înmulțind dimensiunea suprafețelor cu grosimea necesară a stratului de sol vegetal și cu prețul unitar (rezultat, de asemenea, din studiul lucrărilor de terasamente de la alte amplasamente similare), se poate estima costul potențial al acestui element major al activității de refacere. Lucrările de terasamente, care vor însuma aproximativ 65 milioane USD, reprezintă 87% din costurile de închidere și refacere ecologică.

RMGC consideră că – departe de a fi prea mici – aceste costuri estimative sunt dovada gradului ridicat de responsabilitate față de închidere și refacere ecologică. Doar ca o comparație, cel mai mare producător de aur din lume a rezervat suma de 683 milioane USD (începând cu 31 decembrie 2006) pentru refacerea ecologică a 27 de exploatări, ceea ce înseamnă în medie 25 milioane USD pe exploatare. Costurile estimative ale RMGC, recent majorate pe baza unor date suplimentare de la suma de 73 milioane USD precizată în studiul EIM, totalizează în prezent 76 milioane USD.

Exemplele menționate în întrebare ar putea să nu fie reprezentative pentru situația de la Roșia Montană din cauza unor caracteristici geologice care sunt probabil diferite la iazul de decantare, iar faptul că halda de minereu sărac dispune pe durata funcționării sale de un sistem normal de gestionare a apei, iar spre sfârșitul duratei de viață a proiectului depozitul de minereu sărac va fi înlăturat și procesat.

Referitor la Planul de Management pentru Biodiversitate, se va elabora o procedură detaliată – în baza protocoalelor de inventariere stabilite anterior – pentru toate grupurile cu relevanță ecocenotică și biologică specială. Inventarele de faună și floră vor fi transferate într-o bază de date, utilizând platforma GIS conectată la Sistemul de Management al Informațiilor cu privire la Biodiversitate (BIMS). Astfel, vor fi asigurate obiectivitatea și transparența, elemente vitale pentru un management al biodiversității fără precedent în România.

Din rândul speciilor inventariate se va selecta și un set de specii cheie, cu valoare bioindicatoare, respectiv relevanță ecologică înaltă ce vor face obiectul unui program de monitorizare deschis tuturor factorilor interesați, ce va fi integrat în sistemul de baze de date mai sus amintit.

Contrar afirmațiilor făcute în contestație, desemnarea unei părți a comunei Roșia Montană drept zonă industrială nu împiedică dezvoltarea de afaceri în localitate, deoarece zona industrială (sau „perimetrul proiectului”) cuprinde doar 25% din Roșia Montană, și o porțiune și mai mică, de 5%, din zona reprezentată de Câmpeni, Roșia Montană și Abrud. Astfel, se pot dezvolta afaceri, în diferite domenii, prin procesul normal de autorizare și înregistrare de către autoritățile locale.

Cât despre sugestia cu privire la faptul că nu există un Plan Urbanistic Zonal (PUZ) pentru zona protejată, este de menționat faptul că în realitate zonele protejate din Roșia Montană au fost subiectul unei reglementări care definește statutul de “zone protejate”, și anume Planul de Urbanism General aprobat în 2002. În prezent, Planul de Urbanism Zonal pentru zona protejată din Roșia Montană este în faza de proiect.

Referitor la schimbările demografice care au avut loc în zona Roșia Montană, Secțiunea 4.8, Mediul Social și Economic din Raportul la studiul EIM prezintă informații relevante de bază pentru comuna Roșia Montană (care include satul Roșia Montană), și orașele Abrud și Câmpeni.

Deși este adevărat că din multe puncte de vedere condițiile socio-economice din Roșia Montană sunt asemănătoare altor zone rurale din țară, această informație nu schimbă evaluarea impactului prezentată în Raportul la Studiul EIM.

În prezent, făcând parte din raportul la studiul de Evaluare a Impactului asupra Mediului (EIM), Fundația Roșia Montană își redefinește rolul și orientarea. Activitățile Planului de dezvoltare durabilă a comunității, care au fost concepute inițial ca aflându-se sub tutela Fundației (activități orientate către afaceri: incubator de afaceri, centru de consiliere pentru afaceri, facilitare de micro-finanțare, precum și activități sociale: centru de pregătire și instruire) au fost promovate independent, prin parteneriate și cu participarea comunității în privința luării deciziilor – o modalitate de preferat pentru promovarea programelor de dezvoltare socială și economică.

În continuare, Fundația își va îndrepta atenția asupra problemelor de păstrare a moștenirii patrimoniului cultural, forma finală a programelor urmând a fi stabilită împreună cu comunitatea.

În ceea ce privește politica pe baza căreia Compania își ghidează eforturile de dezvoltare durabilă, Roșia Montană Gold Corporation nu se consideră principalul furnizor, ci un partener. Implicarea comunității este considerată ca punct de pornire, urmând ca de-a lungul timpului, pe măsură ce comunitatea își creează capacitatea de a derula programele pe cont propriu, Compania să transfere controlul asupra programelor înființate în prezent, comunității și instituțiilor ei.

C. Aspecte legale

1. Planul de urbanism a fost întocmit cu consultarea publicului. S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. a solicitat și obținut de la Consiliul Județean Alba un Certificat de Urbanism nr. 78 din 26.04.2006 pentru întregul proiect minier Roșia Montană, inclusiv pentru iazul de decantare a sterilelor. Prin Certificatul de Urbanism se solicită și întocmirea unui Plan de Urbanism Zonal (PUZ), care să reflecte toate modificările aduse Proiectului Roșia Montană, ca urmare a consultărilor și dezbaterilor publice organizate în legătură cu acest proiect, precum și a consultării autorităților avizatoare. Acest plan, denumit "Modificare Plan Urbanistic Zonal, Zona Industrială Roșia Montană" a fost elaborat și supus dezbaterii publice în luna iunie 2006 în conformitate cu prevederile Ordinului Ministerului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului nr. 176/N/2000 pentru aprobarea reglementării tehnice "Ghid privind metodologia de elaborare și conținutul-cadru al Planului Urbanistic Zonal" și în prezent se află în curs de avizare.

În ceea ce privește Planul Urbanistic General (PUG) Roșia Montană aprobat în 2002, acesta a fost elaborat în paralel cu PUZ din 2002, toate prevederile din PUG fiind preluate și în PUZ. De asemenea procedura de avizare a celor doua planuri de urbanism s-a desfășurat în paralel.

2. Cele două planuri de urbanism sunt în deplină conformitate cu propunerea de proiect minier al cărui impact este evaluat în EIM.

Planul de Urbanism General aprobat în anul 2000 a fost modificat în momentul aprobării Planului de Urbanism General al Comunei Roșia Montană (PUG) din anul 2002. Această modificare se evidențiază prin încorporarea zonei protejate, care cuprinde clădirile cu valoare de patrimoniu.

La ora actuală este în etapa de avizare Modificare Plan de Urbanism Zonal - Zona Industrială Roșia Montană, documentație de urbanism care a fost aprobată și la nivelul anului 2002, dar a fost modificată în prezent datorită fazei de detaliu la care a ajuns proiectul Roșia Montană (micșorarea amprentelor carierelor, reproiectarea unor drumuri tehnologice, creșterea suprafeței zonei protejate, toate acestea fiind rezultatul procesului de evaluare a impactului asupra mediului și a măsurilor de prevenire, minimizare și eliminare a impactului potențial, rezultate din procesul de evaluare).

Limitele zonei industriale au fost stabilite în baza unei analize științifice, care delimitează zonele de protecție. Regulamentul de urbanism al Planului de Urbanism Zonal (PUZ) va stabili în detaliu viitoarele funcționalități pentru diferite zone. Interdicția de construire sau de dezvoltare a altor activități este menținută doar pe amprenta obiectivelor propuse.

3. De fapt, licența minieră reflectă actualul proiect minier propus. Licența de concesiune pentru exploatare în perimetrul Roșia Montană nr. 47/1999 ("Licența Roșia Montană") a fost încheiată în temeiul și conform procedurilor prevăzute de fosta Lege a Minelor nr. 61/1998 în vigoare la data acordării Licenței. Licența Roșia Montană a fost aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 458/10.06.1999 publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 285/21.06.1999.

Menționăm că Licența Roșia Montană are o durată de 20 de ani, cu posibilitatea prelungirii acesteia, potrivit Legii Minelor. În conformitate cu dispozițiile legale, obiectul Licenței Roșia Montană îl reprezintă exploatarea resurselor miniere din perimetrul Roșia Montană și nu activitatea desfășurată de CNCAF Minvest SA, companie afiliată la licență.

În urma activităților de explorare-dezvoltare desfășurate de RMGC, au fost identificate detaliat resursele și rezervele existente în perimetrul Roșia Montană. Proiectul minier propus de RMGC are în vedere exploatarea acestor resurse și rezerve descoperite în urma ansamblului de studii și activități pentru identificarea zăcămintelor, evaluarea cantitativă și calitativă a acestora, precum și prin determinarea condițiilor tehnice și economice de valorificare. Noua exploatare minieră este planificată și proiectată cu respectarea standardelor internaționale și va implica utilizarea celor mai bune tehnici disponibile în vederea operării sigure, a protejării mediului și a atenuării impactului.

4. După cum este menționat în cele de mai sus, IDS încorporează o serie de măsuri protectoare, inclusiv un sistem de impermeabilizare în bazinul IDS.

5. Ca răspuns la întrebarea referitoare la presupunerea necesității existenței unui depozit de deșeuri la o distanță de cel puțin 1.000 de metri de o comunitate locuită, conform prevederilor HG 349/2005 art.3 litera d, în cazul haldelor de steril rezultate din exploatarea carierelor nu se aplică prevederilor prezentei hotărâri. Atât în cazul iazului de decantare Valea Cornei cât și al haldelor de steril se aplică prevederile Directivei privind depozitarea deșeurilor din industria extractivă (Directiva 21/2006 EC). În mai 2005 Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor a solicitat în mod expres, prin indrumarul privind stabilirea domeniilor de evaluare a impactului asupra mediului, că proiectul Roșia Montană să se conformeze prevederilor directivei Deșeurilor din industria extractivă.

6. a) Este adevărat că la solicitarea autorizației de mediu va trebui negociată și constituită garanția de reabilitare a mediului, însă proiectul Roșia Montană este doar în etapa de obținere a acordului de mediu, autorizarea fiind o etapă ulterioară. Garanția constituită va fi calculată conform prevederilor directivei privind depozitarea deșeurilor din industria extractivă (Directiva pentru deșeurile din industria extractivă).

În raportul privind evaluarea impactului asupra mediului – Planul J Închiderea și ecologizarea amplasamentului minier a fost descrisă metodologia de calcul a garanției și sursele financiare din care va fi asigurată. Un calcul detaliat este atașat în anexa prezentului raport privind soluțiile propuse la problemele/observațiile ridicate în timpul etapei de consultare publică.

6. b) Există garanții financiare detaliate sub forma Garanției Financiare de Mediu ("EFG"), care cere ca Roșia Montană Gold Corporation ("RMGC") să mențină fonduri corespunzătoare pentru activitățile de curățare a mediului. EFG este actualizată anual și va reflecta întotdeauna costurile necesare asociate. Costul actual estimat pentru închiderea proiectului minier de la Roșia Montană se ridică la 76 milioane USD, acesta fiind estimate pentru toți cei 16 ani de viață ai proiectului.

EFG este guvernat de Legea Mineritului (nr. 85/2003), instrucțiunile Agenției Naționale pentru Resurse Minerale și normele de aplicare ale Legii Mineritului (nr. 1208/2003).

6. c) Este important să clarificăm problema legată de asigurare. Roșia Montană Gold Corporation se angajează să mențină cele mai ridicate standarde de sănătatea muncii și siguranță pentru angajații și furnizorii săi de servicii. Utilizarea de către companie a Celor mai Bune Tehnici Disponibile – BAT – ne ajută să asigurăm atingerea acestui obiectiv. Nici o organizație nu câștigă dintr-o pierdere, și în acest scop vom acționa pentru a implementa soluții de inginerie la risc, deoarece ele sunt superioare soluțiilor de asigurare împotriva riscurilor. Se poate elimina un procent de până la 75% din riscul de pierdere în timpul fazei de proiectare și de construcție a unui proiect.

Totuși, recunoaștem că în cazul unui proiect atât de mare ca și cel de la Roșia Montană, este nevoie de încheierea unor polițe de asigurare cuprinzătoare (astfel de polițe reprezintă, totodată, o cerință obligatorie pentru obținerea de finanțări de la instituțiile de creditare). Asigurarea acoperă în principal bunurile, răspunderea și chestiuni speciale (de exemplu punerea în

funcțiune cu întârziere, transport, bunuri în proprietatea terților). Astfel, în cazul unor pretenții legitime asupra societății, acestea vor fi achitate de asigurator.

RMGC a reținut unul din principalii brokeri de asigurări pe plan mondial care este stabilit de mult în România și are o tradiție lungă și respectată de stabilire a evaluărilor riscurilor în operațiile de exploatare minieră. Brokerul va folosi cei mai adecvați ingineri specializați în breakdown pe echipamente și proprietăți pentru a efectua analiza riscului și activități de audit de prevenire a pierderilor pe parcursul construcției și activității de exploatare de la Roșia Montană, pentru a minimaliza riscurile. Brokerul va determina ulterior acoperirea corespunzătoare și va lucra cu societăți de asigurare de prim rang pentru a implementa un program în numele RMGC, pentru toate etapele proiectului de la construcție până la operațiunile de exploatare și închidere.

Toți asiguratorii și polițele de asigurare încheiate în cadrul activităților miniere de la Roșia Montană vor respecta în totalitate reglementările românești cu privire la asigurări.

7. Raportul de Securitate a fost pus la dispoziția publicului prin intermediul următoarelor pagini de internet: http://www.mmediu.ro/dep_mediu/rosia_montana_securitate.htm, dar și prin intermediul versiunii tipărite care a fost disponibilă în cadrul diferitelor centre de informare stabilite în perioada consultărilor publice.

8. Este evident, așadar, că alternativa nedemarării Proiectului a fost luată în considerare și analizată foarte serios. Capitolul 5 din Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) (Analiza alternativelor) prezintă, în Secțiunea 1 (Alternativa Fără Proiect) o analiză a situației în care nu ar fi demarat "Proiectul". În această secțiune se analizează impactul imediat al nedemarării proiectului și sunt trecute în revistă potențialele domenii industriale alternative. Concluzia este clară: "o bază economică multi-sectorială este importantă pentru o creștere economică în ritm susținut a regiunii", iar Proiectul Roșia Montană este capabil să ofere stimulii economici necesari, fiind, astfel, în măsură să contribuie la atingerea scopului economic propus, acela al prosperității. Raportul EIM a inventariat o gamă largă de alternative de dezvoltare – inclusiv agricultură, pășunat, procesarea cărnii, turism, silvicultură și produse forestiere, industria artizanală, colectarea de elemente de floră/faună pentru uz farmaceutic – și a ajuns la concluzia că niciuna dintre activități nu poate oferi aceleași avantaje economice, culturale și în privința mediului ca cele oferite de Proiectul Roșia Montană. Deși celelalte ramuri industriale nu au această capacitate, nu este exclusă ideea dezvoltării acestora în paralel, "dimpotrivă, [Proiectul Roșia Montană] rezolvă unele probleme importante, care să permită atragerea de investiții".

Referitor la abordarea așa-numitei Alternative Zero pentru reabilitarea mediului din zonă, experți independenți au realizat un studiu menit să stabilească ce costuri ar trebui să suporte statul român pentru a reecologiza zona. Costurile de reecologizare a mediului NUMAI ÎN PERIMETRUL afectat de proiectul Roșia Montană au fost estimate la aproximativ 23 de milioane €, la care se adaugă costurile de exploatare pentru activitățile în derulare cum ar fi: tratarea apelor acide din mină în valoare de aproximativ 1 milion € pe an. Alte lucrări de reecologizare trebuie realizate în afara perimetrului destinat proiectului Roșia Montană. Statul român nu a făcut investiții pentru închiderea serioasă și curățarea mediului nici în trecut și nici nu pare să aibă intenția de a investi în viitor și este puțin probabil ca la Roșia Montană să apară îmbunătățiri atât cât poate fi prevăzut în viitor.

9. Prin măsurile de închidere (vezi Planul de închidere), respectiv prin cele propuse în cadrul Planului de Management al Biodiversității, ce urmează a se materializa încă din etapele incipiente (etapa pre-construcție) ale proiectului prin realizarea unei Rețele Ecologice Funcționale Compensatorii, nu se pune problema eliminării din zona a speciilor de interes (chiar dacă acestea rămân comune la nivel național). RMGC va iniția creșterea capacității de suport a unor habitate pentru a se garanta prezența acestor specii pe viitor la Roșia Montană, dar mai cu seamă, crearea premiselor pentru recolonizarea și repopularea cu specii de interes major.

Considerăm că în aceste condiții proiectul propus este în concordanță cu prevederile Directivei 92/43 Habitate, respectiv a Directivei 79/409 Păsări, cu atât mai mult cu cât în Planul H de Management al biodiversității sunt prevăzute măsuri active și responsabile de reconstrucție/reabilitare a unor habitate naturale, în spiritul prevederilor aceluiași acte.

10. În ceea ce privește cele 41 de clădiri monument istoric din Roșia Montană, acestea nu vor fi afectate de dezvoltarea proiectului minier, ci vor fi luate ample măsuri de reabilitare și conservare a acestor structuri. Pentru 11 dintre acestea sunt deja în lucru documentațiile de specialitate necesare pentru demararea procesului de restaurare și conservare.

11. a); b); c) Capitolul 5 din raportul EIM (evaluarea alternativelor) prezintă modul în care procesul de design al proiectului a analizat „amprenta” proiectului și a căutat să reducă la minim zona afectată (direct și indirect) de construcția sa. În timp ce în ultimă instanță, acest format de design este dominat de geologia zăcămintului, s-au făcut eforturi de amplasare a infrastructurii proiectului și a zonelor de stocare a deșeurilor astfel încât să se țină cont de factori cum ar fi folosința actuală a terenului și așezarea. Planul general selectat și prezentat în raportul EIM este considerat optim, având ca fundament informația colectată la zi ca și consultarea cu părțile implicate.

Pentru a pune această chestiune într-un context mai larg, construcția și funcționarea proiectului Roșia Montană necesită achiziția de proprietăți în 4 dintre cele 16 sate ale Roșiei Montane. Prin urmare, cea mai mare din proprietățile locuitorilor Roșiei Montane nu va fi afectată de proiect. De fapt, numărul de case pe care compania trebuie să le achiziționeze pentru a construi și derula proiectul pe durata vieții minei – 379 de case – este mult mai mic decât cele 1000 de case la care fac referință în mod regulat oponenții proiectului.

Pentru achiziționarea proprietăților necesare, compania a stabilit un program de achiziție de proprietăți conform cu cerințele Planului de Acțiune pentru Strămutare și Relocare (PASR) stabilite de Banca Mondială.

Pentru că proiectul de minerit înaintează în etape, nu e nevoie de achiziția tuturor proprietăților de la început. Drept urmare, compania s-a concentrat pe proprietățile necesare pentru construcția și funcționarea minei în primii cinci ani. Până în prezent, mai mult de 50% din proprietățile necesare pentru construcția proiectului și funcționarea minei în primii cinci ani au fost achiziționate.

Dintre proprietățile necesare dar neachiziționate încă, 98% au fost prezentate pentru măsurători topografice de către proprietari – un pas care sugerează un interes în vânzarea proprietății către companie. Rata măsurătorilor sugerează că există doar puțin mai mult de o mână de proprietăți care sunt deținute de oameni care s-ar putea dovedi nedoritori de a vinde.

Din acest număr redus, unele se vor afla în zone care nu sunt necesare pentru construcția și funcționarea timpurie a minei. Prin urmare, pe viitor proprietarii acestor imobile nu trebuie să fie un impediment în dezvoltarea minei, pentru că aceștia pot continua să trăiască așa cum vor.

13. Așa cum este menționat mai sus, strămutarea rămășițelor pământești și reînhumarea acestora au loc în urma discuțiilor cu comunitatea și cu autoritățile bisericești și în concordanță cu ritualurile religioase și cu prevederile legale aplicabile.

15. Alburnus Maior a inițiat mai multe acțiuni în justiție pentru a obține accesul la documentele menționate, atât împotriva instituției Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, cât și împotriva unor funcționari publici din cadrul acesteia, dar a pierdut în instanță datorită faptului că: Licența de Concesiune pentru Exploatare nr. 47/1999 Roșia Montană este un document “Secret de serviciu” și informațiile conținute în această sunt reglementate de Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate. Alte documente precum: preliminarul anual de producție, avizul la preliminar, actele de control, notele de constatare emise de Agenția Națională pentru Resurse Minerale sunt de asemenea clasificate ca “Secret de serviciu”. Aceste

documente pot fi consultate doar de persoane care au atestare specială, eliberată în conformitate cu HG 585 privind normele de aplicare a Legii nr. 182. Informațiile conținute în aceste documente nu sunt accesibile publicului.

Licența de concesiune pentru exploatare în perimetrul Roșia Montană nr. 47/1999 ("Licența Roșia Montană") a fost încheiată în temeiul și conform procedurilor prevăzute de fosta Lege a Minelor nr. 61/1998 în vigoare la data încheierii Licenței. Licența Roșia Montană s-a încheiat între Agenția Națională pentru Resurse Minerale ("ANRM"), pe de o parte și Compania Națională a Cuprului, Aurului și Fierului "Minvest" S.A. ("Minvest"), în calitate de titular și Euro Gold Resources S.A. (care mai apoi și-a schimbat numele în Roșia Montană Gold Corporation S.A.), în calitate de afiliat, pe de alta. Licența Roșia Montană a fost aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 458/10.06.1999 publicată în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 285/21.06.1999.

Transferul Licenței Roșia Montană de la Minvest la RMGC a fost efectuat potrivit prevederilor art. 14 (1) din Legea Minelor nr. 61/1998 "*titularul unei licențe poate transfera unei alte persoane juridice drepturile dobândite și obligațiile asumate, numai cu aprobarea scrisă a autorității competente*", fiind astfel aprobat prin Ordinului ANRM nr. 310/9.10.2000 publicat în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 504/13.10.2000. În alin. (2) al actului normativ menționat se specifică: "*CNCAF "Minvest" SA va rămâne companie afiliată, în condițiile stabilite în licență*".

În concluzie, Roșia Montană Gold Corporation SA este titular al unei licențe de exploatare valabile, în perimetrul căreia se desfășoară activități miniere, iar încetarea activității de producție a afiliatului CNCAF Minvest SA nu reprezintă una dintre cauzele expres și limitativ prevăzute de lege care ar putea conduce la anularea Licenței Roșia Montană.

16. Planul de urbanism a fost întocmit cu consultarea publicului. S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. a solicitat și obținut de la Consiliul Județean Alba un Certificat de Urbanism nr. 78 din 26.04.2006 pentru întregul proiect minier Roșia Montană, inclusiv pentru iazul de decantare a sterilelor. Prin Certificatul de Urbanism se solicită și întocmirea unui Plan de Urbanism Zonal (PUZ), care să reflecte toate modificările aduse Proiectului Roșia Montană, ca urmare a consultărilor și dezbaterilor publice organizate în legătură cu acest proiect, precum și a consultării autorităților avizatoare. Acest plan, denumit "Modificare Plan Urbanistic Zonal, Zona Industrială Roșia Montană" a fost elaborat și supus dezbaterii publice în luna iunie 2006 în conformitate cu prevederile Ordinului Ministerului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului nr. 176/N/2000 pentru aprobarea reglementării tehnice "Ghid privind metodologia de elaborare și conținutul-cadru al Planului Urbanistic Zonal" și în prezent se află în curs de avizare.

În ceea ce privește Planul Urbanistic General (PUG) Roșia Montană aprobat în 2002, acesta a fost elaborat în paralel cu PUZ din 2002, toate prevederile din PUG fiind preluate și în PUZ. De asemenea procedura de avizare a celor doua planuri de urbanism s-a desfășurat în paralel.

17. Nici unul dintre reprezentanții sau angajații RMGC nu este implicat în această presupusă anchetă penală, și de aceea RMGC nu poate furniza nici un fel de informații în această privință. În plus, ancheta penală este supusă principiului confidențialității și principiului constituțional al "presumpției de nevinovăție", conform căruia nici o persoană nu este considerată vinovată până ce nu este condamnată definitiv de către justiție. Prin urmare, răspunderea penală a oricărei persoane care este suspectată de încălcarea prevederilor legale poate fi angajată numai în măsura în care existența tuturor elementelor presupusei infracțiuni este dovedită dincolo de orice îndoială în cadrul unui proces încheiat printr-o sentință definitivă a instanței competente.

În conformitate cu prevederile legale aferente, publicul interesat poate înainta propuneri justificate în legătură cu evaluarea impactului asupra mediului. Art. 44 (3) din Ordinul nr. 860/2002 al Ministerului Apelor și Protecției Mediului cu privire la procedurile de evaluare a impactului asupra mediului și de emitere a acordurilor de mediu ("Ordinul nr.860/2002") demonstrează faptul că "pe baza rezultatelor obținute în urma dezbaterilor publice, autoritățile competente pentru protecția mediului iau în considerare propunerile/observațiile formulate de public și îi solicită titularului de proiect completarea raportului la studiului de evaluare a

impactului asupra mediului, cu o anexă care să cuprindă soluții pentru rezolvarea problemelor ridicate”.

Având în vedere că declarația participantului la consultarea publică (i) se referă la existența unei posibile anchete penale, și (ii) nu identifică, nici nu specifică probleme cu privire la proiectul inițiat de SC Roșia Montană Gold Corporation SA (RMGC), care să facă obiectul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, RMGC nu este în situația de a răspunde și nu poate face nici un fel de comentarii în această privință.

Cât privește estimarea procentajului participării statului Român, vă rugăm să notați că societatea mixtă înființată de Gabriel Resources și Regia Autonomă a Cuprului Deva (în prezent CNCAF Minvest SA) a fost fondată în conformitate cu prevederile stipulate prin Legea nr.15/1990 cu privire la reorganizarea companiilor proprietate de stat ca regii autonome și societăți comerciale, publicată în Monitorul Oficial Partea 1, nr.98/08.08.1990 cu completările și modificările ulterioare. Articolul 35 din această lege stipulează posibilitatea ca regiile autonome să se asocieze cu terțe părți persoane juridice române sau străine, în vederea înființării unor noi societăți comerciale.

Actul Constitutiv al RMGC, care reprezintă rezultatul acordului cu privire la termenii și condițiile asocierii dintre Statul Român și investitor, este un document ce poate fi consultat de către public. Acest document face parte din categoria de documente care, în conformitate cu Legea nr. 26/1990 cu privire la Registrul Comerțului, sunt publicate în Monitorul Oficial al României. Oficiul Registrului Comerțului este obligat să elibereze copii legalizate pe cheltuiala persoanei care a depus cererea.

În același timp, menționăm că participarea acționarilor la profiturile și pierderile RMGC a fost stabilită în conformitate cu contribuția lor la capitalul înregistrat al companiei. Procentajele actuale de 80% pentru Gabriel Resources Ltd. și 19,31% pentru CNCAF Minvest SA sunt rezultatul contribuției inițiale și ulterioare a acționarilor la capitalul companiei, luând deci în considerare și plata efectuată în avans de Gabriel Resources Ltd. a tuturor costurilor și cheltuielilor aferente activităților de dezvoltare – exploatare și autorizare a proiectului minier Roșia Montană.

18. Aceste decizii au fost luate sub conducerile anterioare, iar actuala conducere a implementat o politică ce reglementează angajarea rudelor apropiate.

Petentul a invocat aceste acuzații privind aplicarea de către RMGC a unei politici de angajare necorespunzătoare. Compania neagă aceste afirmații în mod categoric.

În prezent, compania are aproape 500 de angajați din Roșia Montană și din regiunile învecinate. De asemenea, compania aplică o politică preferențială la angajarea oamenilor din sat și din regiunea Roșia Montană. Rezultatul este că, într-un sat precum Roșia Montană, în care RMGC este singurul angajator important, nu ar fi dificil să se găsească membri ai acelorași familii sau persoane care se cunosc între ele, care să fie angajate în cadrul companiei. Acest lucru este normal și, de fapt, inevitabil – nu o dovadă de politică necorespunzătoare.

Pentru detalii suplimentare, vă rugăm să vedeți Politica de Resurse Umane din Anexa privind Dezvoltarea Durabilă.

19. Cercetarea arheologică preventivă din perimetrul de dezvoltare a proiectului minier Roșia Montană s-a desfășurat printr-o serie de tehnici specifice, respectiv sondarea tuturor zonelor accesibile și în același timp propice locuirii umane, ținându-se cont de informații bibliografice și de observațiile făcute în cursul campaniilor periegetice, de studiile geofizice și analizele zborurilor fotogrametrice. Dezvoltarea sistematică a cercetărilor s-a produs acolo unde realitățile arheologice au impus-o. La ora actuală nu există nici în România, nici la nivelul Uniunii Europene, un standard de cercetare în cazul arheologiei preventive. La Roșia Montană cercetările arheologice au fost efectuate pe zone ample, având un caracter exhaustiv în zonele

cu potențial arheologic, iar descărcarea de sarcină arheologică a fost acordată în baza rezultatelor cercetărilor, a evaluării acestora și în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

20. Harta 4.9.5. din cadrul Capitolul 4 – Impactul potențial din cadrul Raportului EIM, subcapitolul 4.9. se referă la locația exactă a siturilor arheologice așa cum au fost acestea delimitate de către specialiștii arheologi în baza rezultatelor cercetărilor efectuate. Zona cercetată este mult mai amplă, ceea ce se distinge din consultarea materialului auxiliar atașat. Pentru informațiile privind situl de la Tăul Corna vezi fișa de sit arheologic din Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural din cadrul Raportului SIM, respectiv Anexa I - Fișe de evidență arheologică a siturilor identificate la Roșia Montană, fișa de sit nr. 12. Astfel harta 4.9.5. nu prezintă zonele din perimetrul comunei Roșia Montană pentru care au fost obținute certificate de descărcare de sarcină arheologică. Zona de la Tăul Cornei a fost descărcată de sarcină arheologică la sfârșitul anului 2002, perimetrul descărcat fiind identificat prin coordonate STEREO 70. Certificatul de descărcare de sarcină arheologică a fost emis de către MCC în urma rezultatelor cercetărilor arheologice din Valea Cornei și de la Tăul Corna și a analizării documentațiilor de specialitate de către CNA.

21 și 22. Până în anul 1999 galeriile romane de la Roșia Montană nu au fost studiate de către specialiști în domeniul arheologiei miniere, deși existența lor era cunoscută de mai bine de 150 de ani. Practic acest tip de vestigii arheologice erau înainte de anul 2000 o necunoscută din perspectiva unei abordări științifice, referirile legate de acestea fiind de cele mai multe ori empirice. Astăzi, după cercetări ample desfășurate în ultimii 7 ani, sunt bine cunoscute natura, caracteristicile și distribuția acestei categorii aparte de patrimoniu – galeriile miniere istorice din zona Roșia Montană. Cercetările arheologice în subteran și studiile complexe de specialitate efectuate în perioada 2000-2006 au permis conturarea unei imagini cuprinzătoare asupra acestor vestigii, precum și adoptarea unor măsuri specifice în ceea ce privește protejerea acestora. Enumerăm pe scurt câteva concluzii:

- vestigiile miniere din masivele situate în jumătatea de sud a văii Roșiei au fost cercetate în detaliu și s-au propus măsuri de conservare specifice pentru zonele Cătălina Monulești și Piatra Corbului;
- vestigiile miniere din zona de nord-est ale văii Roșiei au fost cercetate în detaliu și s-au propus măsuri de conservare specifice pentru zona Văidoaia;
- vestigiile miniere din masivele situate în jumătatea de nord a văii Roșiei au fost cercetate preliminar și în cazul unor descoperiri importante precum cele din sectorul minier Păru Carpeni s-au propus măsuri de conservare specifice; zona Orlea – Țarina va fi cercetată în detaliu în intervalul 2007-2012.

Cu referire la ansamblul de valori de patrimoniu din această zonă reamintim că prin cercetările arheologice preventive din anii 2001-2006 au fost conturate și cercetate 13 situri arheologice, pentru unele dintre acestea - după finalizarea cercetărilor exhaustive - s-a luat decizia aplicării procedurii de descărcare de sarcină arheologică, iar în alte cazuri s-a luat decizia conservării *in situ* – incinta funerară de la Tăul Găuri sau vestigiile romane de pe Dealul Carpeni. În ceea ce privește cele 41 de clădiri monument istoric din Roșia Montană, acestea nu vor fi afectate de dezvoltarea proiectului minier, ci vor fi luate ample măsuri de reastaurare și conservare a acestor structuri. Pentru 11 dintre acestea sunt deja în lucru documentațiile de specialitate necesare pentru demararea procesului de restaurare și conservare.

Referitor strict la ceea ce afirmăm dumneavoastră, legislația română (Legea nr.422/2001 privind protejerea monumentelor istorice, modificată, Ordonanța nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, modificată) prevede două aspecte clare:

- posibilitatea efectuării cercetării arheologice în cazul monumentelor istorice și în baza concluziilor acestora, aplicarea procedurii de descărcare de sarcină arheologică – demers care determină declasarea din oficiu a respectivului monument;
- strămutarea monumentelor istorice - situație care se referă cu precădere la elemente de patrimoniu construit, respectiv imobilele (case) monument istoric, ceea ce în cazul de

față nu va fi necesar deoarece toate casele monument istoric vor fi conservate și restaurate pe loc.

Cercetările de arheologie minieră efectuate – începând din anul 1999 și până în prezent – de către o echipă specializată pluridisciplinară de la Universitatea Toulouse Le Mirail (Franța) coordonată de către dr. Beatrice Cauuet au avut în vedere realizarea – în premieră în România – a unui studiu de detaliu asupra acestui tip de vestigii arheologice, respectiv galeriile miniere vechi, de epocă antică și nu numai.

În concluzie, referitor la întrebarea formulată de dumneavoastră vă putem răspunde că nu este în nici un caz vorba de distrugerea necondiționată a galeriilor romane de la Roșia Montană sau de replicarea acestora fără o alternativă clară. Au fost efectuate pe parcursul a 8 ani studii complexe de specialitate și în baza concluziilor acestora s-au luat decizii privind adoptarea unui set de măsuri adecvate care presupun lucrări complexe privind conservarea unor tronsoane originale de galerii și amenajarea lor pentru accesul publicului, păstrarea altora pentru cercetări viitoare (rezerve arheologice) sau replicarea altor tronsoane. Trebuie reamintit însă că ne aflăm însă în fața unui relativ paradox, anume că în lipsa cercetării, datorită stării lor de conservare și a naturii acestui tip de vestigii, existența fizică a galeriilor romane ar fi amenințată. Pe de altă parte, orice cercetare arheologică presupune, mai mult sau mai puțin distrugerea iremediabilă a unui context arheologic pentru salvarea informației. Cercetarea de acest tip – cunoscută sub denumirea de cercetare arheologică preventivă/de salvare – se face însă, peste tot în lume, în conexiune cu interesul economic pentru anumite zone, iar costurile acestora ca și costurile de punere în valoare și întreținere a zonelor păstrate sunt asigurate de cei care fac investiția, realizându-se un parteneriat public–privat în sensul protejării patrimoniului cultural, conform prevederilor Convenției Europene de la Malta (1992) cu privire la protejarea patrimoniului arheologic.

23: În cazul sectorului Păru-Carpeni, conturul zonei protejate aferente a fost modificat după descoperirea în subteran a sistemului hidraulic de drenare a apelor de mină, astfel încât și acestea, nu doar vestigiile de la suprafață să fie incluse în zona protejată. Această descoperire realizată de echipa de arheologi minieri francezi și români reprezintă o descoperire unică pentru estul Europei și, în consecință, merită să fie pusă în valoare. Tocmai de aceea s-a luat decizia de a proteja această zonă și de a pune în valoare aceste vestigii miniere remarcabile, atât prin asigurarea accesului în subteran a publicului, cât și prin reconstituirea la suprafață a instalației propriu-zise de drenarea a apelor de mină (roata hidraulică). În paralel cu punerea în valoare a unei porțiuni din acest sector minier (rezervă arheologică), cercetătorii își vor putea continua activitatea și în alte zone din acest perimetru minier, zone în care accesul publicului nu va fi permis din motive de securitate.

Galeria Cătălina Monulești este renumită încă din secolul al XIX-lea, perioadă în care în sectorul minier deservit de această galerie de acces s-au descoperit mai multe tăblițe cerate. Tocmai din acest motiv, încă din 2002 RMGC a demarat un program de redeschidere a acestui sector minier. Finalizarea redeschiderii unei galerii de acces de aproximativ 350m lungime a permis specialiștilor arheologi minieri să exploreze o parte din rețeaua minieră topografiată de Posepny la mijlocul secolului al XIX-lea, dar și să pună în evidență alte lucrări miniere romane, necunoscute de Posepny. De asemenea, s-au pus în evidență și o serie de instalații de lemn ce au servit la drenarea apelor de mină. Starea bună de conservare a vestigiilor miniere coroborată cu potențialul arheologic reprezentat de descoperirea potențială a altor tăblițe cerate și de certitudinea descoperirii unor sisteme de drenare a apelor de mină, face din acest perimetru minier un areal extrem de atractiv în scopul punerii sale în valoare. Tocmai de aceea, RMGC a asigurat întreținerea continuă a galeriei de acces și are în vedere reprofilarea galeriei de coastă la dimensiuni conform normelor în vigoare, care să permită continuarea cercetărilor de specialitate.

În concluzie, considerăm că aceste deziderate, care au început deja să fie puse în practică, demonstrează faptul că punerea în valoare a vestigiilor miniere antice din perimetrele Păru-

Carpeni și Cătălina Monulești (Coș) reprezintă un obiectiv atât realist cât și fondat pe argumente științifice.

24. După cum puteți observa în Raportul EIM, Biserica Ortodoxă, Greco-Catolică, precum și mormântul eroului Simon Balint nu sunt afectate de proiectul nostru. De asemenea este menționat faptul că accesul la acestea va fi uneori limitat din constrângeri de securitate.

Accesul la aceste monumente cu un pronunțat caracter social și spiritual se va stabili de comun acord cu comunitatea și congregația fiecărei biserici în parte.

În ceea ce privește garanțiile privind integritatea monumentelor enumerate de dumneavoastră, acestea sunt date de regulamentele de urbanism ce instituie zonele de protecție ale acestora. Aceste documente sunt întocmite de către specialiști și vor fi de asemenea avizate de către comisia special constituită de Ministerul Culturii și Cultelor. Avizele și recomandările acordate de către aceste organisme constituie garanțiile de care avem nevoie atât noi, pentru punerea în practică a proiectului, cât și societatea civilă pentru a ști în ce condiții trebuie făcută monitorizarea.

25. Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare este o componentă esențială a Planului de Management pentru Patrimoniul Cultural, care prezintă modul în care RMGC va asigura identificarea și gestionarea adecvată a vestigiilor arheologice ce pot fi descoperite de-a lungul perioadei de existență a Proiectului.

Luând în considerare natura amplasamentului, există posibilitatea ca, de-a lungul unor activități efectuate în diverse etape ale proiectului, să fie descoperite alte bunuri arheologice. Din acest considerent va fi implementat un program de supraveghere arheologică, ce se va desfășura și în baza unui Protocol pentru descoperiri întâmplătoare, document care urmează să fie redactat în viitor, în contextul implementării Proiectului minier Roșia Montană de către RMGC. Acest protocol are ca scop prevenirea oricăror distrugerii accidentale ale resurselor arheologice, în eventualitatea în care acestea survin în cursul derulării etapelor proiectului, atât la suprafață, cât și în subteran.

Activitățile specifice ale Proiectului, care pot ocaziona descoperirea întâmplătoare a unor bunuri arheologice, sunt legate de exploatarea în carieră, de construirea drumurilor și a altor elemente de infrastructură, de decopertări etc. În cursul efectuării tuturor operațiunilor de decopertare pentru construirea iazului de decantare și a zonelor de haldare, de fapt a tuturor obiectivelor industriale, va fi asigurată permanent supravegherea arheologică pentru a preveni orice potențială afectare a resursei arheologice.

Primul pas în prevenirea unor astfel de situații a fost efectuarea unui amplu studiu de condiții inițiale, în contextul căruia au fost investigate din punct de vedere arheologic zonele de sub amprenta proiectului, pentru cea mai mare parte dintre acestea Ministerul Culturii și Cultelor eliberând certificatele de descărcare de sarcină arheologică, astfel, RMGC îndeplinindu-și obligațiile care-i revin conform legii. Acestea sunt: asigurarea resurselor necesare pentru investigarea preliminară a zonelor potențial afectate, precum și o serie de studii și activități conexe legate de gestionarea bunurilor de patrimoniu mobil descoperite, și prevenirea, pe cât mai mult posibil, a situației apariției unor descoperiri semnificative în cursul derulării proiectului.

Studiile de condiții inițiale și cercetările arheologice preventive au identificat zonele cu potențial arheologic, confirmând că în zona Roșia Montană au existat în sec. II – III p. Chr. exploatări miniere romane. În baza rezultatelor acestor cercetări, Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare are un rol important din perspectiva procesului de evaluare a impactului de mediu.

Compania RMGC și-a asumat o sumă de angajamente în cadrul Proiectului pentru identificarea unor astfel de descoperiri în cursul activităților de decopertare și excavare din cadrul acestuia. Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare se va ghida după următoarele principii:

- Supravegherea arheologică pentru identificarea potențială a unor vestigii arheologice;

- Formare profesională, avertizare, vigilență și competență;
- Evaluarea rapidă a semnificației descoperirii;
- Înregistrarea și documentarea adecvată a descoperirilor întâmplătoare;
- Comunicarea internă și externă a descoperirilor întâmplătoare;
- Proceduri speciale pentru gestionarea descoperirilor întâmplătoare;
- Raporturi de non-conformare cu prevederile protocolului și acțiuni subsecvente, corective și preventive; și conformarea cu prevederile legale aplicabile în cazul descoperirilor întâmplătoare (conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, modificată).

Modul de abordare specific în cazul descoperirilor întâmplătoare va fi determinat de natura semnificației lor. Aceste descoperiri pot implica necesitatea efectuării de cercetări arheologice de salvare, în urma cărora să fie adoptate o serie de decizii conform legii.

Scopul principal al Protocolului pentru descoperiri întâmplătoare este acela de a identifica, evalua semnificația și conserva resurse arheologice unice într-o manieră adecvată, determinând o perturbare minimă a planificărilor construcțiilor și operațiunilor.

În funcție de natura unei astfel de descoperiri, în baza evaluării efectuate de echipa independentă de supraveghere arheologică și a deciziei Ministerului Culturii și Cultelor și Direcției Județene pentru Cultură Culte și Patrimoniu Cultural Național Alba, directorul minei poate să decidă suspendarea activității miniere într-un anumit perimetru. În completare, în momentul unor vizite sau evaluări în teren din partea autorităților legale abilitate, maistrul care coordonează activitatea în acel perimetru va fi responsabil pentru asigurarea tuturor normelor de securitate și efectuarea vizitei în condiții de siguranță.

Cu consultarea și în colaborare cu echipa arheologică de supraveghere, RMGC va dezvolta proceduri de operare standard pentru efectuarea de stagii de instruire trimestriale pentru operatori, maiștrii și supraveghetori. Aceste cursuri vor pregăti personalul de operare a minei să recunoască cavitățile susceptibile să aibă semnificație arheologică. În mod special, operatorii vor fi instruiți să recunoască condițiile specifice, așa cum vor fi acestea definite în procedurile de operare standard ce vor fi elaborate. Zonele unde există posibilitatea de a fi făcute descoperiri arheologice întâmplătoare, pot fi expuse prin derularea operațiunilor de rutină a excavațiilor miniere. Identificarea acestor cavități are importanță și din punctul de vedere al siguranței operatorilor. În urma identificării unei astfel de cavități sau lucrări subterane, operatorul va notifica imediat maistrul. Personalul minier va primi insigne pentru căștile de protecție care să ateste efectuarea programului trimestrial de formare decurgând din implementarea protocolului pentru descoperiri întâmplătoare.

Maiștrii vor susține potențialul de a descoperi cavități susceptibile să conțină valori de patrimoniu și vor spori capacitatea departamentului de a evalua condițiile de siguranță pentru autorizarea accesului personalului non-minier pentru evaluarea zonei.

Stabilirea priorităților pentru activitățile de supraveghere

Informația colectată pentru raportul asupra studiului pentru condițiile inițiale, precum și cea elaborată pentru rapoartele arheologice pentru acordarea descărcării de sarcină arheologică, constituie o valoroasă resursă informațională care poate fi consultată pentru determinarea semnificației unei descoperiri întâmplătoare. Prin înțelegerea și cunoașterea topografiei culturale istorice, zonele vor putea fi clasificate în funcție de posibilitatea de a surveni, în cadrul lor, a unor descoperiri arheologice întâmplătoare.

Ariile vor fi clasificate ca având potențial scăzut, mediu și ridicat pentru descoperirea de vestigii arheologice întâmplătoare, luându-se în considerare următorul set de criterii:

- Scăzut: Zone unde posibilitatea de a descoperi vestigii arheologice adiționale, față de cele identificate și cercetate, este puțin probabilă datorită utilizării curente a

respectivului/respectivelor terenuri și unde perturbarea solului a avut loc înainte de începerea proiectului;

- Mediu: Zone unde au fost descoperite puține vestigii arheologice și solul a fost deranjat de intervenții moderate anterioare;
- Ridicat: Zone unde vestigiile arheologice au fost documentate de o autoritate competentă și perturbarea solului a fost minimă sau acesta nu a fost afectat în niciun fel, iar cercetarea nu a fost posibilă anterior din motive independente de actorii implicați.

Echipa de supraveghere arheologică va fi contractată pentru elaborarea unei hărți de distribuție a acestor zone, document care va fi utilizat de către supraveghetorii și maiștrii minieri. Echipa de supraveghere arheologică va fi prezentă la fața locului pentru toate activitățile în zonele identificate ca având potențial "ridicat". Harta va fi permanent actualizată de către echipa de supraveghere arheologică, așa cum va considera aceasta necesar pentru a reflecta orice nouă informație obținută pe măsura dezvoltării Proiectului. Toate aceste proceduri se vor desfășura în conformitate cu prevederile de operare standard care vor fi elaborate și cu prevederile legale specifice conținute în Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, modificată și OMCC 2392/2004.

Deși toate zonele vor fi supravegheate din punct de vedere arheologic, indiferent de clasificarea potențialului lor în ceea ce privește descoperirile întâmplătoare, măsuri cu statut special vor fi implementate în cazul zonelor cu potențial ridicat. Vor fi organizate întâlniri cu personalul contractorilor înainte de începerea activităților de excavare și decopertare pentru a-l informa asupra tipului de vestigii arheologice care este posibil să fie descoperite și cum acestea pot fi identificate. Dacă vor fi observate orice fel de indicii asupra existenței unui context arheologic, lucrările vor fi imediat oprite în acea zonă și maestrul va fi notificat.

În concluzie, protocolul privind descoperirile întâmplătoare va fi redactat după ce toate aceste măsuri de protejare și punere în valoare, prezentate în cadrul Planului de management pentru patrimoniul arheologic din zona Roșia Montană, vor analizate de către Ministerul Culturii și Cultelor în cadrul procesului de autorizare stabilit de procedura de emitere a acordului de mediu în cazul proiectului minier Roșia Montană, ministerul urmând să formuleze un punct de vedere conform prevederilor legale și atribuțiilor sale. De asemenea, acest document va avea statutul unei politici operaționale specifice pentru mina modernă de la Roșia Montană, fiind primul de acest tip redactat pentru România. Astfel, înainte de a deveni aplicabil, documentul va fi supus dezbaterilor profesionale și va fi cerut și avizul Comisiei Naționale de Arheologie pentru adoptarea acestuia.

Pentru a afla detalii despre cadrul legislativ aplicabil și obligațiile care îi revin titularului de proiect prin conformare la prevederile legale vă rugăm să consultați anexa intitulată „Informații cu privire la patrimoniul cultural al Roșiei Montane și gestionarea acestuia”. În același context pot fi găsite informații suplimentare privind cercetările efectuate în cadrul Programului Național de Cercetare „Alburnus Maior” în perioada 2001-2006.

D. Referitor la raportul EIM

Identificarea riscului este într-adevăr o problemă dificilă datorită diversității și numărului mare de evenimente.

Nu putem spune că Raportul EIM acoperă toate riscurile potențiale asociate proiectului, dar cele mai relevante riscuri s-au identificat și au fost evaluate. Proporțiile evaluării riscului și intensitatea măsurilor de prevenire și atenuare sunt direct proporționale cu riscurile implicate și, prin urmare, doar riscurile ce au fost considerate ca fiind de importanță majoră au fost evaluate în detaliu.

Pe larg, siguranța este definită ca fiind starea de a fi liber de orice pericol, iar riscul ca posibilitatea unui pericol potențial de a se materializa. Puteți observa că cele două concepte

abstracte sunt contradictorii. În realitate, ne confruntăm cu situații limită ce nu pot fi întâlnite în termenii absoluți.

Nu există un sistem sigur, care să nu prezinte nici un pericol de accident. Întotdeauna va exista o marjă de risc.

Capitolul 7 'Situații de risc' analizează probabilitatea de apariție potențială de accidente, în ceea ce privește Proiectul Roșia Montană, definind frecvența apariției pentru astfel de accidente în conformitate cu datele de proiectare și literatura de specialitate, cât și stabilirea măsurilor de control ce au fost propuse pentru minimizarea apariției riscurilor. Măsurile de minimizare sunt, de asemenea, stabilite pentru consecințele generale rezultate din accidente majore. Au fost prezentate două categorii de tehnici utilizate în evaluarea și analiza evaluării riscurilor, prin metode calitative și cantitative.

Tabelul 7-2 de la pagina 16 prezintă nivelele de importanță a riscurilor, iar Tabelul 7-3 prezintă nivelele de posibilitate a apariției riscurilor în accidente / incidente tehnologice. Sunt analizate mai detaliat acele scenarii de accidente care în urma analizei calitative sunt considerate ca având potențial de accident major, care se produc cu probabilități de peste 10^{-6} , cu perioade de revenire de 1/1.000.000.

Pentru evaluarea importanței consecințelor s-au utilizat metode de estimare a emisiilor accidentale în atmosfera și un model de dispersii. Pentru evaluarea consecințelor unor potențiale explozii sau incendii s-au utilizat metode specifice de simulare. Pentru evaluarea consecințelor unor astfel de evenimente au fost folosite rezultatele simulărilor unor breșe în IDS sau în peretele barajului de captare a apelor acide.

O evaluare globală a riscurilor asociate proiectului Roșia Montană este făcută prin metodologia de evaluare rapidă a riscului asupra sănătății și mediului care a fost realizată inițial de către Ministerul italian de mediu și Organizația mondială a sănătății.

Referitor la cazurile de risc, este de reținut faptul că proiectul propus este elaborat în conformitate cu criteriile "Cele mai bune tehnici disponibile" (BAT) după cum sunt prezentate în criteriile europene relevante pentru proiectele miniere. Acest criteriu BAT include propunerea de folosire a cianurii în cadrul procesării minereului aurifer. Planurile de proiectare și administrare a proiectului au fost supuse unei evaluări de risc fapt prezentat în capitolul 7 al raportului studiului EIM. Această informație indică faptul că proiectul este elaborat în conformitate cu înalte standarde de siguranță după cum s-a considerat adecvat pentru acest proiect.

Tabelul 7-4 prezintă o listă selectivă cuprinzând doar 15 dintre cele 30 de accidente majore asociate cu toate tipurile de operațiuni miniere, între 1975 și 2000 și anume cele pe care le-am considerat relevante pentru Proiectul Rosia Montana.

În ceea ce privește studiul realizat de Profesorul Radu Drobot are la bază o cantitate însemnată de informații meteorologice adunate cu privire la cea mai mare cantitate de precipitații înregistrată într-un interval de 24 de ore în România (peste 100 de ani de măsurători). Studiul s-a concentrat în mod special asupra aceleiași zone climaterice ca și proiectul Roșia Montană, mai precis pe o arie de 60 de km în jurul Roșiei Montane. Conform specificărilor din volumul 2, nivelul de precipitații maxime probabile într-un interval de 24 de ore (PMP) a fost stabilit la 450 mm pe timpul verii și la 380 mm (440 mm cu topirea zăpezilor) în perioada de iarnă-primăvară.

În România s-au înregistrat cantități însemnate de precipitații în anul 2005. Aceste precipitații și inundații înregistrate în 2005 sunt evenimente meteorologice cu o perioadă de recurență de 100 de ani, iar în unele cazuri speciale de 200 de ani. Totuși, evenimentul de precipitații maxime posibile într-un interval de 24 de ore, luat în calcul pentru proiectul Roșia Montană depășește cu mult aceste precipitații care de obicei durează 3-4 zile și s-au înregistrat în afara regiunii Roșia Montană. Cantitatea zilnică maximă de precipitații înregistrată la Roșia Montană între 2004-2006 a variat de la 8.2 mm la 41.2 mm. În Câmpeni, cantitatea zilnică maximă de precipitații a variat

între 4.6 mm și 41.8 mm în aceeași perioadă. Cantitatea de precipitații de 41.2 mm înregistrată la Roșia Montană echivalează cu o furtună cu interval de recurență de 5 până la 10 ani.

Afirmați că activitatea de teren necesară pentru Studiul de condiții inițiale ale calității apei a fost făcută în perioada 29 septembrie – 27 octombrie 2000. Vă informăm că monitorizarea condițiilor existente a continuat și după prima întocmire a Raportului privind condițiile inițiale ale calității apei.

În EIM au fost prezentate date cu privire la condițiile sezoniere înregistrate pentru șapte prelevări (la patru stații au fost prelevate probe numai de cinci sau șase ori în timpul perioadei prezentate). Au fost prezentate datele privind probele prelevate pentru lunile: mai și octombrie 2001, aprilie și noiembrie 2002, mai, august și noiembrie 2003. Prelevarea de probe a continuat, iar datele mai noi vor fi prezentate într-o variantă actualizată a studiului de condiții inițiale.

Intenția EIM a fost aceea de a oferi informații cerute de legislația română și date care să indice efectele prezente, fără a copleși cititorul. Astfel, prezentarea datelor s-a concentrat asupra compuşilor-cheie reglementați.

În orice caz, apa freatică nu este o componentă de importanță majoră în sistemul hidrologic din Roșia Montană, așa cum se specifică în Studiul de condiții inițiale hidrogeologice (Volumul 2) și în Secțiunea 2.3 a Capitolului 4.1 din EIM (Volumul 11). Când există apă freatică (inclusiv în galeriile miniere existente), aceasta este, de obicei, o extensie de mică adâncime a regimului apei de suprafață.

Trebuie să se țină cont de distincția necesară între datele privind condițiile inițiale prezentate pentru un EIM, caz în care obiectivul este acela de a identifica și a defini măsurile de atenuare necesare în vederea impacturilor semnificative care ar putea fi generate de proiect, și datele privind condițiile inițiale necesare în viitor pentru scopuri de operare și conformare (presupunând că proiectul este autorizat), caz în care, cerințele pentru permisele IPPC (Prevenirea și controlul integrat al poluării), de exemplu, includ o listă de parametri cuprinzători care definesc condițiile inițiale. Deoarece titularul autorizației IPPC va trebui să justifice divergențele față de condițiile inițiale pe toată durata valabilității permisului, este clar, în acele circumstanțe, că este interesul titularului să analizeze o gamă amplă de elemente, incluzând în mod special Listele I și II de substanțe ale UE, pentru a se asigura că nu este considerat responsabil pentru contaminări pe care nu le-a generat.

Viitorul program de monitorizare va evolua, din punctul de vedere al ariei de cuprindere, în conformitate cu cerințele, pentru a se conforma tuturor cerințelor impuse de reglementări și va face obiectul unei revizuirii permanente în conformitate cu Planul de management al mediului (PMM), pe măsură ce apare legislație nouă, ca, de exemplu, Directiva-Cadru a Apei.

În vol. 13, Cap. 4.6. Biodiversitate, Anexa 1, speciile de plante sunt prezentate sub formă tabelară, însoțite fiind de atribute ecologice cum ar fi frecvența sau preferința ecologică față de anumite tipuri de habitate.

Studiul de condiții inițiale privind biodiversitatea (vol. 13, capitolul 4.6), ca instrument de evaluare tehnico-administrativă presupune o listă a speciilor. Aceasta include nevertebrate și conține, de asemenea, atât date prelevate pe teren în baza unor tehnici consacrate (observații directe, utilizarea de capcane, colectarea prin diverse tehnici etc) precum și date bibliografice la care am avut acces.

Deocamdată nu a fost luat în considerare un studiu științific complet care să trateze probleme legate de biodiversitate. În parte, raționamentul care vine în sprijinul acestei teorii este caracterului util al instrumentului tehnic și administrativ folosit pentru a facilita și deservi în procesul de luare a deciziilor. Studiul este în acord cu legislația specifică în vigoare respectiv OM 863/2001 privind elaborarea studiilor de impact. Volumul 13, capitolul 4.6. *Biodiversitate*,

Anexa 1, prezintă tabelar, specii de plante, alături de atributele lor ecologice, cum ar fi frecvența sau predilecția ecologică pentru anumite tipuri de habitate.

Pentru fundamentarea deciziilor de detaliu ce vor stabili designul Rețelei Ecologice Funcționale Compensatorii propuse în cadrul Planului de Management al Biodiversității (vol. 27), din anul "0" de implementare al proiectului se va pune la punct o procedură complexă, pe baza unor protocoale prestabilite de inventariere a tuturor grupelor cu relevanță bio-ecocenotică deosebită. Inventarele faunistice și floristice vor fi transpuse într-un sistem de baze de date computerizat, ce face apel la platforma GIS, interconectat la sistemul național de baze de date ale biodiversității (BIMS). Astfel se va asigura obiectivitatea și transparența, vitale pentru un management al biodiversității la un nivel fără precedent pentru România.

Din rândul speciilor inventariate se va selecta și un set de specii cheie, cu valoare bioindicatoare, respectiv relevanță ecologică înaltă ce vor face obiectul unui program de monitorizare deschis tuturor factorilor interesați, ce va fi integrat în sistemul de baze de date mai sus amintit.

Această contestație, la fel ca și celelalte, pune problema ploilor cu cianuri. De fapt, studiul EIM exclude fenomenul de „ploaie cu cianuri” – fenomen care nu a fost întâlnit nici în alte cazuri similare. De altfel, literatura de specialitate nu indică un fenomen numit „ploaie cu cianuri”, cunoscut și studiat fiind fenomenul de „ploi acide”, care nu poate fi generat prin degradarea compușilor cianurici în atmosferă.

Rațiunile pentru care afirmăm că nu va exista un fenomen de ploaie cu cianuri sunt următoarele:

- Manevrarea cianurii de sodiu, de la descărcarea din vehiculele de aprovizionare, până la depunerea sterilelor de procesare în iazul de decantare, se va realiza numai în fază lichidă, reprezentată de soluții alcaline cu un pH mare (mai mare de 10,5-11) având diferite concentrații de cianură de sodiu, alcalinitatea acestor soluții având rolul de a menține cianura sub formă de ioni cian (CN^-) și de a împiedica formarea acidului cianhidric (HCN), fenomen care are loc numai în medii cu pH redus;
- Volatilizarea cianurilor dintr-o soluție nu poate avea loc sub formă de cianuri libere, ci numai sub formă de HCN;
- Pe baza cunoașterii chimismului cianurii și a experienței din activități similare s-au estimat următoarele posibile emisii de HCN în aer: 6 t/an de la tancurile de leșiere, 13 t/an de la tancurile îngroșătorului de sterile și 30 t/an (22,4 t, respectiv 17 mg/h/m², în sezonul cald și 7,6 t, respectiv 11,6 mg/h/m², în sezonul rece) de pe suprafața iazului de decantare, ceea ce înseamnă o emisie zilnică medie totală de HCN de 134,2 kg;
- Acidul cianhidric odată emis este supus unor reacții chimice în atmosfera joasă, reacții prin care se formează amoniac;
- Concentrațiile cele mai mari de HCN din aerul ambiental vor fi de 2,6 ori mai mici decât valoarea limită pentru protecția muncii prevăzută de legislația națională;
- Concentrațiile de HCN în aerul ambiental din zonele populate din vecinătatea incintei industriale vor avea valori de 4 – 80 μg/m³, de peste 250 – 12,5 ori mai mici decât valoarea limită pentru protecția muncii prevăzută de legislația națională - legislația națională și legislația Uniunii Europene (UE) pentru calitatea aerului nu prevăd valori limită pentru protecția sănătății populației;
- Odată emis, evoluția HCN în atmosferă implică o componentă nesemnificativă a reacțiilor în fază lichidă (vapori de apă din atmosferă și picăturile de ploaie)

E. “Un sumar al altor puncte slabe ale raportului EIM”

- Textul Convenției de la Berna la care România a aderat, transpus prin Legea 13 din 1993, nu face referire explicită la nici un fel de habitat, din anexele sale lipsind listarea acestora. Aceste habitate sunt menționate în Rezoluția 4 a Convenției adoptată la data de 6 decembrie 1996. Astfel Legea 13/1993 Anexa 1 listează specii de floră, iar Anexa 2 specii de faună.

În zona Roșia Montană nu au fost identificate nici una dintre speciile listate în cadrul Anexei 1 (specii de floră). Dintre speciile de faună în zona de implementare a proiectului au fost identificate o parte dintre speciile ce fac obiectul Convenției de la Berna, fără însă a exista populații care să presupună luarea unor măsuri de conservare speciale în lumina prevederilor Convenției.

Prevederile Convenției cuprinse la art. 4(1) prin care este recomandat a se "*lua măsurile legislative și administrative potrivite și necesare pentru protejarea habitatelor speciilor sălbatice de floră și faună*" sunt explicitate prin Rezoluția 1 (1989) a Comitetului Convenției, adresată tuturor părților semnatare. Astfel, aceste măsuri vor fi îndreptate spre a ocroti "*siturile critice*" definite ca esențiale pentru conservarea speciilor cuprinse în anexele Convenției.

Conform Studiului de Condiții Inițiale, zona Roșia Montană, datorită caracterului impactului rezultat al activităților miniere, rămâne cu o relevanță limitată pentru protecția speciilor de interes conservativ, fiind departe de a fi definită ca "*situri critice*" pentru acestea.

Măsurile cuprinse în Planul H de Management al Biodiversității, propus de companie, răspund întru totul prevederilor Legii 13/1993 de *conservare* a habitatelor naturale, termen care, în înțelesul Rezoluției 1 din 1989, definește "*menținerea și, acolo unde se impune, refacerea sau îmbunătățirea caracterelor biotice și abiotice ce intră în componența habitatului unei specii sau a unui habitat natural [...]*", garantând menținerea în zonă a speciilor ce fac obiectul Legii 13/1993, prin măsuri ample de reconstrucție a unor habitate naturale.

- Piatra Corbului se află în zona de protecție și nu va fi afectată în nici un fel. Pentru Piatra Despăcată există soluția relocării în zona de protecție. Detalii se găsesc în Studiul de Impact asupra Mediului, Cap. 4.7 Peisajul, pag. 32-33.
- Soluțiile de diminuare a efectelor propuse în cadrul Studiului de Evaluare a Impactului asupra Mediului și în Planul H de management a biodiversității se adresează etapelor de implementare a proiectului minier, ținând cont și de efectele rezultate de pe urma unor activități anterioare.

Rețeaua ecologică funcțională compensatorie propusă reprezintă una dintre măsurile directe pentru diminuarea efectelor asupra ecosistemelor acvatice și terestre. Aceasta cuprinde o detaliere structurală și funcțională (Plan H: pg. 20-22), și o etapizare a măsurilor (Plan H: pg 22-28) pe principalele etape ale proiectului (anii: "0", "7", "10", "14" "16", respectiv "19") ce corespund fazelor de construcție, operare și o primă fază a etapei post-închidere.

În acest sens amintim câteva măsuri cum ar fi: stoparea în totalitate a scurgerilor de ape acide (provenite din poluarea istorică), epurarea apelor ce urmează a fi deversate, creșterea suprafețelor împădurite în zona Roșia Montană cu aproximativ 85 ha, creșterea capacității de suport a habitatelor naturale s.a.Toate reprezintă măsuri menite a diminua impactul existent și viitor, cu efecte cu potențial negativ asupra ecosistemelor acvatice și terestre.

Pentru detalii suplimentare poate fi consultată anexa nr. 2 ce conține harta habitatelor. Descrierea Rețelei Ecologice Funcționale Compensatorii se regăsete în Planul H de management a biodiversității.

- Sistemul complex al iazului de decantare a sterilelor (TMF) încorporează o serie de măsuri pentru protecția apei subterane. Acestea includ un sistem de impermeabilizare a bazinului TMF – Cele mai Bune Tehnici Disponibile (BAT) așa cum au fost definite de Directiva UE 96/61/EC (IPPC) – un perete de fundație în fundația barajului inițial pentru controlul infiltrațiilor, un miez cu permeabilitate redusă pentru barajul inițial pentru controlul infiltrațiilor și un baraj de colectare a infiltrațiilor și un jomp sub talpa barajului de decantare. În plus, vom putea monitoriza în permanență apa subterană printr-o serie de puțuri sub talpa barajului secundar de retenție. Aceste puțuri pot fi transformate în puțuri de extracție ca ultimă măsură de siguranță, în cazul contaminării apei subterane. Un număr semnificativ de studii hidrogeologice

au demonstrat că amplasamentul este adecvat pentru acest tip de sistem de colectare și retenție.

Mai mult, proiectarea barajului TMF întrunește toate criteriile de proiectare internaționale, din UE și din România. Corespunde, de asemenea, altor iazuri de decantare similare construite și operate cu succes pe amplasamente sensibile din punct de vedere al mediului, care fac obiectul unor reglementări foarte stricte (de ex. mina de aur din Fort Knox, Alaska, SUA).

- În conformitate cu prevederile art. 6 alin. (1) din OUG nr. 244/2000 privind siguranța barajelor ("OUG 244/2000"), "*pentru barajele noi sau în cazul intervențiilor constructive care modifică parametri de bază ai barajelor existente, deținătorii (RMGC, în acest caz, n.n.) acestora sunt obligați să obțină de la Ministerul Apelor și Protecției mediului acordul de funcționare în siguranță*". Acordul de funcționare în siguranță se referă la încadrarea în categorii de importanță, la adoptarea soluțiilor de proiectare, la condițiile de amplasament și la respectarea normelor în vigoare, situație care va face obiectul unei alte analize supuse aprobării Ministerului Mediului și Gospodării Apelor, distinctă de cea a emiterii acordului de mediu și care va asigura respectarea prevederilor OUG nr. 244/2000.

Totodată, pe parcursul etapei de exploatare, siguranța barajului va fi analizată și monitorizată în conformitate cu prevederile art. 1(3) din OUG 244/2000, care dispun: "*evaluarea stării de siguranță în exploatare și verificarea respectării exigențelor de performanță referitoare la siguranța barajelor se realizează de experți și specialiști atestați de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței și certificați/avizați de Ministerul Apelor și Protecției Mediului*". Suplimentar, coordonarea, îndrumarea și urmărirea activității de evaluare a siguranței barajelor existente, în construcție și noi, sunt realizate de Comisia Națională pentru Siguranța Barajelor și a Altor Lucrări Hidrotehnice.

Toate detaliile tehnice privind supravegherea și monitorizarea, așa cum sunt prevăzute în OUG 244/2000 și cum de altfel au fost solicitate prin Îndrumarul transmis de Ministerul Mediului și Gospodării Apelor privind realizarea EIM ("*se vor detalia aspectele privind iazurile de decantare, inclusiv conformarea acestora cu prevederile OUG nr. 244/2000*") în perioada de construcție, operare, închidere și post-inchidere sunt prevăzute în raportul EIM. De asemenea, reamintim dispozițiile art. 5 din OUG 244/2000, potrivit cărora: "*deținătorii cu orice titlu de baraje sunt direct responsabili de realizarea și menținerea siguranței în exploatare a acestora*".

- Precizăm ca Hotărârea Guvernului nr. 349/2005 privind depozitarea deșeurilor ("HG 349/2005"), prin care a fost transpusă Directiva nr. 31/1999 privind depozitarea deșeurilor, **nu este aplicabilă Proiectului Roșia Montană**.

În ceea ce privește garanția financiară pentru iazul de decantare, reglementarea cadru în materie este Directiva nr. 2006/21/EC referitoare la gestionarea deșeurilor din industriile extractive, care în cuprinsul art. 2 (4) menționează în mod expres faptul că deșeurile care provin din industria extractivă și sunt reglementate în cuprinsul Directivei nr. 21/2006 nu cad sub incidența reglementărilor Directivei nr. 31/1999 și deci nu fac obiectul HG 349/2005.

După realizarea transpunerii Directivei 21 în legislația națională, în funcție de prevederile actului normativ de transpunere, se va realiza calculul garanției financiare aferente iazului de decantare.

Totodată, distinct de cele de mai sus, vă rugăm să aveți în vedere faptul că, garanția financiară de refacere a mediului este reglementată prin (i) Legea Minelor nr. 85/2003 ("Legea nr. 85/2003"), (ii) Normele de aplicare ale Legii nr. 85/2003 și prin (iii) Ordinul nr. 58/2004 pentru aprobarea Instrucțiunilor tehnice privind aplicarea și urmărirea măsurilor stabilite în programul de conformare, planul de refacere a mediului și proiectul tehnic, precum și reglementarea modului de operare cu garanția financiară pentru refacerea mediului afectat de activitățile miniere ("Ordinul nr. 58/2004").

În conformitate cu actele normative mai sus menționate, garanția financiară pentru refacerea mediului este anuală și finală.

(i) Garanția financiară anuală pentru refacerea mediului

Conform art. 131 din Normele de aplicare a Legii nr. 85/2003 "garanția financiară pentru refacerea mediului, în cazul licenței de exploatare, se constituie anual, în prima lună a perioadei la care se referă, și se stabilește în licența, astfel încât să acopere lucrările de refacerea mediului specificate în planul de refacere a mediului și în proiectul tehnic".

Potrivit art. 133 (1) din Normele de aplicare a Legii nr. 85/2003, garanția financiară pentru refacerea mediului nu poate fi mai mică decât valoarea lucrărilor de refacere a mediului aferente anului respectiv, astfel încât garanția va acoperi lucrările de reabilitare în cazul în care titularul licenței încetează activitatea miniera și nu desfășoară activitățile de reabilitare.

(ii) Garanția financiară finală pentru refacerea mediului

Potrivit prevederilor art. 15 din Ordinul nr. 58/2004, garanția financiară finală de refacere a mediului se constituie anual și se calculează ca o cota din valoarea lucrărilor de refacere a mediului, conform programului de monitorizare a factorilor de mediu postinchidere, care este inclus în programul tehnic de dezafectare.

- În elaborarea proiectului Roșia Montană s-au luat în considerare evenimente meteorologice extreme. Aceste evenimente naturale includ dar nu se limitează doar la precipitații extreme (incluzând aici precipitațiile și fenomenul de topire a zăpezii), vânturi puternice și cutremure de magnitudine mare. De asemenea, ca o componentă suplimentară, s-au avut în vedere și factorii care determină schimbări climatice pe parcursul desfășurării evenimentelor meteorologice extreme.

Pentru a ilustra informațiile prezentate mai sus, s-au adoptat măsuri speciale de prevenire și reducere a impacturilor potențial negative generate de precipitațiile extreme. Un aspect care merita toată atenția în cadrul proiectului propus este cantitatea de apă care se scurge la suprafața solului ca urmare a unor inundații. Aceste măsuri sunt abordate în detaliu în Capitolul (7), *Riscuri, Subcapitolul (2.4.3), pag. (41-43) „Măsuri de prevenire, reducere și combatere a efectelor generate de viituri și ape mari”*.

Pe scurt, aceste măsuri includ:

- realizarea de structuri specifice pe întreaga suprafață a bazinelor de recepție aferente zonelor Roșia și Corna. În consecință, scurgerile de pe suprafața aferentă amplasamentului vor fi integral colectate (incluzând aici cariere, halde de rocă sterilă, iazuri de decantare și alte tipuri de amplasamente de depozitare). Barajul de pe valea Corna a fost proiectat în așa fel încât să rețină cantitatea de apă rezultată în urma a două evenimente de Precipitații Maxime Probabile (450mm-24h + 450mm-24h) astfel încât să se evite deversarea. Conform estimărilor, PMP-ul („înălțimea teoretică maximă a precipitației care se poate acumula într-un timp dat, într-o locație sau pe un areal dintr-o regiune geografică specifică, într-un anumit moment al anului, fără a lua în considerare schimbările climatice pe termen lung”, WMO, 1986) a fost estimat la o perioadă medie de revenire de 1 la mai mult de 100 de milioane de ani.
- ca o măsură de protecție cu privire la volumul scurgerilor, proiectul prevede construcția unor structuri hidraulice (canale de deviere) în cadrul bazinelor de drenaj a văilor Roșia și Corna pentru a dirija scurgerile de apă rezultate în urma unor precipitații ce au avut loc în apropierea depozitelor de materiale miniere sterile. Ca o măsură suplimentară – și fără a lua în considerare existența canalelor de deviere – proiectul tehnic prezintă o gardă de înălțime mare pentru cazul în care fenomene meteorologice cu precipitații extreme se combină cu condiții de vânt puternic formând astfel valuri.

Pentru a garanta o stabilitate sporită, barajul a fost prevăzut cu contraforturi având raportul Orizontal - Vertical (O:V) cu mult peste necesitățile existente, după cum este precizat mai jos:

- Barajul de pe Valea Corna (barajul principal) va fi o structură formată din anrocamente care a fost construită folosind metoda de construcție în ax. Barajul va avea taluzul din aval de 30:1V. În mod caracteristic, taluzurile aferente unor astfel de structuri variază între 1,50:1V și 1,750:1V.

În ceea ce privește gama variată de evenimente meteorologice extreme, prezentăm rezumatul de mai jos al condițiilor ce au fost luate în considerare în elaborarea proiectului tehnic Roșia Montană.

Schimbările viitoare probabile ale parametrilor climatici de bază și ale fenomenelor extreme sunt redată în *Capitolul (4) al „Raportului la studiul de evaluare a impactului asupra mediului”, subcapitolul (4.1). „Apa”, pag. (20)*, precum și în cadrul *Planului de reabilitare și închiderea a minei, p.(123)*. Planul de gospodărire a apei și de control al eroziunii, precum și Planul de închidere a minei și de refacere a mediului, încorporează proceduri pentru o analiză continuă a stadiului de cunoaștere și a prognozelor modificărilor climatice, astfel încât să poată fi identificate și gestionate prompt oricare implicații vizând activitățile de proiectare și management.

Condițiile climatice avute în vedere în activitatea de proiectare a iazului Corna, cu referire specială la precipitațiile extreme (factorul principal de cedare a barajelor la nivel mondial), sunt suficiente, chiar și în cazul cumulării valorilor prognozate de creștere a fenomenelor extreme (creștere estimată la 15 % pe perioada desfășurării proiectului, *Planul de reabilitare și închiderea a minei, p.(123), subcapitolul (4.1). „Apa”, pag.(20) din Raportul la studiul EIM*).

Pe de altă parte, probabilitatea ca în zona respectivă să apară alunecări masive este la fel de redusă, ca urmare a constituției petrografice stabile care include, îndeosebi, roci compacte, neexistând volume mari de rocă situate în echilibru instabil. Se pot produce, cel mult, alunecări superficiale și rostogoliri de roci, cu influență minoră asupra obiectivelor (*p.50 subcap. 2.6. Secțiunea 7 Riscuri*).

În ceea ce privește răspunderea, trebuie să facem diferența între răspunderea convențională pentru pierderea de bunuri și vătămarea corporală și răspunderea pentru daune aduse mediului. Directiva (2004/35/CE) privind răspunderea pentru mediul înconjurător reglementează doar ultimul tip de răspundere.

Metoda obișnuită de a răspunde riscurilor asociate răspunderii convenționale, care pot apărea în activitățile industriale, este de a încheia un contract de asigurare (sau mai multe, în cazul unui proiect atât de complex). RMGC poartă negocieri cu companiile de asigurare în vederea acoperirii acestui tip de răspundere. De îndată ce vom avea mai multe detalii, acestea vor fi făcute publice.

De asemenea, RMGC este pe deplin conștientă de prevederile Directivei (2004/35/CE) privind răspunderea pentru mediul înconjurător.

Directiva în cauză încurajează folosirea unor instrumente financiare adecvate, precum asigurările, care să acopere riscurile asociate unei astfel de răspunderi. Cu toate acestea, deoarece Directiva privind răspunderea de mediu nu a fost încă transpusă în legislația românească, nu există încă produse de asigurare disponibile. În plus, unele cerințe menționate în Directivă lasă încă loc unor interpretări, fiind necesare clarificări din partea industriei europene de asigurări înainte ca produsele de asigurare să devină disponibile.

RMGC va obține asigurare pentru activitățile sale industriale, în conformitate cu Directiva privind răspunderea pentru mediul înconjurător, de îndată ce legislația românească o va cere și de îndată ce produsele de asigurare adecvate vor fi disponibile.

RMGC își exprimă optimismul cu privire la îndeplinirea completă a criteriilor de asigurare aplicate operatorilor de către companiile de asigurare.

- Precizăm că nu va exista un fenomen de ploaie cu cianuri și nici nu a fost evidențiat în alte locuri sau în alte situații. De altfel, literatura de specialitate nu indică un fenomen numit

„ploaie cu cianuri”, cunoscut și studiat fiind fenomenul de „ploi acide”, care nu poate fi generat prin degradarea compușilor cianurici în atmosferă.

Rățiunile pentru care afirmăm că nu va exista un fenomen de ploaie cu cianuri sunt următoarele:

- Manevrarea cianurii de sodiu, de la descărcarea din vehiculele de aprovizionare, până la depunerea sterilelor de procesare în iazul de decantare, se va realiza numai în fază lichidă, reprezentată de soluții alcaline cu un pH mare (mai mare de 10,5-11) având diferite concentrații de cianură de sodiu, alcalinitatea acestor soluții având rolul de a menține cianura sub formă de ioni cian (CN^-) și de a împiedica formarea acidului cianhidric (HCN), fenomen care are loc numai în medii cu pH redus;
- Volatilizarea cianurilor dintr-o soluție nu poate avea loc sub formă de cianuri libere, ci numai sub formă de HCN;
- Manevrarea și stocarea soluțiilor de cianură de sodiu se va face numai prin intermediul unor sisteme închise, singurele instalații/zone în care ar putea avea loc formarea și volatilizarea, cu rate mici de emisie, a HCN în aer, fiind tancurile de leșiere și de la îngroșătorul de sterile, precum și iazul de decantare a sterilelor de procesare;
- Emisiile de HCN de la suprafețele tancurilor menționate și de la suprafața iazului de decantare pot apărea ca urmare a reducerii pH-ului în straturile superficiale ale soluțiilor (ceea ce favorizează formarea HCN) și a desorbției (volatilizare în aer) acestui compus;
- Concentrațiile de cianuri în soluțiile manevrate vor scădea de la 300 mg/l în tancurile de leșiere, până la 7 mg/l (cianuri totale) la descărcarea în iazul de decantare, reducerea drastică a concentrațiilor de cianuri la descărcare urmând a fi realizată cu ajutorul sistemului de denocvizare;
- Pe baza cunoașterii chimismului cianurii și a experienței din activități similare s-au estimat următoarele posibile emisii de HCN în aer: 6 t/an de la tancurile de leșiere, 13 t/an de la tancurile îngroșătorului de sterile și 30 t/an (22,4 t, respectiv 17 mg/h/m², în sezonul cald și 7,6 t, respectiv 11,6 mg/h/m², în sezonul rece) de pe suprafața iazului de decantare, ceea ce înseamnă o emisie zilnică medie totală de HCN de 134,2 kg;
- Acidul cianhidric odată emis este supus unor reacții chimice în atmosfera joasă, reacții prin care se formează amoniac;
- Modelarea matematică a concentrațiilor de HCN în aerul ambiental (considerând situația în care HCN emis nu este supus reacțiilor chimice în atmosferă) a pus în evidență cele mai mari concentrații la nivelul solului, în incinta industrială, și anume în aria iazului de decantare și într-o arie din vecinătatea uzinei de procesare, concentrația maximă orară fiind de 382 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- Concentrațiile cele mai mari de HCN din aerul ambiental vor fi de 2,6 ori mai mici decât valoarea limită pentru protecția muncii prevăzută de legislația națională;
- Concentrațiile de HCN în aerul ambiental din zonele populate din vecinătatea incintei industriale vor avea valori de 4 – 80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, de peste 250 – 12,5 ori mai mici decât valoarea limită pentru protecția muncii prevăzută de legislația națională - legislația națională și legislația Uniunii Europene (UE) pentru calitatea aerului nu prevăd valori limită pentru protecția sănătății populației;
- Evoluția HCN în atmosferă implică o componentă nesemnificativă a reacțiilor în fază lichidă (vapori de apă din atmosferă și picăturile de ploaie) deoarece, la presiuni reduse, caracteristice gazelor din atmosfera liberă, HCN este foarte slab solubil în apă, iar ploaia nu va reduce efectiv concentrațiile din aer (Mudder, et al., 2001; Cicerone și Zellner, 1983);
- Probabilitatea ca valorile concentrațiilor de HCN în precipitațiile din interiorul sau din exteriorul ariei Proiectului să fie semnificativ mai mari decât valorile de fond (0,2 ppb), este extrem de redusă.

Detalii privind aspectele referitoare la utilizarea cianurii în procesele tehnologice, la bilanțul cianurilor, precum și la emisiile și la impactul cianurilor asupra calității aerului: Raport de evaluare a impactului asupra mediului, Cap. 2, Subcapitolul 4.1 și Subcapitolul 4.2 (Secțiunea 4.2.3).

- Dacă ar fi cazul ca Proiectul Rosia Montana să funcționeze fără o haldă de minereu sărac, proiectul ar avea de suferit două efecte negative principale: 1- de mediu, minereul sărac ar fi foarte probabil depozitat într-o haldă de rocă sterilă mărind astfel cantitatea de rocă cu potențial de generare a apelor acide, și 2- economic, resursele suplimentare generate din procesarea acestui minereu la sfârșitul vieții minei ar fi pierdute atât pentru proiect, cât și pentru părțile interesate de acest proiect. În ciuda faptului că Proiectul Rosia Montana este fezabil și fără o haldă de minereu sărac, acest lucru nu este nici recomandabil și nici de dorit datorită motivelor expuse mai sus.

- În ceea ce privește evaluarea de risc asupra sănătății, aceasta se face numai prin utilizarea unor date concrete și nu prin luarea în calcul a aspectelor subiective de genul distrugerea perdelelor vegetale.

Evaluarea de risc asupra stării de sănătate s-a realizat pe baza a trei categorii de informații și anume:

- starea de sănătate ca și condiție de referință, care s-a realizat prin culegerea tuturor datelor medicale de la toți medicii de familie și cele două spitale din zonă, la toată populația din peste 40 de localități;
- calitatea factorilor de mediu prin prisma distribuției substanțelor periculoase investigate la momentul actual, înainte de demararea activităților exploatareii miniere;
- prognoza distribuției concentrațiilor substanțelor nocive în factorii de mediu, la diferite intervale de timp, pe parcursul desfășurării activităților de minerit [1].

Evaluarea de risc asupra stării de sănătate a luat în calcul prognoza distribuției concentrațiilor substanțelor periculoase în factorii de mediu așa cum aceasta a fost realizată în EIM, și nu cauzele și/sau factorii care conduc la atingerea acelor concentrații.

Proiectul propus este întocmit în conformitate cu criteriile "Celor mai bune tehnici disponibile" (BAT), prezentate prin criteriile UE specifice proiectelor miniere. Aceste Tehnici BAT includ procesarea minereului aurifer folosind cianură. Proiectul și planurile de management au fost supuse unei Evaluări a riscurilor, prezentată în Capitolul 7 din Raportul EIM. Aceste informații arată că proiectul este întocmit la standarde de siguranță foarte înalte.

- Apreciem faptul că există preocupări cu privire la impactul transfrontalier și că s-a lucrat în mare parte cu experți și oameni de știință independenți pentru a evalua complet toate posibilitățile. Aceste evaluări, inclusiv studiul care tocmai a fost finalizat de Universitatea Reading privind scenariile de eșec catastrofal, au stabilit că Proiectul Roșia Montană nu are nici un impact transfrontalier. Copia studiului întocmit de Universitatea Reading se găsește în bibliografia anexată la acest raport.

Raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) (Capitolul 10 *Impact Transfrontieră*) analizează proiectul propus sub aspectul unui potențial impact semnificativ asupra bazinului hidrografic și transfrontalier, în aval, care ar putea afecta, spre exemplu, bazinele râurilor Mureș și Tisa în Ungaria. Capitolul concluzionează că în condiții normale de funcționare, nu ar exista un impact semnificativ în aval de bazinele râurilor/asupra condițiilor transfrontaliere.

Problema unei posibile deversări accidentale de steril, la scară largă, în rețeaua hidrografică a fost recunoscută în timpul consultărilor publice ca fiind o problemă importantă, când părțile interesate și-au manifestat îngrijorarea în acest aspect. În consecință, S.C. Roșia Montana Gold Corporation S.A. (RMGC) a întreprins un studiu adițional, în afară de ceea ce include Evaluarea Impactului asupra Mediului, referitor la calitatea apei în aval de amplasamentul proiectului precum și în Ungaria. Acest studiu conține un model asupra calității apei, cuprinzând o gamă de scenarii posibile de accident și pentru diverse condiții de debit.

Modelul utilizat este modelul INCA, elaborat în ultimii 10 ani pentru a simula atât sisteme terestre cât și sisteme acvatice în cadrul programului de cercetare EUROLIMPACS EU (www.eurolimpacs.ucl.ac.uk). Modelul a fost utilizat pentru a analiza impactul generat de viitoare activități de exploatare, precum și pentru activități de colectare și tratare a poluării generate de activitățile miniere din trecut la Roșia Montană.

Modelul creat pentru Roșia Montană simulează opt metale (cadmiu, plumb, zinc, mercur, arsenic, cupru, crom, mangan) precum și Cianuri, Nitrat, Amoniac și oxigen dizolvat. Simulările din modelul menționat au fost aplicate în cazul captărilor din amonte de Roșia Montană cât și întregul bazin Abrud-Arieș-Mureș până la granița cu Ungaria până la confluența cu râul Tisa. Modelul ia în considerare diluția, procesele de amestecare și cele fizico-chimice ce afectează metalele, amoniacul și cianura în bazinul hidrografic și prezintă estimări de concentrații în punctele cheie de-a lungul râului, inclusiv la granița cu Ungaria și în Tisa după confluența cu râul Mureș.

Chiar și în cazul unei deversări neprogramate la scară largă de material steril (de exemplu în urma ruperii barajului) în rețeaua hidrografică, nu ar avea ca rezultat poluarea transfrontalieră, datorită diluției și dispersiei în bazinul hidrografic cât și conformării cu tehnologia UE BAT (Cele Mai Bune Tehnici Disponibile) adoptate pentru proiect (de exemplu, utilizarea procesului de distrugere a cianurii pentru efluentul de steril care reduce concentrația de cianură în efluentul depozitat în iazul de decantare, la sub 6mg/l). Modelul a arătat că în cel mai grav scenariu de rupere a barajului, toate limitele legale impuse pentru concentrațiile de cianură și metale grele în apa râului vor fi respectate înainte de a trece în Ungaria.

Modelul INCA a fost de asemenea utilizat pentru a evalua influența benefică a colectării și epurării apelor de mină existente și a demonstrat îmbunătățirea substanțială a calității apei în bazinul hidrografic în condiții normale de funcționare.

Pentru mai multe informații, o fișă de informare ce prezintă modelul INCA este prezentată sub titlul *Programul de Modelare a Râului Mureș* iar raportul complet de modelare este prezentat ca **Anexa 5.1**.

- În ceea ce privește cantitățile de S, NH₃ și metale grele, acestea vor fi reținute în iazul de decantare al sterilelor. Conform tehnologiei descrise în Capitolul 2 Procese Tehnologice sau în Planul de Management al Iazului de Decantare Secțiunea 3.2 chimismul apei limpezite, în urma testelor derulate de către consultanții implicați în proiectarea generală compoziția sterilelor de procesare este cea prezentată în tabelul de mai jos. Sulfurul poate fi asociat cu unele metale sub forma unor sulfuri iar NH₃ este prezent între 6,6 și 25 mg/l.

Tabelul 0-1. Chimismul apei limpezite (cu steril detoxificate)

	Proba ⁽²⁾			TN001 Standard		Proba ⁽²⁾			TN001 Standard
	RM1	RM2	RM3			RM1	RM2	RM3	
Cianuri totale ⁽³⁾	1,13	5,09	3,29	0,1	Mangan	0,3	0,8	<0,1	1
Cianura slab dissociabila ⁽³⁾	0,37	0,77	0,22	...	Molibden	0,4	0,3	0,4	0,1
Thlocianat	70	69	91	...	Sodiu	725	900	705	..
Cianat	390	390	350	...	Niobiu	<0,1	<0,1	<0,1	...
Tiosaruri	<2	<2	2,50	...	Neodim	<0,01	<0,01	<0,01	...
Amoniac	6,6	7,3	25	2	Nichel	0,20	0,40	0,20	0,5
Aur	0,0085	0,043	0,0165	---	Fosfor	<1	<0,5	<1	...
Argint	<0,05	<0,05	<0,05	0,1	Plumb	<1	<1	<1	0,2
Aluminiu	<0,2	0,2	0,20	5	Praseodim	<0,005	<0,005	<0,005	...
Arsenic	0,30	<0,2	0,20	0,1	Rubidiu	0,35	0,35	0,50	...
Bor	0,20	0,2	0,40	...	Sulf	660	1.030	962	...
Bariu	<0,05	<0,05	<0,05	...	Sulfat ⁽¹⁾	1.980	3.090	2.886	600
Beriliu	<0,02	<0,05	<0,02	...	Antimoniu	0	0,28	0,06	...
Bismut	<0,02	<0,02	<0,02	...	Scandiu	<0,5	<0,1	<0,5	...
Calciu	401	675	707	300	Seleniu	<5	<5	<5	0,1
Cadmiu	<0,5	<0,1	<0,5	0,2	Silicon	8	6	8	...
Ceriu	<0,01	<0,01	<0,01	...	Samariu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Cobalt	0,40	0,40	0,80	1	Staniu	<0,2	<0,2	<0,2	...
Crom	<0,2	<0,2	<0,2	1	Strontiu	1,4	2,1	2,1	...
Cesiu	<0,02	<0,02	<0,02	...	Tantal	<0,005	<0,005	<0,005	...
Cupru	0,10	0,10	0,10	0,1	Terbiu	<0,005	<0,005	<0,005	...
Disprosiu	<0,01	<0,05	<0,01	...	Telur	<0,1	<0,1	<0,1	...
Erbiu	<0,01	<0,05	<0,01	...	Toriu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Europiu	<0,002	<0,05	<0,002	...	Titan	<0,2	<0,2	<0,2	...
Fier	0,20	1,4	1,0	5	Taliu	<0,01	<0,01	<0,03	...
Galiu	<0,2	<0,1	<0,2	...	Tuliu	<0,005	<0,005	<0,005	...
Gadoliniu	<0,05	<0,05	<0,05	...	Uraniu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Germaniu	<0,5	<1	<0,5	...	Vanadiu	<0,5	<0,5	<0,5	...
Hafniu	<0,1	<0,1	<0,1	...	Wolfram	<0,1	<0,1	<0,1	...
Mercur	<0,01	<0,01	<0,01	0,05	Ytriu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Potasiu	142	136	132	...	Yterbiu	<0,01	<0,01	<0,01	...
Lantan	<0,01	<0,01	<0,01	...	Zinc	<0,2	<0,1	<0,2	0,5
Litiu	<0,1	<0,1	<0,1	...	Zirconiu	<0,1	<0,1	<0,1	...
Magneziu	5,4	14,4	8,2	100					

Nota: (1) Calculat pe baza presupunerii că sulful total este sulfat
Unități în mg /l
Rezultatele sunt în condiții de laborator și pot să nu fie la fel în practică
< Indică nedetectabil în limitele metodei de testare

Sursa de informare: Cyplus/INCO 2004 – Test Program to Evaluate Cyanide Destruction Option Using SO₂/Air and Peroxygen-Based Technologies for the Treatment of Roșia Montană Leach Effluent.

- Reprezentanții S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC) și-au manifestat disponibilitatea în a discuta chestiuni legate de constituirea și menținerea unei garanții financiare de refacere a mediului și nu au susținut faptul că locuitorii din Abrud ar trebui să obțină propriile polițe de asigurare împotriva accidentelor.

Detalii despre Garanția Financiară de Refacere a Mediului a RMGC („GFM”) sunt discutate în Raportul la studiul EIM, în cadrul secțiunii “Plan de management de mediu și social” (Anexa 1 din subcapitolul cu titlul “Plan de reabilitare și închidere a minei”).

În România crearea Garanției Financiare de Mediu este necesară pentru a se asigura disponibilitatea unor fonduri corespunzătoare din partea operatorului minier pentru curățarea mediului. GFM se conformează Legii Minelor (nr. 85/2003) și instrucțiunilor Agenției Naționale pentru Resurse Minerale și Normelor de Aplicare a Legii Minelor (nr. 1208/2003). De asemenea există două directive emise de Uniunea Europeană care conțin prevederi referitoare la GFM: Directiva privind Deșeurile Miniere (“MWD”, nr. 2006/21/EC) și Directiva privind Răspunderea față de Mediu (“ELD”, nr. 2004/35/EC).

Directiva privind Deșeurile din Minerit are drept scop ca acoperirea să fie disponibilă pentru 1) toate obligațiile legate de permisul acordat pentru evacuarea materialului residual rezultat din activități miniere și 2) toate costurile legate de reabilitarea terenurilor afectate de o instalație pentru deșeuri. Directiva Răspunderii față de Mediu reglementează remediile și măsurile ce trebuie luate de către autoritățile în domeniul protecției mediului în cazul unei deteriorări a mediului create de activitățile de minerit, având scopul asigurării resurselor financiare corespunzătoare din partea operatorilor pentru eforturile de curățare a mediului. În timp ce aceste directive urmează încă să fie transpuse de Guvernul României, termenele de implementare a mecanismelor pentru aplicarea lor sunt 30 aprilie 2007 (ELD) și 1 mai 2008 (MWD) – așadar, înainte ca activitățile de exploatare prevăzute să înceapă la Roșia Montană.

RMGC a început deja procesul conformării cu aceste directive și odată ce instrumentele lor de implementare vor fi legiferați de guvernul român, compania noastră va respecta prevederile acestor directive.

De asemenea, menționăm faptul că legislația internă prevede două categorii de garanții financiare pentru refacerea mediului, respectiv garanția de refacere a mediului anuală („GFM Anuală”) și garanția de refacere a mediului finală („GFM Finală”).

GFM Anuală, care este actualizată anual, este constituită în vederea acoperirii costurilor de reconstrucție asociate cu operațiunile minei în anul următor. Aceste costuri nu sunt mai mici de 1,5 % din valoarea costurilor totale, care rezultă din preliminarile de producție anuale.

GFM Finală, de asemenea actualizată anual, prevede costurile estimate pentru o posibilă închidere a minei Roșia Montană. Quantumul GFM Finală este stabilit ca procent anual din valoarea lucrărilor de reabilitare a mediului prevăzute în cadrul programului de monitorizare a factorilor de mediu post-închidere. Acest program face parte din Programul tehnic de închidere a minelor, un document ce va fi aprobat de către Agenția Națională pentru Resurse Minerale (“ANRM”).

Ambele GFM-uri ce vor fi înființate vor fi în întregime la dispoziția autorităților române, iar sumele acoperite de GFM nu sunt afectate în cazul în care RMGC ajunge la faliment.

Costul estimat pentru închiderea Roșia Montană este de 76 milioane USD, această estimare bazându-se pe funcționarea minei pe întreaga sa durată de viață de 16 ani. Actualizările anuale vor fi finalizate de experți independenți, fiind realizate pe baza unei consultări cu ANRM, în calitate de autoritate guvernamentală competentă în domeniul activităților de minerit. Aceste actualizări vor asigura ca, în cazul puțin probabil al unei încheieri în avans a proiectului, în orice moment, fiecare dintre GFM va reflecta în oricare caz costurile asociate cu reabilitarea. Actualizările anuale includ următoarele patru variabile:

- Schimbări ale proiectului care au impact asupra activităților de recuperare;
- Schimbări ale cadrului legislativ din România, inclusiv implementarea directivelor UE;
- Noi tehnologii care îmbunătățesc știința și practica reabilitării;
- Modificări ale prețurilor pentru bunurile și serviciile cheie asociate cu recuperarea.

Odată ce aceste actualizări sunt realizate, noile estimări pentru costurile de închidere vor fi incluse în declarațiile financiare ale RMGC și vor fi puse la dispoziția publicului.

În plus, vă rugăm să observați faptul că, RMGC a reținut unul din principalii brokeri de asigurări pe plan mondial care este stabilit de mult în România și are o tradiție lungă și respectată de stabilire a evaluărilor riscurilor în operațiile de exploatare minieră. Brokerul va folosi cei mai adecvați ingineri specializați în *breakdown* pe echipamente și proprietăți pentru a efectua analiza riscului și activități de audit de prevenire a pierderilor pe parcursul construcției și activității de exploatare de la Roșia Montană, pentru a minimaliza riscurile. Brokerul va determina ulterior acoperirea corespunzătoare și va lucra cu societăți de asigurare de prim rang pentru a implementa un program în numele RMGC.

RMGC se angajează să mențină cele mai ridicate standarde de sănătatea muncii și siguranță pentru angajații și furnizorii săi de servicii. Utilizarea de către companie a Celor mai Bune Tehnici Disponibile – BAT – ne ajută să asigurăm atingerea acestui obiectiv. Nici o organizație nu câștigă dintr-o pierdere, și în acest scop vom acționa pentru a implementa soluții de inginerie la risc, deoarece ele sunt superioare soluțiilor de asigurare împotriva riscurilor. Se poate elimina un procent de până la 75% din riscul de pierderi în timpul fazei de proiectare și de construcție a unui proiect.

O ESTIMARE TEORETICĂ A POTENTIALULUI ARHEOLOGIC AL ROȘIEI MONTANE

Realitățile istorice bine cunoscute ale secolului I a.Chr împiedică orice supoziție privitoare la exploatarea aurului la Roșia Montană, în galerii, într-o vreme în care abia începuse a se prefigura creșterea statului dac condus de Burebista. Chiar dacă în perioada ce urmează după anul 44 a.Chr - până în a doua jumătate a sec. I p.Chr se conturează un centru de putere în Transilvania și are loc o dezvoltare fără precedent a metalurgiei fierului din Munții Orăștiei, nu avem nici un argument în a atribui acestei perioade, galeriile în discuție. Deocamdată, din zona sud-estică a Munților Apuseni, descoperirile arheologice aparținând fazei clasice a civilizației dacice sunt destul de rare, fapt ce numai poate fi explicat doar printr-o lacună de cercetare, în timp ce descoperirile de factură preistorică sunt mai numeroase.

Pe de altă parte, nicăieri în cuprinsul acestor galerii sau în cercetările de suprafață desfășurate în tot perimetrul Roșiei Montane nu au fost descoperite materiale arheologice care să pună în evidență o prezență dacică, cu atât mai mult o exploatare auriferă efectuată anterior cuceririi romane.

La 11 august 106 Dacia era o provincie pacificată, după cum atestă diploma militară descoperită la Porolissum. Traian a mai rămas la Dunăre până în vara anului 107 pentru organizarea teritoriului de curând anexat. Noua provincie, constituită printr-o lege specială (*lex provinciae*) purta numele vechiului regat al dacilor și era o provincie imperială (*Dacia Augusti provincia*).

Popularea Daciei cu locuitori ai imperiului a început imediat după cucerire. Un izvor din secolul IV, Eutropius, menționează că "*Traianus victa Dacia ex toto orbe Romae infinitas eo copias hominum transtulerat ad agros et urbes colendas...*". Așadar, colonizarea a avut un caracter oficial și organizat. În această lumină trebuie privită și acțiunea de colonizare a domeniului aurifer, cu *gentes* familiarizate cu activitatea de extragere și prelucrare a metalelor. Este vorba de elemente de origine iliro-dalmatină, dar și de sorginte tracică, în principiu dizlocate, conform ultimelor cercetări în domeniu, din regiunea *metalla Dardanie*, dar și din apropiere. Nu trebuie minimalizat aportul elementelor microasiatice, tradițional implicate în activitățile financiare, atât de necesare pentru desfășurare activității în zonele aurifere.

Desigur că faima sitului antic *Alburnus Maior* este conferită de faptul că localitatea este locul de descoperire a unor materiale epigrafice cu un caracter particular. Documente deosebite prin unicitatea și prin abundența informațiilor conținute, cele 25 de plăci cerate păstrate și publicate până în prezent oferă informații de detaliu asupra realităților economice, sistemului de habitat,

vieții religioase și a raporturilor juridice care guvernau comunitatea minieră de aici. Numărul descoperirilor inițiale va fi fost probabil de peste 40, dar cele identificate în mod cert până astăzi sunt în număr de 32 (3 pierzându-se între timp, dar după publicare), piesele propriu-zise regăsindu-se astăzi în colecțiile unor muzee din România și Ungaria. Așa cum s-a arătat, părerea unanim acceptată de specialiști, este că ele au fost puse la adăpost, în interiorul unor galerii miniere, greu accesibile, într-un moment de criză, probabil legat de atacurile marcomanice asupra Daciei din intervalul 167-170 p.Chr. În abordarea teoretică a cercetării de la *Alburnus Maior* analiza informațiilor conținute în tăblițele cerate a constituit un important punct de plecare pentru definirea metodologiei de cercetare.

Astfel, se cuvine subliniat că tăblițele cerate au fost descoperite întâmplător, respectiv nu în urma unor cercetări arheologice de specialitate, în vechile galerii de mină (cele mai multe în număr de 11 au fost găsite în galeria Cătălina Monulești) din zona Roșia Montană la sfârșitul secolului XVIII și în prima jumătate a secolului XIX, iar în ultimii aproximativ 150 de ani, în ciuda redeschiderii și reexploatării masive a vechilor galerii de mină, cât și a cercetărilor arheologice specializate a acestor structuri subterane efectuate din anul 2000 și până în prezent, astfel de artefacte nu au mai fost descoperite.

Trebuie subliniat, însă, că în textele tăblițelor cerate este atestat toponimul antic *Alburnus Maior* – nouă atestări (inclusiv cu indicații despre localizări precum *statio Resculum*, *vicus Pirustarum*; TabCerD I, II, IV, V, IX, X, XIII, XIV, XVIII, XXI)¹, dar nu este pe deplin cert faptul că situl de la Roșia Montană a purtat în antichitate această denumire, stabilirea cu exactitate a semnificației acestui toponim rămânând un deziderat al cercetărilor viitoare.

Pe baza tuturor acestor informații și pornind de la cercetarea textelor tăblițelor cerate, la mijlocul secolului XX despre anticul *Alburnus Maior* se conturase o imagine, relativ livrescă², dar din care nu lipseau anumite încercări de topografie arheologică.

Toponimele atestate în tăblițele cerate au provocat o serie de discuții referitoare la evoluția din punct de vedere urbanistic a centrului economic antic de la *Alburnus Maior*. Se disting, din acest punct de vedere, două mari direcții de interpretare. O primă modalitate de abordare a acestei problematice tinde să considere că toponimul generic de *Alburnus Maior* acoperă o serie de așezări permanente sau temporare legate de prezența coloniștilor iliro-dalmatini specializați în extragerea și prelucrarea primară a minereului aurifer.

O serie de realități consemnate de izvoarele epigrafice sunt folosite pentru justificarea acestei maniere de abordare. Astfel, mențiunea unui *vicus Pirustarum*, a localității *Ansium*, *Resculum*, formularea *K(astellum) Baridustarum*, precum și întreaga discuție purtată asupra localizării lor, dar și a altor toponime conținute de tăblițele cerate sau de epigrafele descoperite până în prezent, sugerează adeptilor acestui punct de vedere imaginea unui conglomerat de așezări, de sine stătătoare, cu o conducere și o administrație proprii, în conformitate cu „sistemul dalmatin” de organizare și exploatare a zăcămintului aurifer.

¹ *Inscripțiile Daciei Romane* (IDR), vol. I, ed. Academiei Române, București 1975, p. 187.

² Sintetizând toate aceste informații, în anul 1995, în *Repertoriul Arheologic al județului Alba* erau prezentate următoarele: în decursul sec. XVIII-XX, cu prilejul lucrărilor miniere, agricole, de construcții au fost semnalate o serie de artefacte datate în epoca romană, precum monumente arhitectonice și inscripții, unelte, obiecte de podoabă, monede etc (cu mențiunea că multe dintre acestea nu aveau un loc precis al descoperirii, erau indite sau numai semnalate, iar altele chiar dispărute). La sud, est și nord de minele moderne au fost identificate porțiuni de lucrări miniere, de asemenea datate în epoca romană, fără însă a beneficia de o cercetare științifică adecvată. Potrivit acelor informații așezarea romană s-ar întinde la sud-vest, vest spre Corna, poate la nord de Roșia, pe malul stâng al Văii Roșiei, pe dealul Carpeni și în Valea Nanului. O altă așezare civilă este ambiguu semnalată în punctul „Pădurea Popii”. Necropole romane par să fi fost localizate de jur împrejurul vetrei actuale satului și lângă mina „Cetatea Mică”, lângă drumul spre Abrud, la „Vatra Roșii”, în actualul cimitir catolic, pe dealul Țarina, între Valea Nanului și Pârâul Băii. Existența unei necropole este sugerată de stela funerară descoperită în zonă la „Tăul Secuilor”, la vest de masivul Orlea. Pe teritoriul Roșiei se semnalează, fără alte precizări o necropolă tumulară de epocă romană. Zonele sacre au fost localizate exclusiv prin cartarea ariilor de proveniență a altarelor votive, respectiv pe dealul Carpeni, pe dealul Țarina, pe Valea Nanului, și în masivul Orlea. Exploatări aurifere romane, mai ales ținând cont de locul de descoperire al tăblițelor cerate, erau semnalate în preajma așezării civile pe dealurile Cetate, Cărnic, în galeria Ecaterina Monulești (Cătălina-Monulești), masivele Letea (Lety) și Rotunda. De asemenea, se face precizarea că pe dealul „Cetatea Mică” pare să fi fost exploatat fierul în epoca romană, fără a exista nici un argument arheologic. Toate aceste informații cu caracter arheologic sunt enunțate fără o minimă verificare a surselor și, mai mult, utilizând repere topografice total neconforme cu realitatea din teren. Prin urmare, despre Roșia Montană se putea spune la acea dată că este o zonă cu potențial arheologic, în care nu se efectuaseră săpături arheologice propriu-zise, necesare pentru a contura în detaliu diversele elemente ale sitului.

La polul opus se situează părerea potrivit căreia *Alburnus Maior* este o structură de sine stătătoare, deocamdată cu un statut juridic încă incert, iar toponimele în discuție sunt denumiri de cartiere sau reflectă grupări pe criterii etnice din cadrul unei așezări unitare. Cert este că informațiile oferite de analiza izvoarelor epigrafice indică o zonă intens populată, cu o varietate de *nationes*, în care elementul iliro-dalmatin este predominant, urmat de cel de factură elenizată. Trebuie remarcată extraordinara diversitate a cultelor religioase atestate de epigrafele de la *Alburnus Maior*. Imaginea unei zone intens locuite, cu o dezvoltare ritmică progresivă și cu mari variații demografice, surprinsă prin analiza unilaterală a izvoarelor epigrafice, l-a făcut pe V. Pârvan să considere zona auriferă o „Californie a antichității”, oferind așezării de la *Alburnus Maior* o caracterizare istorico-literară de excepție: „oraș californian de civilizație internațională”.

Este foarte greu de distins, în stadiul actual al cercetărilor, care va fi fost statutul așezării de la *Alburnus Maior* în cadrul juridic al vieții municipale din Dacia. Până în prezent, nici una din ipotezele avansate de diverși cercetători nu a putut fi pe deplin confirmată. Practic, atestările de structuri de locuire la *Alburnus Maior* se reduc la două astfel de tipuri: *vici* și *castella*.

Ceea ce putem spune în acest moment cu certitudine este faptul că Roșia Montană, respectiv anticul *Alburnus Maior*, nu este singura exploatare auriferă antică din perimetrul aurifer al Apusenilor. Din punct de vedere științific nu putem susține din lipsă de argumente faptul ca aici am avea de a face cu „cea mai veche exploatare de aur”. Oportunitatea cercetării arheologice la Roșia Montană, în contextul acestui proiect minier, a făcut posibilă strângerea mai multor informații cu privire la exploatarea auriferă antică în comparație cu alte situri, de asemenea cunoscute, dar încă necercetate (Brad-Săcărâmb, Zlatna-Almaș, Bucium – Petru și Pavel). Pe de altă parte, punctul de vedere al specialiștilor privind situl arheologic de la Roșia Montană este exprimat în mod sintetic în *Studiul de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural din cadrul Raportului SIM, secțiunea 5.5.2. Contextul mineritului aurifer roman*, iar la pag. 100-101, ca și o concluzie se precizează faptul că vestigiile de exploatare miniere aurifere romane indicate într-o serie de situri prezentate în studiu (inclusiv în Anexa D) demonstrează că Roșia Montană nu este unică în termenii istoriei mineritului roman.

Fără îndoială că, în momentul începerii exploatării miniere de către statul roman, anumite comunități se vor fi așezat în locuri bine definite al căror toponim se va fi încetățenit, dar, odată cu dezvoltarea complexului economic de la Roșia Montană, când *gentes ex toto orbe romana* au sosit, atrase de mirajul aurului, ele au devenit ceea ce V. Pârvan sugera plastic „oraș californian de civilizație internațională”.

O etapă nouă în abordarea problematicii ridicate de prezența acestui sit particular în peisajul arheologic al Daciei Romane, a constituit-o instituirea, în anul 2001, a Programului Național de Cercetare „*Alburnus Maior*” de către Ministerul Culturii și Cultelor din România.

Informațiile colectate în decursul celor șase campanii de săpături arheologice derulate în cursul anilor 2001-2006 au infirmat, în mare parte, concepția potrivit căreia termenul de *Alburnus Maior* definea o aglomerare urbană cu elemente similare unei *urbis* din lumea provincială romană. Treptat s-a creionat imaginea unui sistem de locuire lipsit de aportul indigen, cel puțin din datele cunoscute în stadiul actual al cercetării, în care diversele *gentes* de proveniență preponderent sud-dunăreană se manifestă potrivit organizării și obiceiurilor din patria de origine. Analiza izvoarelor antice coroborată cu studiul materialului epigrafic, precum și cu elementele de noutate oferite de cercetarea arheologică sistematică din ultimii ani conduc către ipoteza potrivit căreia toponimul generic de *Alburnus Maior* acoperă o serie de așezări permanente sau temporare legate de prezența coloniștilor iliro-dalmatini, dar și din regiunile de tradiție elenistică, specializate în extragerea și prelucrarea primară a minereului aurifer.

Cercetarea arheologică s-a desfășurat prin sondarea tuturor zonelor accesibile și în același timp propice locuirii umane, ținându-se cont de informații bibliografice și de observațiile făcute în cursul campaniilor periegetice, de analizele magnetometrice, de studiile de rezistivitate electrică și de datele zborurilor fotogrametrice. Sistematizarea cercetărilor s-a produs acolo unde realitățile arheologice au impus-o. În aceste situații sau când monumentele istorice se

situau aproape de obiective industriale, acestea din urmă au fost reproiectate astfel încât nici un obiectiv arheologic sau monument istoric să nu fie afectat. Sintetic, cercetările arheologice preventive de la Roșia Montană au permis studierea a patru necropole de incinerare (Tău Corna, Hop-Găuri, Țarina-Jig, Pârâul Porcului), a unor incinte sacre (valea Nanului), a unor edificii publice (Hăbad, Carpeni), și a unui monument funerar circular (Tău-Găuri). Pentru detectarea posibilelor structuri de habitat s-au folosit fotografia aeriană (1984, 2000, 2004) și studiile arheomagnetometrice și de rezistivitate electrică, pentru buna gestionare a unităților de cercetare și implicit a descoperirilor arheologice s-au folosit 4 imagini satelitare (o imagine satelitară de arhivă SPOT Pancromatic (10 m) din anul 1997; 2 imagini satelitare de arhivă LANDSAT 7 MS (30 m) din anul 2000, 2003 ; o imagine satelitară programare prioritară SPOT 5 SuperMode color (2,5 m rezoluție) 19 iulie 2004), toate datele au fost integrate într-un amplu proiect GIS, dublat de o bază de date MS Access 2000. Nici o așezare de mineri și nici o structură cu caracter antropic nu a fost „sacrificată”. Din păcate, caracterul, poate sezonier, al așezărilor coloniștilor iliri nu a făcut posibilă conservarea lor până astăzi, având în vedere și amplele modificări geomorfologice, naturale ori antropice, legate în special de lucrările de exploatare minieră, desfășurate în perioada modernă și contemporană.

Practic, acolo unde a fost cazul, s-a recurs la conservarea și restaurarea *in situ* a obiectivului arheologic, așa cum este cazul Monumentului funerar dublu circular de la *Hop-Găuri* (Mihaela Simion et colab., *Alburnus Maior II*, București 2004), sau s-a declarat zona ca rezervație arheologică ca în cazul dealului Carpeni (Cod LMI 2004, AB-I-m-A-00065.03), a zonei protejate Piatra Corbului sau a zonei istorice cu valori de arhitectură (35 de case monument istoric). Pe de altă parte, în cazul celorlalte descoperiri, cercetarea arheologică s-a făcut integral, abia apoi s-a propus de către colectivele de arheologi emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică.

Abia în contextul preconizatului proiect minier s-au întreprins demersurile convenite pentru realizarea de cercetări de arheologie minieră. Aceste investigații de specialitate sunt efectuate – începând din anul 1999 și până în prezent – de către o echipă specializată, pluridisciplinară, de la Universitatea Toulouse Le Mirail (Franța), coordonată de către dr. Beatrice Cauuet și au avut în vedere realizarea unui studiu de detaliu asupra acestui tip de vestigii arheologice, respectiv galeriile miniere vechi, de epocă antică și nu numai. Astfel, începând cu 1999, echipa din Toulouse, asigură studiul științific al vestigiilor miniere din cadrul sitului Roșia Montană.

Au fost investigate până în prezent următoarele zone:

- masivul Cetate (2000-2002);
- masivul Cârnic (1999-2003), cu relevee topografice de detaliu pentru model tridimensional scara 1:1, între 2004 - 2006;
- masivul Jig Văidoaia (2003-2004);
- explorare în vederea cercetării arheologice și amenajare pentru acces public a galeriei Cătălina-Monulești (2002-2005);
- explorare și cercetări preliminare în zona masivelor Țarina și Orlea (2004 - 2006).

În decursul a opt ani de cercetări la Roșia Montană (misiuni anuale de 2 la 4 luni din 1999 în 2006), au fost topografiate peste 70 km de lucrări miniere subterane din toate epocile, două treimi fiind localizate în masivele Cârnic și Cetate. Traversând galeriile recente, executate în cursul secolului al XX-lea, echipa franceză, în care au fost integrați arheologi și geologi români din Deva, Cluj și București în curs de specializare în domeniul arheologiei miniere, a putut să diferențieze din cei 70 km de lucrări miniere subterane aproximativ 53 km de lucrări recente (secolele XIX-XX), 10 km de lucrări moderne, „săpate” cu exploziv (secolele XVII-XVIII) și aproape 7 km de lucrări miniere antice săpate cu unelte de fier (daltă și ciocan) sau cu focul. Lucrările moderne și recente, identificabile în urma studierii pereților lor (urme de împușcare prin perforare, forma generală a lucrărilor, comparație cu planurile miniere de arhivă etc.), se datează fără alte detalii începând cu secolul al XVII-lea până la începutul secolului al XX-lea,

prin intermediul analizelor de carbon radioactiv efectuate pe cărbune de lemn sau pe lemn conservat.

Studierea structurilor antice miniere – finanțată conform prevederilor legale de către RMGC - a însemnat așadar mai buna lor cunoaștere și a determinat în aceeași măsură luarea unor decizii pertinente și bine fundamentate în ceea ce privește conservarea și punerea lor în valoare. În baza rezultatelor cercetărilor efectuate până acum (respectiv finalizate pentru masivele Cetate, Cârnic, Jig și în curs de desfășurare în masivul Orlea) s-a luat decizia conservării și punerii în valoare a următoarelor zone cu lucrări miniere vechi:

- galeria Cătălina Monulești – galerie situată în Centrul Istoric al satului Roșia Montană, unde în trecut au fost descoperite cel mai însemnat lot de tăblițe cerate și un sistem antic de drenare a apelor de mină
- sectorul minier Păru Carpeni – situat în zona de sud-est a masivului Orlea unde a fost decoperit un sistem de camere suprapuse echipat cu instalații romane de lemn (roți, canale etc.) pentru drenarea
- zona Piatra Corbului – situată în partea de sud-vest a masivului Cârnic, aici fiind păstrate urme ale exploatărilor cu foc și apă din perioada antică și medievală
- zona masivului Văidoaia – în partea de nord-vest a satului Roșia Montană, unde se păsterază zone de exploatare de suprafață datând din epoca antică.

Ca o alternativă s-a avut în vedere și elaborarea unui studiu de specialitate prin care s-au făcut estimări financiare legate de conservarea integrală și punerea în circuit turistic a galeriilor situate în Masivul Cârnic. Datele conținute în acest studiu sunt prevăzute în broșura informativă intitulată Evaluarea costurilor lucrărilor de amenajare a rețelelor miniere istorice din masivul Cârnic elaborată de către firma britanică Gifford.

Pentru zona masivului Orlea (singura în care sunt clasate în prezent vestigii miniere antice, respectiv cf. LMI 2004 Exploatări miniere romane de la Alburnus Maior, zona Orlea (cod LMI AB-I-m-A-00065.02) cercetările efectuate până în prezent au avut caracter preliminar. Cercetarea de detaliu a acestei zone este planificată pentru perioada 2007-2012, iar la finalizarea acestor cercetări vor putea fi luate – conform prevederilor legale în vigoare - măsurile care se impun – fie conservarea *in situ* a unor tronsoane, fie aplicarea procedurii de descărcare de sarcină arheologică a unora dintre acestea.

Toate cercetările arheologice cu caracter preventiv desfășurate la Roșia Montană începând cu anul 2000 și până în prezent au fost realizate în cadrul unui program complex de cercetare, fiind emise, în conformitate cu prevederile legale, autorizații de săpătură arheologică preventivă. Cercetările arheologice au fost coordonate, din punct de vedere științific de către Muzeul Național de Istorie a României, la derularea acestora participând un număr de 21 de instituții de specialitate românești și 3 din străinătate. Toate cercetările au fost efectuate conform prevederilor legale în vigoare. Cercetările derulate în fiecare campanie arheologică sunt autorizate de către MCC în baza planului anual de cercetare arheologică aprobat de către Comisia Națională de Arheologie.

Luând în considerare rezultatele și concluziile celor 7 ani de cercetare a patrimoniului cultural al Roșiei Montane, în cadrul documentației SIM, au fost enunțate o serie întregă de propuneri de dezvoltare în sensul turismului cultural. Potențialul turistic al localității Roșia Montană poate fi dezvoltat în viitor pornindu-se de la următoarele coordonate:

1. valorile de patrimoniu arheologic mobil și imobil;
2. clădirile monument istoric, Zona Protejată Centrul Istoric Roșia Montană și elementele de peisaj din zona tăurilor;

3. valorile de patrimoniu industrial din cadrul fostei exploatare miniere și din cel al viitoarei exploatare miniere preconizate de către RMGC;
4. elemente de patrimoniu imaterial – tradiții, obiceiuri, etc.

În concluzie, studiile de urbanism și studiile de specialitate pentru delimitarea zonelor protejate din cadrul comunei Roșia Montană, sunt în curs de elaborare – în conformitate cu prevederile legale – de către instituțiile și comisiile cu atribuții în această zonă de interes. Trebuie subliniat că niciuna dintre casele monument istoric din cuprinsul proiectului propus de către RMGC nu va fi afectată în mod negativ, ci, toate cele 41 de clădiri monument istoric vor fi incluse într-un amplu program de reabilitare și restaurare (vezi Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului (vol. 33), respectiv Plan M – Plan de Management al Patrimoniului Cultural, partea II-a – Plan de Management pentru monumente istorice și zonele protejate din Roșia Montană, p.74-91). Acest program este absolut necesar, dacă se dorește ca aceste case – indiferent de punerea în practică sau nu a proiectului minier – să nu dispară în totalitate, datorită stării avansate de degradare în care se află în prezent.

Amintim faptul că zona protejată a Roșiei Montane va avea o suprafață de peste 130 ha și va cuprinde valorile de arhitectură din cadrul acestei localități (restaurate și puse în valoare), organizate sub forma unui muzeu al mineritului cu expoziții de geologie, arheologie, etnografie (cu o secție în aer liber), patrimoniu industrial și o importantă componentă subterană localizată în jurul galeriei Cătălina Monulești. În această parte a localității compania va urmări să promoveze dezvoltarea turismului tradițional (pensiuni, mici localuri). În zona estică și sud-estică a centrului vechi se află tăurile istorice: Tăul Mare, Tăul Brazi și Tăul Anghel. În această zonă se poate dezvolta un turism modern, de agrement.

Ținând cont de importanța patrimoniului cultural de la Roșia Montană și de prevederile legale în vigoare S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. a alocat în perioada 2001-2006 un buget pentru cercetarea patrimoniului de peste 10 milioane USD. Mai mult decât atât, ținând cont de rezultatele cercetărilor, de opiniile specialiștilor și deciziile autorităților competente, bugetul prevăzut de către companie pentru cercetarea, conservarea și restaurarea patrimoniului cultural al Roșiei Montane în viitorii ani, în condițiile implementării proiectului minier, este de 25 de milioane de dolari, așa după cum a fost făcut public în Studiul de Impact asupra Mediului în mai 2006 (vezi Raport la Studiul de Impact asupra Mediului, vol. 32, Plan de Management pentru patrimoniul arheologic din zona Roșia Montană, p. 78-79). Astfel se are în vedere continuarea cercetărilor în zona Orlea, dar în special crearea unui **Muzeu modern al Mineritului** cu expoziții de **geologie, arheologie, patrimoniu industrial și etnografic**, precum și amenajarea accesului turistic în galeria **Cătălina-Monulești** și la monumentul de la **Tău Găuri**, cât și **conservarea și restaurarea celor 41 de clădiri monument istoric și a zonei protejate Centru Istoric Roșia Montană**.

Pentru detalii privind cadrul legal al desfășurării cercetărilor arheologice de la Roșia Montană, al obținerii certificatelor de descărcare arheologică sau după caz al delimitării zonelor protejate și a monumentelor conservate *in situ*, al planurilor de management și dezvoltare durabilă a zonei din punct de vedere al patrimoniului cultural vă rugăm să consultați materiale informative enumerate mai jos:

- **Informații cu privire la patrimoniul cultural al Roșiei Montane și gestionarea acestuia**
- **Raport comparativ cu privire la planul de management elaborat de către S.C. OPUS - Atelier de arhitectură S.R.L.**
- **Evaluarea costurilor lucrărilor de amenajare a rețelelor miniere istorice din masivul Cârnic**
- **Referat asupra concluziilor studiilor geomecanice realizate pentru determinarea efectelor lucrărilor de derocare asupra construcțiilor din zona protejată**

➤ Raportul O'Hara

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- CCA 2001(2002): p. 210–211, nr. 173/3; 254-257, nr. 182; 261-262, nr. 185; 262-263, nr. 186; 264-265, nr. 188; 263-264, nr. 187; 265-266, nr. 189; p. 257, nr. 183; p. 266-272, nr. 190, 257-261.
 - CCA 2002 (2003): p. 254-256, nr. 182; CCA 2002 (2003), p. 105-106, nr. 63; p. 106-107; p. 92- 104; p. 254-256, nr. 182; 254-262.
 - CCA 2003 (2004): 280-283; 283-288; 262-264; 264-267; 264-280.
 - CCA 2004 (2005): 187, 297-298.
 - CCA 2005 (2006): 158.
 - *Alburnus Maior I* (ed. Paul Damian), București, 2003;
 - *Alburnus Maior II* (autori Mihaela Simion, Decebal Vleja, Virgil Apostol), București, 2004;
 - *Alburnus Maior III* (ed. Paul Damian), București, 2006.
 - *** *Istoria Românilor*, vol. I–IV, Academia Română, București 2001.
 - M. MACREA, *Viața în Dacia romană*, București, 1969.
 - Volker Wollmann, *Mineritul metalifer, extragerea sării și carierele de piatră în Dacia romană*, Cluj-Napoca, 1996.
 - Radu Ardevan, *Viața municipală în Dacia romnă*, Timișoara, 1998.
- Teoretic valoarea biodiversității dintr-un sit este dată de indicatorii cantitativi și calitativi ai biodiversității.

Date fiind condițiile ecosistemice de la nivelul perimetrului studiat, definit de atribute în relație cu impact major ca amplitudine, spațiu de acțiune și întindere în timp, identificarea unor habitate naturale în adevăratul sens al cuvântului și în accepțiunea manualelor uzuale de definire a habitatelor, a rămas pe moment la stadiul de deziderat.

Cerințele de evaluare a biodiversității prevăzute de legislația românească se referă la evaluarea bogăției specifice și ecosistemice și la evidențierea conservativă a speciilor și habitatelor. Ambele aspecte au fost abordate în mod corespunzător în Studiul de Impact asupra Mediului.

Din datele obținute în urma studiilor din teren, se desprind concluzii argumentate, conform cărora biodiversitatea în ansamblul său, reprezintă un atribut slab reprezentat în zona Roșia Montană. Ca atare valoarea acesteia rămâne limitată, chiar dacă se încearcă o abordare de ordin teoretic, cât și una de ordin practic.

La Roșia Montană nu au fost identificate specii endemice, caracteristice, stenobionte, cu semnificație aparte pentru biostrate, fie ele locale, regionale sau naționale. De asemenea, nu au fost identificate în aria de impact a proiectului habitate unice, rare sau prioritare pentru conservare.

Valoarea conservativă scăzută a zonei de impact, din punct de vedere practic, este evidențiată circumstanțial și de inexistența vreunei propuneri de declarare a zonei drept SPA (zone de protecție specială avifaunistică) și de respingerea propunerii de declarare a unui pSCI (situri de importanță comunitară) în această zonă de către Comisia de experți tehnici ai MMGA întrunită pentru evaluarea propunerilor Natura 2000.

- O evaluare a posibilelor venituri generate de turism în Roșia Montană în cazul în care proiectul nu va fi realizat nu a fost cerută nici de Termenii de Referință (TOR) pentru raportul la studiul de Evaluare a Impactului asupra Mediului (EIM) și nici de Ordinul 863/2002 – Anexa 2 - Ghid Metodologic al etapei de monitorizare a finalizării raportului la studiul EIM – Partea II (structura raportului la studiul EIM). În plus, informații referitoare la activitățile turistice actuale sunt furnizate în cadrul Volumului 14, 4.8 Mediu Social și Economic, și în cadrul Volumului 31,

Planul L – Planul de Dezvoltare Durabilă a Comunității al EIM. Aceste informații au fost furnizate în primul rând pentru a permite finalizarea unei evaluări cu privire la posibilele efecte ale proiectului propus asupra acestei industrii. În absența unor investiții la scară mare, oportunitățile turistice și posibilele venituri din turism la Roșia Montană sunt, în cel mai fericit caz, limitate.

Pentru mai multe informații, vă rugăm consultați anexa 4 – Roșia Montană Dezvoltarea Durabilă și proiectul Roșia Montană.

- Raportul la studiul de Evaluare a Impactului asupra Mediului (EIM) face o asemenea analiză în Capitolul 5 – Analiza Alternativelor.

Informații despre ramurile industriale existente, cum ar fi agricultura și turismul, pot fi de asemenea găsite în Volumul 14, 4.8 Mediul social și economic, și în Volumul 31, Planul L - Planul de Dezvoltare Durabilă a Comunității. Aceste informații au fost prezentate mai ales pentru posibilitatea de realizare a unei evaluări cu privire la posibilele efecte ale proiectului propus asupra acestor ramuri industriale. O analiză detaliată a posibilității de dezvoltare a unor afaceri alternative în absența proiectului nu este, în mod normal, efectuată, conform reglementărilor Uniunii Europene sau internaționale. În cazul în care proiectul nu se realizează, acest lucru nu ar trebui să aibă nici un efect asupra afacerilor alternative.

Roșia Montană ar putea să-și dezvolte, în continuare, potențialul turistic. Există inițiative de a face acest lucru, cum ar fi „Modelul de dezvoltare a turismului și contribuția sa la dezvoltarea durabilă din Zlatna, Bucium, Roșia Montană și Baia de Arieș ca alternativă la activitățile miniere mono-industriale”, întocmit de Institutul Național pentru Cercetare și Dezvoltare în Turism (INCDT) și publicat în aprilie 2006, chiar când raportul la studiul EIM era depus la Ministerul Mediului și Gospodării Apelor.

RMGC, de asemenea, a dispus realizarea unui studiu, care stabilește modalitatea de promovare a potențialului turistic și modalitatea de abordare a aspectelor legate de turism printr-un proiect integrat:

„Din experiență, putem afirma că turismul va fi însă posibil și profitabil numai atunci când va exista ceva de oferit turiștilor sub aspectul unui mediu curat, a unei infrastructuri adecvate (drumuri de calitate, cazare, restaurante, apă curentă, canalizare corespunzătoare, instalații de eliminare a deșeurilor etc.) puncte de atracție (muzee, alte obiective de vizitat, precum monumentele istorice etc.). Un proiect minier precum cel propus de RMGC va oferi, prin impozite și dezvoltarea industriei serviciilor, fondurile necesare pentru îmbunătățirea infrastructurii. Prin proiectul Roșia Montană și planurile sale de gestionare a patrimoniului, vor fi investite de către companie 25 milioane de USD pentru protecția patrimoniului cultural de o manieră propice dezvoltării turismului. Printr-un program de instruire vor fi asigurate deprinderile necesare dezvoltării activităților turistice, iar Roșia Montană Micro Credit va susține financiar persoanele care doresc să deschidă pensiuni, restaurante etc., toate acestea fiind necesare pentru a atrage turiști. La încheierea proiectului, va exista un sat nou, plus centrul vechi, restaurat, al comunei Roșia Montană, cu un muzeu, hoteluri, restaurante și infrastructură modernizată, plus galerii de mină restaurate (ex. cea de la Cătălina Monulești) și monumente conservate precum cel de la Tău Găuri – care, toate, vor reprezenta atracții turistice. În plus, se înțelege că guvernul va acționa la nivel local pentru a încuraja creșterea economică” (vezi Roșia Montană Propunere Inițială pentru Turism, Raportul Gifford 13658.R01).

Aceast studiu a fost întocmit de Gifford, o firmă de consultanță de renume din Anglia, cu specialiști în patrimoniu și ingineri.

Acest raport concluzionează:

“[...] dezvoltarea turismului ar putea fi realizată chiar și în absența unei ramuri miniere refăcute, doar pe baza posibilelor atracții existente. În al doilea caz, totuși, sprijinul financiar ar trebui să fie asigurat integral din fonduri oferite de Uniunea Europeană, de la bugetele de stat și

întreprinderi din sectorului privat. Lucrările realizate pe baza acestor surse de finanțare ar trebui să fie promovate și asumate de agenții guvernamentale, de la nivel local până la nivel național.

În Cluj-Napoca și Alba Iulia (și chiar și în Deva) ar putea fi necesare de asemenea multe lucrări de dezvoltare, deoarece considerăm că aceste orașe „porți” ar putea fi privite ca atracții turistice cu propriile lor drepturi, mai ales în ce privește turismul internațional și ar putea oferi turiștilor condiții corespunzătoare de cazare și masă, precum și alte facilități. Ne putem întreba cum ar putea avea succes dezvoltarea turismului în Roșia Montană dacă nu ar fi susținută de dezvoltarea paralelă a orașelor Cluj-Napoca și Alba Iulia.

Dacă Guvernul României nu este de acord cu proiectul minier și dacă se va atinge potențialul turistic discutat aici, atunci va fi nevoie de surse alternative de finanțare pentru aceste lucrări obligatorii la infrastructură și de investiții directe în turism. Nivelurile de investiții necesare, chiar în conformitate cu raportul foarte optimist INCDT 2006 menționat anterior, sunt foarte ridicate.

Pe scurt, costurile total estimate ale proiectelor combinate, conform celor menționate în INCDT 2006 și în propunerile făcute de RMGC, ar atinge suma de 44.817.380 USD.

Aceste costuri de investiții s-ar putea realiza probabil doar printr-o investiție deosebit de mare din partea Guvernului României, împreună cu subvenții corespunzătoare obținute din programe inițiate de Uniunea Europeană, deoarece aceste investiții depășesc posibilitățile sectorului privat. Atragerea sprijinului Uniunii Europene și al altor fonduri internaționale pentru dezvoltare va depinde de previziunile de dezvoltare amănunțite, bine analizate și realizate și trebuie să fie administrată de organizații din sectorul public, care demonstrează că pot livra proiectele la timp și în limitele bugetului.

Un adevărat pericol pentru acest scenariu este acela că este pur și simplu imposibil să te gândești la aceasta ca fiind o investiție ce se poate face, mai mult sau mai puțin, dintr-un singur capital, într-unul sau mai multe proiecte individuale. O singură investiție sau chiar câteva investiții restrânse de capital nu pot genera conservarea sau restaurarea, durabilă și pe termen lung, a bunurilor patrimoniale, ci ar tinde să devină o soluție pe termen scurt, care ar putea genera probleme chiar mai mari pe termen mai lung.”

Pentru mai multe informații, vă rugăm consultați anexa 4 – Roșia Montană Dezvoltarea Durabilă și proiectul Roșia Montană.

- Există numeroase ramuri industriale alternative posibile pentru Roșia Montană. Totuși, este puțin probabil ca aceste activități menționate în întrebare să poată asigura suficiente slujbe pentru toți locuitorii din Roșia Montană și orașele învecinate.

Este adevărat că turismul poate fi o sursă de venituri și dezvoltare durabilă pentru Roșia Montană și regiune. Există, totuși, o mare diferență între a propune turismul ca alternativă sau substitut pentru un proiect industrial major – și dezvoltarea de-a lungul timpului, susținută de investiții în infrastructură, generate de un proiect industrial complex.

Prima opțiune – pentru Roșia Montană, „turismul fără dezvoltarea minei” – nu este viabilă în sine și, cu siguranță, nu în comparație cu un plan de dezvoltare a turismului de-a lungul timpului, cu ajutorul investiției în infrastructură.

Informații despre ramurile industriale existente, cum ar fi agricultura și turismul, puteți găsi în Volumul 14, 4.8 Mediul social și economic, și în Volumul 31, Planul L - Planul de dezvoltare durabilă a comunității. Aceste informații au fost prezentate mai ales pentru a oferi posibilitatea realizării unei evaluări cu privire la posibilele efecte ale proiectului propus asupra acestor ramuri industriale. O analiză detaliată a posibilității de dezvoltare a unor afaceri alternative în absența proiectului nu este, în mod normal, realizată, conform reglementărilor Uniunii Europene sau internaționale. În cazul în care proiectul nu se realizează, acest lucru nu ar trebui să aibă nici un efect asupra afacerilor alternative.

Prezența proiectului Roșia Montană (RMP) ca investiție majoră, va îmbunătăți climatul economic din zonă, încurajând și promovând dezvoltarea activităților care nu sunt legate de minerit. Se estimează că acest climat de investiții îmbunătățit, combinat cu o economie de piață funcțională, va duce la identificarea de noi oportunități de afaceri, care se pot dezvolta odată cu RMP.

Care sunt noile afaceri care se vor dezvolta, depinde de cererea de pe piață, de viabilitatea și fezabilitatea afacerii pe piață și de inițiativa oamenilor din comunitate. Pe durata de viață a minei, Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) se angajează – prin Planul de dezvoltare durabilă a comunității – să deruleze o campanie proactivă pentru crearea unui mediu de afaceri permisiv, care să promoveze dezvoltarea durabilă la nivel local. Elementele acesteia vor include: disponibilitatea unei micro-finanțării ușor accesibile, un incubator de afaceri care să asigure consultanță de afaceri, programe de pregătire profesională și dezvoltare a abilităților și oportunități pentru educație. Obiectivul este acela de a crea – cu mult timp înainte de închiderea minei – o economie robustă, care să nu depindă de mină și să poată continua să existe și după închiderea acesteia.

Pentru mai multe informații, vă rugăm consultați anexa 4 – Roșia Montană Dezvoltarea Durabilă și proiectul Roșia Montană.

- Nu există nici o asemenea interdicție cu privire la înființarea de noi afaceri, așa cum sugerează petentul.

Desemnarea unei părți a comunei Roșia Montană drept zonă industrială nu împiedică dezvoltarea de afaceri în localitate, deoarece zona industrială (sau „perimetrul proiectului”) cuprinde doar 25% din Roșia Montană, și o porțiune și mai mică, de 5%, din zona reprezentată de Câmpeni, Roșia Montană și Abrud. Astfel, se pot dezvolta afaceri, în diferite domenii, prin procesul normal de autorizare și înregistrare de către autoritățile locale.

La momentul desemnării zonei drept „zonă defavorizată”, au fost efectuate studii de către autoritățile guvernamentale competente, astfel încât să se permită realizarea de investiții în zonă, proiectul minier Roșia Montană fiind un exemplu în acest sens. Modificarea planurilor urbanistice și desemnarea unei zone industriale pentru proiectul Roșia Montană, reprezintă o cerință legală obligatorie, în conformitate cu:

- (i) articolul 6 alineatul 1 din Hotărârea de Guvern nr. 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului general de urbanism (“Autorizarea executării construcțiilor definitive, altele decât cele industriale, necesare exploatarei și prelucrării resurselor în zone delimitate conform legii, care conțin resurse identificate ale subsolului, este interzisă”) și;
- (ii) articolul 41, alineatul 2 din Legea Minelor nr. 85/2003 („consiliile județene și consiliile locale vor modifica și/sau vor actualiza planurile de amenajare a teritoriului și planurile urbanistice generale existente, pentru a permite executarea tuturor operațiunilor necesare desfășurării activităților miniere concesionate”).

Afirmați că Raportul EIM propune o “operațiune extrem de riscantă” care nu va putea niciodată contribui la dezvoltarea durabilă a comunității. Vă informăm că RMGC a stabilit o Politică pentru dezvoltare durabilă ce va fi prezentată în cadrul *Anexei 4 Roșia Montană, Proiect de dezvoltare durabilă*. Sunt, de asemenea, prezentate și componentele de susținere a acestei politici, ele fiind un set de inițiative stabilite la nivelul autorităților, comunității și a Companiei ca părți integrante ale Parteneriatelor și programelor de dezvoltare durabilă Roșia Montană.

Cele cinci domenii cheie ale dezvoltării durabile

Capitalul financiar

Include: impactul asupra dezvoltării economice, administrării fiscale, taxelor și impozitelor, dat de:

- o medie de 1200 de locuri de muncă pe perioada construcției, pe parcursul a doi ani, majoritatea fiind ocupate cu forță de muncă locală;
- 634 de locuri de muncă pe perioada exploatarei (prin angajare directă, incluzând și contractele pentru servicii de curățenie, pază, transport, etc., pe parcursul a 16 ani, cele mai multe fiind ocupate cu forță de muncă locală;
- aproximativ 6000 locuri de muncă generate indirect pentru o perioadă de 20 de ani, la nivel local și regional [2];
- 1 miliard USD, reprezentând: partea cuvenită statului din profitul realizat, impozitele pe profit, redevențe și alte taxe și impozite către autoritățile locale, regionale și naționale din România;
- 1,5 miliarde USD, reprezentând valoarea bunurilor și serviciilor procurate din România: 400 milioane USD pe perioada construcției (2 ani) și 1,1 miliarde USD pe perioada activității de producție (16 ani);

Pentru diversificarea și dezvoltarea oportunităților economice oferite de către Proiectul Roșia Montană, RMGC cooperează, de asemenea, pe plan local, cu părțile interesate pentru demararea propriilor activități comerciale:

- înființarea în zonă a unei instituții de micro-creditare, care să permită, în condiții avantajoase, accesul la finanțare;
- crearea unui centru de afaceri și incubatoare de afaceri pentru a oferi sprijin, instruire (antreprenorială, planuri de afaceri, management administrativ și fiscal, etc.), consultanță juridică, financiară și administrativă, pentru a promova dezvoltarea mediului de afaceri local și regional. Acest lucru este necesar atât pentru furnizarea de bunuri și servicii Proiectului Roșia Montană, cât și pentru a încuraja spiritul întreprinzător al localnicilor, în ideea pregătirii pentru nevoile de dezvoltare durabilă de după finalizarea RMP.

Capitalul material

Infrastructura – incluzând clădirile, alimentarea cu energie, transportul, alimentarea cu apă și gestionarea deșeurilor:

- Creșterile de venit pentru agențiile guvernamentale, de ordinul a 1 miliard USD pentru mai mult de 20 de ani (perioada de construcție - activitate de producție - închidere) vor însemna fonduri suplimentare pe care autoritățile le pot aloca pentru îmbunătățirea infrastructurii din comunitate;
- De asemenea, RMGC va construi noua localitate Piatra Albă și cartierul Dealul Furcilor din Alba Iulia pentru strămutarea populației. Piatra Albă va include un nou centru civic, zone comerciale și rezidențiale. La finalizarea RMP, acestea vor fi transferate autorităților locale. Planul de Acțiune pentru Strămutare și Relocare (RRAP) conține toate detaliile acestor inițiative.

Capitalul uman

Include: sănătate și educație:

- construirea unui dispensar și a unei clinici private la Piatra Albă (a se vedea RRAP), accesibile întregii comunități, prin asigurări de sănătate;
- modernizarea unei aripi a spitalului din Abrud, accesibil întregii comunități prin sistemul național de asigurări de sănătate;
- îmbunătățirea sistemului medical de urgență în regiune;
- construirea unei noi școli, a unui centru civic și rezidențial la Piatra Albă. Acest program este descris în detaliu în RRAP;
- campanii de sănătate de conștientizare (în parteneriat cu autoritățile locale și ONG-uri) cu referire la: sănătatea reproducerii, nutriție și stil de viață, etc.
- parteneriate cu organizații de învățământ și ONG-uri referitoare la îmbunătățirea unităților de învățământ din regiune și accesul la acestea; de exemplu: ONG-urile și autoritățile locale au colaborat pentru înființarea unui parteneriat educațional cu sediul la CERT (Centrul de Resurse pentru TINERi Apuseni - www.certapuseni.ro).

Capitalul social

Include: pregătire profesională, întărirea relațiilor din cadrul comunității, a rețelelor sociale și capacitatea instituțiilor de a le sprijini, conservarea patrimoniului cultural:

- eforturi pentru dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural din Roșia Montană atât pentru localnici, cât și în scopuri turistice – RMGC este partener în cadrul Parteneriatului pentru patrimoniul cultural Roșia Montană (info@rmchp.ro);
- oportunități de educație pentru adulți și de îmbunătățire a abilităților acestora, prin programe de instruire, fonduri și burse școlare, cu scopul de a crește șansele de angajare, atât direct, la RMGC, cât și indirect – RMGC este partener în Programul de pregătire profesională și meserii Roșia Montană;
- programe de asistență pentru persoane și grupuri vulnerabile, și consolidarea rețelei sociale, în special în Roșia Montană – RMGC este partener în Programul vecin bun Roșia Montană care este sub conducerea ONG-ului local ProRoșia (info@rmqnp.ro);
- RMGC sprijină parteneriatul aflat sub conducerea ONG-urilor care lucrează cu tinerii din zonă, pentru îmbunătățirea și sporirea potențialului comunității (www.certapuseri.ro).

Capitalul natural

Include: peisaj, biodiversitate, calitatea apei, ecosisteme:

- măsurile incluse în planurile de management ale RMP și în Procedurile standard de operare pentru prevenirea accidentelor și managementul urgențelor (SOP) vor avea ca rezultat atenuarea impactului asupra mediului și îmbunătățirea condițiilor de mediu, așa cum este prevăzut în EIM;
- îmbunătățirea condițiilor de mediu va crește calitatea vieții în Roșia Montană;
- instruire și asistență pentru integrarea aspectelor legate de calitatea mediului în planurile de afaceri;
- campanii de conștientizare cu privire la asigurarea măsurilor de protecție a mediului în cadrul activităților economice;
- impunerea unor standarde de mediu odată cu acordarea împrumuturilor prin micro-finanțare, incluzând monitorizarea măsurilor de protecție a mediului;
- Codul de Conduită în Afaceri prin care se solicită furnizorilor RMP să respecte standardele RMGC cu privire la asigurarea măsurilor de protecție a mediului.

Viziunea RMGC asupra beneficiilor sociale și economice ale RMP este prezentată în Planul de dezvoltare durabilă a comunității și în EIM Capitolul 4.8 – Mediul social și economic.

Pentru a-și respecta angajamentele, RMGC este conștientă de faptul că trebuie să colaboreze cu comunitatea, autoritățile și societatea civilă în problemele direct legate de dezvoltarea zonei. Această abordare permite comunității să dețină, să orienteze și să controleze toate chestiunile de dezvoltare relevante, în mod integrat și prin participarea tuturor părților interesate.

În spiritul acestui angajament, RMGC a efectuat deja un program extins de consultări, constând în 1262 întâlniri individuale și interviuri, și în distribuirea de chestionare prin care s-au obținut peste 500 răspunsuri, în 18 întâlniri cu grupuri centrale și 65 de dezbateri publice, pe lângă discuțiile cu autoritățile guvernamentale, cu organizațiile neguvernamentale și potențialii acționari implicați. Observațiile publicului interesat au fost folosite pentru pregătirea Planurilor de Management ale EIM aferente Proiectului Roșia Montană precum și la elaborarea anexei la EIM.

Sprijinul dat dezvoltării durabile a zonei va fi derulat în cadrul parteneriatelor, conform îndrumărilor diverselor organizații cum este Programul pentru dezvoltare al Națiunilor Unite (PDNU). De exemplu, măsurile de atenuare a efectelor negative și de amplificare a beneficiilor socio-economice vor fi derulate sub îndrumarea Centrului de cercetare socio-economică Roșia Montană (info@rmserc.ro), care, la rândul său, are ca partener autoritățile locale. Acest lucru va permite o evaluare transparentă a eficienței sprijinului dat procesului de dezvoltare durabilă și va pune la dispoziție un forum pentru implementarea îmbunătățirilor necesare.

Alte parteneriate ce sprijină procesul de dezvoltare durabilă sunt prezentate mai jos în această anexă, în capitolul intitulat Parteneriate și programe de dezvoltare durabilă a comunității Roșia Montană. (www.rmsdpps.ro)

Dincolo de beneficiile imediate directe și cele indirecte, prezența Proiectului Roșia Montană ca investiție majoră, va îmbunătăți climatul economic al zonei, care la rândul său va încuraja și va promova dezvoltarea activităților economice care nu sunt legate de minerit. Se așteaptă ca această creștere calitativă a climatului investițional și economic să conducă la oportunități de afaceri care să se dezvolte în paralel cu RMP, chiar dacă se depășește cu mult sfera activităților direct legate de exploatarea minieră. Diversificarea dezvoltării economice este un beneficiu important al investițiilor generate pentru realizarea RMP.

Answer for Contestation Anna Lena Voggereder

In responding to your contestation, with respect, we would like to make it clear that the EIA meets the requirements of both Romanian Law and EU Directives, in terms of issues covered, data provided, and qualifications of the expert consultants involved.

Please find the name of the Institutions which compiled the EIM Report Chapters in *Annex 11*, endorsed.

A. General Observations

Your contestation begins with a “General Observations” section by questioning the status of “Stantec” as an authorized party to prepare EIA studies. Stantec’s involvement is in accordance with the Romanian laws in force, which makes clear that only the EIA Report has to be prepared by certified natural/legal persons, while the authors of the baseline reports or management plans are not required to be certified.

Details related to all companies involved in the impact study may be found at the beginning of the non-technical summary. The 5 pages presenting all the organizations involved in the study contain company names, the names of their representatives and web pages.

According to the provisions of Order no. 978/2003 issued by the Minister of Agriculture, Forests, Waters and Environment, regarding the Regulations for the certification of natural and legal persons preparing environmental impact assessment studies and environmental balances (“Order 978/2003”) the liability for the development of the environmental impact assessment study and for the accuracy of the information presented within the Report on the Environmental Impact Assessment study lies with the experts that have been certified by the Ministry of Environment and Water Management.

We underline that the Biodiversity Baseline Report, has been prepared, based on the information secured by the project’s titleholder, by the Forests Research and Development Institute (FRDI) and Integration Support Unit (ISU); these are companies that are certified to develop the environmental impact assessment study, issued by the Ministry of Environment and Water Management.

Concurrently, according to the Order 978/2003, the project titleholder is responsible for the accuracy of information provided to the certified experts for the development of the environmental impact assessment study.

The biodiversity baseline studies were initiated by the titleholder in 1999, under the supervision of Knight Piesold. During the period 2000-2006, STANTEC has involved several teams of Romanian experts in the preparation/revision/completion of the biodiversity baseline studies. The first version of the study was drafted under the supervision of STANTEC (a multinational company based in Canada, specialized in environmental impact assessment studies (see www.stantec.com). The company was established in 1954 and offers a wide range of services, including design, ecological restoration, project management, etc. It has more than 6000 employees and 80 offices/work points in North America and the Caribbean.

From the very beginning, STANTEC employed Romanian experts, who collaborated in the preparation and gathering necessary information of the biodiversity baseline reports (Călin Hodor - biologist, Mircea Gomoiu - academician, Dr. Mihai Vâlcu - biologist, Virgil Iordache - biologist).

The claimer questions the validity or “comprehensivity” of maps contained in the soil report. But all of them have been elaborated by the Research Institute for Soil Science and Agrochemistry

in Bucharest (ICPA). They have carried out the whole study on the soil, both the soil baseline report and the soil impact assessment.

B. Overall Remarks and Comments Regarding the Mining Project Proposal

Regarding suggestions about the size of RMGC, while it is very large, at present the largest mining operations around the world, such as iron and copper mines in Brazil and Chile to mention two countries, are about twice as big as Roşia Montană.

Concerning the transportation of cyanide, RMGC has made it clear that solid sodium cyanide will only be transported in UN-approved ISO (or similar) containers that are dedicated to such service, and are designed to be used for controlled dissolution upon delivery. RMGC will contract exclusively with cyanide transportation companies that are reliable, have well-trained drivers, modern and well-maintained vehicles, and have demonstrated a commitment not only to limiting the exposure of its work force to cyanide, but also to preventing, controlling, and/or responding to releases of cyanide to the environment.

Regarding the issue of the Tailings Management Facility (TMF), it incorporates a series of measures to be protective of the groundwater. That includes an engineered liner system within the TMF basin – the Best Available Techniques as defined by EU Directive 96/61/EC– a cut-off wall within the foundation of the starter dam to control seepage, a low permeability core for the starter dam to control seepage, and a seepage collection dam and sump below the toe of the tailings dam. In addition, we will be able to continually monitor the groundwater through a series of wells below the toe of the secondary containment dam. These wells can be converted to extraction wells as a final “fail-safe”, if impacted groundwater is identified. A comprehensive series of hydrogeologic studies demonstrate the suitability of the site for this type of collection and containment system.

Moreover, the design of the TMF dam incorporates all International, EU, and Romanian design criteria. It is also consistent with similar tailings facilities that have been successfully constructed and operated in ecologically sensitive and highly regulated locations (e.g. the Fort Knox gold mine in Alaska, USA).

The TMF is designed as a zero discharge facility and, therefore, no regulated chemical parameters will discharge to the environment. A system to reduce infiltration into groundwater will be in place beneath the TMF, and a secondary system (the SCD) will be in place to collect any groundwater seepage that does occur. As an additional protective measure, a network of monitoring wells to be installed downstream of the TMF, as well as surface water monitoring stations along Corna Creek downstream of the TMF. This system will be used to monitor groundwater and surface quality downstream of the SCD sump and demonstrate that impacts are not occurring.

As to the estimated total cost for mine closure, the Roşia Montană closure cost estimate for the TMF results in an overall unit cost of approximately \$8.30/m²SD. This value is consistent with the range of unit rates for an Engineered cover on dump or pond (EUR 3 to 10/m²) suggested by the TMF BAT REF (July 2004).

The closure and rehabilitation of the TMF is discussed in detail in the Mine Rehabilitation and Closure Plan (Plan J) which is part of the suite of EIA documents. Chapter 4.5 is devoted to the cover system on the tailings and the dam area, while Chapters 4.4.4 and 4.4.5 deal with the water quality and treatment issues.

The sulphides in the case of the Roşia Montana project may occur disseminated within the ore deposit, and the sulphates in certain concentrations within the sludge resulted from the treatment plant of the acid waters. In the case of the disseminated sulphides, excepting pyrite, these have extremely low contents and will not be recovered and specially treated.

For the sludge from the treatment plant of the acid waters, depending on the development stages of the Project, the following flow sheets are designed:

- During the operation stage, the thickened sludge, resulting from the sedimentation basin of the treatment plant of the acid waters, will be discharged into the tailings management facility as supplementary waste in a ratio of 1:500 as compared with tailings.
- During the mine-closure period, this waste stream will be discharged into the Cetate open pit lake, because the tailings management facility will not be still available for waste discharge.

The environment impact caused by the discharging into the tailings management facility of the sludge resulting from the treatment of the acid waters will be negligible comparatively with the impact caused by the processing tailings due to:

- Much less quantity of resulted sludge in comparison with the quantity of tailings;
- Much lower toxic properties of the sludge in comparison with those of tailings.

Thus, the references from the Section 2.8.1.8 of the EIA to the period when the sludge resulted from the acid water treatment plant will be deposited into the tailings management facility are justified.

If the sludge of acid water treatment is deposited into the Cetate flooded open pit, the sludge may dissolve and liberate heavy metals and neutral major ions (sulphate, calcium) into the water from open pit, if this water becomes acid. But the water from lake will not be evacuated directly into environment. The water from open pit if is reaching the underground works may be collected by Cetate dam and pumped back to the treatment plant, so that no pollution will be discharged into environment.

Moreover, prevention measures are provided in order to minimize the risk that the acid waters generated by the sulphuric portion of the open pit walls to acidulate the waters from open pit. These measures are described in Section [2.8.2.9.] of the EIA.

RMGC's closure estimates, which were developed by a team of independent experts and reviewed by third party experts, are highly reliable. They are derived from the precise calculations of scientists and engineers and are set out in detail in the EIA's Mine Closure and Rehabilitation Management Plan (Plan J in the EIA). Most importantly, the current estimates assume the application of international best practice, best available technology (BAT) and compliance with all Romanian and European Union laws and regulations.

While the aspects of closure and rehabilitation are many, we are confident in our cost estimates because the largest expense—that incurred by the earthmoving operation required to reshape the landscape—can be measured exactly. Using the project design, we can measure the exact size of the areas that must be reshaped and resurfaced. Similarly, there is a body of scientific studies and experiments that enable scientists to determine with precision the necessary depth of topsoil for successful revegetation. By multiplying the size of the areas by the necessary depth of the topsoil by the unit rate (also derived from studying similar earthmoving operations at similar sites), we can very accurately measure the potential costs of this major facet of the rehabilitation operation. The earthmoving operation, which will total approximately US \$65 million, makes up 87% of closure and rehabilitation costs.

We believe that - far from being too low - our cost estimates are evidence of our high level of commitment to closure and rehabilitation. Just as a comparison, the world's largest gold producer has set aside US \$683 million (as of December 31, 2006) for the rehabilitation of 27 operations, which equates to US \$25 million on average per mine. The RMGC closure cost estimates, recently revised upward from the US \$73 million reported in the EIA based on additional information, currently total US \$76 million.

The examples of previous mines provided in the contestation, concerning Lead, South Dakota and Elko, Nevada, are not be representative for the situation at Roşia Montană - the geological

settings at the TMF are different, the low-grade ore stockpile at Roșia Montană will have a regular water management system in place during its existence, and the LGO stockpile will be removed and processed towards the end of the project's lifetime.

Regarding the Biodiversity Management Plan, a detailed procedure will be set in place – based on previously established protocols of inventories – for all groups having a special biological and ecocentric relevance. The fauna and flora inventories will be transferred into a computer database, using the GIS platform, connected to the Biodiversity Information Management System (BIMS). Thus, objectivity and transparency will be ensured, which are vital for a biodiversity management performed at an unprecedented level in Romania.

From the inventoried species, a set of key species will be selected, having a bioindicative value, i.e. a high ecological relevance, species that are going to form the object of a monitoring program open to all interested parties, to be integrated in the abovementioned database system.

Despite the suggestion of the contestation, the designation of an industrial area in part of Roșia Montană does not limit business development in the village, as the industrial area (or “project footprint”) is limited to 25% of Roșia Montană, and an even smaller 5% of the area including Campeni, Roșia Montană and Abrud. Businesses of all kinds are free to form through the normal means of permitting and registration with local authorities.

As for the suggestion that there is no Zonal Urbanism Plan for the Protected Area, in fact the protected areas in Roșia Montană were the object of a first regulation which defined the statute of „protected areas”, namely the Roșia Montană General Urbanism Plan, approved in 2002. At present, the Zonal Urbanism Plan for the protected area in Roșia Montană is undergoing the drafting process.

Regarding demographic change in Roșia Montană, Section 4.8, Social and Economical Environment, of the EIA Study Report presents relevant baseline information for the commune of Roșia Montană (which includes the village of Roșia Montană), and the City of Abrud and Câmpeni.

While it may be a fact that in many regards the socio-economic baseline conditions in Roșia Montană are similar to other rural areas in Romania, that information does not change the impact assessment presented in the EIA Study Report.

Introduced as part of the Environmental Impact Assessment Report Study (EIA), the Roșia Montană Foundation is shifting in focus. The Community Sustainable Development Plan activities initially conceived as coming under the Foundation umbrella (business oriented activities: business incubator, business advisory center, micro-finance facility, as well as social oriented activities: education and training center) have been advanced independently, via partnerships and with community participation in decision-making – a preferable way to advance social and economic development programs.

Going forward, the Foundation will take shape around preservation, patrimony and cultural heritage issues, with its final form determined in consultation with the community.

In terms of the philosophy that guides the company's Sustainable Development efforts, the Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) sees itself not as principal provider, but as a partner. Community involvement is considered the starting point; over time, as the community builds the capacity to maintain programs in its own right, the company will turn over control of currently-established programs to the community and its institutions.

C. Legal Issues

1. The Urbanism Plan has been prepared with public consultation. RMGC has requested and obtained from Alba County Council the Urbanism Certificate no. 78 of 26.04.2006, for the entire Roșia Montană mining project, including the tailings management facility. The Urbanism

Certificate also stipulated the preparation of a Zonal Urbanism Plan, to reflect all changes made to the Roșia Montană Project, following the public consultations and debates organized in relation to this project, and the consultations with the permitting authorities. This plan, entitled "Modification of the Zonal Urbanism Plan, Roșia Montană Industrial Area", was prepared and subject to public debate in June 2006 and, at present, it is pending approval.

Concerning the Roșia Montană General Urbanism Plan approved in 2002, such plan was prepared in parallel with the Zonal Urbanism Plan of 2002, all the provisions of the General Urbanism Plan being also included in the Zonal Urbanism Plan, and the approval procedure was carried out in parallel.

2. The two urban plans fully comply with the mining proposal whose impact is assessed in the EIA Report.

The general urban plan approved in 2000 was modified by the approval of the General Urban Plan for the Roșia Montană commune drawn up in 2002. This change consists in the inclusion of the protected area, which comprises the historic buildings.

The Modification of the Zonal Urban Plan-Roșia Montană Industrial Area is currently under approval. This town-planning documentation was approved in 2002 as well, but then it has been modified given the detailed stage of the Roșia Montană project (decrease of the open-pits footprints; some of the technological roads have been re-designed; increase of the surface of the protected area. All these changes were made following the environmental impact assessment and the measures meant to prevent, minimize and remove the potential impact; these were established as a result of the environmental impact assessment process).

The boundaries of the industrial area have been established based on a scientific survey, which also served as a basis for establishing the boundaries of the protected areas. The town-planning regulations of the Zonal Urban Plan (PUZ) will establish in detail the future uses of different areas. The restriction related to constructions and to the development of other activities will be maintained only on the footprint of the planned facilities.

3. The mining license does in fact reflect the current proposed mining project. The concession license for exploitation in the Roșia Montană perimeter no. 47/1999 ("The Roșia Montană License") was concluded based on and according to the procedures provided by the former Mining Law no. 61/1998, in force as at the conclusion of the License. The Roșia Montană license was approved by the Government Decision no. 458/10.06.1999, published in the Romanian Official Gazette, Section I, no. 285/21.06.1999.

We specify that the Roșia Montană license has a period of 20 years, with the possibility of being extended, according to the Mining Law. As per the legal provisions, the object of the Roșia Montană License is the exploitation of the mineral resources in the perimeter Roșia Montană and not the activity of CNCAF Minvest SA, which is a company affiliated to the license.

Pursuant to the exploration-development activities of RMGC, the resources and reserves existing in the Roșia Montană perimeter have been identified in detail. The mining project proposed by RMGC considers the exploitation of these resources and reserves discovered pursuant to the ensemble of studies and activities for the identification of the deposits, the quality and quantity evaluation, as well as by determining the technical and economical conditions for capitalization. The new mining exploitation is planned and designed by observing the international standards and shall involve the use of the best available techniques for the proper operation, the environmental protection and mitigation of the impact.

4. As pointed out above, the TMF incorporates a series of protective measures, including an engineered liner system within the TMF basin.

5. In response to the question about the supposed requirement that a waste facility must be located at least 1000 meters away from an inhabited community, according to the provisions of HG 349/2005 Article 3 letter d, in the case of waste dumps resulting from the open pit operation, the provisions of this decision do not apply. Both in the case of Corna Valley tailings management facility and waste dumps the provisions of the Mine Waste Directive regarding the disposal of waste from extractive industry are applied (Directive 21/2006 EC). In May 2005 the Ministry of Environment and Water Management, through the guidelines regarding the environmental impact assessment domains expressly required that Roșia Montană Project comply with the provisions of Mine Waste Directive.

6. a) It is true, as you state, that upon applying for the environmental permit, the security for environmental rehabilitation has to be negotiated and established. But the Roșia Montană Project is only at the stage of obtaining the environmental permit. The authorization is a subsequent phase. The established guarantee will be calculated according to the provisions of Mine Waste Directive.

The EIA report – Plan J "Mine Rehabilitation and Closure Management Plan" describes the method used for determining the guarantee amount and the financing sources securing such guarantee. A detailed calculation is attached in an annex to that report regarding the proposed solutions to the problems raised/comments made during the public consultation stage.

6. b) Detailed financial guarantees are in place, in the form of the Environmental Financial Guarantee ("EFG"), which require RMGC to maintain adequate funds for environmental cleanup. The EFG is updated annually and will always reflect the costs associated with reclamation. The current projected closure cost for Roșia Montană is US \$76 million, which is based on the mine operating for its full 16-year lifespan.

The EFG is governed by the Mining Law (no. 85/2003) and the National Agency for Mineral Resources instructions and Mining Law Enforcement Norms (no. 1208/2003).

6. c) It is important to clarify the issue of insurance. The RMGC is committed to maintaining the highest standards of occupational health and safety for its employees and service providers. Our utilization of Best Available Techniques helps us to ensure this goal is achieved. No organization gains from a loss, and to that end we will work to implement engineering solutions to risk, as they are far superior to insurance solutions to risk. Up to 75% of loss risk can be removed during the design and construction phase of a project.

Yet we recognize that with a project as large as that being undertaken at Roșia Montană, there is a need to hold comprehensive insurance policies (such policies are also a prerequisite for securing financing from lending institutions). Core coverage includes property, liability, and special purpose (e.g. delayed start up, transportation, non-owned). Thus in the event of legitimate claims against the company, these claims will be paid out by our insurers.

RMGC has retained one of the world's leading insurance brokers, which is well established in Romania and has a long and distinguished record of performing risk assessments on mining operations. The broker will use the most appropriate property and machinery breakdown engineers to conduct risk analysis and loss prevention audit activities, during the construction and operations activity at Roșia Montană, to minimize hazards. The broker will then determine the appropriate coverage, and work with A-rated insurance companies to put that program in place on behalf of RMGC, for all periods of the project life from construction through operations and closure.

All insurers and insurance coverage related to the mining operations at Roșia Montană will be in full compliance with Romania's insurance regulations.

7. The Security Report has been made available for public access by being posted at the following Internet address http://www.mmediu.ro/dep_mediu/rosia_montana_securitate.htm

as well as through the printed version which could have been found at several information locations established for public hearings.

8. Clearly, the assessment of the no-project alternative has been undertaken in a full and considered manner. Chapter 5 of the EIA report (Assessment of Alternatives) presents an assessment of the “no-project” alternative in Section 1 (No-Project Alternatives). This section covers the immediate impact of not advancing the project and looks beyond this at potential alternative industries. The conclusions are clear: “A diverse multi-sector economic base is important for the sustained economic growth of the region”, and the RMP is capable of providing the required economic stimuli and would serve to achieve the economic goal of sustainable prosperity. The EIA also assessed a wide range of alternative developments – including agriculture, grazing, meat processing, tourism, forestry and forest products, cottage industries, and flora/fauna gathering for pharmaceutical purposes – and concluded that none of these industries could provide the economic, cultural and environmental benefits brought by the RMP. But while other industries do not have this capability, their development in parallel is not precluded “and to the contrary, [the RMP] solves several key problems for attracting investment”.

Regarding the so-called Zero Alternative approach to cleaning up the local environment, a cost study has been carried out by independent experts to determine what the cost to the Romanian state would be to clean it all up. The cost to clean up the environmental damage ONLY WITHIN THE PERIMETER of what will be the RMP footprint was estimated to be approx. 23 million € PLUS operating costs for ongoing tasks such as treatment of acidic mine water of around 1 million € p.a. More rehabilitation has to be done outside the RMP perimeter. The state has not invested any funds for serious closure and environmental cleanup, neither in the past nor likely in the future, and it is highly uncertain that anything will improve in RM in the foreseeable future.

9. Through closure measures (see Mine Closure and Rehabilitation Plan), and through measures proposed through the Biodiversity Management Plan, which will be implemented even from the initial stages of the Project (pre-construction stage) by the establishment of a Compensatory Functional Ecologic Network, the interest species from the area will not be removed (even though they remain common at national level). On the contrary, the increase of support capacity of several habitats is wanted, in order to warrant their future presence at Roșia Montană, especially because the creation of all conditions to repopulate with interest species is intended.

Taking all these into account, we believe that the proposed Project is compliant with the provisions of EU Directive no. 92/43 Habitats, and EU Directive no. 79/409 Birds respectively, especially due to the fact that within Biodiversity Management Plan, Plan H, several active and responsible measures are provided to reconstruct/rehabilitate certain natural habitats, pursuant to the provisions of the same documents.

10. The development of the mining project would not affect the 41 historic buildings from Roșia Montană. Measures will be taken for the restoration and conservation of these structures. Specialized documentation necessary for the initiation of the restoration and conservation process is currently being prepared for 11 of these structures.

11. a); b); c) Chapter 5 of the EIA report (Assessment of the Alternatives) looks at the way in which the project design process has examined the "footprint" of the project and sought to minimize the area affected (directly and indirectly) by its construction. While ultimately, this layout design is dominated by the geology of the ore deposit, effort has been made to locate project infrastructure and waste storage areas to take account of such factors as existing land use and settlement. The selected layout shown in the EIA Report is believed to be the optimum, based on information collected to date as well as consultation with stakeholders.

To put the issue in larger context, the construction and operation of the Roșia Montană Project requires the acquisition of properties in four of Roșia Montană's 16 sub-comuna. For the most

part, therefore, property ownership in the larger part of Roșia Montană will not be affected by the project.

In order to acquire the necessary properties, the company has established a property purchase program compliant with the RRAP guidelines developed by the World Bank.

As the mining project proceeds in phases, it is not necessary to acquire all properties at the outset. Accordingly, the company has focused on properties required for the construction and operation of the mine in its first five years. To date, more than 50% of the properties needed to construct the project and operate the mine for the first five years have been acquired.

Of those properties needed but not yet acquired, 98% have been presented for surveying by their owners – a step that implies an interest in selling the property to the company. The survey rate suggests that little more than a handful of properties are held by people who might prove unwilling to entertain a sale.

Of that small number, some will lie in areas not needed for construction and early operation of the mine. For the near-term, therefore, owners of these properties need not prove any impediment to the mine development, and they can continue to live as they wish.

13. As to the question of relocation of graves, as pointed out above, the relocation of the earthly remains and their reburial takes place after the discussions with the community and with the church authorities, in compliance with the religious rites and the applicable legal provisions.

15. Alburnus Maior has initiated several legal actions in order to obtain access to the above mentioned documents. These legal actions were directed against both the National Agency for Mineral Resources and some of its public servants. But Alburnus Maior did not prevail in these legal actions due to the fact that Mining Lease no. 47/1999 Rosia Montana is a document classified as “Business Secret” and thus the information therein is subject to Law no.182/2002 regarding the protection of classified information. Other documents such as: the annual production expectations, the endorsement of the expectations; the control documents; the findings notes issued by the Romanian National Agency for Mineral Resources are also classified as “Business Secret”. These documents are available only to persons holding a special permit issued in accordance with Government Decision no. 585 regarding the norms for the enforcement of Law no. 182. The information comprised in these documents is not available to the public.

The exploitation concession license for the Roșia Montană perimeter no. 47/1999 (the “Roșia Montană License”) has been concluded on the ground of and according to the provisions of the former Mining Law no. 61/1998, in force as at the conclusion of the License. The Roșia Montană License has been concluded between the National Agency for Mineral Resources (“ANRM”), on the one side, and the National Company of Copper, Gold and Iron “Minvest” SA (“Minvest”), in capacity of titleholder and Euro Gold Resources SA (which later on changed its name into Roșia Montană Gold Corporation SA), in capacity of affiliate, on the other. The Roșia Montană License has been approved by Government Decision no. 458/10.06.1999, published in the Romanian Official Gazette, Section I, no. 285/21.06.1999.

The transfer of the Roșia Montană License from Minvest to RMGC has been performed as per the provisions of art. 14 (1) of the Mining Law no. 61/1998 “the titleholder of a license may transfer the rights obtained and the undertaken obligations to another legal person, only with the written approval of the competent authority”, being thus approved by ANRM Order no. 310/9.10.2000, published in the Romanian Official Gazette, Section I, no. 504/13.10.2000. Paragraph (2) of the above mentioned enactment specifies “CNCAF “Minvest” SA shall remain an affiliated company, under the conditions established in the license”.

In conclusion, Roșia Montană Gold Corporation SA is the titleholder of a valid exploitation license, within the perimeter of which mining activities are performed, and the cessation of the

production activity of the CNCAF Minvest SA affiliate does not represent one of the causes expressly and limitatively provided by law which would lead to the annulment of the Roşia Montană License.

16. The Urbanism Plan has been prepared with public consultation. RMGC has requested and obtained from Alba County Council the Urbanism Certificate no. 78 of 26.04.2006, for the entire Roşia Montană mining project, including the tailings management facility. The Urbanism Certificate also stipulated the preparation of a Zonal Urbanism Plan, to reflect all changes made to the Roşia Montană Project, following the public consultations and debates organized in relation to this project, and the consultations with the permitting authorities. This plan, entitled "Modification of the Zonal Urbanism Plan, Roşia Montană Industrial Area", was prepared and subject to public debate in June 2006 and, at present, it is pending approval.

Concerning the Roşia Montană General Urbanism Plan approved in 2002, such plan was prepared in parallel with the Zonal Urbanism Plan of 2002, all the provisions of the General Urbanism Plan being also included in the Zonal Urbanism Plan, and the approval procedure was carried out in parallel.

17. No representatives or employees of RMGC are involved in the alleged criminal investigation, therefore no information may be provided by RMGC in this respect. Moreover, criminal investigations are governed by the principle of confidentiality and the "presumption of innocence" constitutional principle, according to which no person is considered guilty until finally convicted by a court. Consequently, the criminal liability of any person who is supposed to have breached the legal provisions may be engaged only to the extent that the existence of all elements of the alleged offence are proved beyond any doubt within a lawsuit settled by a final decision of the relevant Court.

According to the relevant legal provisions, the interested public may submit justified proposals on the environment impact assessment. Art. 44 (3) of the Order no. 860/2002 on the Environment Impact Assessment Procedure and the issuance of the environmental approval provides to this end that „based on the results of the public debate, the relevant authority for the environmental protection evaluates the grounded proposals/comments of the public and requests the titleholder the supplementation of the report to the environmental impact assessment study with an annex containing solutions for the solving of the underlined issues”.

As the statement of the attendant to the public consultations (i) refers to the existence of a potential criminal investigation, and (ii) identifies and specifies no problems in regard of the project initiated by RMGC, subject to the environmental impact assessment procedure, RMGC is not in position to answer and has not the capacity to make any comments to this end.

As regards the assessment of the participation percentage of the Romanian state, please note the joint venture between Gabriel Resources and Regia Autonomă a Cuprului Deva (Autonomous Company of Copper, in present CNACAF Minvest SA) was established under the Law no.15/1990 regarding the reorganization of the state owned companies as autonomous companies and commercial companies, published in Official Gazette Part 1 no.98/08.08.1990 with subsequent completions and modifications. The Article 35 of this law stipulates the possibility for autonomous companies to associate with legal Romanian or foreign third parties, in order to establish new commercial companies.

The Constitutive Act of the Roşia Montană Gold Corporation SA, which represents the result of the agreement regarding the terms and conditions of the association between the Romanian State and investor, is a document accessible for public. This document belongs to the category of documents which according to the Law no. 26/1990 on Commerce Register are published into the Official Gazette of Romania. The Commerce Register Office is obliged to issue certified copies on the expenses of the person who made the application.

In the same time, we mention that the participation of the shareholders to the Roşia Montană Gold Corporation SA's benefits and losses was settled according to their contribution to the company's registered capital. The current percentages of 80% for Gabriel Resources Ltd. and 19.31% for CNCAF Minvest SA are the result of the initial and subsequent contribution of the shareholders to the company's capital, considering also Gabriel Resources Ltd. payment in advance of all costs and expenses afferent to the development – operation activities and permitting of Roşia Montană Mining project.

18. These decisions happened under previous managements, and the current management has a policy in place governing the employment of direct relatives. The questioner raises these old allegations to imply improper hiring on the part of RMGC. The company categorically denies that allegation.

Currently, in Roşia Montană and neighboring areas, the company employs nearly 500 people. The company also follows a policy of giving employment preference to people in the village and the region. The result is that in a village like Roşia Montană, where RMGC is the single largest employer, it would not be difficult to find members of families or people known to one another being employed by the company. The point is that this is normal and in fact inevitable – not proof of impropriety.

For additional details, see the HR Policy in the Sustainable Development Annex.

19. The preventive archaeological research developed within the perimeter of Roşia Montană mining project was conducted through a series of specific techniques, respectively by surveying of all the accessible areas that are proper for human dwelling, taking into account bibliographical information and the observations made during survey campaigns, geophysical surveys and analysis of the photogram-metric flights. The investigations' organization has occurred where the archaeological realities have required it. Currently, there is no research standard concerning preventive archaeology either in Romania, or at the level of the European Union. At Roşia Montană, the archaeological investigations have been performed on extensive areas, being comprehensive in the areas with archaeological potential, and the archaeological discharge certificate was granted in compliance with the investigations' results and assessment, and in full compliance with the provisions of the current in force law.

20. The preventive archaeological research developed within the perimeter of Roşia Montană mining project was conducted through a series of specific techniques, respectively by surveying of all the accessible areas that are proper for human dwelling, taking into account bibliographical information and the observations made during survey campaigns, geophysical surveys and analysis of the photogram-metric flights. The investigations' organization has occurred where the archaeological realities have required it. Currently, there is no research standard concerning preventive archaeology either in Romania, or at the level of the European Union. At Roşia Montană, the archaeological investigations have been performed on extensive areas, being comprehensive in the areas with archaeological potential, and the archaeological discharge certificate was granted in compliance with the investigations' results and assessment, and in full compliance with the provisions of the current in force law.

The map 4.9.5 from Chapter 4 – The potential impact of the EIA Report, sub-chapter 4.9, refers to the precise location of the archaeological sites, the way in which they have been outlined by archaeologists based on the investigations' results. The investigated area is much more extensive, and this fact results after reading the enclosed material. For information regarding the Tăul Corna site, see the archaeological site record included in the Cultural Heritage Baseline Report of EIA Report, respectively the Annex I – site records produced for the archaeological situation of sites identified in Roşia Montană, site record no. 12. Thus, map 4.9.5 does not present the areas of Roşia Montană commune for which archaeological discharge certificates have been secured. The Taul Corna area was archaeologically discharged at the end of 2002; the discharged area being identified by using the STEREO 70 coordinates. The archaeological discharge certificate was issued by the Ministry of Culture and Cults based on the results of the

archaeological research activities performed in Corna Valley and at Tăul Corna and on the analysis of the relevant documentations by CNA.

21&22. Although their presence was known for more than 150 years, the Roșia Montană Roman galleries had never been archaeologically investigated prior to 1999. Basically, prior to 2000, this type of archaeological remains have never been subject to a specialized research, but only mentioned empirically. At present, following the extensive archaeological research conducted in the last 7 years, the nature, features and distribution of this special category of heritage i.e. the historic mining galleries from Roșia Montană are well understood. The comprehensive research conducted in the underground and the complex specialized studies undertaken in the area in the period 2000-2006 have helped creating a comprehensive picture of these remains and have led to the adoption of specific measures for their protection. Here is a brief list of these conclusions:

- the mining remains from the massifs located in the southern part of the Roșia valley have been thoroughly researched and specific preservation measures have been taken for the Cătălina Monulești and Pietra Corbului areas;
- the mining remains from the northeastern part of the Rosia valley have been thoroughly researched and conservation measures have been proposed, which are specific for the Văidoaia area;
- the mining remains from the massifs located in the northern part of the Roșia valley have been subject to preliminary investigations and for specific preservation measures have been taken for the significant finds such as those from the Păru Carpeni mining sector; the Orlea – Țarina area is going to be thoroughly researched in the period 2007-2012.

As regards the complex of heritage assets from this area, note that 13 archaeological sites have been identified and researched during the preventive archaeological investigations undertaken in the period 2001-2006; once this comprehensive research were completed, a decision was made for the archaeological discharge of some on these sites, while other structures will be preserved in situ (e.g. the funerary precinct of Tăul Găuri or the Roman remains from the Carpeni hill). The development of the mining project would not affect the 41 historic buildings from Roșia Montană. Measures will be taken for the restoration and conservation of these structures. Specialized documentation necessary for the initiation of the restoration and conservation process is currently being prepared for 11 of these structures.

Referring strictly to your statement, the Romanian legislation (Law 422/2001 on the protection of historical monuments, modified, the Government Ordinance no.43/2000 on the protection of the archaeological heritage and the designation of certain archaeological sites as areas of national interest, modified) stipulates two distinct aspects:

- the possibility of conducting the archaeological research of the historical monuments and the application of the archaeological discharge measure based on its conclusions – this means that the monument at issue is automatically declassified;
- the relocation of historical monuments- this aspect refers mostly to elements of the built heritage (houses), which is not the case here as all the historic houses in Roșia Montană are going to be restored and preserved in situ.

In conclusion, in response to your question, note that the company does not plan to destroy the Roman galleries from Roșia Montană or to create replicas thereof, without having a clear alternative in this respect. Complex specialized studies have been conducted during eight years and their conclusions served as a basis for the adoption of a series of specific measures which imply complex works for the conservation of certain original sectors of galleries and their development for public access, while others will be preserved for future research (the archaeological reserves), and replicas will be made for other segments of galleries. Note that we are now facing some sort of a paradox, specifically given the state of preservation and the nature of these remains, their physical existence would be threatened in the absence of archaeological research. On the other hand, any archaeological research implies, to a certain extent, the irretrievable loss of an archaeological context in order to save the information. However, this type of research – known as rescue/preventive archaeological research – is

conducted everywhere in the world in relation to the economic interest for certain areas. And the costs for this research as well as the costs for the enhancement and maintenance of the areas preserved are covered by the investors through a public-private partnership for the protection of the cultural heritage, in compliance with the provisions of the European Convention of Malta (1992) on the protection of the archaeological heritage

23. In the case of the Păru-Carpeni sector, the outline of the appurtenant protected area has been modified upon the discovery of the mine water hydraulic drainage system in the underground, such as to include these remains, too, not only the surface remains, in the protected area. This discovery made by a team of French and Romanian mining archaeologists is a unique discovery in Eastern Europe and, consequently, it is worth valorising. This is exactly why it has been decided to protect this area and to valorise these remarkable mine remains, ensuring public access to the underground remains, and building a surface replica of the mine water drainage installation (hydraulic wheel). In addition to valorising certain parts of this mining sector (archaeological reserve), the researchers will also be able to carry on their activity in other areas of this mining perimeter, to which no public access will be allowed, for security reasons.

The Cătălina Monulești gallery is renowned since the 19th century, when several wax-coated plates were found in the mining sector served by this adit. This is exactly why, in 2002, RMGC started a program to reopen this mining sector. The reopening of an adit approximately 350m long allowed the mining archaeology experts to explore part of the mining network mapped by Posepny in the middle of the 19th century, and also to mark other Roman mining works, unknown by Posepny. Also, several wooden devices used for mine water drainage have been marked. The good states of conservation of the mining remains, combined with the archaeological potential represented by the possible discovery of other wax-coated plates and by the certain discovery of mine water drainage systems, make this mining perimeter an extremely attractive area for valorisation purposes. This is exactly why RMGC has ensured the continuous maintenance of the adit and intends to reshape the adit in accordance with the valid regulations, in order to be able to carry on the research.

We think these desiderata, which are already being put into practice, demonstrate the fact that the valorisation of the ancient mine remains from the Păru-Carpeni and Cătălina Monulești (Coș) perimeters is a realistic objective, grounded on scientific arguments.

24. The EIA Report stipulates that the Orthodox and Greek-Catholic Church, and the grave of the local hero Simon Balint will not be impacted by our project. Moreover, it is said that their access to these locations will be sometimes limited, for security reasons.

The access to such monuments with critical social and spiritual implications will be established by mutual agreement with the community and with parishioners of each and every church.

With respect to the guarantees provided for the integrity of monuments which you have mentioned, such guarantees are provided by urbanism regulations, which establish their protection areas. Such documents are prepared by specialists and will be also approved by special established committees of the Ministry of Culture and of Religious Affairs. The permits and recommendations granted by such authorities represent the guarantees needed by us for project's implementation and the civil society for learning which conditions need to be met to perform the monitoring process.

25. The chance finds protocol is an essential component of the Cultural Heritage Management Plan, which shows how RMGC will ensure proper identification and management of the archaeological remains that may be discovered throughout the Project's lifetime.

Considering the nature of the site, there is a possibility that, during activities performed at various stages of the project, new archaeological assets may be discovered. This is why an archaeological surveillance program will be implemented, based on a Chance Finds Protocol: this document will be prepared to guide implementation of the Roșia Montană mining project by

RMGC. The protocol aims at preventing any accidental destruction of archaeological heritage items, in the event they are discovered throughout the Project's lifetime, both on the surface and underground.

Specific Project activities that may result in the accidental discovery of archaeological assets include the activities developed in connection with the open pit operations: road and other infrastructure building, earth moving, etc. The earth moving operations, necessary for the development of the TMF system and of the storage areas, will be accompanied by archaeological surveillance operations, in order to prevent any potential damage of the archaeological resources.

A first step in preventing such situations has been the development of a comprehensive baseline study, which ensured that archaeological investigations have been carried out in all the areas of the Project footprint, for most of which the Ministry of Culture and Religious Affairs issued archaeological discharge certificates, and therefore RMGC fulfilled its obligations under the law. These include: providing the necessary resources for the preliminary investigation of potentially impacted areas, as well as for a number of studies and related activities in relation to the management of movable heritage assets, and the prevention to the maximum possible extent of the situations where significant discoveries may happen during project implementation.

The baseline studies and preventive archaeological studies have identified areas of archaeological potential, and confirmed the existence, at Roşia Montană, of Roman mining operations in the 2nd-3rd centuries AD. Based on the results of this research, the Chance Finds Protocol will play an important role in the light of the environmental impact assessment process.

As part of the project, RMGC has committed to identifying and recording any such finds that might be uncovered during excavation works. The Chance Find Protocol will be guided by the following principles:

- Archaeological surveillance for the potential identification of archaeological remains;
- Professional training, warning, preparedness and competence;
- Rapid assessment of the importance of the uncovered artefact;
- Adequate recording and documentation of chance finds;
- Internal and external communication of chance finds;
- Special procedures for the management of chance finds;
- Reporting on non-compliance with the Protocol provisions and further corrective and preventive action; and Compliance with the applicable legal provisions in the case of chance finds as provided by Law 462/2003 on the protection of the archaeological heritage and the designation of certain archaeological sites as areas of national interest, as last amended.

The specific approach to be followed with regard to the chance finds will be determined based on the nature of their significance. Such finds may imply the need of conducting rescue archaeological research, based on which decisions might be taken, in accordance with the current legislation.

The main purpose of the Chance Finds Protocol is to identify, assess the significance and conserve unique archaeological resources in an appropriate manner while causing minimal disturbance in the planning of structures and operations.

Based on the nature of such discoveries, on the assessment conducted by the independent archaeological surveillance team, and on the decision of the Ministry of Culture and Religious Affairs and of the County Directorate for Culture, Religions and Cultural Heritage Alba, the site manager may decide to suspend the mining activities on a certain site. Additionally, during site visits or controls conducted by competent authorities, the foreman in charge of coordinating activities on the respective site will ensure that all health and safety conditions for the visit are complied with.

In close cooperation with the archaeological surveillance team, RMGC will develop standard operating procedures in providing quarterly training courses for mine workers, foremen and supervisors. Such training will prepare the operating personnel of the mine to recognize the cavities with a potential archaeological interest. In particular, mine workers will be trained to recognize specific conditions, as they will be defined in the standard operating procedures to be developed. The areas where chance archaeological finds might occur may be exposed by routine mining excavations. Identification of such cavities is also important from the point of view of the personnel safety. Following identification of such a cavity or underground working, the operator must immediately inform the foreman in charge. The mining personnel will receive badges for their helmets that will certify attendance of the quarterly training sessions based on the implementation of the chance finds protocol.

Foremen will support the potential find of cavities that might contain heritage assets and increase the capacity of the department to assess safety conditions in authorizing non-mining personnel access for site assessment.

Establishing priorities in surveillance activities

Information collected for the baseline study, as well as information developed for the archaeological reports for the issuance of archaeological discharge certificates is a valuable information resource that may be consulted in determining the significance of chance finds. Understanding and knowledge of the historic cultural topography will allow for a classification of areas based on the potential of chance finds occurring within them. The areas will be classified as having a low, medium and high potential for archaeological chance finds, based on the following set of criteria:

- Low: Areas in which the potential occurrence of other archaeological remains, in addition to those already identified and researched is not considered likely, due to the current land use or where the soil had been disturbed prior to project implementation;
- Medium: Areas where a few archaeological remains have been found and where the soil had been disturbed by moderate intervention in the past;
- High: Areas where the archaeological remains have been documented by a competent authority and soil disturbance is minimal or none, and previous research was not possible for reasons independent of the stakeholders.

The archaeological surveillance team will be contracted to develop a distribution map of such areas, and this document will be used by the mining supervisors and foremen. The archaeological surveillance team will be present on the site for all the activities conducted in areas identified as having a "high" potential. The map will be regularly updated by the archaeological surveillance team, as they consider necessary to reflect any new information obtained during the project progress. All these procedures will be developed under the standard operating provisions to be developed and under the specific legal provisions included in GO no. 43/2000 on the protection of archaeological heritage and the designation of certain archaeological sites as areas of national interest, as last amended, and the Ministerial Order 2392/2004.

While all the sites will be under archaeological surveillance, irrespective of chance find potential classification, special measures will be implemented in the high potential areas. Meetings with contracted personnel will be organized before the start of excavation and earth moving operations, to inform them of the type of archaeological remains that might be discovered and how to identify them. Should any indication of an archaeological context be noticed, work will be immediately stopped in that area and the foreman will be notified.

In conclusion, the chance finds protocol will be prepared after all these protection and enhancement measures have been put in place, as presented in the Archaeological Heritage Management Plan for the Roşia Montană area, and after they have been submitted to the Ministry of Culture and Religious Affairs, as part of the permitting procedure for the Roşia Montană mining project. The Ministry will form an opinion on the proposed Protocol, in accordance with the legal provisions and its responsibilities. This document will also serve as a

specific operational policy for the Roșia Montană mining operation, the first of its kind in Romania. Thus, before becoming applicable, the document will be discussed by specialists and submitted for approval to the National Archaeology Commission.

For further details on the applicable legal framework, the responsibilities of the Project titleholder, or for a detailed description of the preventive archaeological researches undertaken to date and of the Cultural Heritage Management Plans, please see Annex “Information on the Cultural Heritage of Roșia Montană and Related Management Aspects”. The annex also includes supplementary information with regard to the result of the researches undertaken as part of the “Alburnus Maior” National Research Program between 2001 and 2006.

D. With respect to the EIA Report

Risk identification is indeed a difficult issue, due to the number and diversity of the events.

We cannot assume the credit of covering all the project’s potential associated risks but those that are relevant for the project have been presented and assessed. The extent of risk assessment and the intensity of the prevention and mitigation measures should be proportional to the risk involved and therefore only the risks that have been considered important have been assessed in detail.

In common terms, safety is defined as the state of being free of any danger, and the risk as the possibility of a potential danger to materialize. Note that the two abstract concepts are contrary to each other. In reality, they are limit situations that cannot be met in absolute terms.

There is no sure system, free of any accident hazard. There is always some residual risk. Chapter 7 “Risk Cases”, assesses the probable occurrence of potential associated accidents with regard to the Roșia Montană Project, defining the occurrence frequency for such accidents according to design data and relevant literature and setting the control measures which have been proposed to be implemented, through design or management, in order to mitigate the occurrence risks. Mitigation measures are also set up for general consequences resulted from major accidents. There have been two categories of techniques involved in the assessment and the analysis of the risks assessment: qualitative and quantitative methods.

Table 7-2 at page 16 presents the levels of seriousness of risks, and table 7-3 presents the levels of risk occurrence possibility for technological accidents/incidents. More detailed assessments are conducted for accident scenarios that, based on the qualitative assessment are found to be potentially major, of probability more than 10^{-6} (reduced recovery periods of 1/1,000,000).

Methods of estimating accidental atmospheric releases and dispersion modelling are used to assess the significance of the consequences. Specific simulation methods are applied for the assessment of consequences of potential explosions or fires. The results of simulations of breaches developing in the TMF or ARD catchment dam wall were used in assessing the consequences of such events.

A global assessment of the risks associated with the Roșia Montană Project is performed by the rapid environmental and health risk assessment methodology initially developed by the Italian Ministry of the Environment and the World Health Organization.

Regarding risk cases, it should be kept in mind that the proposed project is designed according to “Best Available Technique” (BAT) criteria as laid down under relevant EU criteria for mining projects. This BAT includes the proposed gold ore processing using cyanide. The Project design and management plans were subject to Risk Assessment that is documented in Chapter 7 of the EIA Study Report. This information indicates that the project is designed to very high standards of safety as is felt appropriate for this Project.

The Table 7-4 presents a selective list comprising only 15 of the over 30 major accidents associated to all types of mining operations, between 1975-2000, namely the ones associated to gold extraction mining operations that we considered relevant for the Roşia Montană Project.

Regarding Professor Radu Drobot's study, it was based on a vast collection of data regarding the largest 24 hr precipitations recorded for Romania (more than 100 years of measurements). The study specifically focused on same climatic region as the project, specifically within 60 km of Roşia Montană. The 24-hour, PMP as stated in the Meteorological Baseline Report, Volume 2, was selected to be 450 mm for summer precipitation and 380 mm (440 mm with snow melt) for the winter-spring season.

There were significant precipitation events throughout Romania in 2005. But these precipitation and flood events 2005 events were 100 year return events and some special cases 200 year return events. However, the 24-hour, probable maximum precipitation (PMP) event used for Roşia Montană designs far exceeds these precipitation events lasting 3-4 days usually and were outside of the Roşia Montană region. The maximum daily precipitation as recorded in Roşia Montană between 2004 and 2006 ranged 8.2 mm to 41.2 mm. In Câmpeni the maximum daily precipitation ranged between 4.6 mm and 41.8 during this same period. The 41.2 mm precipitation event at Roşia Montană equates to a storm with a five to ten year recurrence interval.

The contestation claims that the field activity for the Water Baseline Report was conducted between September 29 and October 27, 2000. In fact, the baseline monitoring has continued since the Water Baseline Report was first compiled.

Data were presented in the EIA for seven sampling events spanning seasonal conditions (four stations were only sampled five or six times during the period presented). Sample data were presented for: May and October 2001, April and November 2002, May, August and November 2003. Sampling has continued and the newer data will be provided to the public.

The intent of the EIA was to present information as required by the Romanian legislation and data to indicate the extent of the current impacts without overwhelming the reader. Therefore, the data presentation focused on key regulated constituents.

In any event, groundwater is not a significant component of the Rosia Montana hydrological system, as documented in the Hydrogeology Baseline Report (Volume 2) and Section 2.3 of Chapter 4.1 of the EIA (Volume 11). Where groundwater is present (including in the existing mine galleries) it is generally a shallow extension of the surface water regime.

It must be appreciated that a distinction needs to be made between the baseline data presented for an EIA, where the objective is to identify and define the mitigations required in respect of significant impacts that may be generated by the project; and the baseline data that will be required in the future for operation and compliance purposes (assuming the project is permitted) where for example the requirements of IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control) permits will include a wider-ranging parameter list defining the baseline. Because the IPPC permit holder will have to account for divergences from the baseline during the duration of the permit, in those circumstances it is clearly in the holder's interest to analyse for a wide range of elements, including especially EU List I and List II substances, to ensure that they are not held liable for contamination that they were not responsible for.

The future monitoring programme will evolve in scope as required to address all regulatory requirements and will be subject to continual review under the Environmental Management Plan (EMP) as new legislation such as the Water Framework Directive is rolled out.

Volume 13, Chapter 4.6 Biodiversity, Annex 1, includes a table containing the plant species, with their ecological attributes, such as: frequency or the ecological preference for certain types of habitats.

The biodiversity baseline report (vol. 13, Chapter 4.6.), together with the Biodiversity Management Plan, as a technical and administrative assessment instrument, has required a list of the species, including invertebrates, containing both data collected on site based on certain well known techniques (direct observations, use of traps, sampling using various techniques etc.), as well as bibliographic data available to us.

As yet, an exhaustive scientific study about the biodiversity-related issues has not been taken into account. Part of the reason for this is the usefulness of the technical and administrative instrument used to facilitate and serve the decision-making process. The report complies with the specific laws in force, i.e. with Ministry Order 863/2001 regarding the preparation of impact studies. Volume 13, Chapter 4.6 Biodiversity, Annex 1, presents plant species in tables, together with their ecological attributes, such as frequency or ecological preference for certain types of habitats.

For the purpose of substantiating the detailed decisions regarding the design of the Compensating Functional Ecologic Network proposed within the Biodiversity Management Plan (vol. 27), a detailed and exhaustive procedure will be set in place based on previously established protocols of inventories for all groups having a special biological and ecocenotic relevance. The fauna and flora inventories will be transferred into a computer database, using the GIS platform, connected to the Biodiversity Information Management System (BIMS). Thus, objectivity and transparency will be ensured, which are vital for a biodiversity management performed at an unprecedented level in Romania.

From the inventoried species, a set of key species will be selected, having a bioindicative value, i.e. a high ecological relevance, species that are going to form the object of a monitoring program open to all interested parties, to be integrated in the abovementioned database system.

This contestation, like others, raises the specter of “cyanide rain.” In fact, the EIA clearly rules out a “cyanide rain” phenomenon – something which has never been encountered in other places or situations. Moreover, the specialty literature mentions only the “acid rain” phenomenon -- which has no connection with the behavior of the cyanide compounds in atmosphere.

The EIA statement that no phenomenon of cyanide rain will occur is backed up by the following:

- The sodium cyanide handling, from the unloading from the supplying trucks up to the processing tailings discharge onto the tailings management facility, will be carried out only in liquid form, represented by alkaline solutions of high pH value (higher than 10.5 – 11.0) having different sodium cyanide concentrations. The alkalinity of these solutions has the purpose to maintain the cyanide under the form of cyan ions (CN⁻) and to avoid the hydrocyanic acid formation (HCN), phenomenon that occurs only within environments of low pH;
- The cyanide volatilization from a certain solution cannot occur under the form of free cyanides, but only under the form of HCN;
- Based on knowledge of the cyanide chemistry and on past experience, we estimated the following possible HCN emissions into air: 6 t/year from the leaching tanks, 13 t/year from the slurry thickener and 30 t/year (22.4 t, respectively 17 mg/h/m² during the hot season and 7.6 t, respectively 11.6 mg/h/m² during the cold season) from the tailings management facility surface, which totals 134.2 kg/day of HCN emission;
- Once released into air, the hydrocyanic acid is subject to certain chemical reactions at low pressure, resulting in ammonia;
- The highest HCN concentrations within the ambient air will be 2.6 times lower than the limit value stipulated by the national legislation for labor protection;
- The HCN concentrations within the ambient air from the populated areas close by industrial site will be of 4 to 80 µg/m³ , over 250 – 12.5 times lower than limit value

stipulated by the national legislation for labor protection (the national legislation and EU legislation on the Air Quality don't stipulate limit values for the population's health protection);

- Once released in air, the evolution of the HCN implies an insignificant component resulting from the reactions while liquid (water vapors and rain drops).

E. Summary of points re EIA

- No clear reference to any kind of habitats is included in the text of Berna Convention to which Romania has adhered to, which is transposed into Romanian legislation by Law 13/1993; their listing is missing from its annexes. These habitats are included in Resolution 4 of the Convention that was adopted on December 6, 1996. Thus, Law 13/1993 lists flora species in Annex 1, and fauna species in Annex 2.

For Roșia Montană area, none of the species listed in Annex 1 have been identified (flora species). Some of the fauna species existing in the project's implementation area have been identified as being species included in the scope of work of Berna Convention, but there are no populations that would require some special measures of conservation to be taken pursuant to the provisions of the respective Convention.

The stipulations of the Convention under art.4 (1) through which it is recommended to "take appropriate and necessary legislative and administrative measures to ensure the conservation of the habitats of the wild flora and fauna species", are explained through Resolution 1 (1989) of the Convention Committee and addressed to all signing parties. Thus, these measures will be aimed towards the protection of "critical sites", which are defined as essential for the conservation of species, which are included in the Convention's Annexes.

According to the Baseline Conditions Report, due to the impact resulted from mining activities, Roșia Montană area will remain an area with a limited relevance for the protection of species of conservation interest, being far from being defined as a "critical site" based on these species.

The measures included in Biodiversity Management Plan (Plan H) that is proposed by the company, fully comply with the provisions of Law 13/1993 on conservation of natural habitats, a term that defines "maintenance and, where necessary, restoration or improvement of biotic and abiotic features of a habitat of a specie or of a natural habitat [...]", pursuant to the provisions of Resolution 1 from 1989, guaranteeing the maintenance in the respective area of the species included in Law 13/1993, through ample measures of restoration of some natural habitats.

- Piatra Corbului is located in the protected area and will not be impacted. As far as Piatra Despicață is concerned, we have considered the solution of its relocation to the protected area. Further details on this can be found in the Environmental Impact Assessment Report, Chapter 4.7, Landscape, page 32 – 33.
- The mitigation solutions of impacts proposed in our Environmental Impact Assessment and in the Biodiversity Management Plan (Plan H) cover all the phases of the mining project, taking also into account the impacts of previous activities.

The proposed Compensatory Functional Ecological Network represents one of the direct measures taken to mitigate the impacts on aquatic and terrestrial ecosystems, which includes structural and functional details (see Plan H: p. 20-22), as well as a schedule of measures to be taken (see Plan H: p. 22-28) during the main stages of the project (years: "0", "7", "10", "14" "16", and "19" respectively), that is for construction, operations, and the first phase of post-closure stage.

Therefore, we would like to remind here several measures like: full collection of Acid Rock Drainage (ARD), which is produced by historic pollution, treatment of waters that will be subsequently discharged, increase of the number of forested areas within Roșia Montană with

approximately 85 ha, and increase the supporting capacity of natural habitats, etc. All these are measures aimed to mitigate existent and future potential impacts that will have potential adverse effects on aquatic and terrestrial ecosystems.

For further details please refer to Annex no. 2 that includes the habitats map.

The description of Compensating Functional Ecologic Network can be found in Biodiversity Management Plan (Plan H).

- The comprehensive Tailings Management Facility (TMF) incorporates a series of measures to be protective of the groundwater. That includes an engineered liner system within the TMF basin – the Best Available Techniques as defined by EU Directive 96/61/EC (IPPC) – a cut-off wall within the foundation of the starter dam to control seepage, a low permeability core for the starter dam to control seepage, and a seepage collection dam and sump below the toe of the tailings dam. In addition, we will be able to continually monitor the groundwater through a series of wells below the toe of the secondary containment dam. These wells can be converted to extraction wells as a final “fail-safe”, if impacted groundwater is identified. A comprehensive series of hydrogeologic studies demonstrate the suitability of the site for this type of collection and containment system.

Moreover, the design of the TMF dam incorporates all International, EU, and Romanian design criteria. It is also consistent with similar tailings facilities that have been successfully constructed and operated in ecologically sensitive and highly regulated locations (e.g., the Fort Knox gold mine in Alaska, USA).

- According to the provisions of art. 6 (1) of Government Emergency Ordinance no. 244/2000 on the safety of dams, “for new dams or in case of building interventions which change the base parameters of existent dams the holders (RMGC, in this case, our note) hereof have the obligation to obtain from the Ministry of Waters and Environment Protection the safe operation agreement.” The safe operation agreement refers to the classification on importance categories, to the adoption of design solutions, to location agreements and observance of norms in force, case that shall be subject to another analysis submitted for the approval of the Ministry of the Environment and Waters Management, different from the analysis for the issue of environmental permit that will ensure compliance with Government Emergency Ordinance no. 244/2000.

At the same time during the operation stage, the dam’s safety shall be analyzed and monitored according to the provisions of art. 1(3) of GEO no. 244/2000: “the evaluation of the operation safety status and the check of observing the performance requirements regarding dam safety shall be made by experts and specialists accredited by the Ministry of Public Works, Transports and Housing and certified/empowered by the Ministry of Waters and Environment Protection”. In addition the coordination, guidance and the monitoring of the activity for safety assessment of the dams, whether existent, under construction and new, shall be carried out by the National Commission for Dam Safety and Other Hydrotechnical Works.

All technical details on survey and monitoring, as provided in GEO no. 244/2000 and as requested through the Guidance sent by the Ministry of Environment and Waters Management on the completion of EIA (“details shall be given on ponds, including on the observance of provisions in GEO no. 244/2000 in this respect”) during the construction, operation, closing and post-closing are provided in the EIA report. We also remind the provisions in art. 5 of GEO no. 244/2000, stating that: “holders of dams under any title are directly liable to attain and maintain the operation safety hereof”.

- We mention that the Government Decision no. 349/2005 regarding waste storage (“GD 349/2005”), by which the Directive no. 31/1999 regarding waste storage was enacted, is not applicable for the Roşia Montană Project.

As regards the financial guarantee for the tailings management facility, the related frame regulation is the Directive no. 2006/21/EC on the management of waste from the extraction

industries, which in the wording of art. 2 (4) expressly indicates the fact that waste resulting from the extraction industry and brought under regulation by the Directive no. 21/2006 are not under the incidence of the regulations of the Directive no. 31/1999, therefore they are not subject to the GD 349/2005.

The estimation of the financial guarantee related to the tailings management facility will be performed after the transposition of the Directive 21 to the national legislation and according to the provisions of the normative transposition act.

At the same time, separately from the comments above, please consider the fact that the financial guarantee for the environment rehabilitation is provided by (i) the Mining Law no. 85/2003 (“Law no. 85/2003”), (ii) the enactment Norms of Law no. 85/2003 and by (iii) Order no. 58/2004 for the approval of the technical Directives regarding the enactment and compliance with the rules indicated by the conformity program, the environment rehabilitation plan and the technical project, as well as for bringing under regulation the method for operating with the financial guarantee for the restoration of the environment affected by the mining activities (“Order no. 58/2004”).

Pursuant to the above-mentioned normative acts, the financial guarantee for the environment rehabilitation is annual and final.

(i) The annual financial guarantee for the environment rehabilitation

According to art. 131 of the Norms for the enactment of Law no. 85/2003 “the financial guarantee for the environment rehabilitation, as related to the exploitation licence, is established annually, during the first month of the related period, and is provided in the licence, so as to cover the environment rehabilitation works mentioned in the environment rehabilitation plan and in the technical design”.

According to art. 133 (1) of the Norms for the enactment of Law no. 85/2003, the financial guarantee for the environmental rehabilitation cannot be smaller than the value of the environment rehabilitation works for the respective year, thus the guarantee will cover the rehabilitation works in case the licence titleholder ceases the mining activity and does not perform the rehabilitation works.

(ii) The final financial guarantee for the environmental rehabilitation

According to the provisions of art. 15 of Order no. 58/2004, the final financial guarantee for the environment rehabilitation is established annually and is calculated as a quota of the environment rehabilitation works value, according to the monitoring program of the environment post-closing elements, which is included in the technical dismantling program.

- Extreme natural events have been considered throughout the design of the Roşia Montană project. These include but are not limited to extreme rainfalls (including rainfall and snow melt), extreme draught, hurricane and extreme earthquakes. In addition, consideration has been given to climate change factors during the development of the extreme natural events.

To illustrate this, special measures have been taken to prevent and mitigate the potential negative effects caused by heavy rainfalls. What is of interest, in view of the project, is the quantity of water flowing over the ground surface as a result of the floods. The measures have been detailed in Chapter (7), Risks, Subchapter (2.4.3), p. (38-42) ‘Measures to Prevent, Reduce and Remediate the Effects of Floods and High Waters’.

Overall, the measures include:

- the development of structures over almost the entire surface of the Roşia and Corna catchment areas. As a result, runoff on the surface covered by the site will be almost entirely retained (including open pits, waste rock dumps, tailings management facilities and other types of impoundments). The Corna dam was designed to retain the total amount of water resulting from two successive PMPs (450 mm/24 h+450 mm/24 h), so as to avoid overtopping. Estimates indicate that the Probable Maximum Precipitation, defined as “theoretically the greatest depth of

precipitation for a given duration that is physically possible over a given size storm area at a particular geographical location at a certain time of year” without taking into consideration long-term climate changes (WMO, 1986) with a chance occurrence of 1 in more than 100 million years.

– As a safeguard relating to runoff volume, the project includes construction of diversion channels within both the Roşia and Corna valley drainage basins to route rainfall runoff around the mine waste materials. As an additional measure – and based on the absence of any diversion channels – the design provides ample freeboard in the case that excessive rainfall combines with wind conditions to generate waves.

To ensure increased stability, we have also buttressed the dam itself, with a ratio of H:V well beyond any existing requirements, as outlined below:

- The Corna Dam (the main dam) will be a rockfill structure built using the centerline method of construction. The dam will have a downstream slope of 3H:1V. Typically, the slopes for such hydraulic structures range between 1.5H:1V and 1.75H:1V.

As for the broader range of extreme events, the following discussion present a summary of the conditions considered in the Rosia Montana Project design.

Chapter 4 of “Report on the Environmental Impact Assessment Study ” subchapter(4.1) “Water”, p. (20), as well as the Mine Rehabilitation and Closure Plan, p.(123) reflect all future potential changes of the basic climatic parameters and of the extreme events. The Water Management and Erosion Control Plan as well as Mine Rehabilitation and Closure Plan include continuous assessment procedures of learned data and climatic change forecasts, in such a manner that any implications regarding the management and design activities to be immediately identified and managed.

Climatic conditions that have been taken into account during the design activity developed for Corna Tailings Management Facility, with specific reference to extreme precipitations (the main factor that causes failures worldwide), are sufficient, even in the case of summation of forecasted values for extreme events (increase estimated at 15% for the period of project’s development, the Mine Rehabilitation and Closure Plan, p. (123), subchapter (4.1). “Water”, p.(20) from the Report on Environmental Impact Assessment Study).

Finally, the probability of major landslides to appear in that specific area is also very low, as a result of the stable petrographic composition that hosts especially compacted rocks, without large volumes of rocks that have an unstable composition. At most, There may appear superficial landslides and rocks fragmentations, generating a minimal influence on the objectives (p.50 subchapter 2.6 Section 7 Risks).

On the issue of liability, a distinction must be made between the conventional liability for property loss and human injury, and environmental damage. The Environmental Liability Directive (ELD) 2004/35/EC only covers the latter type of liability.

The usual way in industrial operations to cope with the conventional liability risk is to take out an insurance policy (or multiple for such a complex project). RMGC is in negotiation with insurance companies for this type of liability. As soon as the details become available, they will be disclosed to the public.

RMGC is also fully aware of the Environmental Liability Directive (ELD) 2004/35/EC.

The ELD encourages the use of appropriate financial instruments such as insurance to cover the risk of liability under the ELD. However, an insurance product does not yet exist because the ELD has not yet been transposed to Romanian legislation. Moreover, some requirements of the ELD still leave room for interpretation and need to be clarified with the European insurance industry before insurance products become available.

Environmental Liability Directive (ELD) cover will be obtained as soon as legally required under Romanian legislation and appropriate products are available.

RMGC is optimistic that it fully satisfies insurability criteria usually applied to operators by insurers.

- It is stated precisely that a “cyanide rain” phenomenon will not exist. Neither was encountered in other places or situations. Moreover, the specialty literature doesn’t mention the so-called “cyanide rains” phenomenon, but only “acidic rains” phenomenon which can’t be generated by the cyanic compounds breaking down in the atmosphere.

The reasons for making the statement that ‘cyanide rains’ phenomenon won’t occur are the followings:

- The sodium cyanide handling, from the unloading from the supplying trucks up to the processing tailings discharge onto the tailings management facility, will be carried out only in liquid form, represented by alkaline solutions of high pH value (higher than 10.5 – 11.0) having different sodium cyanide concentrations. The alkalinity of these solutions has the purpose to maintain the cyanide under the form of cyan ions (CN⁻) and to avoid the hydrocyanic acid formation (HCN), phenomenon that occurs only within environments of low pH;
- The cyanide volatilization from a certain solution cannot occur under the form of free cyanides, but only under the form of HCN;
- The handling and storage of the sodium cyanide solutions will take place only by means of some closed systems; the only areas/plants where the HCN can occur and volatilize into air, at low emission percentage, are the leaching tanks and slurry thickener, as well the tailings management facility for the processing tailings;
- The HCN emissions from the surface of the above mentioned tanks and from the tailings management facility surface can occur as a result of the pH decrease within the superficial layers of the solutions (that helps the HCN to form) and of the desorption (volatilization in air) of this compound;
- The cyanide concentrations within the handled solutions will decrease from 300 mg/L within the leaching tanks up to 7 mg/L (total cyanide) at the discharge point into the tailings management facility. The drastic reduction of the cyanide concentrations for discharging into the Tailings Management Facility (TMF) will be done by the detoxification system;
- The knowledge of the cyanide chemistry and on the grounds of the past experience, we estimated the following possible HCN emissions into air: 6 t/year from the leaching tanks, 13 t/year from the slurry thickener and 30 t/year (22.4 t, respectively 17 mg/h/m² during the hot season and 7.6 t, respectively 11.6 mg/h/m² during the cold season) from the tailings management facility surface, which totals 134.2 kg/day of HCN emission;
- Once released into air, the hydrocyanic acid is subject to certain chemical reactions at low pressure, resulting ammonia;
- The mathematical modeling of the HCN concentrations within the ambient air (if the HCN released in the air is not subject to chemical reactions) emphasized the highest concentrations being at the ground level, within the industrial site namely within the area of the tailings management facility and within a certain area near the processing plant. The maximum concentration is of 382 µg/m³/h;
- The highest HCN concentrations within the ambient air will be 2.6 times lower than the standard value stipulated by the national legislation for occupational safety;
- The HCN concentrations within the ambient air in the populated areas close by the industrial site will be of 4 to 80 µg/m³, more than 250 – 12.5 times lower than standard value stipulated by the national legislation for occupational safety – the national legislation and European Union (EU) legislation on the Air Quality don’t stipulate standard values for the population’s health protection;
- Once released in air, the evolution of the HCN implies an insignificant component resulted from the reactions while liquid (water vapors and rain drops). The reactions are due to HCN being weak water-soluble at partially low pressures (feature of the gases

released in open air), and the rain not effectively reducing the concentrations in the air (Mudder, et al., 2001; Cicerone and Zellner, 1983);

- The probability that the HCN concentration value contained by rainfalls within and outside the footprint of the Project be significantly higher than the background values (0.2 ppb) is extremely low.

Details referring to the use of cyanide in the technological processes, to the cyanides balance as well as to the cyanide emission and the impact of the cyanides on the air quality are contained in the Environmental Impact Assessment (EIA) Report, Chapter 2, Subchapter 4.1 and Subchapter 4.2 (Section 4.2.3).

- If the RMP were to be operated without low grade ore stockpile, the project would suffer two main negative effects: 1- environmental, the low grade ore would in all probability be deposited in the waste rock increasing the amount of rock with a potential to generate acidity, and 2- economic, the extra resources generated from the processing of these assets at the end of the life of the mine would be lost to the project and its stakeholders.

Despite the fact that it is feasible to operate the RMP without a low grade ore stockpile, it is neither advisable nor desirable due to the reasons explained here.

- Regarding the request for an assessment of health risks, the health risk assessment is based on specific data only, and not on subjective aspects such as 'the destruction of the green belts'.

The health risk assessment has been carried out taking into account three categories of information:

- the health baseline conditions, resulting from the assessment of all medical records available from all general practitioners and from the two hospitals in the area, referring to the entire population from more than 40 localities;
- the quality of the environmental media with regard to the distribution of the hazardous substances under investigation, before the development of mining operations and
- predictions on the distribution of the contaminants' concentrations in the environmental media, for different time periods during the life time of the project.

The health risk assessment has taken into account predictions on the distribution of hazardous substances concentration in the environmental media, as they have been presented in the EIA study, and not the causes and/or factors that have contributed to those concentrations.

The proposed project is designed according to "Best Available Technique" (BAT) criteria as laid down under relevant EU criteria for mining projects. This BAT includes the proposed gold ore processing using cyanide. The Project design and management plans were subject to Risk Assessment that is documented in Chapter 7 of the EIA Study Report. This information indicates that the project is designed to very high standards of safety as is felt appropriate for this Project.

- The issue of a possible accidental large-scale release of tailings to the river system was recognized to be an important issue during the public meetings when stakeholders conveyed their concern in this regard. As a result, further work has been undertaken by RMGC to provide additional detail to that provided in the EIA on impacts on water quality downstream of the project and into Hungary. This work includes modelling of water quality under a range of possible operational and accident scenarios and for various flow conditions.

The model used is the INCA model developed over the past 10 years to simulate both terrestrial and aquatic systems within the EUROLIMPACS EU research program (www.eurolimpacs.ucl.ac.uk). The model has been used to assess the impacts from future mining, and collection and treatment operations for pollution from past mining at Roşia Montană.

The modelling created for Roşia Montană simulates eight metals (cadmium, lead, zinc, mercury, arsenic, copper, chromium, manganese) as well as Cyanide, Nitrate, Ammonia and dissolved

oxygen. The model has been applied to the upper catchments at Roşia Montană as well as the complete Abrud-Arieş-Mureş river system down to the Hungarian Border and on into the Tisa River. The model takes into account the dilution, mixing and physico-chemical processes affecting metals, ammonia and cyanide in the river system and gives estimates of concentrations at key locations along the river, including at the Hungarian Boarder and in the Tisa after the Mureş joins it.

Because of dilution and dispersion in the river system, and of the initial European Union Best Available Techniques (EU BAT)-compliant technology adopted for the project (for example, the use of a cyanide destruct process for tailings effluent that reduces cyanide concentration in effluent stored in the Tailings Management Facility - TMF - to below 6 mg/l), even a large scale unprogrammed release of tailings materials (for example, following failure of the dam) into the river system would not result in transboundary pollution. The model has shown that under worse case dam failure scenario all legal limits for cyanide and heavy metals concentrations would be met in the river water before it crosses into Hungary.

The INCA model has also been used to evaluate the beneficial impacts of the existing mine water collection and treatment and it has shown that substantial improvements in water quality are achieved along the river system under normal operational conditions.

For more information, an information sheet presenting the INCA modeling work is presented under the title of the Mureş River Modelling Program and the full modelling report is presented as Annex 5.1.

- In what concerns the quantity of S, NH₃ and heavy metals, this will remain in the TMF. The technology described in Chapter 2 – Technological processes or the TMF Management Plan, Section 3.2 – The Chemistry of clarified water, the tests conducted by the consultants working on the overall design show that the composition of the process tailings is as presented below. The sulphur can be associated with certain metals as sulphides, and the percentage of NH₃ is from 6.6 to 25 mg/L.

Table 0-1. The chemistry of the clarified water (with detoxified tailings)

	Sample ⁽²⁾			TN001 Standard		Sample ⁽²⁾			TN001 Standard
	RM1	RM2	RM3			RM1	RM2	RM3	
Total Cyanide ⁽³⁾	1.13	5.09	3.29	0.1	Manganese	0.3	0.8	<0.1	1
WAD Cyanide ⁽³⁾	0.37	0.77	0.22	...	Molybdenum	0.4	0.3	0.4	0.1
Thiocyanate	70	69	91	...	Sodium	725	900	705	..
Cyanate	390	390	350	...	Niobium	<0.1	<0.1	<0.1	...
Thiosalts	<2	<2	2.50	...	Neodymium	<0.01	<0.01	<0.01	...
Ammonia	6.6	7.3	25	2	Nickel	0.20	0.40	0.20	0.5
Gold	0.0085	0.043	0.0165	---	Phosphorus	<1	<0.5	<1	...
Silver	<0.05	<0.05	<0.05	0.1	Lead	<1	<1	<1	0.2
Aluminium	<0.2	0.2	0.20	5	Praseodymium	<0.005	<0.005	<0.005	...
Arsenic	0.30	<0.2	0.20	0.1	Rubidium	0.35	0.35	0.50	...
Boron	0.20	0.2	0.40	...	Sulphur	660	1,030	962	...
Barium	<0.05	<0.05	<0.05	...	Sulphate ⁽¹⁾	1,980	3,090	2,886	600
Beryllium	<0.02	<0.05	<0.02	...	Antimony	0	0.28	0.06	...
Bismuth	<0.02	<0.02	<0.02	...	Scandium	<0.5	<0.1	<0.5	...
Calcium	401	675	707	300	Selenium	<5	<5	<5	0.1
Cadmium	<0.5	<0.1	<0.5	0.2	Silicon	8	6	8	...
Cerium	<0.01	<0.01	<0.01	...	Samarium	<0.01	<0.01	<0.01	...
Cobalt	0.40	0.40	0.80	1	Tin	<0.2	<0.2	<0.2	...
Chromium	<0.2	<0.2	<0.2	1	Strontium	1.4	2.1	2.1	...
Cesium	<0.02	<0.02	<0.02	...	Tantalum	<0.005	<0.005	<0.005	...
Copper	0.10	0.10	0.10	0.1	Terbium	<0.005	<0.005	<0.005	...
Dysprosium	<0.01	<0.05	<0.01	...	Tellurium	<0.1	<0.1	<0.1	...
Erbium	<0.01	<0.05	<0.01	...	Thorium	<0.01	<0.01	<0.01	...
Europium	<0.002	<0.05	<0.002	...	Titanium	<0.2	<0.2	<0.2	...
Iron	0.20	1.4	1.0	5	Thallium	<0.01	<0.01	<0.03	...
Gallium	<0.2	<0.1	<0.2	...	Thulium	<0.005	<0.005	<0.005	...
Gadolinium	<0.05	<0.05	<0.05	...	Uranium	<0.01	<0.01	<0.01	...
Germanium	<0.5	<1	<0.5	...	Vanadium	<0.5	<0.5	<0.5	...
Hafnium	<0.1	<0.1	<0.1	...	Tungsten	<0.1	<0.1	<0.1	...
Mercury	<0.01	<0.01	<0.01	0.05	Yttrium	<0.01	<0.01	<0.01	...
Potassium	142	136	132	...	Ytterbium	<0.01	<0.01	<0.01	...
Lanthanum	<0.01	<0.01	<0.01	...	Zinc	<0.2	<0.1	<0.2	0.5
Lithium	<0.1	<0.1	<0.1	...	Zirconium	<0.1	<0.1	<0.1	...
Magnesium	5.4	14.4	8.2	100					

Notes: (1) The calculations are based on the assumption that the total sulphur is sulphide.

Units of mg /L

The results are obtained in laboratory environment; they might not be the same in practice

< Shows not identifiable within the limits of the testwork

Source of information: Cyplus/INCO 2004 – Test Program to Evaluate Cyanide Destruction Option Using SO₂/Air and Peroxygen-Based Technologies for the Treatment of Roșia Montană Leach Effluent.

- Representatives of Roșia Montană Gold Corporation have displayed their availability to discuss the issues related to the establishment and maintenance of a financial guarantee for environmental rehabilitation and they have not stated that locals of Abrud should obtain their own accident insurance policies.

Details related to RMGC's Environmental Financial Guarantee ("EFG") are discussed in the Report on Environmental Impact Assessment, in the section of the titled "Environmental and Social Management and System Plans" (Annex 1 of the subchapter titled "Mine Rehabilitation and Closure Management Plan").

In Romania, the creation of an Environmental Financial Guarantee is required to ensure adequate funds are available from the mine operator for environmental cleanup. The EFG is governed by the Mining Law (no. 85/2003) and the National Agency for Mineral Resources instructions and Mining Law Enforcement Norms (no. 1208/2003). There are also two directives issued by the European Union which include provisions related to the EFG: the Mine Waste Directive ("MWD", no. 2006/21/EC) and the Environmental Liability Directive ("ELD", no. 2006/21/EC).

The Mine Waste Directive aims to ensure that coverage is available for 1) all the obligations connected to the permit granted for the disposal of waste material resulting from mining activities and 2) all of the costs related to the rehabilitation of the land affected by a waste facility. The Environmental Liability Directive regulates the remedies, and measures to be taken by the environmental authorities, in the event of environmental damage created by mining operations, with the goal of ensuring adequate financial resources are available from the operators for environmental cleanup efforts. While these directives have yet to be transposed by the Romanian Government, the deadlines for implementing their enforcement mechanisms are 30 April 2007 (ELD) and 1 May 2008 (MWD) – thus before operations are scheduled to begin at Roșia Montană.

RMGC has already begun the process of complying with these directives, and once their implementation instruments are enacted by the Romanian Government, we will be in full compliance.

Moreover, we would also like to underline the fact that the internal legislation stipulates two types of environmental financial guarantees, namely the annual environmental financial guarantee ("Annual EFG") and the final environmental financial guarantee ("Final EFG").

The annual EFG is updated on an annual basis, and it is established in order to cover the reconstruction costs associated to mining activities that are to be developed during the following year. These costs are no less than 1.5% of the total costs resulting from the preliminary estimates on annual production.

Final EFG is also updated on an annual basis and includes the estimated costs for a possible closure of Roșia Montană mine. The EFG quantum is established as an annual percentage of the value of the environmental rehabilitation works stipulated in the framework of the monitoring program established for the post-closure environmental factors. This program is a part of the Technical Mine Closure Program, a document which is going to be approved by the National Agency for Mineral Resources ("NAMR").

Both EFGs will be fully financed and made available to the Romanian authorities, and the amounts provided by these EFGs will not be impacted in case of RMGC bankruptcy

The estimated cost for the closure of Roșia Montană mine is US\$ 76 million. This estimate is based on the activity developed during its 16 year life. Annual updates are going to be conducted by independent experts, in collaboration with NAMR as competent governmental authority in the field of mining activities. These updates are going to ensure the fact that in the unlikely case of a premature closure of the project, at any given moment, every EFG is going to reflect the costs associated with the rehabilitation. Annual updates consider the following four alternatives:

- project amendments that impact the rehabilitation activities;
- amendments of the Romanian legal framework, including the implementation of EU directives;
- new technologies that improve the science and practice of the rehabilitation;
- price amendments for key assets and services associated with the rehabilitation.

Once these updates have been completed, the new estimates related to closure costs are going to be included in the RMGC's financial reports and will be publicly disclosed.

Furthermore, we would like you to take notice that RMGC has retained one of the world's leading insurance brokers, which is well established in Romania and has a long and distinguished record of performing risk assessments on mining operations. The broker will use the most appropriate property and machinery breakdown engineers to conduct risk analysis and loss prevention audit activities, during the construction and operations activity at Roșia Montană, to minimize hazards. The broker will then determine the appropriate coverage, and work with A-rated insurance companies to put that program in place, on behalf of RMGC.

RMGC is committed to maintaining the highest standards of occupational health and safety for its employees and service providers. Our utilization of Best Available Techniques helps us to ensure this goal is achieved. No organization gains from a loss, and to that end we will work to implement engineering solutions to risk, as they are far superior to insurance solutions to risk. Up to 75% of loss risk can be removed during the design and construction phase of a project.

A THEORETICAL ESTIMATION OF THE ARCHAEOLOGICAL POTENTIAL OF ROȘIA MONTANĂ

The well known realities of the I a.Chr prevents to make any supposition regarding the gold mining at Roșia Montană in the galleries, during the time when the Dacian state ruled by Burebista was initially formed. Even if in the period following the year 44 a.Chr – until the second half of the I century A.D, the centers of power occur in Transylvania and the development of iron metallurgy in Orastie Mountains is amazing, we do not have any argument to assign the galleries under discussion, to that period. For now, the archaeological findings belonging to the classic stage of civilization from the Southern Apuseni Mountains are rare enough and it can be explained only by an investigation gap while the pre- historical findings are more numerous.

On August 11, 106, Dacia was a pacified province, as per the military diploma discovered at Porolissum. Trajan remained in the Danube area until the summer of 107, to organize the recently attached territory. The new province, established under a special law (*lex provinciae*) bore the name of the old Dacian kingdom, and was an imperial province (*Dacia Augusti provincia*).

Dacia's population with inhabitants of the empire began immediately after the conquest. A source from the 4th century, Eutropius, states that "*Traianus victa Dacia ex toto orbe Romae infinitas eo copias hominum transtulerat ad agros et urbes colendas...*". Therefore, the colonization had an official and organized character. We must also regard the colonization of the territory rich in gold deposits, with *gentes* acquainted with the metal mining and processing activity, in this light. These were elements of Illyro-Dalmatian origin, and also of Tracian origin, mainly displaced, according to the latest research, from the *metalla Dardanie* region, and its vicinities. The contribution of the elements coming from Small Asia should not be minimized as

such elements have a tradition in financial activities, which are so necessary for the activities carried out in auriferous areas.

Of course, the fame of the ancient site *Alburnus Maior* is conferred by the fact that the settlement is the place where epigraphic materials of a particular nature were discovered. These documents are particularly important due to their uniqueness and abundance of information they contain. The 25 wax coated tablets preserved and published until present offer detailed information on the economic realities, habitat system, religious life and legal relationships that governed the mining community living here. Probably, more than 40 tablets were discovered initially, however only 32 have been identified with certainty to date (3 were lost in time, however after publication), the artifacts being displayed in several museums in Romania and Hungary. As stated before, the experts unanimously agree that these tablets had been hidden inside mine galleries, difficult to access, at a moment of crisis, probably related to the Marcomanic attacks on Dacia between 167-170 A.D. In the theoretical approach of the research conducted in *Alburnus Maior*, the analysis of the information contained by the wax coated tablets represented an important starting point for the definition of the research methodology.

Thus, it must be underlined that the wax coated tablets were discovered accidentally, *i.e.* not only during specialized archaeological research, in the ancient mine galleries (most of them, 11, were found in the Cătălina Monulești gallery) from the Roșia Montană area at the end of the 18th century and the first half of the 19th century. During the last approximately 150 years, although the ancient mine galleries have been re-opened and massively re-exploited, and although specialized archaeological research has been conducted upon these structures since 2000 until present, no more such artifacts have been discovered.

Nevertheless, it should be emphasized that the wax coated tablets mention the ancient toponym of *Alburnus Maior* – nine references (including indications of locations such as *statio Resculum*, *vicus Pirustarum*; TabCerD I, II, IV, V, IX, X, XIII, XIV, XVIII, XXI)¹. But it is not very certain that this was the name of the Roșia Montană site, therefore the exact identification of this toponym's significance is one of the desiderata of the future research.

Based on all these pieces of information and starting from the study of the wax tablets a rather theoretical knowledge² of the ancient *Alburnus Maior* has already been created towards the middle of the 20th century, which also comprised some archaeological topography attempts.

Also, the toponyms mentioned on the wax tablets gave rise to discussions concerning the urban evolution of the economic centre from *Alburnus Maior*. Two main interpretations can be distinguished from this point of view. The first theory suggests the generic toponym of *Alburnus*

¹ *Inscripțiile Daciei Romane* (IDR), vol. I, Romanian Academy publishing house, Bucharest, 1975, p. 187.

² Summarizing all these pieces of information, in 1995, the *Archaeological Inventory of Alba County* presented the following data: during the 18th – 20th centuries, the mining, agricultural and construction works have revealed a number of artefacts dated back to the Roman age, such as architectonic monuments and inscriptions, tools, adornments, coins, etc. (it should be mentioned that, for many of these discoveries, the exact discovery place is unknown, they were unpublished or only mentioned, and others had even disappeared). Parts of Roman mining works have also been discovered in the South, East and North of modern mines; however, these ancient works have not been subject to thorough scientific research. According to that information, the Roman settlement (sic!!) is located in the South-West, West towards Corna, perhaps North of Roșia, on the left bank of Roșia Valley, on Carpeni hill and in Nanului Valley. Another civil settlement is ambiguously mentioned in "Pădurea Popii" (Popii Forest). Apparently, Roman necropoleis seem to have been located around the current hearth of the village and next to "Cetatea Mică" mine, near the road to Abrud, at "Vatra Roșii", on the place of the current Catholic cemetery, on Țarina hill, between the Nanului Valley and the Băii Stream. The existence of a necropolis is suggested by the funeral stele discovered in the "Tăul Secuilor" area, West of the Orlea massif. The existence of a tumular necropolis dating back to the Roman times is signalled on Roșia's territory, without any further details. Sacred areas have been identified exclusively by surveying the areas where the votive altars have been found, *i.e.* on Carpeni hill, Țarina hill, Nanului Valley and in Orlea massif. Roman gold mine operations, especially taking into consideration the place where the wax coated tablets have been discovered, were signalled in the vicinity of the civil settlements located on Cetate, Cărnice hills, on the Ecaterina Monulești (Cătălina-Monulești) gallery, Letea (Lety) and Rotunda massifs. Moreover, the iron is mentioned to have been mined in the Roman age on the "Cetatea Mică" hill, without presenting any archaeological piece of evidence in this respect. All this archaeological information is presented without verification of the sources and using landmarks that do not reflect the reality on the site.

Maior covers a series of permanent or temporary settlements related to the presence of the Illyro-Dalmatian colonists, specialized in the mining and primary processing of the gold ore.

A series of realities mentioned by epigraphic sources are used in support of this theory. Thus, the mention of a *vicus Pirustarum*, of the *Ansium*, *Resculum* settlement, the formula *K(astellum) Baridustarum*, as well as the whole discussion on their location and on other toponyms mentioned on the wax tablets or inscriptions uncovered so far, suggest the presence of an autonomous conglomerate of settlements that had their own administration, illustrating the “Dalmatine system” of organization and operation of gold mines.

The second theory tends to view Alburnus Maior as an autonomous structure, with a so far uncertain juridical status, and the above-mentioned toponyms as names of the various districts or ethnic groups in the same unitary settlement. What is certain is that the information provided by the analysis of the epigraphic sources indicates a densely populated area, which concentrated a variety of *nationes* among which the Illyro-Dalmatian element was predominant followed by the Greek one. It is to be noticed the large diversity of religious cults mentioned in the epigraphs found in Alburnus Maior.

Based on epigraphic sources, Vasile Pârvan, a pioneer in Romanian archaeology, concluded that Roşia Montană was a densely populated area that underwent a progressive evolution with significant demographic variations and compared the gold mines to a “California of the Antiquity”, giving the settlement of Alburnus Maior an exceptional historical-literary importance as a “Californian town of an international civilization”.

In the current stage of the research, it is especially difficult to distinguish the status of the settlement of Alburnus Maior in the juridical framework of the municipal life in the province of Dacia. Neither of the hypotheses advanced by different specialists has been confirmed so far. Practically, the settlements discovered at *Alburnus Maior* are thus of two types: *vici* and *castella*.

What can be certainly said at this moment is that Roşia Montană , respectively, the Ancient *Alburnus Maior*, is not the only ancient gold mine of the golden perimeter of Apuseni Mountains. From the scientific point of view, because of the lack of arguments, we cannot urge that in this case we “deal with the oldest gold mine”. The opportunity of archaeological investigations at Roşia Montană , under the context provided by the development of this mining project made possible the collection of several information regarding the ancient gold mine compared to other sites, also known but not investigated yet (Brad-Săcărâmb, Zlatna-Almaş, Bucium). On the other hand, the point of view of the experts in regards with the archaeological site of Roşia Montană expressed in the *Baseline study of the cultural heritage from the EIA Report, section 5.5.2. Gold mining context*, and at pages 100-101, it is concluded that the Roman gold mines mentioned in a series of sites described in the study (including the Annex D) demonstrate that Roşia Montană is not unique in terms of the Roman mining history.

Undoubtedly, by the time the Roman state began its mining operation, certain communities had already settled in places whose toponym was already commonly used; however, with the development of the economic complex system from Roşia Montană, when *gentes ex toto orbe romana* arrived, being attracted by the gold mirage, they became what V. Pârvan suggestively called a “Californian town of an international civilization”.

A new stage related to the approach of the issue regarding the presence of this particular site in the archaeological landscape of Roman Dacia was the establishment, in 2001, of “*Alburnus Maior*” National Research Program by the Romanian Ministry of Culture and Religious Affairs.

The information gathered during the six archaeological digging campaigns conducted between 2001 and 2006 largely invalidated the theory according to which the term of Alburnus Maior defined an urban conglomerate whose elements are similar to those of an *urbis* from Roman provinces. The image of a living system without any indigenous contribution has been gradually revealed, at least from the research data currently known, a system where the various *gentes* mainly coming from the South of the Danube lived according to the organization and habits from

their place of origin. The examination of the ancient sources, coupled with the study of the epigraphic material, and with the novelty elements brought to light by the systematic archaeological research conducted during the past few years form the basis of the hypothesis according to which the generic toponym *Alburnus Maior* covers a number of permanent or temporary settlements related to the presence of the Illyro-Dalmatian colonists, and also of the colonists coming from regions with a Greek tradition, specialized in gold ore mining and primary processing.

The archaeological investigations were developed by test trenches performed in all the zones that were both accessible and favorable for human living taking into account the information provided by the bibliography and the observations during the archaeological surveys, the magnetometry analysis the electric resistivity studies and the data collected during the photogrammetry flights. If the archaeological conditions required, the investigations were systemized. Under such circumstances or when the historical monuments were situated close to the industrial facilities, the latter were re-designed so that no archaeological monument or historical monument was impacted. Briefly, the archaeological preventive investigations of Roșia Montană allowed the study of four incineration necropolis (Tău Corna, Hop-Găuri, Țarina-Jig, Pârâul Porcului), of some sacred precincts (the Nanului valley), public edifices (Hăbad, Carpeni), and a funerary circular monument (Tău-Găuri). To detect the possible habitat structures there were used the aerial photography (1984, 2000, 2004) and the archaeological magnetometry and electrical resistivity studies. For the good administration of the investigation units and implicitly of the archaeological findings 4 satellite images were used (an archive satellite SPOT image Pancromatic (10 m) since 1987 7; 2 satellite images LANDSAT 7 MS (30 m) since the years 2000, 2003; a priority programming satellite image SPOT 5 SuperMode color (2,5 m resolution) 19th July 2004), all the data were integrated in a big GIS project doubled by a MS Access 2000 database. No miners' settlement and no anthropic character structure was "sacrificed". Unfortunately, due to the seasonal nature, maybe, of the Illyrian colonists settlements, their preservation was not possible taking into account the geo-morphology, natural or anthropic modifications particularly related to the mining operations developed within the modern and contemporary times.

Practically where necessary, the preservation and *in situ* restoration of the archaeological structure was carried out like for instance the Double circular funerary monument of *Hop-Găuri* (Mihaela Simion et colab., *Alburnus Maior* II, București 2004), or the zone was declared as archaeological reserve zone like for instance Carpeni (Cod LMI 2004, AB-I-m-A-00065.03), the protected zone of Piatra Corbului or the historical zone with architectural assets (35 houses – monuments). On the other hand, in the case of the other findings, the archaeological investigation was complete and then the archaeological expert team proposed the issue of the archaeological discharge certificate.

It is only in the context of the RMP that the proper measures were taken to complete the mining archaeology investigations. These investigations are being conducted– since 1999 and until now- by a multi-disciplinary expert team of Le Mirail University of Toulouse (France) coordinated by Dr. Beatrice Cauuet and considered the development of a detailed study of this type of remains, respectively old mining galleries dated to the Roman and later periods. Thus, since 1999, the team of Toulouse ensures the scientific study of the mining remains from Roșia Montană site.

The following zones have been investigated so far:

- Cetate massif (2000-2002);
- Cărnic massif (1999-2003), with topographic detailed surveys for a 1 :1 scale 3D model, between 2004 - 2006;
- Jig Văidoaia massif (2003-2004);
- Exploration in order to perform archaeological investigations and the arrangement works for public access to Cătălina-Monulești gallery (2002-2005);

- Exploration and preliminary investigations in Țarina and Orlea massif zones (2004 - 2006)

Throughout the 8 years of investigations at Roșia Montană (annual missions of 2 and 4 months since 1999 until 2006) there were topographically surveyed more than 70 km of underground mining works of all times, and two thirds of them were located in Cârnic and Cetate. Crossing the recent galleries, performed during the 20th century the French team which included also Romanian archaeologists and geologists from Diva, Cluj and Bucharest specializing in mining archaeology, could identify of the 70 km of underground mining work, about 53 km of recent works (XIX and XX centuries) 10 km of modern works “excavated’ using explosives (XVII-XVIII centuries) and almost 7km of Ancient mining works dug with iron tools (chisel and hammer) or fire settings. The modern works identifiable further to their wall investigations (blasting traces, by drilling, general shape of works, comparison with the mining plans of the archives, etc)), are dated without any other details beginning with the XVII th century until early the XXth by using the radioactive carbon analysis performed on wood carbon or preserved wood.

The study of the ancient mining structures – funded according to the law provisions by RMGC – provided a better knowledge and determined the making of a relevant decision with regard to their preservation and enhancement. Based on the results of the investigations undertaken so far (finalized for Cetate, Cârnic, Jig and in progress in Orlea) it was decided to preserve and enhance the following old mining zones:

- Cătălina Monulești – gallery situated in Historical centre of Roșia Montană village where in the past, there was found the most significant set of wax tablets and an ancient system of water mine drainage
- Păru Carpeni – mining sector situated in the South-East part of Orlea massif where a system of overlapping rooms was found equipped with Roman wooden installations (wheels, channels, etc) for drainage
- Piatra Corbului – zone situated at the South-West part of Cârnic massif where traces of water and fire setting exploitation from the ancient and medieval times were kept
- Văidoaia massif zone – at the North –West part of Roșia Montană village where surface mining zones dated to the Ancient times were preserved

As an alternative, the completion of an expert study was taken into account as it estimated the funds required for the entire preservation and introduction into the tourism circuit of the galleries situated in Cârnic massif. Data contained in this study are provided in the informative brochure entitled *Evaluation of the costs related to the planning works of the historical mining networks of Cârnic massif* drawn up by the British Gifford company.

For the Orlea massif zone (the only where there are classified ancient remains respectively LMI 2004 the Mining operations of Alburnus Maior, Orlea zone (code LMI AB-I-m-A-00065.02) the investigations performed so far were preliminary. The detailed investigation of this zone is scheduled for the period 2007-2012, and at the finalization of these investigations the required measures can be implemented – according to the law in force – either the *in situ* preservation of some sectors or the application of the archaeological discharge procedure for some of them.

All the preventive archaeological researches conducted at Roșia Montană since 2001 have been carried out within a complex research program; permits for preventive archaeological excavations being issued in compliance with the legislation in force. These archaeological investigations have been carried out by representatives of 21 specialized institutions from Romania and 3 others from abroad, under the scientific coordination of the Romanian National Museum of History. All archaeological researches have been conducted in line with the legislation in force. The investigations conducted during each archaeological research campaign

are authorized by the Ministry of Culture and Religious Affairs based on the Annual Archaeological Research Plan approved by the National Commission of Archaeology.

Taking into account the results and conclusions of those 7 years of research conducted at Roșia Montană, several proposals have been issued within the EIA suite of documents regarding the development of cultural tourism. The tourist potential of Roșia Montană may be developed in the future by starting with the following items:

1. movable and immovable archeological heritage assets
2. historical monument buildings, protected area of Roșia Montană Historic Center and landscape features from lakes area
3. industrial heritage assets of the former mining operation and of the future mining one that is proposed by RMGC
4. intangible heritage values – traditions, customs, etc.

In conclusion, the town-planning and specific studies, which serve to establish the boundaries of the protected areas within the Roșia Montană commune, are currently being prepared-in accordance with the legal provisions- by the institutions and commissions competent in this area of interest. Note that none of the historic houses located in the proposed project perimeter would be negatively affected. On the contrary, all the 41 historical monument buildings are going to be included in a complex rehabilitation and restoration program (see the *Environmental Impact Assessment Study*-volume 33-Plan M: *Cultural Heritage Management Plan*-part II-*Management Plan for Historical Monument and Protected Zone from Roșia Montană*, pages 75-94). This program is necessary-irrespective of the implementation of the mining project- in order to prevent these houses from collapsing because of their advanced deterioration.

We mention that the protected area of Roșia Montană will cover over 130 ha and it will include the architectural assets of this village (restored and enhanced) organized in a mining museum. This museum will include exhibitions of geology, archaeology, ethnography (including an open-air section), industrial heritage as well as a significant underground part located around the Cătălina Monulești gallery. In this part of Roșia Montană, the company plans to develop traditional tourism activities (e.g. guesthouses, small pubs). The historic lakes of Tăul Mare, Tăul Brazi and Tăul Anghel are located South and Southeast of the old centre of the commune. This area is suitable for the development of modern, recreational tourism.

Taking into account the importance of cultural heritage from Roșia Montană and the legal requirements, S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. has allocated a US\$10 million budget between 2001 and 2006. Furthermore, taking into account the results of the researches, experts' opinions and decisions taken by competent authorities, the company assigned a US\$25million budget for the research, preservation and restoration of cultural heritage of Roșia Montana during the following years. This budget was disclosed to the public in the EIA in May 2006 (see Report on Environmental Impact Assessment Study, vol. 32, Management Plan for the Archeological Heritage from Roșia Montană area, p. 84-85). Thus, the researches from Orlea area will continue, but a **modern Mining Museum** is planned to be established at Rosia Montana and this museum will have exhibits of **geology, archeology, industrial heritage and ethnography**, together with the establishment of tourist access in **Cătălina-Monulești** Gallery and at **Tău Găuri** monument, as well as **conservation and restoration of those 41 historic monument buildings and of the protected area Roșia Montană Historic Center**.

For details referring to the legal frame of the archaeological works development at Roșia Montană, of the archaeological discharge certificate issuing or if case may be, of the definition of the protected zones and *in situ*, preserved monuments, of the plans of management and sustainable development of the zone from cultural heritage point of view, please consult the informative documents from below:

- **Information on the Cultural Heritage of Roşia Montană and related Management Aspects**
- **Comparative report regarding the management plan drawn up by S.C. OPUS – Architecture Workshop S.R.L.**
- **Cost Estimates related to the planning works of the old mining galleries of Cărnic massif**
- **Report regarding the conclusions of the geo-mechanical studies completed to determine the impact of the blasting works on the constructions of the protected zone**
- **O'Hara report**

SELECTIVE REFERENCES

- CCA 2001(2002): p. 210–211, nr. 173/3; 254-257, nr. 182; 261-262, nr. 185; 262-263, nr. 186; 264-265, nr. 188; 263-264, nr. 187; 265-266, nr. 189; p. 257, nr. 183; p. 266-272, nr. 190, 257-261.
 - CCA 2002 (2003): p. 254-256, nr. 182; CCA 2002 (2003), p. 105-106, nr. 63; p. 106-107; p. 92- 104; p. 254-256, nr. 182; 254-262.
 - CCA 2003 (2004): 280-283; 283-288; 262-264; 264-267; 264-280.
 - CCA 2004 (2005): 187, 297-298.
 - CCA 2005 (2006): 158.
 - *Alburnus Maior I* (ed. Paul Damian), Bucureşti, 2003;
 - *Alburnus Maior II* (authors Mihaela Simion, Decebal Vleja, Virgil Apostol), Bucureşti, 2004;
 - *Alburnus Maior III* (ed. Paul Damian), Bucureşti, 2006.
 - *** *Istoria Românilor*, vol. I–IV, Academia Română, Bucureşti 2001.
 - M. MACREA, *Viaţa în Dacia romană*, Bucureşti, 1969.
 - Volker Wollmann, *Mineritul metalifer, extragerea sării şi carierele de piatră în Dacia romană*, Cluj-Napoca, 1996.
 - Radu Ardevan, *Viaţa municipală în Dacia română*, Timişoara, 1998.
- From theoretical point of view, the biodiversity value of a site is provided by quantitative and qualitative indexes of biodiversity.

Considering the conditions of site ecosystem defined by elements related to major impacts, action area, and extension in time, the identification of several natural habitats in the true meaning of the word and as it is defined in specific handbooks has remained at the stage of a hope.

The legal requirements governing the assessment of biodiversity refer to the assessment of specific and ecosystems richness and to conservative identification of species and habitats. Both aspects have been adequately covered within the Environmental Impact Assessment Study.

From all data secured following field studies, several strong conclusions may be drawn according to which biodiversity as a whole represents an element which is poorly represented within Roşia Montană. Therefore, its value remains reduced even though theoretic or practical approaches are attempted.

No endemic, characteristic and thalassic species have been identified at Roşia Montană that may have a particular significance for biostrata either being local, regional or national. Moreover, no unique or rare habitats or habitats that may have priority for conservation have been identified within Project's impact area.

From practical point of view, the low value of conservation of the impact area is also indirectly emphasized by the fact that there is no proposal to designate the area a SPA (aviafaunistic special protected area) and by the denial of the proposal to designate the area as a pSCI area (sites of community importance). The proposal was denied by the Committee of Technical Experts of Ministry of Environment and Water Management that was summoned to assess the Natura 2000 proposals.

- An assessment of the potential incomes generated by tourism in Roşia Montană in case the project will not be achieved, was not required either by the Terms of Reference (TOR) for the Environmental Impact Assessment (EIA) or by Order no. 863/2002 – Annex 2 – Methodological Guide of the screening stage and of completion of the report to the assessment study – Part II (The structure of the report to the environmental impact assessment study). Nonetheless, information on current tourism activities are provided in Volume 14, 4.8 Social and Economic Environment, and in Volume 31, Plan L - Community Sustainable Development Management Plan of EIA. This information were presented primarily so that an assessment could be completed in respect of the potential effects of the proposed project on this industry. In the absence of large scale investment, touristic opportunities and potential touristic income in Roşia Montană are limited at best.

For more information, please see Roşia Montană Sustainable Development and the Roşia Montană Project – Annex 4.

- The Environmental Impact Assessment Study Report (EIA) makes such an analysis in Chapter 5 – Assessment of alternatives.

Information on current industries, such as agriculture and tourism is also provided in Volume 14, 4.8 Social and Economical Environment, and in Volume 31, Plan L - Community Sustainable Development Management Plan. This information was presented primarily so that an assessment could be completed on the potential effects of the proposed project on these industries. A detailed analysis of the potential for alternate businesses to develop in absence of the project is not normally undertaken under EU regulations or International guidelines. If the project is not developed it should not have any effect on alternate businesses.

Roşia Montană could continue to develop its tourism potential. There are initiatives to do so, such as "Tourism development model and its contribution to sustainable development in Zlatna, Bucium, Roşia Montană and Baia de Arieş as alternative to mono-industrial mining activities" prepared by the National Institute for Research and Development in Tourism (INCDDT) published in April 2006, just as the EIA report was being submitted to the Ministry of Environment and Water Management.

RMGC has also commissioned a study, which sets out how the potential tourism markets and how these might best be approached in an integrated project:

“From experience, tourism will be possible and profitable only when there is something to offer to tourists in terms of clean environment, proper infrastructure (good roads, accommodation, restaurants, running water, proper sewage system, waste disposal facilities, etc.), attractions (museums, other things to see such as historical monuments, etc). A mining project such as the one proposed by RMGC will provide, through taxes, and the development of service industries, the necessary funds to improve the infrastructure. Through the RMP and its heritage management plans, US\$ 25 million will be invested by the company in the protection of cultural heritage in such a way to support tourism. A training program will provide the necessary skills to develop tourist activities and the Roşia Montană Micro Credit will support people in starting pensions, restaurants, etc., all needed for attracting tourists. At the end of the project, there will be a new village, plus the restored old centre of Roşia Montană with a museum, hotels, restaurants and modernized infrastructure, plus restored mining galleries (e.g. Cătălina Monuleşti) and preserved monuments such as the one from Tău Găuri - all of which would serve as tourist attractions. Further to this, it is understood that the government will be acting locally to

encourage economic growth.”(see Roșia Montană Initial Tourism Proposals Gifford Report 13658.R01).

This study was prepared by Gifford, a leading British consultancy of heritage specialists and engineers.

This report concludes that:

“[...] tourist development could be pursued even in the absence of renewed mining, based simply upon the existing potential attractions. In the latter case however, financial support would have to be generated entirely through European Union (EU) funding, national government budgets, and private sector enterprises. Works based upon these funding sources would necessarily be promoted and undertaken by governmental agencies at levels ranging from local to national.

Much development work in Cluj-Napoca and Alba Iulia (and possibly Deva) will also be needed as we consider that these ‘gateway’ towns will have to serve as tourist attractions in their own rights, especially with regard to international tourism, and offer appropriate accommodation and other facilities for tourists. One questions how successful a tourism development in Roșia Montană would be unless it was supported by parallel development in Cluj-Napoca and Alba Iulia.

If consent for mining is not given by the Romanian government, and if the tourism potential discussed here is to be achieved, then alternative funding sources for these pre-requisite infrastructure works and the more direct tourism investments will be required. The levels of investment required, even by the very optimistic INCDT 2006 report discussed above, are very significant.

In simple terms the total estimated costs of the combined projects, as expressed in INCDT 2006 and in the proposals by RMGC, would be US\$ 44,817,380.

These investments costs could, perhaps, only be achieved by a very significant investment by the Romanian government with matching grants from EU programmes, but these investments are considered to be beyond the means of the private sector. Attracting EU and other international development aid will be dependant upon detailed, well-analyzed, and realistic development forecasts, and must be administered by public sector organizations demonstrably capable of delivering the projects to time and budget.

A very real danger to this scenario is simply that it is difficult to envisage this as anything except a more-or-less one-off capital investment in one or more individual projects. A one off or even a few limited capital investments are not likely to generate any longer-term, sustainable conservation or restoration of the heritage assets, rather remaining as a short term fix leading to even greater longer-term problems.”

For more information, please see Roșia Montană Sustainable Development and the Roșia Montană Project – annex 4.

- There are numerous potential alternative industries for Roșia Montană. However, it is very unlikely that the activities mentioned in the question would provide enough jobs for all people in Roșia Montană and the neighbouring towns.

It is true that tourism may be a potential source of revenue and sustainable development for Roșia Montană and the region. There is, however, a vast difference between proposing tourism as an alternative or substitute for a major industrial project – and the development of tourism over time supported by the infrastructure investments driven by a large industrial project.

The former – for Roșia Montană, “tourism with no mine” – is not viable on its own, and certainly not in comparison to a plan to develop tourism over time with the help of infrastructure investment.

Information on current industries, such as agriculture and tourism is provided in Volume 14, 4.8 Social and Economical Environment, and in Volume 31, Plan L - Community Sustainable Development Management Plan. This information was presented primarily so that an assessment could be completed on the potential effects of the proposed project on these industries. A detailed analysis of the potential for alternate businesses to develop in absence of the project is not normally undertaken under EU regulations or International guidelines. If the project is not developed it should not have any effect on alternate businesses.

The presence of the Roșia Montană Project (RMP) as a major investment will improve the area's economic climate, encouraging and promoting the development of non-mining activities. It is expected that the improved investment climate, combined with a functioning market economy, will result in the identification of new business opportunities that can develop concurrent with the RMP.

What new businesses develop will depend on market demand, the viability and feasibility of the business relative to the market, and the initiative of people in the community to develop those businesses. During the life of the mine, Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) is committed through its Community Sustainable Development Plans to a proactive campaign to create an enabling business environment promoting local sustainable development. Elements of this include: availability of affordable micro-financing, business incubator providing business advice, training & skills enhancement and education opportunities. The goal is to have established, well before mine closure, a robust economy not dependent on the mine and able to continue following mine closure.

For more information, please see Roșia Montană Sustainable Development and the Roșia Montană Project – annex 4.

- There is no such ban on the formation of new businesses as the questioner suggests.

The designation of an industrial area in part of Roșia Montană does not limit business development in the locality, as the industrial area (or “project footprint”) is limited to 25% of Roșia Montană, and an even smaller 5% of the area including Câmpeni, Roșia Montană and Abrud. Businesses of all kinds are free to form through the normal means of permitting and registration with local authorities.

Studies were made by the relevant governmental authorities when the area was designated „disadvantaged area” in order to enable investment in the area, which was the case of the Roșia Montană Project.

The alteration of the urbanism plans and the designation of an industrial area for RMP is a mandatory legal requirement as per:

- (i) art 6 (1) of the GD no. 525/1996 for the approval of the General Urbanism Regulation (“authorizing the building of permanent constructions, other than the facilities necessary for the exploitation and processing of resources in the areas delineated according to the law, which contain identified underground resources, is forbidden”) and ;
- (i) art. 41 (2) of the Mining Law no. 85/2003 (“the county councils and the local councils will amend and/or update the existing territory arrangement plans and the general urbanism plans, so as to allow the development of all operations necessary for the development of the mining activities granted into concession”).

You claim that the EIA proposes a “risky development” that will not contribute to sustainable development in the community. In fact, the RMGC has developed its Sustainable Development

Policy [1] in support of this and this is presented further on in this annex. Supporting elements are also presented, as are a set of Authority, Community, and Company initiatives within the Roşia Montană Sustainable Development Partnerships and Programs.

Five Capitals of Sustainable Development

Financial Capital

Economic Development Impact, fiscal management, taxes

- Average of 1200 jobs during construction over 2 years, the majority of which sourced locally
- 634 jobs during operations (direct employment including contracted employment for cleaning, security, transportation, and other), for 16 years, most of which sourced locally
- Some 6000 indirect jobs for 20 years, locally & regionally [2]
- US\$ 1 billion in profit share, profit tax, royalties and other taxes and fees to Romanian local, regional & national government
- US\$ 1.5 billion procuring goods & services. US\$ 400 million during construction (2 years) and US\$ 1.1 billion during production, from Romania (16 years)

To further promote and develop the economic opportunities presented by the RMP, RMGC is also cooperating with local stakeholders regarding setting up their own businesses:

- The set up of a micro-credit finance facility in the area to allow access to affordable financing
- The set up of a business centre and incubator units, offering mentoring, training (entrepreneurial, business plans, fiscal & administrative management, etc), legal, financial & administrative advice to promote local & regional business development both to service the RMP but also to encourage entrepreneurship in preparation of the post-mining sustainable development needs,

Physical Capital

Infrastructure – including buildings, energy, transport, water and waste management facilities

- Increases in revenue to government agencies, of the order of US\$ 1 billion over 20 years (construction + production + closure) will result in additional money the government may allocate to improving community infrastructure
- RMGC will also develop the resettlement sites of Piatra Albă and Dealul Furcilor in Alba Iulia. Piatra Albă will contain a new civic centre, commercial and residential areas. These will be transferred to the local authorities once complete. The RRAP contains full details of these initiatives

Human Capital

Health and education

- A private dispensary & health clinic in Piatra Albă (see RRAP), accessible to wider community through health insurance
- Upgrading of a wing of Abrud hospital, accessible to the wider community through the national Romanian health system
- Improvement of mobile emergency medical system in the area
- The building of a new school, residential & civic centre in Piatra Albă. This is fully described in the RRAP
- Health awareness campaigns (in partnership with local authorities & NGOs) covering: reproductive health, diet, and lifestyle amongst others
- Partnerships with education providers & NGOs concerning access to & improvement of education facilities in the area, e.g.: the NGO and local authorities lead CERT Educational Partnership (www.certapuserni.ro).

Social Capital

Skills training, community relationships and social networks and the institutional capacity to support them, preservation of cultural patrimony

- Efforts to develop and promote Roşia Montană's cultural heritage for both locals and tourism – RMGC is a partner in the Roşia Montană Cultural Heritage Partnership (info@rmchp.ro)
- Providing adult education opportunities and skills enhancement including training programs, funds and scholarships, to increase employment chances both direct with RMGC and indirect – RMGC is a partner in the Roşia Montană Professional and Vocational Program (info@rmpvtp.ro)
- Programs assisting vulnerable people & groups, and to consolidate social networks particularly in Roşia Montană – RMGC is a partner in the Roşia Montană Good Neighbour Program lead by local NGO ProRoşia (info@rmgnp.ro)
- RMGC supports a NGO-lead partnership working with the youth in the area to improve and increase the capacity of the community (www.certapuseeni.ro).

Natural Capital

Landscape, biodiversity, water quality, ecosystems

- Measures contained in the RMP management plans and SOPs will result in mitigation of environmental impacts and conditions as identified in the EIA.
- The improved environmental condition will enhance the quality of life in Roşia Montană.
- Training & assistance in integrating environmental considerations into business plans.
- Awareness-building regarding positive environmental performance of business activities.
- Environmental standards associated with loans through the micro-credit finance facility including monitoring of environmental performance.
- Business Code of Conduct requiring suppliers to RMP to comply with RMGC's environmental performance standards.

RMGC's view of the social and economic benefits of the RMP is described in the Community Sustainable Development Plan and EIA Chapter 4.8 – the Social and Economic Environment.

In order to achieve its commitments, RMGC acknowledges that it needs to collaborate with the Community, Authorities and civil society on issues that impact the area's development. This approach allows the Community to own, direct and control all relevant development issues in a multi-stakeholder and integrated manner.

In the spirit of that commitment, to date, RMGC has conducted extensive consultations, including 1262 individual meetings and interviews, and the distribution of questionnaires for which over 500 responses have been received, 18 focal group meetings, and 65 public debates, in addition to holding discussions with government authorities, non-governmental organisations and potentially affected stakeholders. Feedback has been used in the preparation of the Management Plans of the RMP's Environmental Impact Assessment (EIA) as well as the drafting of the Annex to the EIA.

Support of the area's sustainable development will be conducted within the framework of Partnership as promoted by organisations such as the United Nations Development Program (UNDP). For example, future socio-economic impacts mitigation and enhancement measures will be conducted under the guidance of the Roşia Montană Socio-Economic Research Centre (info@rmserc.ro), which in turn is partnered with the local authorities. This will allow a transparent evaluation of the effectiveness of sustainable development support and will provide a forum to implement necessary improvements.

Other sustainable development support partnerships are presented under the section entitled Roşia Montană Sustainable Development Programs and Partnerships further in this annex (www.rmsdpps.ro).

Beyond immediate direct and indirect benefits, the presence of the RMP as a major investment improves the area's economic climate that will in turn encourage the development of non-mining activities. It is expected that the improved investment and economic climate will lead to business opportunities that can develop concurrent with the RMP, even as they extend well beyond

economic activities related directly to mining operations. This diversification of economic development is a critical benefit of the investments generated to realise the RMP.